

ETICĂ ,VI

1932 –

ETICĂ ,VI.....	1
1932 –.....	1
-----	6
guvern Maniu.....	6
-----	6
Ricoeur /.....	6
Adevăr și minciună.....	6
-----	7
Guvern Al.Vaida Voievod.Legislatura II .Sesiune extraordinară, 10 aug.-oct '32.....	7
-----	7
1.a.) C.I.C.Brătianu , discurs la mesaj, 17 aug.'32.....	7
▣ Incapacitatea guvernului Vaida.....	7
▣ Asanarea morală (p. 249 - 250).....	8
Vaida / 17 aug.'32.....	10
▣ Cazul Sever Bocu (p. 251).....	10
▣ Cazul Boilă (p. 251- 252).....	11
▣ Ciorovăială liberal-țărănistă.....	12
Brătianu / 17 aug.'32.....	13
▣ Legea controlului averilor. (p. 254-255).....	13
1.b.) Al. Lapedatu (PNL-1) , discurs la mesaj, 18 aug.'32.....	14
▣ Ardeleni - Regățeni.....	14
2.) I.Niculcea , (G de F, Suceava) discurs la Mesaj, 18 aug.'32.....	15
▣ Crainicul țărănimii	15
▣ "Grădinarul " cu "toporul".....	16
▣ Programul, doctrina :.....	16
▣ Legile " energiei cosmice ".....	17
▣ Legile vieții , legile naturale.....	17
▣ Final de discurs.....	18
3.) Demostene Botez * (PNȚ) , discurs la mesaj, 19 aug.'32.....	18
▣ Autoprezentare.....	18
▣ Neîncrederea în Parlament	18
▣ Neîncrederea în viața politică.....	18
▣ Țăran -orășean.....	19
▣ Neîncrederea în partide.....	19
▣ Intoleranța regățenilor.....	19
▣ Regionalismul ardelenesc.....	19
▣ Diferențele culturale.....	20
▣ Diferențe religioase.....	21
▣ Lipsa ideologiilor, a programelor de partid.....	21
▣ Antihoția - ca program.....	21
▣ Birocrația.....	21
▣ "Umiliința "țărănească ?.....	22
▣ Profesii de credință.....	22
* Notă din " Memorii ".....	23
4.a.) Nichifor Robu, discurs la mesaj, 19 aug.'32.....	23
▣ Specificul naționalismului bucovinean.....	23
▣ Jidanii !.....	24
▣ Relele făcute de jidani , R1 mondial.....	25
▣ Jidovimea după Unire.....	25
▣ Partidele din Vechiul Regat.....	25
▣ Năvala jidanilor la Universitate.....	25
▣ Bătălia pentru Teatrul Național.....	26
▣ LANC în Bucovina.....	26
▣ LANC - sub stăpînirea românească	26
▣ Alegerile Iorga.....	26

▣ Școala în Bucovina.....	26
▣ Biserica în Bucovina.....	27
▣ Justiția.....	28
▣ Criza morală.....	28
▣ Administrația.....	28
▣ Concluzii : majoritarii și guv.PNȚ.....	29
4.b) Iosef Șandor de Paché * (PNM) , Declarație la mesaj, Senat, 19 aug.'32.....	29
5.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32.....	30
▣ Atăcarea PNL - o diversiune	31
▣ Ardealul, ardelenii	31
▣ Ipocrizia politică	31
▣ PNȚ - evoluție politică.....	32
Acapararea	32
Risipa, îmbogățirea.....	32
Legiferare distructivă.....	33
Distrugerea influenței Liberale	33
Politicianism, anarhie, abuz.....	33
Ilegalități, abuzuri.....	33
"Stat țărănesc " ?.....	33
Gilceavă : "ardelenii "	34
▣ Lipsa eticii politice a PNȚ.....	34
▣ Anticiparea eșecului guvernării.....	34
▣ Regionalismul provinciilor.....	35
▣ PNL - PNȚ.....	36
6.) prof. I.Botez (PNL-1) discurs la mesaj, Senat, 24 aug.'32.....	37
▣ Atmosferă parlamentar - senatorială.....	37
▣ Valoarea omului .Caracterul	38
▣ Asanarea morală.....	38
▣ Asanarea morală.....	38
▣ Asanarea morală. - continuare -	40
7.a) CCGiurescu / 30 aug.'32.....	41
▣ Specificul crizei economice românești :	41
▣ Criza morală	41
7 b) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32.....	41
▣ Coroana.....	42
▣ Guvern de alegeri Vaida.....	42
▣ Politica de național-țărănizare a PNȚ.....	42
▣ Ardealul, ardelenii - PNL.....	43
7 c) IG Duca (PNL-1) , discurs la mesaj, 31 aug.'32.....	43
▣ PNȚ- PNL.....	43
▣ Ardeleni -Regățeni.....	43
▣ Carol -Maniu.....	44
▣ Problema minorităților.....	45
7. d) Adonis Popov (PȚ-Lupu) , discurs la mesaj, 30 aug.'32.....	46
▣ Legionarii și cuziștii.....	46
▣ Reacții iresponsabile.....	46
8.) V.Rădulescu (PNȚ , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32.....	47
▣ Limbajul parlamentar.....	47
▣ Consens și responsabilitate.....	48
▣ "Majoritatea" parlamentară - Guvernul Vaida.....	48
▣ Marile reforme democratice - polemică(p. 588 -592).....	48
I.G.Duca / 1 sept.'32.....	49
▣ Ionel Brătianu -reforme.....	49
I.Mihalache / 1 sept.'32.....	50
▣ PNL -reforme democratice.....	50
Gh.Brătianu / 1 sept.'32.....	50
▣ PNL- reforme democratice.....	50
V.Rădulescu / 1 sept.'32.....	51
▣ Votul universal.....	51
▣ Maniu, ardelenii - Brătianu , liberalii.....	51
▣ Moralitate - avere.....	51

▣ Meritul PNȚ : consolidarea unității naționale.....	53
▣ Regățeni-ardeleni , Mihalache-Maniu , în PNȚ.....	53
▣ Apel la colaborare cu pistolul la tâmplă !.....	53
9) Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț) , discurs	
-conclusiv, Cameră, 2 sept.'32.....	54
▣ PNL Ducist.....	54
▣ Scandalul ... București.....	54
Vaida / 2 sept.'32.....	55
▣ Rotativa.....	55
▣ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II.....	55
▣ Monarhia - PNȚ ; Maniu - Carol II.....	55
▣ Ardeleni-Regățeni.....	57
▣ Ardeleni -Regățeni.....	58
▣ PNR -PNL.....	58
10) dr.N.Lupu , "chestiune personală " , discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32..	59
▣ De-ale Parlamentului	59
▣ Colaborarea cu PNL.....	59
▣ Coaliții de partide.....	60
V.Rădulescu - dr.Lupu / 6 sept.'32.....	60
▣ Biografii țărăniste.....	60
Pompiliu Ioanițescu -dr Lupu / 6 sept.'32 , retro ' 19, ' 27.....	61
▣ Biografii țărăniste	61
11.) M.Stelescu ,(G de F) , Precizări la "Sumar", 2 sept.'32.....	61
▣ Studențimea - Curentele.....	62
▣ Comunicare.....	62
▣ Anunț Comunicare.....	63
▣ Intervenție: cheltueli bugetare.....	63
▣ Comunicare : Interzicerea revistelor pornografice.....	63
▣ Comunicare : greva studenților de la Drept.....	64
▣ Intervenție la " Sumar "	64
12.a) Ilie Lazăr (PNȚ) , interpelare : Opera Română , 15 sept.'32.....	64
12.b) N.Gaal (PNM, președ. Turda) Comunicare-explicație, 19 sept.'32.....	65
13 a)Legea Controlul averilor și apărarea onoarei,23 sept.'32.....	66
a) <i>Expunerea de motive</i> , M.Popovici (ministr. Justiției).....	66
b) <i>Raportul la lege</i> ,I.Gr.Periețeanu , 23 sept.'32.....	67
c.) <i>Avizul</i> Consiliului Legislativ, Senat , 22 aug. '32.....	69
Consiliul Legislativ / 22 aug.'32.....	69
▣ Evoluția legii.....	69
▣ Evoluția legii.....	69
▣ I.Observațiuni principiale	70
▣ II.Observațiuni de tehnică juridică și legislativă	70
Cezar Vârgolici / 15 martie '32.....	71
▣ Opinie separată.....	71
Consiliul Legislativ / 22 august.....	71
▣ Concluzie.....	71
d) D.luca (PNL-1) , discurs la Legea control avere... , 23 sept.'32.....	71
▣ Raportul Periețeanu	71
▣ Decăderea moralei publice.....	72
▣ Poziția PNL.....	72
▣ Prima guvernare PNȚ.....	72
e) Lotar Rădăceanu , discurs la Legea control avere ... , 23 sept.'32.....	73
▣ Specificul regimului capitalist român :.....	73
▣ " Forme fără fond " ; neoiobăgie.....	73
▣ Politicianism.....	73
▣ Fanariotism.....	73
▣ Sistem oligarhic.....	74
▣ Regim autocrat politicianist.....	74
▣ PNL.....	75
▣ Controlul averilor	75
▣ PNȚ.....	75
▣ Controlul averilor.....	75

▣ Schimbarea regimului oligarhic !.....	76
▣ Cazul Boilă	76
▣ Legea național-tărănistă.....	77
▣ Schimbarea radicală de sistem !.....	78
▣ Societate și morală socialistă !.....	78
f) Ștefan Holban (PNȚ-Basarabia) - la Legea control avere și apărarea onoarei , 23 sept.....	78
g) I.Vasiliu -Oituz (LANC) , discurs la Legea control avere ...23 sept.'32.....	80
▣ Evoluția Legii.....	80
▣ "Tâlhari " - " Denunțători ".....	80
h) Virgil Grossu (PNȚ) , la Legea control avere ... 23 sept.'32.....	81
▣ Atmosfera moral-politică.....	81
▣ Moralitatea în viața publică.....	82
▣ Opinia publică.....	82
▣ Statul.....	82
▣ Clasa conducătoare.....	82
▣ Legea.....	82
i) MI Gheorghiu (PND) , la Legea control avere ... 23 sept.'32.....	83
▣ Povestea Legii.....	83
▣ Profitorii puterii.....	84
j-1) Ernest Marton (P.Evr.) , Declarație la legea control avere și apărarea onoarei, 23 sept.'32.....	84
k./ 1) dr.Lupu (PȚ) , intervenții în discursurile lui Șt.Holban și Vasiliu-Oituz , 23 sept,'32.....	85
K / 2 dr.Lupu , protest la Sumar , 24 sept.'32.....	86
▣ Injurii, calomniile.....	86
▣ Cluburile, Tripourile.....	86
K / 3) dr.N.Lupu (PȚ) , discurs la Legea control avere și apărarea onoarei , 26 sept.'32.....	86
▣ Legea.....	87
▣ Izvoarele corupției.....	87
▣ Guvernarea PNȚ și corupția.....	88
▣ Corupția funcționarilor.....	88
▣ " Afacerile " din PNȚ.....	89
K/4 dr.Lupu ,.....	89
l) V.Roșeteanu (PP) , la Legea control avere ...24 sept.'32.....	90
▣ Legea.....	90
m.)Gaspar Muth(P.Germ)Controlul averilor și apărarea onoarei,24 sept.'32.....	91
▣ Calomnie, șantaj , scandal.....	92
▣ Apărarea onoarei ?.....	92
▣ Libertatea presei.....	92
▣ Responsabilitatea presei.....	92
n) Adam Popa (PNȚ) , la Legea control avere ...24 sept.'32.....	93
▣ Mentalități , Retro '.....	93
▣ Mentalități contemporane.....	93
o.) I.Zeleanu Codreanu (G de F) , la Legea control avere ...24 sept.'32.....	93
▣ Curente morale în PNȚ.....	94
▣ Poziția Gărzii de Fier.....	94
▣ Jafurile ,.....	94
▣ Răspunderea partidelor.....	94
▣ Apărarea onoarei ! ?.....	95
▣ Sancțiunile ?!.....	95
▣ Legea ?.....	96
p)G.Uzum (PSD) , la legea control avere , 24 sept.'32.....	96
▣Apărarea onoarei ?.....	96
r) D.Cioc (PNL-2) , la Legea control avere ...24 sept.'32.....	97
▣ Criza morală.....	97
▣ Omul politic al democrației.....	97
▣ Opinia publică în democrație.....	97
▣ Legea.....	98
▣ Momentul etico-politic.....	98

▣ Amnistii.....	98
▣ Diversiunea PNȚ.....	98
▣ Legea.....	98
s) Virgil Solomon (PNȚ) - replică lui Lupu , la Sumar ...26 sept.'32.....	99
t) Imre Rety (BEM) , la legea control avere și apărarea onoarei, 27 sept.'32.....	99
u.) Gr.Periețeanu (raportor) , discurs-concluzie ,Legea control vere,...27 sept.'32.	99
▣ Legea.....	99
v.) M.Popovici (ministru Justiției) , discurs -concluzie , Legea control avere, 27 sept.'32.....	100
▣ Legea.....	100
▣ Regățeni - ardeleni.....	101
▣ votarea legii (28 sept.'32).....	101
-Adoptarea legii.....	101
14.) I.Botez (PNL-ducist) , discurs la Legea pentru controlul averilor și apărarea onoarei ,.....	101
▣ Atmosfera înveninată.....	101
▣ Legea ... avere ... onoare.....	102
▣ Presumpția de nevinovăție.....	103
▣ Denunțatorii.....	104
▣ Tîrnăcopul țărănist.....	104
▣ Onoarea cu certificat ?.....	105
15.) Vică Georgescu (PNȚ).Legea pentru controlul averii și apărarea onoarei, 31 aug.'32.....	106
▣ Legea - semnal luminos !.....	106
▣ Atmosfera morală.....	106
▣ Legea.....	107
▣ Atmosfera parlamentară.....	107
16.) C.Rădulescu -Motru , discurs la Legea ... control avere și apărarea onoarei, Senat, 31 sept.' 32.....	109
▣ Legea.....	109
▣ Considerații teoretice privind corupția.....	109
▣ Corupții.....	110
▣ Corupți - Denunțatori.....	110
▣ "Vlad Țepeș " !.....	111
▣ "Țărănismul " legii lui Mihalache.....	112
▣ Partidele și Legea.....	113
▣ Corupți și denunțatori.....	113
▣ Cauzele corupției.....	114
▣ Meritul statului țărănesc.....	115
17.) Iosif Șandor (PNMaghiar) , discurs Legea control avere și apărarea onoarei , 31 sept ' 32.....	115
▣ Avera și onoarea.....	115
▣ Calomniatorii.....	116
▣ Legea	116
18.) N. Corodeanu (raportor) , discurs -concluzie la Legea control avere și apărarea oanoarei, 31 aug.'32.....	116
▣ Legea	116
▣ Rădăcinile și actorii corupției	116
▣ Consens parlamentar.....	118
▣ Contribuția juriștilor.....	118
▣ Inovații juridice.....	118
▣ Presa în lumina Legii.....	119
▣ Curtea de Apel.....	120
▣ Avocații apărării.....	120
▣ Democrația	120
▣ Efectul așteptat al Legii : Asanarea morală.....	120
19.) Ed.Mirto (ministr.Comunicațiilor) , declarație, 26 sept.'32.....	121
▣ Chișinău, 26 sept.....	121
20.) M.Landau (P. Evreesc) , Comunicare : testamentul lui Jacques Elias , 26 sept.'32.....	122
▣ Comunicarea :	122

▫ Scandalul	122
Tudor Teodorescu -Braniște / 30 sept.'32.....	123
▫ "Vot nul".....	123
21) I.Mirescu (PSD) , Interpelare scrisă, nesuținută // corupția în Poliție // , 26 sept.'32.....	124
▫ Prostituția	124
21.a.) Zaharia Boilă * , în apărarea lui Romulus Boilă , 5 oct.'32.....	125
b) Dinu Simian (PNȚ) , discurs la Conversiune , 4 oct.'32.....	125
c.) La votarea pe articole a Conversiunii , 6 oct.'32.....	126
d) Aurel Vlad (PNȚ) , Comunicare : cere evidența impozitelor plătite de demnitari , 8 oct.'32.....	126
e) Corneliu T Ghimbășeanu -Bubi (PȚ-Lupu) , la Sumar , 7 oct.'32.....	127
22.) Moravuri : Pentru inimile caritabile (un ex.) // muritori de foame // , 7oct.'32....	127
23.) "D.Iorga și problema antisemită " , declarație , 6 oct.'32.....	127
24.) M.Stelescu (G de F) , discurs la Legea dobândirii naționalității române, 8 oct.'32	129
▫ Ideologia rev.franceze.....	129
▫ Ideologia hitleristă.....	129
25.) IGDuca , discurs la Congresul național bisericesc, 16- 17 oct.'32.....	130

---

guvern Maniu

Ricoeur /

Adevăr și minciună.

Renașterea a fost ,prin excelență, momentul de **conștientizare a caracterului pluri-dimensional al adevărului.**

Unificarea adevărului este visul rațiunii .

Istoriceste , **tentația de a unifica violent adevărul** a venit dinspre 2 poli , dinspre 2 puteri :

/ **polul clerical, puterea spirituală;**

\ **polul politic, puterea temporală ;**

Adevăr = un acord situat la nivelul puterii noastre de judecată -de a afirma și de a nega - un **acord** al discursului nostru în raport cu realitatea ; un **acord** dintre noi înșine , între spirite.

Dar aceste distincții se lasă greu surprinse.

/ **Știința are o situație unică** într-un eventual **edificiu al adevărului.**

Nu vom spune niciodată destul cât de mult a fost instruită, educată, satisfăcută, sensibilitatea noastră la adevăr de ideea că

adevărul este un spectacol pentru înțelegerea noastră -

pe care **ordinea celestă îl desfășoară** în fața ochilor noștri carnali ,

ca **frumusețe ordonată** în care se încarnează **ordinea matematică.**

Îndată ce exigența unui **adevăr unic** intră în istorie ,ca o **sarcină a civilizației** , imediat este afectată

de un **indiciu la violență** , încât **unitatea realizată** a adevărului este chiar **minciuna inițială.**

Adevărul și sinteza politică.

Politica are o vocație și o capacitate fundamentale de a reuni interesele și sarcinile existenței omenești .

În **puterea politică** se înnoadă destinul unui **ansamblu geo-istoric : cetate, națiune, grup de popoare.**

Viața în stat este o totalitate conținătoare în raport cu religia, moravurile, științele și

artele.

Este o răscruce a politicului cu diferitele ordine de adevăr.

Nu există problemă care să fie neutră din p.d.v politic.

Filozofia istoriei este nervul sintezei politice, după cum **teologia a fost nervul sintezei clericale.**

Acest **paralelism funcțional** între **unitatea clericală și unitatea politică** a ceea ce e **adevărat,**

această **similitudine** între **instrumentele sau organele unității**, între teologie și filozofia istoriei,

se traduc printr-o **ciudată asemănare în regnul minciunii :**

/ **supunere** abilă și neascultare vicleană ;

/ **propagandă** îndemnatică de a mînuî toate sforile psihologice;

/ **cenșura** opiniilor divergente ;

/ **punerea la index** a cărților și filmelor ;

/ **coagularea** unei mentalități impermeabilă la critica externă ;

/ **transformarea perversă** a îndoielii socratice ,

într-o autocritică care restaurează "ortodoxia" o clipă clătinată.

Guvern Al.Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiune extraordinară, **10 aug.-oct '32**

1.a.) **C.I.C.Brătianu , discurs la mesaj, 17 aug.'32**

(DAD. MO 11, șed.din 17 aug.'32, pag. 238- 256)

[**LD : Brătianu are 66 de ani. Mă întreb și nu am răspuns...**

de ce nu a fost el ales președinte PNL ,decît după asasinarea lui Duca ?

Face o expunere exemplară , documentată, competentă,amplă ,

privind **starea economică a României în anii crizei economice, 1928-1931 ,**

care au coincis cu **prima guvernare a PNȚ .**

Se conturează **doctrina economică și politicile PNL** , pe de o parte ,

în antiteză cu **doctrina și politicile economice, financiare , bugetare ale PNȚ.**

CIC Brătianu apare într-o lumină **sobră, serioasă, solidă**, care impune adversarilor , prin **stăpînirea în profunzime a fenomenelor economice.**

Deși s-a străduit să nu se lase antrenat în discuții colaterale,

este nevoit să susțină polemici diverse cu fruntași PNȚ:

Maniu , Vaida, Madgearu, Răducanu, Ioanițescu , au intervenții mai semnificative

Vezi pe larg și context la **fișier PNL**

În Răspunsul la Mesaj se vorbește de< dificultățile ce ne stau în cale [...] grija răspunderii [...] nădejdea că la capătul drumului [...] alungînd neîncrederea ce stăpînește generația de astăzi .>

" Prin urmare, **scopul principal al guvernului de astăzi este să alunge neîncrederea.**

[...] unul din simptomele cele mai grave din țară , este neîncrederea : neîncrederea **în toate ramurile** ,neîncrederea **în finanțe**, neîncrederea **în industrie** și în **economia națională** , neîncrederea și **în partea morală a cîrmuitorilor țării ."**

Ce ar putea face guvernul PNȚ ? [.....]

Brătianu / 1932

▣ **Incapacitatea guvernului Vaida**

" Suntem în fața unui faliment general, atît a statului cît și al întreprinderilor de orice natură.

Este în stare guvernul actual să restabilească situația țării ? Aceasta este chestiunea care se pune.

Or, dacă am judeca **după antecedente**, desigur că guvernul **nu este în stare.**

Dacă ar fi în stare să-și schimbe completamente mentalitatea , să facă ,

cum spunea Saint Eloy lui Clovis : < **Arde ceea ce ai adorat și adoră ceea ce ai ars** >

poate că **ar putea încă restabili această situație.**

Dar foarte **greu va fi pentru dvs. să reveniți, distrugeți o operă** , pe care ați făcut-o, care a fost dăunătoare de fapt, dar care este a dvs.**Trebuia să lăsați altora această sarcină** , teribil de îndeplinit pentru dvs.

(**aplauze la PNL, exclamațiuni la PNT**)

Altădată, cînd un guvern se încurca în rațiunea financiară sau politică din țară, se ducea la capul statului , își dădea demisia și recomanda pe partidul celălalt.

Noi, partidul Liberal, am avut această sarcină grea , de a restabili finațele țării , în trei ocaziuni:

În 1876, în 1901 și în 1923, cînd am restabilit inflația , aducînd-o la normal.

Evident, **o sarcină foarte grea**, care cere **sacrificii**, cere **dezinteresare**, cere și **capacitate** și în același timp

cere și totala **fracție de interesele de partid**. Or, dacă d-voastră ați fi fost hotărîți să luați această sarcină în spinare ,

să revedeți ceea ce ați făcut în trecut, **n-ați fi început această guvernare așa cum ați început-o,**

cu atîți miniștri, subsecretari de stat și miniștri fără portofoliu . (**aplauze la PNL**) (p. 239 - 245)

[.....]

Brătianu / 17 aug.'32

Toți cei care se uită la armată , văd cu durere că scade din ce în ce...

-Cezar Spineanu : Ați guvernat țara timp de **15 ani, ce ați făcut ?**

-Brătianu :**Am reconstituit armata , am făcut două războaie glorioase** (**aplauze la PNL**)

Noi am organizat , iar dvs.ați dezorganizat ceea ce am făcut noi.

-D.Căpățineanu : **Ați făcut Turtucaia**.Ați intrat în război cu tunuri ruginite.[.....]

astăzi mai aveți curajul să vorbiți ?

Să nu îndrăzniți mai mult că nu vă mai tolerăm.**Să vă fie rușine !**

-Voci PNL : Să-ți fie ție rușine ! Taci din gură Boilă ! **Cine a făcut războiul ?**

Ați jefuit țara Tilhari de drumul mare !

(**Se iscă mare tumult, se încaeră, se bat , ședința se suspendă, la reluare se acuză reciproc** de cuvinte și

gesturi neparlamentare : Justin Stănescu, D.Luca, M.Negură Dimitriu - Ilie Lazăr , Căpățineanu)

-Brătianu : regret că **cuvintele mele** despre război **au declanșat o luptă civilă** în acest parlament (**ilaritate**)

Să lăsăm aceste discuțiuni arzătoare [.....] mai exprim **un regret** : că în loc de echipament pentru trupă ,

vedem mereu **uniforme , din ce în ce mai somtuoase, pentru ofițeri, care ne ruinează bugetul,**

absorbînd o mare parte din bugetul Ministerului (**aplauze la PNL**)

-Brătianu : " Ca să poată să conducă economia unei țări, **un om trebuie să fie**, înainte de toate, **impersonal,**

să se uite numai la **interesele superioare ale țării** (**exclamații la PNT**) ... și **dacă face omul acesta ceva bun,**

creiază ceva în țară, **trebuie să fie susținut , nu cum faceți dvs.** care, la fiecare moment,

căutați să dați cîte o lovitură la vreo instituție sau organizație în care nu aveți dvs. o influență directă.

(**vii aplauze la PNL**) **Cu concepțiile actuale nu veți face nimic , veți merge din ruină în ruină și**

veți vedea ce are să se întîmple **după un an de guvernare a d-voastră "** (**apaluze la PNL, protestări la PNT**)

Brătianu - Vaida / 17 aug.'32

▣ **Asanarea morală** (p. 249 - 250)

[LD: mă întreb , nu am răspuns, **de ce nu a preluat CIC Brătianu conducerea partidului,**

decît... după asasinarea lui Duca ?]

-Voce PNT : " Aici aveți toată autoritatea !"(**ilaritate la PNT**)

-Nichifor Robu (LANC) : În materia asta , ar trebui o soluție generală, pentru toți.

-Brătianu : "În această materie **am o foarte mare autoritate** și am să vă invoc lucruri din trecut ,
ca să faceți o paralelă cu ceea ce s-a întâmplat în timpul din urmă .

Cum se agoniseau averile în trecut ?

Toți **oamenii** cari au luat parte la conducerea țării , **aveau sau averea lor proprie**,
sau **erau oameni cu o capacitate recunoscută**, cari, printr-o muncă de o viață
întreagă,

ajunseseră să-și agonisească averile , în afară de treburile publice.

"Greșala cea mare a d-voastră , și în special a partidului Național din Ardeal,
este că **membrii acestui partid , atunci când au venit în Vechiul Regat , și aici au văzut**
averi,

și-au închipuit că toate aceste averi sunt făcute în dauna statului.

Eu aș cere să-mi **arătați un singur om politic** , care a jucat un rol în istoria noastră,
care să-și fi agonisit averea fiind în funcțiune la vreun minister sau în alte parte ,
în legătură cu statul. " (**aplauze la PNL, întreruperi la PNȚ, zgomot**)

-Voci PNȚ : Tancred Constantinescu !

-Alte voci : Veți vedea după Legea controlului averilor !

-Brătianu : "După război, **a fost o slăbire morală** în toate țările.Unul din efectele
războaielor este

ca să dea naștere la **fel de fel de speculațiuni**. Într-adevăr, și la noi, **au fost astfel de**
speculațiuni și

s-a văzut peste tot **îmbogățiți de război**, care pot să fie de două categorii :

sau din acei care erau în conducerea statului , sau din acei care erau în afara conducerii .

Cunosc o serie de îmbogățiți de război care nu au luat niciodată parte ,
nici măcar ca deputat sau senator, **în organizația de stat .**

-Voci PNȚ : Erau tovarășii

-Brătianu : **Aceste tovarășii** s-au întâmplat mai târziu , **sub d-voastre (întreruperi la**
PNȚ. mare zgomot)

În țările celelalte lucrurile s-au restabilit ; dar la noi , în timpurile din urmă, **s-au declanșat**
în modul cel mai grozav.

Toate concesiunile acestea , care s-au dat, au creat o atmosferă morală detestabilă ,
în toată țara.

(**aplauze la pNL, protestări la pNȚ**) Toată lumea este convinsă că nu s-au putut obține
asemenea concesiuni ,

fără ca să se dea **importante comisioane sau șperțuri . "**

În Parlament ,în presă, s-au adus **cazuri de contrabande, importuri ilicite de mărfuri**
din Rusia, pașapoarte,

înavuțiri , împărțiri de păduri, depuneri colosale la bănci.

-I.Răducanu : "D-le Brătianu, ați venit să aduceți anumite **acuzățiuni** , pe care noi le
vom lua după notele stenografice,

și **vă provocăm** să afirmați aici **cine sunt acei** cari, în conducerea statului, **s-au**
îmbogățit sau

cine sunt aceia **cari au făcut politică , pentru ca să se îmbogățească "** (**aplauze la**
PNȚ)

Ați afirmat de **comisioane** care s-au dat.**Cine sunt acei care le-au primit ?** (**aplauze la**
PNȚ)

Dvs. **nu puteți să aruncați nici insinuări, nici acuzațiuni vagi**, care planează asupra
noastră, a tututura.

Trebuie să precizați. (**aplauze la PNȚ**)

-Voci PNL : Boilă ! Boilă !

-I.Răducanu : " D-le Brătianu, am ascultat cu atenție tot șirul de erezii economice pe care
le-ați debitat ,

dar **nu putem suporta să transformați Parlamentul țării românești , într-o tribună de**
insinuări și calomnii.

Dacă, dvs, d-le Brătianu, veți binevoi **să precizați și să dovediti cine sunt aceia**
cari fac din politică un instrument de exploatare a avuției publice și un instrument
de înavuțire,

noi vă rămânem recunoscători , dar vă ținem dator să faceți acest lucru."

-Brătianu : " Eu nu mă fac judecător de instrucție , însă s-au adus acuzațiuni în
Parlamentul țării

-lamandi : Ați fost acuzați în public , și în Parlament, și nu ați răspuns: cazul Boilă și

altele .

-Răducanu : Tribuna parlamentului nu este ecoul calomniilor de pe stardă.

-M.Negură : În Parlament s-au adus .

-Brătianu : Nu eu le-am adus.S-au adus în Canmeră și în presă.Era datorია dvs. ca să aduceți dovezi

că aceste acuzații sunt nefundate . (**fiecare replică, este urmată de aplauze sau protestări...**)

" **Eu cunosc mentalitatea dvs , dle Madgearu.**Ați expus-o aici , într-un discurs, dvs și d. Ioanițescu

cînd a fost vorba de Cultura Socială, care s-a adus în dezbaterile Parlamentului , și în care **dvs ați făcut o teorie** din care am extrase aici, **care mă înspăimîntă** , asupra **mentalității** pe care o are **un fruntaș** , din p.d.v al **moralei partidului său** .

[.....]

Cu altă ocazie vom discuta această chestiune."

-Voci PNT : Calomniatori !

-Voci PNL : Boilă , Dobrescu, Bocu !

-Brătianu : **Iorga și Argetoianu începuseră să ridice această mușama**, asupra unor afaceri,

au fost deodată paralizați , spre surprinderea tuturor. Nu cu denunț, ci vine în Camera **ministrul justiției**,

ia cuvîntul într-o chestiune, **arată abuzurile** care s-au făcut , și **a doua zi se șterge totul cu buretele ?**

Se arestează membrii influenți ai PNT , și dvs. spuneți că am făcut noi insinuări ? "

-Vaida : Este recunoscător lui **Brătianu** că, **luat de pasiune oarbă**, după tradiție...

-Brătianu : " Eu **am 66 de ani** și la vîrsta mea **sunt silit să spun aceste lucruri**.Trebuie făcută o curățire .

Trebuie să se curețe această atmosferă infectată de dvs "

-Vaida : " ... după **aceia tradiție** , d-le Brătianu, care a adus în țară **aceasta relațiile îndîrjite între partide**,

pentru că **partidul liberal** , avînd puterea, **a căutat**, fără a alege mijloacele ,

să distrugă pe orice contrar politic. "(**aplauze prelungite la PNT**)

Este o voce a trecutului , glasul d-tale, dle Brătianu. (**apaluze la pNT**)

-Brătianu (apaludînd) : " **Mă felicit .Eu vă aplaud cel dintîi și vă mulțumesc "**

-Vaida : " Am zis căeste o voce a trecutului.De ce ? Pentru că , **dacă metodele acestea s-au putut**

înainte de război și în timpul guvernării dvs, după război, **pe viitor nu vor mai fi cu putință, dle Brătianu.**

[.....] **am să vă ilustrez cum sunt metodele dvs.** [.....]

/ **dincoace** , a fost **arestat Cezar Spineanu** , în mod volnic ;

/ **dincolo**, pentru a face să dispară PNT prezentîndu-ne pe noi, ardelenii, ca pe niște bandiți,

ați venit și **ați înscenat o campanie** nemaipomenită de **calomnii contra lui Sever Bocu**.

Vaida / 17 aug.'32

▣ **Cazul Sever Bocu (p. 251)**

[**LD : s-a petrecut în timpul guvernării Iorga**]

-Vaida : Pe ce temă , d-lor ? D-voastre vă dădeați foarte bine seama că, dacă un lucru se repetă mereu ,

îl crede pînă și acela care l-a inventat, iar opinia publică nu poate controla atunci cînd, în fiecare zi ,

se zice că **un fost ministru** al țării, **un fost director provincial**, a introdus prin **contrabandă 3 covoare !**

Iar pentru aeasta , a trebuit ca, la ora 8 dimineața, să se ducă **poliția pe capul lui**, pe cînd încă d-na Bocu era în pat , **să înconjure casa cu jandarmii** și să-i facă **toată batjocora** ,

pentru ca să poată, apoi, în "**Viitorul**" să se prezinte **afacerea în proporții exagerate** spunîndu-se :

iată **foștul ministru** al Banatului , iată un **fruntaș ardelean** , care **pînă astăzi era cunoscut ca om de jertfă**

pe vremea ungurilor, iată acesta **este un bandit**. " (**aplauze la PNT**)

-Manolescu -Strunga (**ironic**) : " **Martir Național !**"

-Vaida : " **A fost mai mult decât acela care a cutezat acum să grăiască ! "**"

-Roșeteanu (PP) : Aduceți dosarul !

- **Vaida** : "D-lor , revendic cel puțin atîta ca, după ce am stat liniștit și am ascultat pe d.Brătianu ,

să binevoiască și partidul d-sale să mă asculte în liniște. "

-Vaida : "A mai fost **un mare păcat** , pe care **nu i l-ați iertat lui Sever Bocu** , acela **de a fi organizat serbarea de la Alba Iulia [cînd ?]** , pentru că cu acea ocaziune, **partidul d-vs a rămas foarte mic**, față de unanimitatea națiunii românești , care a știut să manifeste **solidaritatea**, nu numai **pentru ideea unirii** , **ci și în contra d-voastră, jurînd că se va apăra împotriva tuturor abuzurilor** , pe care **le-ați înrădăcinat în conducerea țării."** (**aplauze prelungite la PNT**) dar d-lor, **dacă un fost ministru al acestei țări s-a făcut vinovat de vreun fapt** , care este pedepsit de codul penal,

să fie condamnat .Noi suntem solidari cu dvs în această privință."

- **Brătianu** : De ce ați intervenit atunci ?

- **Iamandi** : De ce ați retras apelul făcut de primul procuror ?

- **Vaida** : " Noi vrem **să se facă dovada vinovăției lui Sever Bocu ***

și atunci **partidul nostru** va ști **să ceară demisiunea** membrului nevrednic de a fi **în conducerea partidului său** (**aplauze la pNT**) .

Însă, d-lor, **ca onoarea unui om** , fie el cel din urmă cetățean, necum un om reprezentativ

al unei întregi provincii , **ani de-a -rîndul să fie terfelită** , iar d-voastre , la guvern fiind, să nu găsiți posibilitatea...

-Iamandi : Cînd am fost la guvern ?

-Voci PNT : Anul trecut ! (**protestări la PNL**)

-Vaida : ... dvs la guvern fiind, **să nu găsiți posibilitatea ca să faceți dovada**

că este vinovat și să ispășească.Cum să caracterizăm acest sistem ?

Pentru că dacă **d.lorga a fost președintele** guvernului, iar **d.Argetoianu mentorul** guvernului,

stăpînul guvernului lorga ați fost dvs , partidul liberal." (**aplauze la pNT**)

* Notă

Timișoara , 30 iul.-1 aug.'32. **Justiția locală** s-a pronunțat în **primul proces penal intentat lui Sever-Bocu**, fostul "guvernator " al Banatului, **scoțîndu-l basma curată**.

Avocatul statului, **N.Fărcășanu** (înlocuit la 1 august) , trimisese o întîmpinare către Ministerul de Finanțe,din care rezulta că , la 27 iulie,

Ghiță Crișan (subsecretar de stat la Finanțe) îi transmisese că

statul nu se constituie în parte civilă , și, în consecință,

renunță la orice drept de atac a eventualei sentințe a tribunalului .

Nu anticipăm asupra hotărîrii parchetului general ,

....de a renunța la apelul făcut de procurorul de ședință , sau

....de a clasa afacerea, neînsușindu-și acuzarea

dar , **indiferent de apariția sau neapariția d-lui Bocu** , în fața Curții de Apel,

în dosarele privitoare la "**justificarea provenienței averii** " ,

și "**deturnării unui fond de 350.000 lei** " - deci **alte 2 mari procese senzaționale**.

Fostului "guvernator", ales deputat de Timiș-Torontal, **Camera nu-i va putea valida mandatul**

pîna la clarificarea tuturor dosarelor.**În organizația PNT de Timiș,**

se produsese o dizidență , o mișcare surdă, care pune pe tapet **schimbarea**

președintelui,

simpatiile îndreptîndu-se spre **ing.Stan Vidrighin** , ex-dir. general al CFR.

Bocu, se va retrage , probabil, în străinătate , să-și caute sănătatea .

("Dimineața" , 5 aug.'32)

Vaida / 17 aug.'32 (**intervenție în discursul lui CICBrătianu**)

▣ **Cazul Boilă** (p. 251- 252)

- **Vaida** : "Cu seninătatea conștiinței liniștite , am citit în fiecare zi în organul oficial al unui partid pretins serios și de guvernămînt, în "**Viitorul** " d-voastră ...

- **Iamandi** : Noi am citit "**Patria**" d-voastră...

- **Vaida** : ... acest **organ al calomniei** de fiecare zi , **lipsită de orice fineță**, căci măcar, dacă ați fi **bizantini** , dar nu vă faceți vrednici nici de numele acesta ... (**apaluze la PNL**)

- **Luca** : de aci înainte o să scriem la "Patria" ...

-**Vaida** : ... Am citit în "Viitorul " [...] acolo **eram numit " Boilă Voevod "** [.....]

nu veți tăgădui că atunci când s-a discutat cazul Boilă în această incintă , într-o Camera ostilă partidului,

a venit **d.lorga** , a venit și d. **ministru al Justiției** și a constatat [...]

că era o calomnie , că acuzațiunea nu era întemeiată ."

(**explică întortochiat că Boilă a fost calomniat, a dat în judecată ziarul, dar a trebuit să-și apere nevinovăția, în loc să i se dovedească vinovăția.)**

-**Voci PNL** : Bietul Boilă ! Să vă trăiască ! [**urmează lunga intervenție a lui Vaida , apoi Brătianu revine**]

-**Brătianu** : Când s-au adus afacerile în **discuția parlamentului**, de către guvernul Iorga, pe care PNL voia să-l răstoarne, - acesta este adevărul- **n-am luat parte nici unul la aceste discuții.**

Am menajat PNL , neamestecându-ne în aceste chestiuni. **Speram însă că instrucțiunea acestor afaceri**

va continua , că nu se va întinde din nou mușamaua, al cărui colț se ridică la un moment dat.

Care a fost puterea providențială care a oprit chestiunea , nu știm ; dar știm că **d.lorga a spus :**

<Eu nu am fost eu ...> și d.Argetoianu **< Am avut mâinile legate ... > D-lor se vor explica.**

Eu am citit și recitit discuțiile care au avut loc în Parlament în acel timp,

și n-am ajuns la concluziile d-lui Vaida. Nu vreau să spun ce impresie mi-au făcut [...]

Este o chestiune de înaltă moralitate , ca **justiția să se pronunțe liber și complet**, iar **magistrații** care vor face instrucția , **să fie oameni de autoritate și de o imparțialitate**

recunoscută de toată lumea ." (**apaluze la PNL**)

" În timpul când tatăl meu, **Ion Brătianu, era prim-ministru, col. Maican** ,

care fusese secretar general la Ministerul de Război, și **amiralul Maican**

au fost acuzați ;tot așa a fost acuzat atunci și **gral Anghelescu.**,

care a fost ministru de Război. Cine l-a dat în judecată ?

Însuși prim-ministrul., iar ei au fost condamnați.

S-a făcut un tribunal militar.**Au fost condamnați** pentru fapte de nimic, mici de tot.

(o prăvălie de frînghii , în care era interesat Maican , a furnizat frînghii pentru marina militară) .

-**Vaida** : Din ce partid făceau parte ?

.-**Brătianu** : Din PNL !

PNL vine totdeauna cu alte probleme, **cu diversiuni...** Când s-a discutat afacerea Boilă, s-a venit cu **legea controlului averilor** , care era **o lege pentru împiedicarea denunțurilor.**

Legea s-a modificat acum prin influența unuia din frunțașii liberali, a d.lui **Xeni**, care a făcut din această lege **o lege de control al averilor și nu de pedepsire a denunțătorilor.**

▣ **Ciorovăială liberal-țărănistă**

-**Vaida** : "Nu a trecut jumătate de oră de când d.**Brătianu a emis** aici , în riposta sa dată d-lui Răducanu,

teoria de drept : < noi am adus acuza ; voi dovediți că nu este așa >

(**se iscă iar ciorovăială, vacarm, cu acuze reciproce, cu procese de intenție, în care Brătianu nu poate vorbi,**

Vaida nu vrea să se mai oprească , susținătorii fiecăruia se ceartă pe proceduri . selectez câteva)

-**Brătianu** : Am permis o intervenție,nu un discurs ! Vorbiți de 20 minute !

-**Roșeteanu** (PP) : aduceți dosarul !

-**Vaida** : ... când am scoate dosarele frunțașilor dvs...

-**Iamandi** : de ce nu ați făcut opera de purificare când ați fost la guvern ?

-**Vaida** : A vorbi de operă de purificare , înseamnă a arunca cu piatra în casa de sticlă a partidului Liberal...

Cunosc foarte bine **metoda d-voastră.**Bunăoară, în **discursul meu de la Senat** [4 aug.]

, am spus :

< eu am fost totdeauna liber, din moși strămoși, și în vremea ungurească am fost liber , pentru că eu, dacă în conștiința mea eram gata pentru convingerile mele să merg și la spînzurătoare ,poi atunci

nu a putut să mă terorizeze nici o tiranie și nici o sclavie,nici stăpînirea maghiară .>

Cum se oglindesc aceste cuvinte ale mele în "Viitorul " , și , după el, în alte ziare , unde superficialitatea celor ce scriu aduce cu sine , că nu se orientează după original , ci după " Viitorul " ?

"Pester Lloyd " din Budapesta dă o știre că eu am recunoscut că nu era așa de grozav în Ungaria.

Îi convine să-mi falsifice cuvintele. Dar.. ca "Viitorul" să ia aceste cuvinte falsificate și să mi le arunce în cap... scriind că <D.Vaida face prost serviciu țării, trădează țara, fiindcă a zis că în Ungaria era mai bine ca în România >- aceasta este metodă liberală ! se va crede în lume că... **ori el este nebun , ori cei de la "Viitorul " sunt smintiți...**

(**Aplauze prelungite, bravo, la PNT**)

(**deși liberalii protestează, deși Brătianu cere din nou să i se dea cuvîntul, deși scandalul este penibil, Vaida nu renunță, continuă , abuziv, arogant, agresiv, nedrept, pătimaș,**

Îndemnul lui Maniu din debutul discursului lui Brătianu s-a topit...)

-Vaida : [.....] Dlor deputați, ar trebui să vorbesc multe ceasuri , multe săptămîni, despre aceste lucruri ,

pentru că **din 14 ani, mai bine de jumătate ne-au ținut liberalii într-un fel de sclavie,**

fiind obligați să ascultăm și **să înghițim toate calomniile și toate persecutările,** fără a avea posibilitatea să ne plîngem sau să protestăm. (**apaluze prelungite la PNT , zgomot, proteste la PNL**)

-Voci PNL : Extraordinar !

-lamandi : "Ne-ați trimis și în **portul Marsiliei ! "(zgomot mare)**

-Vaida : " Eu nu sunt obișnuit să rămîn dator cu riposta.lată, dacă d-lui vorbește de portul Marsiliei,

atunci îi răspund că **m-am aliniat și eu obiceiului pămîntului , învățat de la d-voastră "** (**zgomot mare**)

-Voci PNL : Rușine ! Rușine !

-lamandi : Acesta este răspuns de prim-ministru ?! Este penibil !

-Vaida : Nu este deloc penibil, sunteți niște Tartuff [...] Dvs ați întrebuițat vorba veritabil românească,

iar eu aceea pe care am învățat-o.[.....]

precum **d-voastră o să ne atăcați , așa o să fie și răspunsul din partea noastră.**

[.....]

-Brătianu : Am comis o imprudență, d.Vaida a ținut un discurs...(**revine la cazul Boilă**)

Vezi mai sus...

Brătianu / 17 aug.'32

▣ Legea controlului averilor. (p. 254-255)

PNT vine totdeauna cu alte probleme, **cu diversiuni...** Cînd s-a discutat afacerea Boilă, s-a venit cu **legea controlului averilor** , care era **o lege pentru împiedicarea denunțurilor.**

Legea s-a modificat acum prin influența unuia din fruntașii liberali, a d.lui **Xeni,** care a făcut din această lege **o lege de control al averilor și nu de pedepsire a denunțătorilor.**

Guvernul spune că va aduce legea în parlament . [.....]

Cînd ai prins pe cineva cu fapte incotecte, aduci lege în contra lui sau îl dai în judecată , ca să fie condamnat ? Nu vii cu legi și suspenzi judecata, cum s-a făcut."

Altădată , oamenii politici cînd intrau în guvern, eșau de acolo mai săraci.

Ion Brătianu, după 12 ani ca primministru, a ieșit cu 200.000 datorii.

Dimitrie Sturdza a eșit dator și cu averea lui compromisă.

Vintilă Brătianu a lăsat datorii , pe care cu greu leplătește soția lui.

Acesta este adevărul.**Un om politic , cînd intră în minister , trebuie să-și sacrifice**

interesele lui ,

trebuie **să-și părăsească afacerile lui**, iar nu să-și plătească datoriile ,în două luni de zile de la venirea la guvern.

(**aplauze la PNL**) Pretindeți că veți face controlul averilor ? Vă desfid să-l faceți !

Nu-l veți face, dar îl vom face noi acest control al averilor. (**aplauze la pNL**)

Este nevoie de morală în politică.Țara este profund indignată și desnădăjduită de ceea ce s-a petrecut în ultimii ani .

Trebuie să se facă lumină , aceia care sunt nevinovați să fie absolviți, iar **cei culpabili să se ducă la pușcărie ."**

[.....] **Brătianu** / 17 aug.'32

Va termina cu o citație dintr-un discurs al d-lui **Ștefan Cicio-Pop**, președintele Camerei, " în fața căruia ne închinăm cu toții **pentru patriotismul și pentru corectitudinea sa "** :

<După mine, când am făcut cunoștință cu trebile de aici, am spus : mi se pare că în România se fură cam mult,

iar un prieten mi-a spus : **e țară bogată**, frate Ștefan, și este de unde se poate fura.

Azi nu se mai poate fura , **noi trebuie să dăm socoteală nației , unde sunt bogățiile țării .**

Alegerile de acum ne învață că **cuțitul a ajuns la os** și că este vremea să ne punem pe lucru în mod serios. >

Aceasta vă recomand și eu, dvs, PNTJ "

CIC Brătianu / 17 aug.'32

1.b.) **Al. Lapedatu (PNL-1) , discurs la mesaj, 18 aug.'32**

(DS, MO 7, șed. din 18 aug., pag. 138-149)

▣ **Ardeleni - Regățeni**

Vaida a atăcat PNL cu patimă, cu pasiune, lipsit de echitate ; a făcut **un proces aspru și nedrept.**

Am prevăzut de aceea că **anumite afirmații ale lui** vor face ocolul presei dușmanilor noștri ,

și vor fi **folosite ca argumente contra Trianonului** , [**blasfemiile lui Vaida la adresa regățenilor**]

contra ordinei de drept stabilite în Europa Centrală și răsăriteană.

Două zile după discursul -Vaida , **telegramele de la Viena și Budapesta au confirmat temerile** .

[.....] **Vezi la fișier Politică externă**

-**Romulus Georgeanu** : Poate că este chiar așa !

-**Ștefan C.Ion** : Spuneți-o tare dacă sunteți convingși de asta .

-**Manoilescu** : Cine a afirmat acest lucru , să aibă curajul să o spună tare .

-**Georgeanu** : Eu am spus !

-**Madgearu** : Nu vă agitați așa, pentru că **dl.prim-ministru nu a spus aceste cuvinte ; iar în Cameră a spulberat aceste răstălmăciri** apărute în presa maghiară , dar care se datorează ziarului "Adevărul " care a reprodus greșit cuvintele sale .

Ziarul "Viitorul " de 10 ani **răstălmăcește vorbele fruntașilor PNTJ** . (**aplauze la PNTJ**)

-**Ștefan Ion** : **Dar asta a spus-o !** Am auzit-o noi cu urechile noastre !

-**Al.Lapedatu** : **Cuvintele s-au spus.**Le-am auzit eu cu urechile mele .

Dar cred că dl. **Vaida era răpit de pasiune** , de patimă politică, nu corespund sentimentelor sale intime

Și în 1919, în Parlamentul de la Ateneu, d .**Vaida a citit o Declarație și Ion ICBrătianu** i-a adus aminte

de vorbele din **Sfânta Scriptură : < Pune , Doamne strajă gurii mele ! > ...**

Aceeași recomandare i-aș face-o din nou și eu, când **afirmă că din cauza opresiunii PNL**

situația românilor din Vechiul Regat era mai grea decât a românilor sub unguri !

Dacă ar fi fost așa , de ce oare **românii treceau din Transilvania în Regat și se așezau în Dobrogea ?**

în Bărăgan ? pe Valea Prahovei ? **Țara asta era un adevărat Cannan** nu numai pentru **românii** de peste munți,

dar **și pentru neamurile de altă rasă .Ciangăii și secuii din sud-estul Ardealului , cu miile veneau în Regat**

și se îmbogățeau și-și dezvoltau școlile , bisericile, cultura , în deplină libertate .
La fel vecinii de peste Dunăre - **bulgari, sârbi** - veneau aici unde găseau condiții de trai mai lesnicioase .

Cu temere și îngrijorare priveau statele vecine spre Regatul Român ."

Țara asta a fost 100 de ani , "**Punctul de atracție al ardelenilor**" - al fugarilor, al păstorilor, muncitorilor manuali, intelectualilor - cărora **nu le-a închis poarta la nici o demnitate sau situație**, oricât de înaltă ar fi fost ea,
nici într-un domeniu , nici moral, nici cultural, nici politic " (**aplauze la PNL**)

Noi, care **am trăit în Vechiul Regat** ; noi, care simțim și astăzi **căldura cu care am fost îmbrățișați**

în năzuințele și idealurile noastre ; cu această **protecție și afecțiune** ne-am îndeplinit misiunile culturale și naționale ;

am o datorie sfântă să **declar în Senatul țării** : să aducem **cele mai călduroase și recunoscătoare omagii**

oamenilor acestei scumpe patrii , care **n-a putut fi** pentru noi plină de bunătăți și libertăți, iar **pentru proprii săi fii ,plină de asupriri și nedreptăți "** [**cum spusese Vaida**]

DI Vaida a mai spus că **PNL era dușmanul libertăților** și că ...

dacă ardelenii ar fi fuzionat cu PNL și-ar fi pierdut libertățile !

"Stranie afirmație ! Ciudată concluzie ! Despre PNL se pot spune multe , numai aceasta , nu !

Căci el a fost acela care **a luptat peste o jumătate de secol** să câștige aceste libertăți , să le mențină și să le aprere , printr-o serie de manifestări și realizări cari se țin lanț , **ca un fir roșu,**

de la 1848 până la 1918 , anul sufragiului universal ." [**Recurs istoric de la Regulamentul Organic**]

Nu vă agitați , eu **am fost provocat la această explicație** , am datoria să-mi apăr **partidul meu !**

-M.Manoilescu : " Mai mult, **dvs apărați însuș întreg Vechiul Regat "**

-Al.Lapedatu : Da , **l-am apărat cum am apărat și Ardealul** , pentru că am privilegiul de a fi cunoscut

și Vechiul Regat și Ardealul , cu părțile lor bune și rele .

DI Vaida ne-a făcut un proces foarte nedrept vorbind de **ura PNL față de ardeleni** , pentru că **n-au fuzionat ,ci s-au aliat cu PT .**

-Virgil Madgearu : **Acesta este adevărul.**

-Al.Lapedatu : **PNR a fuzionat mai întâi cu rămășițele Partidului Conservator ; apoi cu Argetoianu ;**

apoi cu prietenii lui **Iorga** ; și abia **apoi cu ...PT .**

Încât **este frumos dar nu realistă povestea cu sentimentele "țăraniste " firești !**

[**vezi pe larg la fișier Sistemul de partide , recurs istoric]**

Al.Lapedatu / 18 aug.'32

2.) **I.Niculcea , (G de F, Suceava) discurs la Mesaj, 18 aug.'32**

(DAD, MO 12, șed.din 18 aug.'32, p 265- 269)

[**LD : ședința este condusă de Șt.Cicio Pop .**

La validări, **Niculcea, ex militar , fusese contestat** pentru că **fusese condamnat** , dar nu știu pentru ce.

În discurs, se consideră **"independent "** , sub **semnul electoral al Gărzii .**

Este f-possibil , însă, ca **Niculcea** să fie , pur-și-simplu , un caz de **"naționalism-poporânesc "** ,

și **Garda să-l fi captat pentru aceasta.**

Xerox integral.În calculator, reprodus integral și , problematizat, la fișierele respective.

Discurs neconformist, intră direct în.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ **Crainicul țărănimii .**

[**LD: să fie aici dezvoltată ideea lui Codreanu ... privind rolul cîntecului în mișcarea legionară ? !**

Greu de afirmat. Altfel... nu prea știu cum să-l "analizez" . Este interesantă **idealizarea romantică**

a trecutului și **insinuarea xenofobiei**, la fiecare gând , la fiecare afirmație.

Parantezele și semnele îmi aparțin.]

" Onorată Cameră, **țăranul român** , când este necăjit peste măsură, ca să-și mai uite necazul ,

începe să cînte. La baza inspirației lui se găsește **suferința și jalea poporului nostru**, iar **bărbăția** lui ,

puterea lui de înfăptuire și dîrzenia lui, își au originea în **vitejia părinților noștri**.

" **Țăranul român** , de pe timpul **voievozilor noștri pămînteni** , **înstărit și plin de belșug**,

țăranul român de pe atunci, care era **falnic** ca un stejar de Orhei, **astăzi se usucă**.

Se usucă pentru că este supt. Din mîndria răzeșului de odinioară , n-a mai rămas decît **omenia**

și aceea este **întinată astăzi de păcatele altor neamuri**.

Din **țăranul de odinioară** , în casa căruia curgea laptele și mierea , din acel stejar falnic și umbros ,

n-a mai rămas decît un mugur, mugur latent al neamului, care s-a închircit pe trunchiul social ,

cotropit de crengile sălbatece și lacome ale altor neamuri ,

care s-au **altoit samavolnic pe trunchiul social și nu așteaptă decît să vie toporul** care **să dea jos aceste crengi sălbatece și lacome** ,și să dea trunchiului posibilitatea unei **dezvoltări normale**."

"**Sunt crainicul acestui țăran necăjit** și vin aici , în mijlocul dvs,

căci mulți din dvs **ați uitat că ați plecat de acolo**,

să vă spun tot **focul care arde** în sufletul lui și să vă arăt , dacă este posibil să primiți,

și **leacurile** care s-ar putea potrivi, ca **să-l scăpăm de focul care-l arde**.

(**Exclamațiuni la PNTJ**) **Nu rîde , d-le, mai bine plîngi !** " [.....]

Niculcea / 15 aug.'32

▣ "**Grădinarul** " cu "**toporul**"

" **Apariția noastră** aici este deci **un simptom social** , este **prevestirea** că **grădinarul se apropie cu toporul în mînă**.

Cînd **ascuțișul toporului va intra adînc în crengile sălbatece și lacome** ,

Cînd **putregaiul nostru social se va dărîma** , troznind sub loviturile multiple ale poporului,

atunci seva, hrînind abundent copacul, **nobilul mugur va izbucni** din viața lui latentă și **copacul neamului se va reface** ca prin minune.

Așteptăm deci ca **toporul să lovească cît mai grabnic și cu putere** "

-**Voce** : care topor ?

-**Niculcea** : **O să-l vezi, o să-l simți !**

-**Altă voce** : Este o amenințare, dle președinte

-**Niculcea** : La întrebare, și răspuns. [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ **Programul, doctrina** :

/ **Țăranul / Pămîntul strămoșesc / Sîngele românesc / Neamul /**

/ **lanțuri, gloanțe, ștreang ,strivire -străinilor și înstrăinaților /**

[**LD: chiar dacă nu legionar ... este un produs al propagandei legionare , și, din acest p.d.v, interesant de analizat .**]

" **Ce vrem noi ?**

Vrem **dreptate țăranului și răsplata muncii** lui ; **luminarea neamului** ;

înălțarea satului , belșug mare cîmpului , **traii tihnit românului**,

lanțuri speculanților, gloanțe ucigașului și ștreang trădătorului.

Stăpînirea gliei strămoșilor după legea sîngelui,

a muncii românului și sudorii frunții lui .Aceasta vrem noi.[.....]

Vom fi fără milă față de cei cari vor călca aceste principii ,

și **vom lovi cu tăria pe care ne-o dă puterea convingerii și a propriei noastre vieți**.

" **Titlul nostru de luptă este pămîntul strămoșesc**.

Nu vom depăși hotarele lui, **îl vom apăra cu prețul vieții noastre**, după pilda strămoșilor,

și vom fi fără milă față de cei cari nu l-au apărât ci numai îl speculează și îl sug "

" Armata noastră este gloata nevoiașă și împilată , este țaranul român necăjit și supt de străini și înstrăinați , este masa noastră , masa poporului nostru , istovită .

Și totuși puterea ei este uriașă , căci are ca suport moral setea de dreptate nerăsplătită.

"Conducătorii noștri vor fi aleși

dintre aceia în ale căror vine curge sîngele curat al neamului,
dintre aceia care au în spatele lor cel puțin cinci , șase generații de români neași,
și care au dat probe de jertfe și sacrificii pentru dezrobirea neamului .

Corciturilor care ne-au adus aici [?! ?] , și care au pretenția încă de a ne conduce,
le spunem că să se retragă , căci îi vom strivi . (exclamări la majoritari)

n-au dreptul la conducerea acestui neam, fiindcă n-au sîngele curat al neamului .

Să înțeleagă și să se retragă odată , fiindcă legea sîngelui nu iartă . "

-Augustin Popa (PNȚ) : " Ai putea să spui

care este metoda pentru constatarea purității sîngelui ? "

[nu răspunde la întrebare] [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ Legile " energiei cosmice "

▣ Legile vieții , legile naturale.

[LD : revine, reia și dezvoltă doctrina enunțată .

Atenție la idealul egalitarist ,de factură social- utopică, care dă tenta socialistă,
radicală .

Mă gîndeam și la anumite influențe filozofice , dar nu știu dacă nu este forțat ...

Recunosc că nu pricep nimic și că mi se par... elucubrații .

Încep să-i înțeleg pe deputații care rîdeau ! Totuși, cum a ajuns în parlament !?]

-" Planul nostru de luptă ...

-Voci : Al cui ?

-Niculcea : " Al poporului pe care dvs. nu vreți să-l ascultați.

"Planul nostru de luptă este să facem să dispară întreaga deosebire a neamului,
deosebirea socială , economică și culturală

și păstrarea lui , potrivit legilor firii , legea energiei cosmice, cu fiicele sale :

legea vieții, legea progresului, legea energeto-socială .

" Ca fir conducător, planul nostru de luptă are la bază

legea muncii , legea sîngelui și legea pămîntului strămoșesc .

Ca ideal aprobat , planul nostru are idealul de perfecționare al muncii , [LD : adică
șantierele legionare ?]

iar ca ideal îndepărtat : perpetuarea neamului , numai prin înobilarea lui, a

dică perfecționarea lui continuă și indefinită ,perfecționare care nu se poate face decît
avînd la bază legi noi,

dictate de energeto-sociologie ." [?]

" Legea vieții are la bază perpetuarea selecționată [???] a neamului , munca și
traul bun.

Legea vieții formează programul nostru ; munca, traul bun și perpetuarea selecționată
a neamului ,

formează baza convingerilor noastre. Traul bun este nedespărțit de muncă [...] Cine
încearcă să le despartă

este un nebun căci nu pricepe rostul firii.[...] Muncă multă și trai puțin duce , prin istovire
și inaniție, la degenerarea individului , duce la lenevire și podagră [...] Muncești mult, ai
mult, muncești puțin , ai puțin, nu muncești deloc...

-Voci : " Nu ai nimic ! " (ilaritate)

-Niculcea : .. mori de foame , căci pentru leneși nu se găsește loc sub soare , aceasta
este cerința legii vieții.

"Poporul vă cere refacerea tuturor legilor scrise, în sensul acestei doctrine energeto-
productiviste .

Pîna atunci, vă cere ștergerea din legile noastre a tuturor resturilor de privilegii
feudale ,

între care una nouă, scrisă acum , legea advocaților. [...] dreptatea țaranului
îngheață la ușa avocatului.

[.....] Obligatorietatea muncii este , deci, un alt postulat al doctrinei noastre .

Poporul vă cere o lege a muncii obligatorii.[...] cei ce iau fără muncă drepturile cuvenite altora , este un fur și ,
din acest p.d.v., **specula este un furt deghizat .** [...] **Specula** sub orice formă, [...] **este nenaturală și trebuie combătută.**Specula e fiica lenei , este negațiunea muncii , este negațiunea vieții.

Popoarele cari sunt bîntuite de speculă , merg la pieire. [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ Final de discurs

" Acestea le vrea poporul.În acest fel dorește poporul ca să legiferați. Acestea sunt doleanțele lui.

Dacă dvs priviți aceste doleanțe cu ușurință, vă privește.Aceasta formează garanția seriozității dvs.

Noi însă ne-am făcut această datorie , să anunțăm dorințele poporului , aci în Cameră.

Dacă le veți admite, bine, de nu, atunci va fi rău pentru dvs și nu va trece mult timp pînă cînd veți vedea consecințele nefaste.

Noi ne-am făcut datoria să vă arătăm ce vrea poporul."

I.Niculcea / 18 aug.'32

3.) **Demostene Botez * (PNT) , discurs la mesaj, 19 aug.'32**

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, p. 284-289)

Dem.Botez / aug.'32

▣ Autoprezentare

[LD : avea , probabil 32 - 33 ani .Din familie de preoți ; avocat , poet, călător prin străinătate un trecut pe care , în anii comunismului, îl va mistifica -repudia - ascunde - falsifica.Este un discurs patetic, romantic, literar ; discursul unui neofit , lansat în viața politică, care se străduie să-și motiveze și să-și onoreze alegerea în Parlament, prin PNT .
Are note de obiectivitate "cetățenească " , dar devine subiectiv cînd este vorba de PNT, de ardeleni, de Maniu . Aduce acuze nedrepte la adresa PNL ., opunînd patriotismului ardelenesc monopolul patriotard al PNL ! Vezi "Memoriile" în care nu amgăsit nimic din această mândrie !]]

Dem.Botez / aug.'32

▣ Neîncrederea în Parlament .

Demost. Botez / 19 aug.'32

▣ Neîncrederea în viața politică

[.....]

/ **Cauzele** care determină **această neîncredere** publică în viața politică , sunt **născute în special după război** .

Sunt unele **cauze de ordin general** , cum este aceea a **scoborîrii omului politic din sfera pură**

în care era pus odinioară.

/ **Votul universal a scoborît omul politic într-o luptă aprigă , i-a deformat acea estetică senină,**

ca orice efort care deformează , și **omul politic este silit să se scoboare și să lupte deavalmă cu poporul.**

/ **Acel cinism** împrumutat de anumiți oameni politici , care cred **că pot sfida voința poporului,**

prin constituirea unei **forțe mai presus de această voință .**

/ **Lipsa unui contact cu țărănimea** , care să provoace **educația poporului de la țară** , în sensul unei **educații politice** .

"Dacă între noi sunt **oameni cari se împușcă cu revolverul și dacă** noi ne pretindem **educați politicește,**

atunci **în țărănime ar trebui să existe un masacru la fiecare alegere.**

Nu țărănimea nu are educație politică - noi nu avem "

/ **Lipsa totală de stimă** , cu care **cineva îndrăznește** să se prezinte în fața poporului ,

cu acea **dezinvoltură** ,care a crescut de la atenieni pînă azi, cu ceea ce se cheamă **demagogie**.

Cuvîntul însuși poartă în terminologia lui , **vechea origine grecească**.

Se vede însă că **demagogia** aceasta este **ca vinul** : cu cît îmbătrînește, capătă o **mai mare tărie**.

[.....]

Demost. Botez / 19 aug.'32

▫ **Țăran -orașean**

/ " Există astăzi în **pătura poporului de la țară și a celor de la orașe, o disensiune, o lipsă de contact sincer**, care să-i permită celui de la țară să aibă deschis către orașan , întregul său suflet.

Există **o suspiciune veșică** a celui de la țară, față de orașean.

Sunt **două lumi deosebite** , în care **unul nu respectă pe celălalt**.

Această **pornire** a omului de la țară în **contra orașeanului** , izvorăște dintr-**un simț de demnitate** ,

care este **la baza sufletului țărănesc**. (**aplauze**)

Țăranul înșelat nu are sublima noastră **admirație** pentru acela care înșeală. "

-**Adonis Popov** (PȚ) : **Banca ministerială aude ?**

-**Botez** : **Țăranul înșelat simte în el o degradare , este jignit de această punere în inferioritate** ,

prin aceea că este înșelat."

/ " se adaugă ... **acea mîndrie,acea ușurință cu care îndrăznim [...]** să scoborîm în mijlocul poporului."

[.....]

Demost.Botez / 19 aug.'32

▫ **Neîncrederea în partide.**

[**LD: bineînțeles, D.B.este pătimaș, subiectiv,partizan, anti-liberal.**

Nu reușește să se obiectiveze, cum a promis !]

" Altă cauză de neîncredere în viața politică , izvorăște din acea **totală neîncredere** care, să fim sinceri,

o avem în partide și noi unii față de ceilalți.

Nu putem cere nici respectul , nici încrederea țărănilor, atunci cînd într-o perioadă de frămîntări de idei politice ,

ne prezentăm la țară cu **manifeste** și cu **un program** ,

care nu este **bazat decît pe insulta unui partid, asupra altui partid** " (**aplauze la pNT și PȚ**)

Și sunt **mai multe teme de ponegrire** și , în această materie , spiritul celui care ponegrește ,

a simțit că e necesar **să se identifice cu o noțiune** , care să constituie **ceva sacru**, dacă se poate .

[...] ceea ce se cheamă "**patriotism**", "**naționalism** " , "**iubire de patrie** " .

[.....]

Botez / 19 aug.'32

▫ **Intoleranța regătenilor.**

▫ **Regionalismul ardelenesc**

"**Acest monopol** s-a manifestat prin **compromiterea** , pe cît se poate, a adversarilor, din acest p.d.v.,

Și atunci cînd **PNȚ a rezultat din fuziunea PNR din Ardeal cu PȚ din Regat**, s-a încercat **să se compromită** ,

cu formule, intenționat subversive , fiecare din aceste două fracțiuni.

Zece ani de zile au fost taxați și urmăriți țărăniștii ca bolșevici , iar cei din **Ardeal, ca regionaliști.**"

Noțiunea de regionalism pornește de la "**dorința PNL de a acapara avuția** , sau **măcar conducerea avuțiilor din Ardeal** .

Acest cuvînt de "regionalism " pleacă de la **formula compromițătoare** pentru sufletul românesc ,

care a făcut ocolul acestei țări și care era :< **Vrem Ardealul , fără ardeleni !** > (apaluze la PNȚ)

-Victor Iamandi : "Aceasta este **inexact** ."

-N.Simionescu : " Aceasta **nu s-a spus niciodată** "

-Botez : Găsit-u-s-a printre dvs. cineva care să adîncească toată **josnicia acestei formule economice ?**

-Simionescu : " **Este o acuzare** care scade talentul d-vs. **Formula noastră**, d-le orator, este numai **dragoste și entuziasm pentru ardeleni** ."

-Botez : " [...] Am fi dorit ca formula să fie alta [...] **vrem pe ardeleni, chiar atunci cînd nu putem avea Ardealul** "

-dr.I.Costinescu : " Dvs știți bine că **Dobrogea a fost colonizată cu ardeleni**, chiar atunci **cînd nu puteam avea Ardealul**.O știți dar nu vreți să o spuneți "

-Botez : "Dvs **ați vrut pe ardeleni în PNL**; dvs **nu ați vrut pe ardeleni, pur-și-simplu** . **Nu mă las**, d-lor, **antrenat aci în tirada patriotică** , care ar putea să facă delicia unui orator de mare anvergură,

cu privire la **acel patriotism sacru al celor din Ardeal** , care a știut să mențină **o mie de ani**,

acea mistică lumină, care ne unește în suflet." (apaluze la PNȚ)

-G.Ștefănescu-Goiceanu (PT) : " Așa dar **greșala** este că vă considerați și dvs. **monopolizatorii naționalismului în Ardeal** . [...] **Aveți și dvs. o regie autonomă** ."

-Botez : " **S-a transformat în politică, această acuzare** , precizîndu-se neplăcerea PNL că **Partidul Național din Ardeal, urmează credincios și total pe d.Iuliu Maniu** "

Dacă partidul Liberal **ar analiza puțin lupta politică pe care au dus-o ardelenii** și ar căuta să-i despice sensul,

ar cunoaște că **lupta politică din Ardeal nu a fost dusă pe baze de lupte sociale și politice** ,

ci pe bază esențial de națiune.(apluze la pNT)

-I.Hudiță (PT, istoric) : " **Nu au început decît în sec. XVIII,căci pînă atunci , luptele din Transilvania au avut un caracter pur social** ." (**înteruperi la PNȚ**)

-Botez : "Lăsați-l pe d. Hudiță , **atît știe : istorie** ; de ce nu-l lăsați să spună ceva ? Sunt singurele lecții pe care le puteți da, d-le Hudiță : de istorie. "

-Hudiță : "D-ta faci poezie , eu fac istorie. "

" Să nu ne surprindă că **în această luptă** , care a durat mai puțin, așa cum spune d.Hudiță,

oamenii aceștia nu au găsit suficient nici măcar **strîngerea lor la un loc și au făcut** , printr-un efort sufletesc, și printr-un avînt , **apel la toate elementele naturii**.

" Vă aduceți aminte de acea chemare a d-lui **Goga** :

< Tu, Oltule, să ne răzbuni ... >

Este în această **expresie desnădejdea nației de dincolo** , care avea, nu știu cum, teamă că toate **toată nația aceasta la un loc** , încă **nu este de ajuns** pentru lupta pe care o duce

(apaluze la PNȚ) și **dvs vreți ca**, după această luptă , **oamenii aceștia** , cari au pecetluit sufletul

de această tensiune , de a fi veșnic la un loc, **să dezarmeze imediat**

și **să înceapă a analiza programul poetic al d-lui dr Lupu ?** " (apaluze la pNT)

Dar , d-lor (**înteruperi la PT**) ..se încearcă de un partid întreg să se facă un spirit și nu se reușește .

D-le Goiceanu, dacă vrei, **fă singur spirite (ilaritate)**

-Goiceanu : "Ai avut toată bunăvoința noastră, dar d-ta nu faci decît poezie , pînă acum "

- Botez : Nu am cerșit bunăvoința nimănui..

" D-lor deputați, eu socot că chiar **din p.d.v.politic, în care îl consideră PNL**, dar **în interesul românismului, așa cum îl vedem noi**,

este încă necesar să păstrăm structura neatinsă de bloc al acestui românism în Ardeal."

(aplauze la pNT)

Botez / 19 aug.'32

▣ Diferențele culturale

" S-a vorbit în legăturăcu acest **regionalism de lipsa sau de întîrzierea unei unități sufletești** ,

între noi și cei din **Ardeal**. **Modică părere** despre ceea ce constituie **substanța**

sufletească a omului !

Dacă **cei din Ardeal** au fost educați **generații întregi sub influența culturii germane** , și dacă **noi , aceștia de aici** , ne-am creat o cultură care aduce după sine imediat crearea unei structuri sufletești , **la literatura și cultura franceză** ,

vreți dvs. ca aceste două tipuri , **create deosebit, prin culturi deosebite, să le prindeți și să creați o armonie sufletească imediată ?**

Deosebirea de cultură, de educație, poate să creeze acele **deosebiri** , cari pot merge **pînă la diferențiere de rasă** . Există **o teorie etnologică...**

(**Goiceanu întrerupe**) .. De ce ai , d-le Goiceanu, o așa de mare adversitate pentru o teorie ?

- **Voce PNT** : E contra culturii !

- **dr.I.Costinescu** : E interesantă ca conferința [...] iau un scaun mai aproape [...] altfel ieșeam .....

-**D.Ionescu** : În orice caz, mai interesantă decît scandalurile dvs...

(**Botez renunță să prezinte teoria etnologică-.....**)

Botez / 19 aug.'32

▣ **Diferențe religioase**

" **Încriminarea ardelenilor stă și pe bază de religie** .

S-a mers pînă acolo , încît să se preseze asupra sufletului omenesc de dincolo , asupra **credinței lor religioase**, asupra acestui raport dintre om și eternitate , **să-l subjuge unui interes și unei colectivități politice !**

[.....]

Botez / 19 aug.'32

▣ **Lipsa ideologiilor, a programelor de partid.**

▣ **Antihoția - ca program**

[.....]" **Toate programele** cu care s-au prezentat **cea mai mare parte dintre partidele politice** în fața poporului , sunt **bazate pe lipsa de cinste** și pe **instrumentul care să pedepsească această lipsă de cinste.**

Am impresia că **partidele politice se deosebesc** între ele **după instrumentul** cu care înțeleg

să execute pe cei care au furat.

" Sunt **partide de dreapta** și printre partidele acestea extremiste , care clasifică programul

și-l categorisesc după **spînzurătoarea** pe care o oferă celui vinovat ;

Și sunt **partide tradiționale**, care se mărginesc modest **la vechea tradiție a închisorii ."**

" **lată, d-lor programele partidelor politice.**[.....]

Botez / 19 aug.'32

▣ **Birocrația**

-**Botez** : " [...] greșala cea mai mare a PNL [...] a fost aceea de a crea din această țară și din clasa romnească

a acestei țări, **o țară de funcționari**. Ați creat în această țară **o fabrică de funcționari** , care a mers pînă la **falimentul acestei fabrici**, evidențiat și astăzi prin **clădirile în cărămidă roșie , neacoperite, din toate orașele țării "** [**??**] [.....]

-**Iamandi** : " [...] în acest capitol al funcționarilor, **PNT** are foarte **mare răspundere** prin ceea ce **a creat**

în cei doi ani și jumătate de guvernare ... Acolo unde nu a putut să-i scoată pe cei existenți,

i-ați dublat prin consilieri tehnici în toate direcțiunile și **ați creat și regiile autonome pentru plasarea**

partizanilor . [...] dvs **ați creat locuri noi**, pentru ca **să vă puteți suprapune oamni în funcțiune** .

Regimul sinecurilor vă aparține dvs. " [**Botez părăsește și acest atac ...**]

[**Iamandi spune că este prieten cu Demostene Botez, că este ieșan, și ar vrea să aibă succes**]

Botez îi replică că , deși este tînăr, vede în această afirmație o mică... intrigă]

▣ "Umiliința "țărească ?

[LD : nu știu ce să mai cred de tînărul Demostene Botez ! Vrea să epateze numai cu lucruri de fină psihologie socială...

se vede că este poet...că vrea să fie original... dar este doar livresc, sentimental...]

"Mi-am clădit argumentarea și pe o greșală , poate nu atît a PNL, cît a unei clase întregi, d-le Negură,

care de zeci de ani de zile , din moment ce a putut să creeze totul în această țară., a căutat să creeze o atmosferă de beneficii personale sau, restrînse , colectiv, uitînd să creeze în această țară ceea ce era lucrul cel mai important :

un cetățean cu demnitate. Vreau aici, cu naivitatea și cu idealismul meu, să fac procesul , în scurte cuvinte,

acelora care au lăsat țărănimea într-o stare psihologică de demoralizare totală."

Într-un tren Pullmann românesc, în vagonul restaurant , un străin ar putea sta de vorbă cu un român

despre cele mai înalte probleme, fără ca românul să fie mai prejos...

Dar dacă străinul s-ar da jos din tren într-un sat... țărani ar sări să-i sărute mîna

- Nichifor Robu : Asta nu în toată România ...

- Botez :Eu vorbesc de Moldova...

- A.C. Cuza : Eu n-am văzut nici un străin căruia să l se sărute mîinile.În cercurile politice da,

dar în țărănime, nu.Politicianii partidelor sărută mîinile jidanilor , țărani înșă , nu."

- Botez : dacă dvs credeți că printr-o întrerupere și pentru o afirmație foaret

"respectabilă "

puteți să înlăturați o stare reală, de fapt... Trebuie să o recunoaștem de aici , d-le Cuza , ca să o îndreptăm...

- G.A.Cuza : "D-le Botez, în Bucovina, cel puțin, în județul Câmpulung, cînd venea împăratul Austriei,

primarul Câmpulungului strîngea mîna împăratului , iar la noi, în părțile de sus ale Bucovinei ,

țaranul are destulă cinste sufletească și destulă stimă de sine însuși, pentru ca să nu sărute mîna

băștinașului, cu atît mai puțin a străinului " (aplauze) D-ta faci politică electorală , pentru prima dată,

și nu poți ști aceste lucruri , ca noi, care ne-am coborît de mult în mijlocul satelor."

- Botez : " Eu am pornit de la sat * ; eu nu m-am coborît la sat (Aplauze la PNȚ)

Cu toată truda admirabilă

a colegului George Cuza, eu îmi mențin această afirmație ."

-lamandi : "Numai să nu o generalizați "

-Botez : " Mențin afirmațiunea că , acolo unde țărani au fost asupriți de o anumită clasă,

există această psihologie a omului care se întinde să sărute mîna. Vreți să vă confirm eu, cu onestitatea mea

de totdeauna , că s-au repezit la mine cu acest gest , ca față de un Patriarh ? "

- Hudiță : Te știa că ești la guvern , d-le Botez (ilaritate)

- Botez : "Mie îmi pare bine că această mentalitate nu este generalizată , fiindcă altfel, ar fi foarte trist

pentru starea morală a acestei țări , fiindcă , cu psihologia de sclav , nu se poate crea nimic în această țară.

Fără demnitate individuală , toată viața socială este lipsită de demnitate " (apaluze la PNȚ)

- Roșețeanu : " Sub votul cenșitar era această mentalitate , dar ea s-a modificat acum. "

- Botez : " Atunci cînd am suportat în limba noastră proverbul < Capul plecat , sabia nu - l taie ! >

[.....]

▣ Profesiune de credință

" **Revendic această ideologie** , la care **înțeleg să lupt** cu toată onestitatea mea sufletească de totdeauna,
pentru că **am convingerea** că suntem **astăzi într-un moment** ,
când **trebuie să avem tensiunea de a voi să realizăm ceva** în sensul acesta,cu **acea tensiune pe care o are omul când face un gest** pe care trebuie să-l facă , **fiindcă altfel știe că moare "**
(**aplauze la PNȚ**)

Fiindcă parte din d-voastră mi-ați acordat **epitetul quasi compromițător de literat** , dați-mi voie să termin
acest **discurs apolitic**, cu **legenda lui Suchiamuni** , care mai târziu a devenit **Buda**, adică **înțeleptul**.

El a ieșit într-o zi din palatul regal și a întâlnit **un om care cerșea** și a întâlnit **un om bolnav**.

El credea că nimeni nu moare de foame și nimeni nu este bolnav.

În ziua de **17 iulie** anul acesta [**ziua alegerilor**] nu eu, **toți** , d-voastre cu toții, acei care au conlucrat pentru a veni

- **dvs și noi** - toți aici, **am ieșit din îngrămădirea orașelor** în care ne-am izolat și **am văzut că sunt milioane de oameni care au nevoie de a fi ajutați** și am văzut că **sunt mai mulți decât s-ar cuveni**, oameni care sunt bolnavi și pentru a căror îngrijire trebuie să nu cruțăm nici un sacrificiu. Sachiamuni când s-a întors înapoi, a meditat ;
noi trebuie să acționăm sau cel puțin să medităm " (**aplauze**)

Demostene Botez / 19 aug.'32

* Notă din " Memorii "

Tatăl, Anghel (n. la 1858) ,**preot**, "**El avea o credință, eu , nu "**... "**nu-mi plăcea să merg la biserică "** ...

(**spune el în Memorii, și-l bănuiesc de autocenzură blasfemiantă, la multe episoade ...**)
a murit , împușcat de un dezertor, prin 1916 ...

Mama , Ecaterina (n.1861) fiica cea mai mare a **preotului Dumitru Chirica** , din Gorbănești

(Botoșani) . El Demostene,născut la 1900 (**avea 7 ani la 1907, când PCR încă nu se născuse !**)

(**de la Moș Costică , fratele mamei, stabilit la Iași, s-a familiarizat cu socialismul, cu Karl Marx ! !**)

Conștiincios , cinstit și muncitor, a ajuns **vicepreședinte a Uniunii Avocaților din Romnia**

(**dar din cei 33 ani de avocatură , are puține amintiri ...**)

(**În volum, nici o vorbă despre trecerea lui prin PNȚ !**)

(**Demostene Botez, "Memorii "** , vol.II, Ed.Minerva, 1973)

Demostene Botez / 19 aug.'32

4.a.) **Nichifor Robu, discurs la mesaj, 19 aug.'32**

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, pag. 289-299)

[**LD : deputat pentru a doua oară (prima oară, în legislatura Iorga) ; n. în Volovăț (lângă Rădăuți) ;Discurs elaborat minuțios, cuprinzând toate aspectele economice, sociale și politice,cu **ascuțișul critic îndreptat spre două categorii obsesiv atăcate** : "**jidanii "** și **partidele politice**.**

NeîndoieInic, discurs inspirat , controlat chiar, de **ACCuza**, care îl împinge **pe Robu în față**,pentru a ilustra generația tânără . Altfel, tezele lui Cuza, urmate cu perseverență.

Există în discurs niște **mărturisiri** care pot da o **explicație** pentru **mentalitatea naționalistă bucovineană**, pe de o parte, și la **antisemitismul agresiv al lui Robu**, pe de altă parte .] **Vezi pe larg și context la fișier LANC**

Robu / 19 aug.'32

▣ **Specificul naționalismului bucovinean**

" Vin aici în numele , mai ales, **țărănimii române bucovinene** , care a avut **multe suferinți** de îndurat pînă la războiul dezrobitor, care a avut **mult de luptat** , și al cărei pămînt este **un pămînt de suferinți** , este **leagănul Moldovei** ,

este obîrşia noastră de care ne mîndrim, este muzeul neamului românesc.

De la umbra mormîntului lui Ştefan -cel-Mare , de la Putna , de la umbra mormîntului lui Bogdan - cel - Bătrîn , Întemeietorul, care doarme în biserica zidită de el în Rădăuţi, vin aici , cu puteri luate din umbra acestor morminte ,

pentru ca să-mi fac datoria de a apăra neamul meu , care s-a luptat greu şi a răzbătut , de a putut să lase în stăpînire pămîntul acesta sfînt, pămînt amestecat cu sîngele şi oasele strămoşilor noştri, pămînt pe care nu-l vom părăsi niciodată, cu preţul, chiar, al vieţii noastre " (aplauze la LANC)

" Am trăit vremuri de luptă , în Bucovina, încă înainte de război, şi m-am format în această luptă naţională.

M-am format încă de la vîrsta de 12 ani.Noii, Românii bucovineni , luptam acolo organizaţi , din p.d.v. naţional ,

în societăţi arcăşeşti .La vîrsta de 12 ani părinţii mei mi-au pus brîul tricolor pe piept, şi mergeam în marş cu arcaşii ,

la toate manifestaţiile noastre naţionale." [.....]

"Dar d-lor, şi statul austriac , care căuta să ne îndepărteze şi să ne înstrăineze , în primul rînd, se înţelege,

de la limba , credinţa şi sentimentul nostru naţional , vedea foarte bine că desfăşurarea unui steag ,însemna desfăşurarea unei lupte şi socotea că este mai bine să ne lase, fiindcă, altfel, ar fi însemnat ,

ca într-o singură zi să ne găsească pe toţi în jurul steagului şi ar fi însemnat să se găsească în situaţia de a scoate armele.Cum acea împărăţie a Austro-Ungariei era compusă din atîtea naţiuni, ridicarea armelor

ar fi putut fi fatală aceluia stat, şi s-ar fi putut desface cu un ceas mai devreme.

" D-lor, nu ieşea armata şi nu ne putea împiedica , manifestaţiunile noastre legitime, dar ieşeau jandarmii ,

care-şi făceau rapoartele lor, şi noi trăgeam consecinţele .

" Naţiunea noastră a fost mereu unită şi mereu s-a găsit în luptă naţională în Bucovina, din nefericire,

nu cu atîta noroc ca cea din Ardeal, care îşi avea un centru cultural mai puternic decît noi." Se înţelege că mişcarea noastră naţională din Bucovina era mult mai nouă decît cea din Ardeal.

Noi eram alimentaţi de un ziar românesc şi de ideea românească care vene din acel ziar , ce se chema " Neamul Românesc " , scris de dl profesor Cuza şi de d.Nicolae Iorga " (aplauze LANC)

Am citit de la vîrsta de 12 ani această gazetă.Ne-o puneau părinţii în mîna o citeam noaptea în casă , cu ferestrele astupate, pentru ca , în felul acesta , să ne putem ascunde ideile şi intenţiunile noastre ,care urmăreau unirea neamului .

" De atunci încă ne-a intrat în oasele şi sîngele nostru ideea naţională şi de atunci m-am găsit împreună cu d.Cuza , fără să-l fi văzut vreodată. "

-I.Rang : " Şi pînă la război, Societatea academică Junimea, unde erau toţi studenţii de la Iaşi, a făcut ,de asemenea , mari mişcări pentru ideea unirii "

-Robu : " Într-adevăr , societăţile academice Junimea , şi mai ales Dacia, erau întemeiate numai în acest scop şi ele organizau generaţia dinainte de război, în acele arcăşii ,care înrolau întreg poporul bucovinean în lupta de dezrobire. "

"Dlor deputaţi, în timpul acela , noi , Românii bucovineni, eram toţi uniţi, nu existau partide." [.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ Jidanii !

" A venit războiul.Terbuie să ştiţi că şi în timpul războiului , ca şi înainte de război, aceleaşi element ne rodea pe noi , care ne roade şi astăzi, jidovimea.[.....]

-Robu : " D-lor, desigur că jidovimii trebuie să-i fie ruşine de numele ei, pentru că întreg trecutul neamului jidovesc n-a fost decît un motiv de ură şi de vrajbă între toate naţiile , în toate timpurile şi pe orice pămînt s-au găsit . D-lor , acest neam...

- Weissmann : " D-le preşedinte, vă rog să impuneţi întrebuiţarea unui limbaj parlamentar. (întreruperi , vociferări, schimb violent de cuvinte, zgomot mare, la PNE şi LANC)Nu suntem la mahala, suntem în Parlament " .

-I.Pelivan (PNT) (vicepreşedinte, conducător de şedinţă) : "N-aveţi cuvîntul !"

-Robu : " Obrăznicia jidanilor trebuie să se curme, fiindcă să ştiţi un lucru : am să vă

pun la punct, pe voi, jidanii, ca să înțelegeți că aici este **Parlamentul neamului românesc**, iar nu **Parlamentul cahalic al Ierusalimului vostru** . "

-M.Landau : "Ești un inconștient !" .(întreruperi , vociferări, zgomot mare la LANC) [...]

-Robu : " **Ai terminat sau n-ai terminat , jidane ? Ai terminat sau nu ? Am să te învăț minte , jidane.Eu reprezint aici pe românii chinuți și jefuiți de această lepră , și am tot dreptul să pun la punct pe acești apărători ai jefuitorilor și ai celor cari au chinuit și chinuesc neamul meu .** (mare zgomot, întreruperi, vociferări)

-Augustin Popa (PNT) : " D-le președinte, **este inadmisibil să se scoboare nivelul discuțiilor în această măsură.Vă rog să aplicați imediat dispozițiile Regulamentului .**" (mare zgomot, întreruperi, vociferări)

-Robu : " "D-lor deputați , vă declar că **sunt foarte satisfăcut și mulțumit de obrăznicia jidanilor și în acest loc,** pentru ca **d-voastră să vă convingeți** , cu un ceas mai devreme, **că ceea ce facem noi, trebuie să faceți cu toții, ca să scăpăm de aceste lepre !**" (aplauze la LANC; proteste la PNE, vociferări, zgomot) [.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ **Relele făcute de jidani , R1 mondial**

"D-lor deputați, **v-am expus situația din Bucovina** , și când spun aceste lucruri , le spun **cu multă durere în suflet,**

căci d-vs ., d-lor deputați, **n-ați asistat ca mine la scenele provocate de acest neam , și în timpul războiului , când preoții cu crucea pe piept au fost puși în lanțuri, fiind denunțați de aceste lifte ,**

că sunt buni români și că luptă pentru dezrobirea Bucovinei.[.....]

"**Tot așa s-a întâmplat în timpul războiului cu primarii și cu toți frunțașii români.** Pe toată linia Prutului,

era denunțat oricine era bun român, de către jidani , care se făceau instrumentele armatei austriace , după cum, în toate părțile ei au fost instrumentele inamicilor noștri , denunțând,

ca să fie spînzurați oameni din cei mai cinstiți și mai buni români ."

-I.Vasilii - Oituz : " Te completez eu, dle Robu : trădători au fost și pe frontul nostru, în război.

Sunt mii de cazuri când jidanii au trădat armata română. " [.....]

Robu / 19 aug.'32.

▣ **Jidovimea după Unire**

▣ **Partidele din Vechiul Regat**

-Robu : " A trecut războiul și noi ne găseam ahtiați de dorul Unirii , de dragostea de neam, de cele ce scria acest

mare apostol pe care noi îl urmam **cu sfințenie, d.Cuza .**

" Îndată după război, **noi ne-am găsit în luptă cu jidovimea.**

Dvs., **în Ardeal, vă luptați** mai mult **cu ungurii,** deși jidanii presărau sare pe rănile dvs. , ca să vă usture mai mult.

La noi era jidovimea care voia să ne stăpînească și să ne țină în mîna imperiului austriac.

De aceea **noi luptam** deodată **cu statul austriac și cu ei,** negăsind **altă mînă întinsă** în ajutorul nostru decît a **d-lui Cuza .**

Partidele politice din Vechiul Regat , care veneau să facă unificarea, veneau să comitete politice în sate și **nu veneau să ne vorbească ,**

ceea ce ne vorbea revista "**Apărarea Națională** " , în care scria d.**Cuza și doctorul Paulescu.**

" În mod involuntar - eram **în școală, elev la Cernăuți** - ne-am găsit în **continuitatea luptei cu rămășițele statului austriac** , pe care îl reprezentau mai ales jidovii. Fiindcă nemții au rămas cetățeni români loiali,

însă **jidovimea a rămas** mai departe să ducă **lupta de înstrăinare și de destrămare a neamului nostru. "**

[.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ Năvala jidanilor la Universitate

" ... cum vă spuneam , noi ne găseam în luptă pentru pentru cucerirea instituțiilor noastre culturale, imediat după război. Dacă vă amintiți, prin 1919, au inundat Universitatea de la Cernăuți ,mai ales jidanii de peste Nistru , cu certificate plăsmuite și cu tot felul de acte, a căror valabilitate era contestată, nemai fiind loc pentru nici un român. [...]

Robu / 19 aug.'32

▣ Bătălia pentru Teatrul Național

... vreau să vă amintesc că, după război, ne-am găsit în luptă. Vreau să vă spun că, în 1922, după 4 ani de la Unire,

pajura austriacă se mai găsea pe Teatrul Național din Cernăuți , și încă dăinuia acolo o trupă care venise cu truedianul Moissi.

Ce rol cultural avea poporul românesc în instituțiile de atunci ? [...]

Robu / 19 aug.'32

▣ LANC în Bucovina.

" Dlor deputați, îndată după această manifestație ,care era pornită din convingerea neamului de autoconservare și de apărare,rămasă în sîngele nostru din Bucovina, încă de la vovezi, de la Ștefan - cel - Mare , ca urmași ai arcașilor ,stăm și mai departe , nu din ură față de dvs , ca regățeni, cum am auzit vorbindu-se aci,că sunt ardeleni și regățeni , și cum pe această temă s-a dat lupta între Partidul Național din Ardeal și cel Liberal local [...] noi eram porniți numai din dorința de a ne întări băștinășia neamului nostru pe acel pămînt.[.....] în 1923

[LD: bătălia pentru art 7 , Constituție , cu substrat antievreesc] ,

cînd s-a întemeiat , în Mitropolia Moldovei, Liga Apărării Național-Creștine , ne-am găsit bucovinenii acolo, reprezentanți din toate județele , și imediat după aceea, ne-am găsit înflorind și ridicîndu-ne în Bucovina, nu cu ură, ci așa cum statul Ligii arată,ne-am găsit într-o înfrățite românească , într-o înfrățire pentru idealul mare, pe care noi l-am visat 140 de ani sub stăpînire străină."

Robu / 19 aug.'32

▣ LANC - sub stăpînirea românească .

" În aceeaș luptă ne găsim și astăzi. "

" Nu sunt politician, noi nu facem politică, noi suntem naționaliști [...]

Țin să declar că barbariile ce le-am întîlnit pentru sentimentele noastre românești, sub stăpînirea românească, nu le-am întîlnit nici sub stăpînirea austriacă. "

[.....]

-Robu : "Dar eu am spus că pîinea nu e bună în țara mea ? Dacă Sfinția ta ai ascultat , ai auzit ce am spus la început : că vom muri pe pămîntul în care zac oasele strămoșilor noștri, și nu-l vom da, tocmai pentru că pîinea dulce a țării noastre ne-o mănîncă aici străinii . Prin urmare , suntem în țara noastră și tocmai de aceea nu ne-am plecat capul și nu ne-am îndoit spinarea înaintea baionetelor nevinovate , puse în mîna fraților noștri și îndreptate în contra noastră , ci ne-am zis : o să treacă și asta .Și dacă astăzi , încă, ceilalți nu au înțeles ceea ce trebuiau să înțeleagă, vor înțelege mîine sau poimîine." [...]

Robu / 19 aug.'32, retro '

▣ Alegerile Iorga

" De cînd am pornit noi mișcarea noastră , adică din 1923, toate partidele politice , fără deosebire, au urmărit acelaș lucru, și anume ,distrugerea noastră,

a acestui nucleu naționalist, a acestei mișcări românești , și aceasta nu din pornirea românilor,

care erau în partidul respectiv, cît din cauza influenței jidănimii , care sta alături de dînșii [...]

Robu / 19 aug.'32

▣ Școala în Bucovina

" Înainte de război, noi bucovinenii , am făcut sforțări , cu ajutorul bisericii, cu ajutorul

mitropoliților noștri,

și am făcut școli naționale ortodoxe, pe care noi le-am întreținut atunci când nemții nu ne dădeau școli românești,

ca să învețe copiii de țărani români, carte românească.

S-a făcut liceul din Suceava, liceul din Cernăuți, Aron Pumnul, liceul de la Rădăuți, școli din care s-a ridicat

generația care a făcut războiul, care a trecut granițele în timpul războiului, și din care atîția au murit pe cîmpul de luptă, cum a fost Grămadă și alții, generația care a întemeiat arcășiile, care a pregătit Unirea, care a pregătit dezrobirea."

[.....]" Ce ați făcut d-voastră după război ?

Mai întîi, ați avut de grijă să înrolați în partidele dvs. pe profesori și pe învățători, așa încît grija școlii, ca să se facă carte românească și naționalism, a rămas, mi se pare, pe planul al doilea, întru cît aceste școli, care erau ortodoxe și pline de români, au fost umplute de jidani, după război.[.....]

Robu / '19 aug.'32

▣ Biserica în Bucovina

[LD : este evident că Robu a rămas proiectat în ideea națională dinainte de Unire, și nu s-a mai putut reacomoda vieții politice normale.

Este de remarcat că Robu se plînge că nu are pe preoți de partea luptei naționaliste, ceea ce înseamnă că biserica nu a fost sprijinitoarea luptei antisemite.]

"Dar ce-ați făcut din Biserică ?

Pe cînd înainte de război, și pe timpul războiului, vedeam preoți luptîndu-se pentru idealul național,

Îi vedeam în lanțuri și în închisori - cel puțin așa era la noi -

acum îi vedem înrolați în partidele politice și, mai ales, în partidul care a avut norocul să guverneze mai mult,

în Partidul Liberal. Partidul Liberal a făcut din ei agenți electorali, negustori de lemne, șofeuri.

Au lăsat gospodăriile, ca să-și cumpere automobile și să le conducă "(ilaritate la PNȚ) [...]

"Iată, d-lor ce ați făcut din biserică și din preoți. Puțini preoți au mai rămas la datorie, căci marea lor majoritate

s-au pus la dispoziția partidelor politice, unde stau alături de jidani, uitînd canonul bisericesc

[LD :Există un asemenea canon ?], care spune că nu are dreptul creștinul să facă nici baie cu jidanii la un loc,

nici să mănînce cu jidanii la un loc, și nici să se împrietenească cu ei,

iar acela caer nu se supune, de va fi mirean, să se afurisească, iar de va fi preot, să se caterisească."

Voi supune părintelui Man acest canon, să-l examineze și să vadă, dacă nu este cazul,

sau să scoată pe jidani din partidul d-lor, sau preoții să se supună acestui canon."

-Preot D.Man : " D-le deputat, eu te rog să fii respectuos cînd vorbești de preoți.

Dvs, care faceți parte din Liga Apărării Național Creștine, nu trebuie să confundați pe cei răi cu cei buni,

și nu trebuie să faceți batjocură din tagma preoțească, căci atunci veniți în

contradicție cu însuși programul d-voastră A face preoțimea de rîs în Adunarea

Deputaților, pentru un preot sau pentru mai mulți preoți răi,

credeți-mă că nu cadrează nici cu programul d-voastră - și aici i-a dat dreptate și d.Cuza.

În al doilea rînd, de ce vă provocați d-voastră la canonul de care ați amintit ? "

-ACCuza : " Al VI - lea din Cartagina ."

-Preot Man : " Da, canonul există ; dar sunt tempi passatti .

Cînd s-a făcut acel canon, relațiunile sociale erau așa, după cum se scria în acel canon

De atunci, societatea a evoluat .

Și cei mai intransigenți creștini, în ce privește raporturile dintre iudei și creștini, acel canon de mult l-au lăsat deoparte, între canoanele obliterate. "

-ACCuza : "Din nenorocire !"

-Preot Man : " Poate din neorocire, aici este de examinat, dar nu aplicați canoane

care nu se mai aplică la creștini în nici un loc, în timpuri cu totul schimbate. Aceasta aveam de zis."

-Robu : " Părinte, acest canon noi l-am citit în Adunarea Eparhială a Mitropoliei Bucovinei , și

IPSSNectarie n-a zis ca d-ta a zis să se cerceteze canonul și dacă este așa, să se urmeze.

Atunci este o deosebire de vedere între d-vs și un chiriarh mai înalt al bisericii .

Dar dacă mitropolitul este sincer și de acord cu ceilalți mitropoliți , atunci **declarația dvs.**

nu are valoare ,

fiindcă **mitropolitul este un mai înalt chiriarh al bisericii ."**

-Preot Man : "Eu am vrut să constat un adevăr teologic și științific "

-Robu : " Eu nu am venit la tribună să scobor prestigiul bisericii, cum spui d-ta,

înțelegem **să o readucem**

unde trebuie să fie, așa cum a fost întemeiată de Mântuitorul nostru Isus Cristos.

D-voastră, prin aceste acte, **ne faceți să ne îndepărtăm de la credință** și să înregistrăm în toate satele

diferite secte religioase.(aplauze LANC) [.....]

" **iată cum se compromite biserica** prin d-voastră, cari **nu vă faceți datoria în biserică,**

iată **cum se compromite credința**, care slăbește în popor, iată cum biserica , care

altădată lega neamul la un loc,

acum începe să slăbească.**Răspunderea toată este a partidelor politice , în această**

privință "(apaluze LANC)

Robu / 19 aug.'32

▣ **Justiția**

" Trec la Justiție.A ajuns să se discute justiția și în Parlament , dar mai ales în popor ; a

ajuns să se spună

că **justiția nu este , că dreptatea se împarte pe bani, că cine fură milioane se plimbă liber ,**

iar **cine face o mică greșală ,** sau vrea să se manifesteze în alegeri , unde legea îi dă

dreptul, **e pus la închisoare. "** [.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ **Criza morală**

" Ce ne-a mai rămas ? **Justiția , biserica , școala, sunt compromise de partidele politice.**

Unde ne găsim, ce trebuie să facem ?

" Vă plîngeați, de la această tribună , am auzit pe d.**Demostene Botez** spunînd că

poporul a pierdut încrederea în oricine și în orice. Foarte adevărat , **poporul a pierdut**

încrederea în d-voastră , dar ceea ce este mai trist ,

este că **a pierdut-o și în instituțiile statului ,** fiindcă nu a văzut acolo îndreptare , a

văzut politicianismul mascat ,

în spatele judecătorului, **de prefect,** în spatele preotului , sau chiar în persoana lui, **de deputat.**

Să nu vă mirați că **bisericile sunt goale și Dumineca satul se adună la cârciumi.**

"Am colindat **prin sate** și am văzut peste tot **case de sfat** ale **Partidului Liberal,**

Național-Țărănesc, etc.

dar **nu am văzut atîtea case de citire,** nici **case naționale,** la sate.**Nu vedem societăți culturale,**

dar vedem aceste **cluburi politice ,** pentru care sacrificați și vă dați mereu oboseala să le întemeiați.

" D-lor deputați, d-voastre **sunteți vinovați și noi socotim aceasta o crimă națională,**

ca d-voastre să puneți toate forțele și toate stăruințele d-voastre , **numai în slujba**

partidelor și a cluburilor politice ,

și **să uitați de marile îndatoriri** pe care le aveți **față de națiunea** din mijlocul căreia **ați ieșit,**

cu sudoarea căreia **trăiți,** și în profesiunile d-voastre particulare și în viața publică."

[.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ **Administrația**

"Dar d-lor **ce ați făcut cu administrația ?**

[**Nostalgia administrației austriece .**]

" De unde la noi, **în Bucovina**, înainte de război, **administrația județului** se compunea dintr-un **prefect**,

din un număr redus de **comisari de specialitate** -[.....]

"Ați venit d-voastră ca să introduceți în administrația județului **o armată întregă de funcționari** [.....]

Robu / 19 aug.'32

▣ **Concluzii : majoritarii și gov.PNT**

/ "Fiți mai modești, fiindcă **eu** , în județul meu, **am avut de două ori mai multe voturi ca d-voastră**,

și am venit singur, iar **d-voastră trei** , eu **am avut voturile românilor și al creștinilor** numai,

iar **dvs. ați venit și cu voturile jidanilor**(**aplauze la LANC**) [.....]

sunt prin cluburi și după afaceri cu jidani[....]

/ "**Puneți capăt alcoolismului** , acestui flagel care roade din temelii neamul nostru .

Dvs știți că **Talmudul scrie că jidanului îi e permis să otrăvească...**

- **M.Weissmann** : Minți ! (**proteste, vociferări la LANC și PNE**)

- **Robu** : ... **să spurce tot ce este "goi "** ...

- **Weissmann** : nici aceasta nu este adevărat ...

-**Robu** : acum 2-3 ani , prin diferite orașe , **mureau creștinii otrăviți cu alcool metilic** , vîndut în **crîșmele jidanilor** ,

și nu a murit nici un jidan , nici alcoolul metilic nu a fost vîndut de vreun creștin...

-**Pompiliu Ioanițescu** : Eu cunosc un creștin din piața Buzești , care a vîndut...

-**T.Huțan** : Cumpărat de la jidani....

/ Trebuie să luați **măsuri pentru însănătoșirea poporului** ;

/ Se impune **scăderea impozitelor la țărani și impunerea jidanilor**;

/ **Să fie distruse nucleeele comuniste, făurite de jidani** ... care duc poporul la anarhie, punînd țara în promejdie ;

/ Să se ia **măsuri contra sectelor religioase** , care se înmulțesc, în dauna bisericii și neamului românesc.

/ "Trebuie să luați **măsuri pentru introducerea lui numerus clausus** , în toate ramurile de activitate,

pentru ca **să curățim școlile și toate instituțiile noastre de cultură de aceste năpîrci otrăvitoare** și

să luați măsuri pentru **desființarea francmasoneriei**, care **lucrează ocult contra statului român.** "

Nichifor Robu / 19 aug.'32

4.b) **Iosef Șandor de Paché *** (**PNM**) , **Declarație la mesaj, Senat, 19 aug.'32**

(D.S., MO 7, șed. din 18, 19 aug.'32, p.159-160)

[**LD : În aceeași zi, în Cameră și Senat, se citește aceeași Declarație**

Iosef Șandor s-a născut în București ; are preocupări în studierea rel româno -maghiare]

* **Notă** .(18 aug.'32)

Iosef Șandor -Virg.

(DS, MO 7, 18 aug.'32, p. 138-149) **LD : apropo de spălatul rufelor murdare , în familie !**

-**N.Costăchescu**: PNL a patronat un regim de neo-iobăgie (răscoalele din 1888, 1905, 1907) ..

-**Al.Lapedatu** : Respinge aprecierile lui Costăchescu ...

-**Șandor Iosef** : Die Lapedatu ...

-**Virg.Madgearu**: "Die Șandor, **în chestiuni care privesc pe români să nu vă amestecați**,

să ne lăsați să le rezolvăm noi . Dvs **să vă mărginiți la chestiuni ce privesc minoritățile**

Ca cetățean al acestui stat, aveți dreptul să o faceți.Dar **chestiunile ce privesc luptele politice dintre români**,

vă rugăm **să ne cruțați cu intervențiile dvs.** (**aplauze la pNT**)

-**Şandor Iosef** : Dar după statut **am dreptul** ! Aceasta este dreptate, aceasta este democrația , aceasta este egalitatea ?

-**Teofil Simionovici** (vicepreşed.Camerei) : Aveți drept la întrerupere , cu consimțământul oratorului .

-**Şandor Iosef** . Dar **este un drept al maghiarilor** .

-**Virg.Madgearu** : Aici **nu este o chestiune de drept** al maghiarilor **ci este o chestiune de bun simț**.

Ca în chestiunile politice ce privesc pe români , **să ne lăsați pe noi românii să discutăm "în familie "** .

Noi n-am spus că n-aveți dreptul , ci v-am rugat , cu toată cuviința , **să nu vă amestecați**

-**Şandor Iosef** : **Să aveți bun simț și dvs față de minoritatea maghiară**.

-**Şt.C.Ion** (PNL-1) : **Noi nu primim lecții de bun simț de la nimeni** , și cu atât mai puțin de lad.Şandor

(**Zgomot, proteste , scandal**)

-**Voci** : Chemați la ordine pe d. Şandor ! -----

Declarația la mesaj (19 aug.'32)

[.....]

-**Iosef Şandor** : regretă că ieri, d.Madgearu nu l-a lăsat să întrerupă pe d.Lapedatu ; el voise să evoce cuvintele marelui ministru englez **Chamberlain care a zis că măreția Engliterei**

a venit de la faptul că **englezul nu vorbește abstract și în generalitate** .

DI Lapedatu a atins vag că noi, **maghiarii , am desnaționalizat pe români ...**

-**Voce** : Nu dvs., Guvernele maghiare .

-**Iosef Şandor** : ... **fără să spună în ce a constatat această "maghiarizare "** .

"Apaluzele din întregul Senat m-au umplut de ocară și de durere justă."

La această denigrare am vrut să răspund că nu este așa ; că **nu este sănătos și potrivit**

" a căuta pe această cale **aplauzele naționalității române "** ;

că **aceasta ne provoacă și nouă, maghiarilor, resentimente** .

Eu am făcut o declarație pașnică , destul de blîndă și moderată , văzînd că țara este în pericol ,

fiind gata pentru o colaborare cuminte și serioasă.

Este destul cît s-a trăit din curentul trecut , în care și-a avut parte și iridenta

română ,

cum au recunoscut Maniu, Iorga ,Vaida și stă scris în Memoriile lui Marghiloman .

... Dar **eu regret că mă împiedicați tocmai pe mine** - născut la București -

cu preocupări de o viață în problema româno-maghiară , să iau cuvîntul.

Mie mi s-a părut că este **o providență divină** să aduc **minoritatea mea** ,

care a stat **în pasivitate în Parlamentul român**, [...]

căci este mai bine **să auziți un glas sincer și onest**

decît să vă înșelăm cu un iredentism clandestin , sau cu un renegatism egoist și

mizerabil

[.....]

Dacă va trebui, **eu sunt gata să mă retrag** din Parlamentul Românesc.

-**Virgil Madgearu** : "**Dar de ce să te retragi ? [LD : nu e prima oară cînd Madgearu are această bătădărie ,**

adresîndu-se "per-tu " !] Dta ești o persoană simpatică a Parlamentului nostru și totdeauna îți dăm cuvîntul .

N-a fost vorba de asta ...

-**Iosif Şandor de Pache** : **Sunt gata să mă retrag din Parlamentul Românesc,**

cu **experiența mea tristă în sufletul meu** ,

că aici **nu există o dreptate și echitate pentru noi** (**protestări la pNȚ**) și este mai bine să lăsăm soarta [...]

DI Madgearu nu va fi niciodată maestrul meu cel dorit "

Iosef Şandor de Paché / 18, 19 aug.'32

5.) **Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32**

(DAD, MO 15, şed.din 22 august, pag. 324- 344)

Intervenții în discurs : **Armand Călinescu, M.Ghelmegeanu, Ed.Mirto, Virg.Madgearu, IGDuca, R.Franasovici** ș.a.

[**LD - Vaida , Maniu ,Mihalache , absenți ; de la PNT, "de serviciu " Mirto , Călinescu,**

Madgearu ...

Duca asistă și are scurte intervenții. Două puncte vulnerabile are PNL : "Carol " și "georgiștii "

După **CIC Brătianu** (axat pe probleme economice) după **Demostene Botez** (cu apologia statului țărănesc) , după intervențiile lui **Vaida-Voevod** (în discursul lui Brătianu) , dar, mai ales , pentru "urechile" **MS Regelui** , **lamandi** (parlamentar din 1922) rostește un discurs (cca 3 ore) fulminant, metodic, care-și propune, punctual : să respingă acuzele la adresa PNL ; să critice doctrina ,programul, etica și guvernarea PNT,

să adjucece pentru PNL, guvernarea ! Îi consideră pe Maniu și Vaida , "simbolul" doctrinei regionaliste nefaste.

// **Etică politică // Moravuri politice // Regionalism - Provincialism //**

Vezi pe larg și context la **fișier PNL-1**

-----
lamandi / 22 aug.'32

▣ **Atăcarea PNL - o diversiune .**

Argumentul "peremptoriu " al PNT, **de a se referi mereu la PNL și la trecut** , pentru a se scuti de greșelile pe care le face , " **sunt menite să acopere și să scuze greșelile și turpitudinile viitoare** " ale PNT și ale altora ? (**aplauze la PNL**)

-Armand Călinescu : "Greșelile trecutului nu justifică altele ; în orice caz, **nu vă dă d-voastră autoritatea de a vorbi de alegeri libere.**" (**aplauze PNT**)

-lamandi : **Se vorbește prea mult** în acest Parlament și de pe banca ministerială , **de lipsa de autoritate** pe care

ar avea-o **PNL**, de a critica activitatea PNT . "**Este inadmisibil** ca , din cauza anumitor greșeli ale trecutului, reale sau imaginare, **să fie condamnate generații întregi la tăcere**, să nu ni se recunoască **dreptul de a demasca** , a vorbi, și a **condamna** abuzurile și arbitrarul comise de d-voastră " (**apaluze la PNL**)

PNT a început acțiunea cu 10 ani în urmă, "cu idealismul și cu legalitatea " , **provocând dezorientarea** , dedîndu-se la "**acțiuni condamnabile** " .[.....]

lamandi / 22 aug.'32

▣ **Ardealul, ardelenii .**

" Partidul dvs. conta [.....] pe **o stăpînire absolută a ținuturilor de peste munți**. O bucată de vreme această situațiune devenise **un fel de monopol**. [...] Foarte **mulți oameni confundau Ardealul cu Partidul Național**. [...]

Se spunea că **Ardealul stă la picioarele d-lui Iuliu Maniu** și că era de ajuns ca **d.Vaida** , care e socotit **animatorul și conducătorul mulțimilor** , să dea semnalul luptei, pentru ca **imensele coloane ale populațiunii ardeleni să se miște pe anumite drumuri** [.....] **alegerile recente au spulberat și această legendă.** (**proteste la PNT**)

[.....]

lamandi / 22 aug.'32

▣ **Ipocrizia politică .**

[**LD du acest dialog, peste numai 6 ani, cînd acest trio Vaida- lamandi - Călinescu vor fi pionii principali în instituirea și susținerea dictaturii carliste**]

Vaida , pentru care el are toată stima, este "**un impetuos**" - ceea ce presupune sinceritate - obișnuște să folosească în examinarea situațiilor politice, "**o doză însemnată de ipocrizie** ." (**proteste la PNT**)

-preot D.Man : Dta insultă toată lumea .Acest epitet de "ipocrizie" , să-l primești d-ta și partidul d-tale "

-lamandi : retrace cuvîntul "ipocrit " înlocuindu-l cu "nesincer" ... [..]

aveți o sursă permanentă de unde vă puteți alimenta **ipocrizia** d-voastră. Sursa aceasta e **însuși partidul** d-voastră.

În special **ramura național-ardeleană** , care în privința ipocriziei își are **origini cari se ridică în trecut**,

pînă la Ighiaș de Loyola .De aceea , ar fi mai nimerit să nu-mi vorbiți mie și partidului

meu de ipocrizie

(aplauze la PNL) (urmează exemple, extrase din intervențiile lui Vaida la discursul lui CIC Brătianu)

[.....]

-Ed.Mirto (ministr.lucr publice) : a declarat și susținut că **PNL este vinovat de sprijinirea guvernului Iorga ;**

greșelile trebuie ispășite ;

-lamandi : ...și **PNȚ** se afla în plină **ispășire a păcatelor guvernării** pe care o încheiase ; **Maniu se retrăsese la Bădăcin ...**

-Voce PNȚ : " Treaba lui ! " (**ilaritate**)

-lamandi : Vom vedea și în ce țară este treaba lui, vom vedea și **semnificația** pe care o are **în politica țării și în partid** această **retragere a d-lui Maniu la Bădăcin. D.Vaida** și-a păstrat rolul de vice-președinte în PNȚ dar **a refuzat să candideze la alegerile generale**. De altfel , d-sa **se retrăsese dincolo de Carpați** după prima demisie a d-lui Maniu ,

din oct.'31, evident tot ca **o protestare împotriva practicei constituționale** inaugurată în acea vreme.

-Voce PNȚ : "Treaba lui ! " (**ilaritate**)

-lamandi : De sigur, treaba lui ! Prin urmare , **cei doi șefi ai PNȚ, Iuliu Maniu** într-o "izolare acoperită " și **Vaida**

care este conducătorul activ al ardelenilor naționali , **s-au retras din acțiunea politică parlamentară** ,

mulțumindu-se să stea dincolo de munți , pentru a aștepta de acolo desfășurarea evenimentelor "

-Voce PNȚ : "Treaba lor !" (**ilaritate**)

-lamandi : Dacă vă închipuiți că prin aceste **ironozări ușoare** , cari ar putea să se facă mai curînd în unele localuri de **distracții vulgare** , decît în incinta Camerei Deputaților, veți izbuti să mă împiedicați de **a vă demasca reaua credință** , vă înșelați "

-Voci PNȚ : " Treaba d-voastră !" (**ilaritate**)

-lamandi : "Veselia aceasta a d-voastră poate să aibă - fiți siguri - și un epilog tragic " (**proteste PNȚ**)

-Duca : "D-lor, dar analizează o situație politică, **ce este intoleranța aceasta ?** "

-lamandi : " "Activitatea d-lui **Maniu** și a d-lui **Vaida** s-a mărginit la **campania deschisă prin ziarul "Patria " de la Cluj**, împotriva regimului pe care îl reprezenta guvernul Iorga, și la **manifestarea unui permanent desacord**

în **directivele de conducere** ale partidului d-voastră , **între Cluj și București.**

[.....]

lamandi / 22 aug.'32 , retro '27-'30

▣ PNȚ - evoluție politică

[**LD: după duelul Duca-Madgearu** , p. 331]

Acapararea .

"**Ați perturbat întreaga ordine interioară a țării, distrugîndu-i** toate așezămintele ei economice și **primejduindu-i** situația financiară, ajunsă astăzi, din cauza d-voastră, quasi falimentară.

"**O singură preocupare statornică** ați avut : aceea de **a vă asigura o dominație exclusivă în întreaga organizare a statului**, imprimîndu-i nu atît directive noi de dezvoltare , ci mai ales **căutînd să vă introduceți** , cu orice preț, la **conducerea și la folosirea tuturor așezămintelor publice.**

" **Ați voit** ca în doi ani și jumătate **să vă asigurați o supremație și în viața economică, și în cea administrativă, distrugînd ceea ce decenii de-a rândul crease PNL** , ca exponent al intereselor generale și ca factor al evoluției politico-sociale .

Risipa, îmbogățirea.

" [...]Ați practicat și ați tolerat **risipa banului public** , lăsînd **drum liber tuturor afacerilor și tuturor tendințelor de îmbogățire** cu orice preț. Nici un regim n-a fost mai atăcat din punctul de vedere al moralității , decît regimul d-voastră.

Formula care v-a stăpînit activitatea dvs. a fost **< acum ori niciodată ! >**

Ați ridicat sinecurismul pînă la valoarea de dogmă , ați utilizat toate resursele bugetului

pentru satisfacerea partizanilor ;

Legiferare distructivă

Ați pornit cu tîrnăcopul în mînă , vorba e a d-lui Madgearu , **la dărîmarea operei economice și financiare a țării** .

Ți început **acțiunea de distrugere** a tuturor instituțiilor statului , printr-o **serie de legi create ad-hoc**.

Distrugerea influenței Liberale .

Ați dus această luptă avînd în vedere un singur scop : scopul de a distruge , pe cît puteți, **influența PNL**

în conducerea acestei țări, uitînd că , în această direcțiune, **nu se pot improviza atotputernicii** peste situații de fapt, create de o lungă evoluție organică."

Politicianism, anarhie, abuz

Ați urmărit cu o persistență , aș putea spune cinică, atingerea acestui scop, de **destrămarea a instituțiilor statului**

ați căutat cu îndărătnicie , să vă plasați în **posturi importante și rentabile** pe partizanii d-voastră.

Ați venit în urmă cu **pretenția că luptați împotriva politicianismului** , împotriva sistemelor perimate , care , fatal, trebuiau

să fie legate de începăturile vieții noastre publice, ați venit **cu această deviză , aparent idealistă și regeneratoare** ,

și **ați ridicat politicianismul la un la un sistem atît de perfecționat** ,

încît ați izbutit să împrăștiați în toate domeniile , **neîncrederea, deziluziile și anarhia morală,**

recunoscute în cele 7 decenii de viață constituțională a statului " (**aplauze la PNL**) [.....]

V-ați purtat, mai ales cu funcționarii și cu cei superiori și cu cei inferiori, **în chip sălbatec**,

fiind conduși în această **operă de răzbunare** numai de interese de partid.

Credeați că loviți în adversarul d-voastră firesc , **în noi, și ați ajuns la acte ilegale** , cari, rînd pe rînd,

au fost înfierate de justiția țării , încît nu aveți dreptul să vorbiți aici " (**aplauze PNL**) [.....]

ați ajuns pînă acolo , încît , cînd este vorba să **acordați funcționarilor o distincție**, o faceți după **statele de serviciu ale partidului d- voastră.**(**proteste la PNL**) (p. 331-332) [.....]

Ilegalități, abuzuri

Ați desființat, într-adevăr, starea de asediu , care dăinuia în Capitală și în unele părți ale frontierei ;

V-ați dat la abuzuri și nesocotiri ale drepturilor cetățenești ;

Ați călcat libertățile publice ; ați confiscat ziare care vă atăcau ;

Ați creat cete de voinici în Ardeal și de bătauși în Vechiul Regat ;

Ați încercat , prin proiectul de **lege a apărării onoarei** , să sugrumați presa , căreia îi pregăteați un regim draconic ;

Grigore Iunian , ca ministru al Justiției, a încercat să înavuțească patrimoniul democrației

cu acel faimos **proiect de lege pentru apărarea onoarei** care , dacă s-ar fi votat, constituia **un monument de reacționarism** , de pe urma căruia **presa ar fi fost desființată**.

[.....]

"Stat țărănesc " ?

Trebuie să recunoaștem că ați adus **o singură noutate de circumstanță** , pe care d.**Vaida** a căutat să o prezinte ca **un fel de linie mare** a întregii d-voastre acțiuni de guvernămînt :

ați aruncat formula statului țărănesc , de care se ocupa , acum cîteva zile , la această

tribună,

și **d.Demostene Botez**, adăugându-i o contribuție mai mult poetică decât politică, manifestându-și doar **regretul său romantic**, pentru ceea ce **nu s-a făcut țărănimii** pînă acum

și exprimînd **un desiderat platonice** pentru ceea ce ar trebui să i se facă în viitor.[...]

lansarea ei nu este decât o **nouă încercare de diversiune demagogică**, menită, după credința d-voastră,

să vă atragă din nou **simpatiile și adeziunea țărănimii**, pe care le-ați pierdut prin acțiunea d-voastră de guvernămînt.

Din acest **oportunism** și din acest **motiv**, într-adevăr importante pentru partidul d-voastre,

a ieșit **formula statului țărănesc**.

[.....]

"Iată de ce **formula stat țărănesc**, aruncată de d-voastră, **nu poate fi susținută teoretic**,

iar din p.d.v.practic, **este o primejdie**.

De altminteri [...] d-voastră - fără supărare - ați venit cu această formulă asupra căreia **nici d-voastre nu sunteți de acord**

- deoarece **între ardeleni și țărăniști există disensiuni profunde** în această chestie - numai **pentru a provoca o nouă diversiune demagogică** de pe urma căreia sperați **să culegeți unele foloase**.

Fiți siguri însă că, după experiența ce s-a făcut cu dvs, după ce vă cunoaște toată lumea, **nu veți recolta nici un beneficiu**."

(p. 333-335) [.....]

Nu ne-am ocupat noi de țărănime ? [...] făcînd exproprierea ? [...] acordîndu-i votul universal ?

Gîlceavă : "ardelenii "

-Voci PNT : V-ați ocupat de bănci !

-lamandi : Să nu vorbiți de bănci, d-voastră, cari **în Ardeal sunteți profitorii lor** și care sunteți în permanență

interesate de ele ! (**aplauze la PNL, proteste la PNT**)

-Voci PNT : Vorbiți de urnele furate !

-lamandi : nu vreau să polemizez cu **reprezentanții ai Ardealului**, în materie de **sinceritate democratică**

și nici în privința **chipului "desinteresat"** în care fruntașii ardeleni au înțeles **să aplice reforma agrară**.

Dvs sunteți reacționari și asta o dovedește **atitudinea d-lui Aurel Vlad** și chiar a d-lui **Vaida ...**

(**proteste la PNT, aplauze la PNL**) Nu vreau să vă aduc aminte că și **la Conversiunem, d-vs, ardelenii**, ați luat o **atitudine general ostilă acestei reforme ...** (**proteste la PNT, aplauze la PNL**)

-G.Ștefănescu-Goiceanu (PNT-Lupu) :când s-a început votul nominal, **toți naționali au plecat din incintă,**

în afară de d.Voicu Nițescu, care a votat pentru conversiune...

-lamandi : Ni se spune că n-am făcut nimic pentru țărănime ...

-Voci PNT : Nimic !

lamandi : **Istoria nu se va scrie după spusele d-voastră**.În această privință, **noi avem acte istorice**,

care vor spulbera toate insinuările d-voastre ... (**aplauze prelungite la PNL**)

[.....]

lamandi / 22 aug.'32

▣ **Lipsa eticii politice a PNT**

▣ **Anticiparea eșecului guvernării**

Prin program, anunțați **echilibrarea bugetară**... dar numiți **11 subsecretari de stat**, cu **60 șefi de cabinet**, cu **cîte 2 secretari generali la fiecare minister**, provocînd nemulțumiri și în rîndurile d-vs.

"Trebuia să vă prezentați pe banca ministerială, cu miniștri și subsecretari **în număr redus**, la minimum posibil :

la 7-8 cel mult. (aplauze la PNL)

Nu are nevoie țara aceasta de un număr considerabil de miniștri și subsecretari de stat,

care să nu mai încapă pe această bancă, **pentru a se putea începe o operă de redresare și refacere.**

O adevărată asanare morală și materială începe întotdeauna de sus în jos. Trebuia să dați dvs exemplul cei dinții.

N-ați voit să țineți seama de aceste comandamente etice și v-ați împotmolit în mocirla arivismului și

a intereselor vulgare " (aplauze prelungite la PNL) [.....]

misiunea d-voastră e condamnată de la început.

Vă lipsește simțul de orientare în mijlocul realităților, vă lipsește posibilitatea de a vă sustrage din cadrul intereselor materiale meschine , pentru a vă ridica deasupra , ca să puteți domina situațiunea grea a ceasului de față. (aplauze la PNL)

[.....]

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ Regionalismul provinciilor

Vaida a socotit util să aducă în discuție (în discursul CIC Brătianu) **raporturile dintre Ardeal și Vechiul Regat.**

Cu cunoscuta sa "violență verbală " , el a repetat unele **acuze la adresa PNL**, căruia i s-au contestat rolurile în viața politică și națională a statului. **Nu este pentru prima oară** când se aduc aceste chestiuni în discuție.

După **15 ani de la Unire**, noi am fi dorit -o definitiv închisă. (aplauze la PNL)

[Generația unionistă](#)

El face parte din **generația** care a trăit și și-a educat sufletul în **cultul Ardealului**,

Care vedea în **reprezentanții românismului** de peste munți , un fel de "**prototipi " ai lupte dârze**

împotriva cotoșitorilor, și de păstrare neatinsă a purității și omogenității rasei noastre. privind la **Halippa** , și-a reamintit de **vremea studenției** , când s-au întâlnit la Congres, și oricât de puternică era unitatea lor sufletească, **nu se gîndeau la înfăptuirea curîndă a unității politice !**

Nici cei din **Basarabia**, nici cei din **Ardeal**, **nu credeau** în realizarea idealului milenar **atît de repede !**

O credeau posibilă pe socoteala altor generații !

"Am avut norocul să participăm la realizarea acestui ideal , și mulți din noi să fim supraviețuitorii și beneficiarii îndeplinirii acestui ideal.

[Ardeal](#)

Între Regat și Ardeal xistau legături reciproce. **Nu contestă tot ce a dat Ardealul**, Principatelor,

afla sub jug străin, **în cultură și educație națională.**

Nu va contesta toată **ofensiva culturală** , de la începutul sec.XIX, în care a avut o contribuție esențială .

Dar.... să- i dea voie d.Vaida .... " să nu primim decît cu **o justificată mîhnire aprecierile și învinovățirile**

pe care le-a adus Vechiului -Ragat .

[Vechiul Regat](#)

"Vechiul Regat , chiar dacă din p.d.v. politic , apare **cu o independență tîrzie**, dar , în orice caz,

aici este tradiția guvernămîntului românesc. (aplauze la PNL) Aici, în Vechiul Regat , sub **un regim de libertate** și sub **un regim politic** , în care **toate ideile veacului erau înfăptuite**,

ai au clocotit toate înnoirile ; de aici au pornit, la timpul oportun, acea **hotărîre solemnă și imperioasă ,**

de pe urma căreia s-a realizat în tranșee **idealul nostru național " (aplauze la PNL)**

D.Vaida , spunea, ocupîndu-se de PNL, **că noi aveam spirit "pseudo- românesc" ...**

[PNL : războiul, tratatele](#)

"Nu dintr- un spirit pseudo-românesc a ieșit declarația de război de la 27 august 1916,

și nu dintr-un spirit pseudo-românesc **a încheiat Ion I.C.Brătianu** **Tratatul de alianță cu marile puteri ,**

ale înțelegerii , prin care **ni se garantează realizarea idealului național.** (aplauze prelungite la PNL)

"Nu, d-lor ; trebuie **să ne ridicăm mai presus** de ceea ce constituie luptele noastre de la partid la partid ,
să nu căutăm a scoate din **diferențele de idei și de metode,**
argumentul care să ne scoabere pe terenul plin, adeseori, de **noroiul calomniei , al dușmăniilor și al insultelor.**

România Mare

Ce a urmat după război ? - pentru că din ceea ce a urmat se pare că **izvorăște aversiunea și violența d-lui Vaida...**

" **Noi**, după război, oricât de mare ar fi fost forța noastră politică de partid , care prezidasem și determinasem în mare măsură înfăptuirea idealului național și realizarea României Mari ,

noi, în această epocă care începea , **niciodată nu am considerat Ardealul și pe ardeleni ,**

ca elemente robite , ci i-am considerat ca cetățeni egali ai acestei țări, cu drepturi necontestate la conducerea acestei țări." (aplauze la PNL)

Fiți dreți, d-lor, căci, dacă veți lua **toate guvernele** care s-au perindat de la 1919 pînă astăzi,

veți vedea că **partea de contribuție a Ardealului a fost esențială,** chiar atunci **cînd nu PNR avea răspunderea directă a cîrmuirii ."**

Ardealul = P.N. R. ?

Demostene Botez , vorbind de ceea ce reprezintă PNR , **spunea că ați rămas , din p.d.v.psihologic , un bloc,** așa cum erați pe vremea stăpînirii străine , un bloc al rezistenței , și **că încă nu v-ați diferențiat .**

"Sunt de acord cu această părere.

Dar **d-vs greșiți** și aici , **libera judecată și obiectivitate vă părăsesc ,** atunci cînd **sunteți exclusiviști ,**

cînd confundați Ardealul cu PNR . (aplauze la PNL)

Ardealul nu este numai Partidul Național [...] Ardealul a încetat de a mai fi în **stăpînirea exclusivă a unui partid,**

și el, sub forme variate, **s-a difuzat în sînul masei românești,**

constituind acele **forțe politice care succesiv sunt la conducerea statului .** (aplauze la PNL)

Mișu Cantacuzino- figură reprezentativă ?

"Dar, dl președinte al Consiliului , a mai făcut o greșeală , **o neiertată greșală** , atunci cînd s-a mărginit , vorbind de Vechiul Regat , **să concretizeze tot ce a dat acest Vechi Regat** , începînd de la generația lui Kogălniceanu și Ion Brătianu , și ajungînd pînă în zilele noastre , în persoana regretatului **Mihail Cantacuzino** și a d.lui **Ion Mihalache ."**
[.....]

De aceea, socot că **ilustrarea aportului Vechiului Regat ,numai prin Mișu Cantacuzino,**

"este o greșeală și o indelicatete" .

Mihalache - exponent politic de astăzi .

"Dar **d.Vaida a vorbit și de d.Mihalache** .E liber d.președinte al Consiliului să-l gratuleze cu cele mai mari elogii pe d.Mihalache,**dar să nu încerce a da aprecierilor sale prietenești , caracterul unor judecăți definitive.**

Îl cunosc pe d. Mihalache încă de la 1911. Dar cu tot meritul de a fi fost **unul din conducătorii învățătorimii,**

d-Mihalache , pînă după război, a rămas necunoscut vieții publice.

"Cum era posibil ca d.Vaida să-l înfățișeze pe d. **Ion Mihalache** , ca un **exponent al clasei conducătoare a Vechiului Regat** , cînd abia de la 1920 încoace, d-sa se **găsește în arena politică ? ! "**

Rolul d-lui **Ion Mihalache în timpul războiului** , a fost acela al unui **ofițer care și-a făcut datoria în trenșee,**

desigur vitejește , dar **la fel ca atîți alți ofițeri."**

"**DI Ion Mihalache este astăzi om politic,** e unul din **conducătorii partidului d-voastră. Îl așteptăm la muncă.**

Voim **să-i vedem capacitatea constructivă.** (P. 340-341)

[.....]

▣ **PNL - PNȚ**

[În partea finală a cuvîntării ,pune tot atîta patimă , cît și adversarii .Deși are, în mare parte , dreptate, atribuie totuși PNȚ-ului mai mult rău decît a făcut.Poate și pentrucă , neatacîndul pe Carol, punea în cîrca PNȚ tot răul...]

[.....]

" **Ați voit să ne distrugeți** , dar **nu ați înțeles că misiunea unui partid democratic** , precum vă pretindeți , **nu trebuie să fie aceea de a pulveriza forțele politice serioase**, cu rosturi adînci în viața statului acestuia.

Ni se spune că **am fi o epavă a oligarhiei de ieri**,și că **existența noastră** politică ar fi în funcțiune de cine știe ce **combinații și decizii ascunse** , a căror deslănțuire formală ar fi suficientă **pentru a fi scoși din circulație.**"

"Nu, d-lor, nu aceasta este situația noastră.**Scuturați-vă de prejudecăți, desmeticiți-vă de psihoza unui moment de rătăcire și priviți realitatea care stă în fața d-voastră.**

Cum , d-lor, **nu vedeți ce reprezentăm noi ?** [.....]

" **Credeți d-voastră că drumul nostru** , liber de astăzi înainte, [...] **poate fi barat de adversități întîmplătoare** [**aluzie la Carol**] , **de combinații oculte** de meschinării neputințioase ? "

(**aplauze la PNL**)

" S-a spus că **am reînceput să trăim într-un regim constituțional** , reîntegrat în toate drepturile sale.

Am toate motivele să **cred că așa este** și că **această revenire** la un sistem de legalitate și de dreptate **este definitivă.**

Interesul suprem al țării , o cere . Ei bine, d-lor, **tocmai de aceea**, orice ați spune și orice ați face ,

ziua de mîine este ziua biruinței noastre. Reprezentăm astăzi încrederea țării. În curînd vom reprezenta-o într-o măsură mai mare. **Instinctul popular a început să simtă că s-a întîmplat** , în ultimul timp, ceva neobișnuit în viața publică a aceste țări , **ceva neobișnuit și nedrept** [**aducerea lui Vaida!**] , care trebuie să înceteze.

Mîine, în jurul nostru , mulțimea , conștientă de data aceasta , va face zid.Cu ea înainte, cu dreptatea noastră , cu idealul nostru, cu credința neclintită în victorie, **vom birui "** (**aplauze prelungite la PNL**) (p. 344)

Victor lamandi / 22 aug.'32

6.) **prof. I.Botez (PNL-1) discurs la mesaj, Senat, 24 aug.'32**

(D. S., M. O. 9, șed. din 24 aug.'32, p. 199- 204)

Botez /

▣ **Atmosfera parlamentară - senatorială**

[LD : din păcate nu am discursul lui Lapedatu .Vezi și procură-I !

I.Botez se autocaracterizează reprezentant al **burgheziei**, în dublă calitate : **industriaș și comerciant ;**

se declară și ... **ultimul "generos "** (a fost printre fonadorii "Veții Românești ") ; a fost prof. lui M.Manoilescu ;]

- **prof.Costăchescu** (președ.Senat) - îi dă cuvîntul.

-I **Botez** : "Eu nu am să adaug un discurs pletoric asupra chestiunilor discutate , prevăzute în Adresa **de Răspuns la mesaj și programul guvernului ; nu am să încep , blamînd sau elogiînd libertatea alegerilor ;**

nu am să pun nimic pitoresc , la **dantescul tablou** zugrăvit aici ,al **catastrofei economice** din țară ;

nu am să dau alarma asupra apărării naționale , cum a făcut d.general Rujinski ; și **nu am să aduc rechizitorii** , nici **nu am să pecetluiesc stigmat** pe fruntea nimănu și pe istoria vreunui partid.

Și...tonul a fost blînd , din partea tuturor oratorilor pînă ieri.Chiar acel **tournois spiritual** , care a scînteiat în fața noastră , gustîndu-l cu plăcere , între banca prelaților , pe care

stătea dl.**Manoilescu**

și între banca ministerială , pe care stătea d.**Madgearu** , s-a terminat cu zîmbete de tandreță ,
probabil în amintirea colaborărilor trecute sau în speranța unor colaborări viitoare " (p. 199)

[**LD: elogiul pentru un istoric parlamentar ? ! Meditează !**]

" [...] **d.Alexandru Lapedatu** , a expus aici , ca răspuns la campania care s-a dus împotriva acestui partid ,

cu temperament de istoric obiectiv , făcînd **bilanțul realizărilor istorice** ale acestui partid

și a fost aplaudat chiar și de dvs.**Tonul blînd și obiectiv** , a făcut să fie recunoscute aceste fapte ,

căci **acest partid are trei părți din viața lui trecute în istoria țării** și este, poate , **o mîndrie pentru toți** , nu numai pentru Partidul Liberal.

Eu am rămas **profund mulțumit de această obiectivitate a Senatului, pe care nu o găsim în Cameră,**

unde **temperamentele sunt mai aprinse**, și unde **sufletele încă nu s-au descărcat de lupta electorală,**

care totdeauna **înveninează neuman sufletele omenești.**

-**Ștefan Graur** : Dacă ați pune de acord atitudinea "Viitorului" cu frumosul discurs al d-lui Lapedatu !

-**I.Botez** : Vă rog să nu mă întrerupeți ! Dlor senatori , dar **ieri a bătut un vînt de la Cameră, și aici.**

și atunci, cînd oameni , care își recunoșteau meritele și chiar greșelile - și d.Lapedatu le-a admis

chiar în inventarul istoric bogat al acestui PNL , căci nu se poate - și atunci **aici, de la această tribună , un coleg universitar a aruncat mînușa [Corodeanu] [...]**
"generosul " I.Botez / 24 aug.'32

▣ **Valoarea omului .Caracterul .**

▣ **Asanarea morală.**

/d. **Graur** iar s-a revoltat : < **trebuie desființat statutul funcționarului !** > ...

"Am spus și o repet : fără suflet generos nu se poate face nimic.

Or, **generozitatea nu se poate arăta față de cei mari, care-ți sunt stăpîni, ci cu cei mici și umili.**

Un biet funcționar , care **a muncit atîta ca să-și cîștige un drept,**

și a fost o victorie istorică în dezvoltarea acestui stat cînd i-am definitivat și asigurat pe funcționari ,

atunci cînd își fac datoria.

Pentru ce această postură boierească ? Dacă unii funcționari m-au supărat în perioada electorală ,

să desființăm statutul funcționarilor ? Nu, trebuie să-l respectăm , și nu cu spirit boeresc,

să ne supărăm pe funcționarii care își fac datoria cu demnitate .

/d **Prie** a făcut un tablou foarte pitoresc și a terminat cu o întrebare :

<**Țara** aceasta a noastră , care are **rîuri de pești**, șesuri pline de **pășuni**, munți plini de **păduri**, animale cît vezi cu

ochii, **cirezi** pe cîmpuri și cu toate acestea **de ce suntem săraci ?** [...]

Nu ajutați comerțul și industria că acolo sunt străinii ! >

Un sentiment curat , de respectat, de patriot, de naționalist, dar desigur... **nu o perspectivă firească ,**

ca să se înțeleagă lucrurile adînc. Bogații de la natură erau și pe vremea lui Decebal și Traian.

N-au valoare prin ele înșele. Numai omul le fecundează.: **omul este suprema valoare.**

Forța culturală, spirituală, este aceea care , în dezvoltarea omenirii și în dezvoltarea forțelor oarbe ,

a ajuns să stăpînească. Valoare, în ultimă instanță, nu este decît valoarea omului."

(p. 202)

"generosul " I.Botez / 24 aug.'32

▣ Asanarea morală.

Citează din celebrul **Lecky**, care dă directive politice în Anglia :

<Baza prosperității unei țări , stă în viața privată curată, în integritatea comercială, în o măsură înaltă a valorii morale, moravuri simple, în curaj, simț de dreptate, în oarecare sănătate și moderațiune, în judecata care izvorăște tot atât din mult din caracter , cât și din intelect.

Dacă voiești să-ți faci o înțeleaptă judecată despre **viitorul unui popor**, observă bine **dacă aceste însușiri sunt în creștere sau în descreștere.**

Observă în special **ce însușiri se prețuesc** , mai ales **în viața politică.**

Se dă caracterului o importanță mai mare sau mai mică ?

Sunt acei care ocupă situațiile înalte ,**oamenii** despre **a căror viață privată** un judecător competent ar putea vorbi **cu respect adânc ?**

Sunt ei oameni de convingere sinceră, viață consecventă, integritate indispensabilă ?

Numai observînd **acest curent moral** , vei putea înrevedea **viitorul unui popor . >**

[.....]

"Acum vreau să vin la **un punct din programul guvernului** care a prevăzut [...]

și **asanarea morală a vieții publice.**

Foarte bine.N-a vorbit nimeni de dînsa.**Eu pun însă mare bază pe asanarea morală.**

La baza legislațiunii juridice trebuie să stea legile morale.

Dar vă întreb : **cu o singură lege de urmărire a averilor foștilor demnitari se va ajunge la un rezultat ?**

Dar se va putea ea aplica, în mod practic, știindu-se moravurile noastre ?

Dar , la urma urmei, **de această lege nici nu era nevoie** , fiindcă **avem Justiție** în viața românească.

Justiția **trebuia să-și facă datoria** și ea **a fost la dispoziția miniștrilor** cari au condus țara.

Nu era nevoie să batem toba și să facem o lege , care, oricum, **aruncă o discreditare asupra noastră.**

Cînd străinii vor citi aceste lucruri , vor zice : < Dacă a trebuit să se aducă această lege în Parlament, aceasta înseamnă că acolo toți sunt hoți și cu toții fură. >

" D-lor, acestea sunt **lucruri foarte delicate** .De aceea , **este bine să nu se arunce discreditarea asupra unei țări.**

În principiu, sunt pentru asanarea morală, dar , vedeți, **aici este vorba de forte brutale, de furturi ordinare, dar și de calomnii ordinare.**Aici sunt nuanțe mai subtile.

Cu toții, din toate părțile , trebuie să ridicăm standardul moral al acestei țări.

Dacă **furtul este un fapt odios, care trebuie pedepsit**, nu mai puțin și **calomnia trebuie pedepsită**, căci, la urma urmei, dacă furi punga cuiva măcar îți folosește ție, dar **cînd furi onoarea cuiva**, ție nu-ți folosește la nimic, iar acela **își pierde onoarea pentru toată viața.** [....]

"Cazul Tăslăoanu "

-Manoilescu : A ridicat o problemă foarte importantă..Ar fi foarte curios să cunoască **părerea guvernului, a lui Madgearu personal**, despre **un om** care a fost multă vreme **ținta atacurilor celor mai teribile din partea PNT**

Ce cred despre d.Octav Tăslăoanu ?

- **Madgearu** : Sunteți curios s-o spun ?

-Manoilescu : Da, foarte curios !

-Madgearu : Ceea ce a crezut **șeful Partidului Poporului, atunci cînd l-a pus la index**, aceea cred și eu despre dl. Octav Tăslăoanu.Și cred, [...] că d. Octavian Tăslăoanu a **suferit de ceea ce a mai suferit foarte multă altă lume :**

de un anturaj foarte hrăpăreț , și recomand tuturor acelora cari sunt,

sau vor fi pe banca ministerială, **să știe să se cotorosească de anturajuri**

hrăpărete ,care compromit pe oamenii cei mai onești "

-Manoilescu : Este mulțumit de răspunsul lui Madgearu ... de consecvența sa .... Pentru că vrea să anunțe(**flutură " Patria " din Cluj**) care **sărbătorește intrarea lui Tăslăoanu în .... PNT !**

La ce folosesc legile , dacă **nu există deasupra legilor o moralitate a partidelor**, a marilor organisme care dau îndrumare vieții naționale , **căci una din două :**

ori acest om , învinuit și calomniat timp de 10 ani de PNT , în frunte cu marele

combatant Madgearu, **a fost un om incorect .... ori ați fost d-voastră un**

calomniator , cînd ați dus această campanie , **punîndu-l la stîlpul infamiei.**

... Și atunci a avut mare dreptate d.senator Botez...

-N.Costăchescu : "Unii ies, alții intră "

-Madgearu : **Cere dovezi** că, în **interpelarea din 1920, privind gestiunea lui Tăslăuanu**(pe atunci ministru la Comerț și Industrie), **a ridicat împotriva sa chestiuni personale** " .Ulterior a aflat că **Tăslăuanu s-a zbatut , 10 ani, în cele mai mari greutăți materiale** . Și atunci s-a convins că **nu lui Tăslăuanu trebuia să i se impute anumite lucruri, ci celor care au profitat de el. [...]** **oameni care și astăzi au o situație strălucită** , invidiată de toată lumea, **situație materială al cărei temei se găsește în slăbiciunea ministrului de industrie de atunci "**

-Manoilescu : Mîine îi veți primi și pe ei în Partid.

-Madgearu : Cît despre înscrierea d-lui Octav Tăslăuanu în PNȚ, aflu abia acum , de la d.Manoilescu Dar ceea ce vă spun eu acum e purul adevăr : că **zece ani de-a rîndul d-l Tăslăuanu s-a zbatut în cele mai mari greutăți financiare.** [...]Și Manoilescu a avut colaboratori dubioși, în 19227, despre care el, Madgearu, a făcut o interpelare ....

- **Manoilescu** : ... cazul inginerului Lotru ... care acum este tot așa de sărac , ca Tăslăoanu "

- **Botez** : " Eu spuseseam că **discuțiile liniștite și senine de la Senat** , fuseseră continuu **spiritualizate prin acel " tournois"** , plin de humorul agreabil, care fusese exercitat tot timpul între domnul de pe banca prelaților [**Manoilescu**] și domnul de pe banca ministerială .[**Madgearu**] **Dar acum** izbucnește de pe banca prelaților **un atac impetuos** , cu nume proprii , tocmai **cînd eu spuseseam că unul din cele mai mari rele , mai rău chiar decît furtul material, este atentatul la onoarea oamenilor , calomnia "**(**aplauze la PNL**)

DI Manoilescu pomenise rîndul trecut , încă ceva, de **Ormuz și Achriman , simbolul binelui și răului** , și mărturisise că, deși tînăr, **a avut multe decepții și amărăciuni.** De aceea mi se părea simbolic că dl **Manoilescu se așezase pe banca prelaților** și mă gîndeam chiar - nu am eu talentul - dar un scriitor ar fi putut să scrie un capitol nou în viața d-lui Manoilescu , de exemplu : Manoilescu intim, în halat și papuci . Cînd deodată ... (**zgomot, întreruperi**) dar nu m-am așteptat la acest atac de "grande artilerie "

"generosul " I.Botez / 24 aug.'32

▣ **Asanarea morală. - continuare -**

"Ce ușor este să aduci o lege , dar ce greu este să învingi temperamentul nostru mediteranian , în special în luptele politice.De aceea **am admirat tactul și calmul d-lui Lapedatu** , care a putut să scoată aplauzele d-voastre ; atît de obiectiv a fost cînd a vorbit de bigrafia Partidului Liberal.

Este foarte natural, chiar prin felul cum discutăm, să contribuim la acest capitol al moralizării vieții noastre politice, **în Parlament**, mai cu seamă, **nu trebuie să se arunce o calomnie. Este justiția pentru aceasta.**

Pentru ce să se vadă un om judecat aici în Senat , acuzat de unul și apărat de altul ? Aceasta nu trebuie să se întîmple în Senatul țării, pentru că țara ne aude și, atunci, **noi atingem demnitatea Senatului.**

[...] Pentru ce să ne scoborîm ? Și pretind că **această întrerupere a fost o scoborîre în diapazonul discursului meu.**(**aplauze prelungite la PNL**)

(**aici termină discursul**) dar ... **scandalul continuă :**

-M.Manoilescu : [...] eu am pus o dilemă : dacă omul acesta este vinovat sau nu .....

-GPVăleanu : În țară tot așa se vorbește și despre dvs., d-le Manoilescu.

Exact ca și depre d.Tăslăuanu ...

-Manoilescu : "V-aș dori , d-le senator, și v-aș invita ca imediat [...] să veniți la tribuna Senatului și să vă explicați .Dar imediat .Poftiți, vă rog ! "(**întreruperi, zgomot**) [...]

nu am vorbit nimic de d.Tăslăuanu [...]

Nu admit să se spună < În țară se vorbește ... >[...] În ce cafenea se vorbește ?

Știu , am mulți dușmani în această țară și sunt mîndru că-i am, căci mi i-am creat prin convingerile mele și prin luptele mele, și , ca orice om, care are dușmani, **sunt împotriva mea calomnii.** Dar să articuleze cineva , de la tribuna Senatului, lucruri precise, indicațiuni precise, și imediat îi voi răspunde; dar este neîngăduit și împotriva demnității Senatului , să se aducă aici zvonuri de cafenea. "

-GPVăleanu : "Ți-oi servi eu ceea ce se spune în țară despre d-ta "

(**întreruperi, zgomot**)

-Costăchescu : îi invită să termine discuția în această manieră,

să se înscrie fiecare la "chestiune personală" ....
I.Botez / 24 aug.'34

7.a) CCGiurescu / 30 aug.'32

▣ **Specificul crizei economice românești :**

▣ **Criza morală .**

[LD : **Concepție mai mult agrariană , cu accente antiburgheze , antiindustriale !**]

Nu consideră **criza economică** mondială drept cauză a situației grele a României, ci, mai ales, **reua gospodărire**.

"În timp ce facem **agricultura de la gurile Dunării , voim să trăim , ca stat și individ , ca burghezii ,**

cu industria superioară din Apus,lățind și înălțînd fațada statului **mai mult decît ne permite punga ."**

Neîncrederea , apatia, dezorientarea societății românești - de la sate și orașe - **se explică tot prin cauze interne**

/ Făgădueli nencetate,continuu neîmplinite ; ☞ Lipsa de respect față de bunul statului ;

/ Lipsa de sancțiuni ; Lipsa de ideal nou, care să înlocuiască idealul unirii înfăptuite ;

/ Greșeli în relațiile internaționale ; regii autonome fără grija de banul public ...

-**dr.Virgil Solomon** : Produceți dovezi .Afirmația e foarte gravă .

-**CCGiurescu** : Prin pregătirea și cariera mea [istoric] nu fac afirmații fără dovezi .Fixați o oră, o zi, și vi le arăt

PNȚ este vinovat de criza morală , determinată de această proastă gospodărire, fără a fi singurii răspunzători.

Momentul depresiunii maxime a coincis cu guvernul de "tehnicieni " Iorga -Argetoianu.

-**Augustin Popa** . Dvs credeți că ruina a început din 1928, și ... nu are la origine vremurile dinainte ?

-**CCGiurescu** : **Ruina țării se constată pe bază de cifre**. Ori, dacă cifrele ....

[**Polemică PNL-PNȚ pe marginea Raportului Rist ; rezerve față de "controlul tehnic" al Ligii Națiunilor ;**

plata datoriei externe, condiționată de debușuri ;]

Sancțiuni severe pentru cei ce au risipit averea națională.

Ar trebui pus **accentul pe cercetarea averilor îmbogățitorilor**, nu pe "apărarea onoarei " - ca în programul guvernului - deoarece **onaorea națiunii este mai presus** decît cea a indivizilor

(**aplauze la PNL, PȚ, LANC**) [.....]

Războiul mondial a dus la triumful principiului naționalității , la **crearea statului național** .[....]

/ "**Ce se întîmplă dacă statul național nu reușește să asigure** , sub toate raporturile, **o dezvoltare măcar egală cu cea antebelică ?**

Se pune în discuție de vecinii nemulțumiți , înșăși **rațiunea de existență a acestui stat național**

Un stat modern nu se conduce numai cu sufletul , după cum **o armată modernă nu se mai luptă cu pumnul .**

Deci , **restaurarea materială și morală a statului, este o necesitate a existenței lui ."**

" Este o **obligație sfîntă** pe care o avem **față de cei dinaintea noastră față de cei care au căzut în munți**

cu fața spre Ardeal .Ei au căzut și s-au jertfit pentru statul național , a cărui minunată icoană le va fi mîngîiat ochii

în ultima clipă în care se închideau pentru veșnicie "(aplauze la PNL -2)

"Și **să avem în vedere și pe cei ce vin după noi**, pe aceia ce-i dorim mai fericiți decît noi, într-o **țară mai frumoasă , mai bogată, mai puternică.**"

"Să lucrăm în așa fel , încît acei care astăzi se joacă , neștiutori de amara greutate a vieții, să poată spune despre noi ,

ceea ce la rîndu-ne , am spus despre mucenicii războiului : **și-au făcut** în ceasul de grea cumpănă , față de neam și față de țară, **datoria deplină "** (**aplauze la PNL**) [**sffrșitul discursului**]

CCGiurescu / 30 aug.'32 ,

---

7 b) **C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32**

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, pag. 538 ; 549- 554)

[LD : este în PNL de 30 de ani, deci din... 1902 .Este ieșan.

[LD : absolut **nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist, în ce privește trecutul.**

Dimpotrivă .Prin discursul foarte documentat - inspirat fără nici o îndoială și de George Brătianu -

o mai bună punere la punct a PNȚ , fără menajamente .

Dar nici nu se întrevade vreo tendință de reconciliere între cele două partide liberale.]

▣ **Coroana**

" Experiențele care s-au făcut , **sunt primejdioase**.Ele nu au alt rezultat decât să compromită interesele statului și să **descopere Coroana**.[...] care trebuie așezată deasupra luptelor și pasiunilor politice.**Coroana nu trebuie coborâtă în aceste lupte , nici prin lingușiri , nici prin calomnii.** " Există o tradiție care va trebui continuată. [...]

C.Toma-georgist / 31 aug.'32

▣ **Guvern de alegeri Vaida**

"Am ținut să fac aceste precizări pentru a arăta că **între PNL-g și PNȚ n-au existat târguiești de portofolii sau de mandate.** Cine afirmă altfel, afirmă un neadevăr.

Cu regret trebuie să constat că d **prof. Nicolae Iorga** - cu siguranță în necunoștință decauză -

afirmă, în broșura sa "**Doi ani de restaurație** " , că d.Gheorghe Brătianu voia **4 ministere și 100** de scaune

în Parlament .**Este un neadevăr insolit** .Are o singură scuză d.prof. Iorga : că **broșura aceasta este scrisă într-o izbucnire de necaz.**"

Guvernul Vaida a comis **o serie de abuzuri** :

Toată administrația țării, de sus pînă jos, a fost schimbată prin frunzații organizațiilor național-țărănistă.[.....]

ca prin toate mijloacele , în unele părți violente, să asigure izbînda PNȚ ;

A mistificat deceretul de convocare a alegerilor, pentru ca candidații opoziției să nu-și depună la timp listele ;

Ministerul de Justiție , printr-o circulară, **a încălcat legea electorală**, punînd primarii să împartă cărțile de alegători,

(nu judecătorii)(p. 550) [...]

C Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ **Politica de național-țărănire a PNȚ**

[LD semnificativ ! : **Nu se mai aude nici o voce autorizată a PNȚ .Singurele replici , deseori menite să stîrnească rîsul, sunt a celor doi preoți activi, Man și Breban, sau a unor iluștri necunoscuți.. Poate este o simplă întîmplare .]**

" **Că PNL n-a făcut totul** pentru democratizarea vieții sociale și economice, **sunt de acord.**

Mai este mult de făcut. Dar mă întreb un lucru, d-lor :

dacă vă luați dreptul de a reproșa PNL că n-a făcut totul pentru aceasta, **ce ați făcut d-voastră** , care v-ați întemeiat partidul **pe clasa țărănească** și guvernarea d-voastră

s-a întemeiat **pe votul universal** , **nu pe colegiile censitare** cu care am luptat noi ? (**înteruperi la PNȚ**)

-**preot Man** : Am făcut Arcul de triumf "(**ilaritate la PNȚ**)

-**Toma** : Vă spun eu ce ați făcut. **Vorbea d.Madgearu de acel " specific țărănesc" al legii administrative.**

" Care dispoziție din această lege reprezintă **specificul țărănesc**, domnii mei ?

Descentralizarea n-ați realizat-o; [...] Ați făcut un singur lucru : **ați înmulțit numărul**

unităților administrative ,

pentru ca **să puteți plasa comitetele electorale sătești în consiliile și funcțiunile sătești respective...**

-**DRloanițescu** : N-ar fi mai bine să arătați ce ați făcut dvs. de când v-ați despărțit de liberali ?

-**Toma** : Să mă întreb după ce voi fi la guvern, nu acum.

Mai spunea d.Madgearu de "**specific țărănesc**", în modernizarea spiritului fiscal .

De unde rezultă specificul țărănesc în spiritul fiscal ?

Din chipul în care execută agentul pe țăran ? [...] agenți fiscali care dezbracă femeile de haine pentru a încasa dările ?

țărani arestați pentru împotrivire ?

Ați făcut reforma cooperăției, pentru ce ? **Ați considerat cooperăția ca o citadelă liberală** ,

și atunci **ați modificat legea , pentru a național-țărăniza această instituție...**

[.....]

C.Toma -georgist / 31 aug.'32

▣ **Ardealul, ardelenii - PNL**

/ Relațiunile lui Ion Brătianu cu ardelenii .În "Memoriile " lui Kossuth , se reproduce o Notă pe care **Ion Brătianu** a lăsat-o, în **1859** lui **Cavour** ,

spre a lămuri **imposibilitatea unei înțelegeri** între **revoluționarii români și unguri** :

< Nu cred în liberalismul și moderațiunea ungarilor. E o mască pentru a înșela pe împărat.

Știu că sunt mai exclusiviști ca niciodată și n-am încredere în unguri.

Dar chiar dacă ar fi altfel, **nu ne-am putea înțelege niciodată** cu maghiarii în privința **Transilvaniei** ,

pe care cu nici un preț n-o putem ceda Ungariei.

Românii de dincolo vor să se unească cu noi. Noi îi vom ajuta .

A-i ceda Ungariei, ar însemna trădare . >

"Dlor deputați, aceasta **este nota lui Ion Brătianu** și

atunci când se urmărește **a se știrbi memoria glorioasă** a întemeietorilor PNL ,

cu **formula prin nimic dovedită** : **< Ardealul fără Ardeleni >** , aducem aici **mărturia netăgăduită**

a unui document istoric , care arată îndeajuns , încă **din vremea celei dintîi Uniri** , **atitudinea ctitorilor României moderne, față de populația românească a Ardealului. "**

(**aplauze prelungite la PNL**) (p. 554)

C.Toma / 31 aug.'32

---

7 c) IGDuca (PNL-1) , discurs la mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, 31 aug.'32, p. 555-560)

[**LD : atitudine fără echivoc , fermă , a lui Duca . Opinie exemplară .**

Face o paranteză pentru a "netezi " terenul de încordările acumulate în ședințele precedente .Fin psiholog, Duca reușește , ca nimeni altul , să surprindă adevărul profund al sufletului lui Maniu .Și să spună -fără a pronunța numele -dilema în care se afla Maniu față de regele Carol...] LD:Atenție ! Același comentariul și extras la fișier Guvern.IV

▣ **PNȚ- PNL**

▣ **Ardeleni -Regăteni**

" **Iuliu Maniu** , președinte al PNȚ , **a crezut de cuviință** , pe cale de întrerupere ,

să conteste PNL orice rol și orice inițiativă istorică

în chestiunea celor **două mari reforme democratice** : **votul obștesc și**

împroprietărirea țăranilor ,

care stau **la temelia organizării sociale și politice a României întregite. "**

În Parlament și afară de parlament , **prieteni și adversari politici i-au spus lui Duca :**

< desigur că vei răspunde pe larg d-lui Maniu > .

El le-a răspuns și spune și acum Parlamentului : **< hotărât , nu ! > De ce ?**

"Pentru că , după umila mea părere, **sunt adevăruri care nu se discută .Axiomele nu**

se demonstrează, se constată . "

"Dar să intervetim rolurile , pentru un moment , și să presupunem că eu, la această tribună ,
aș veni și aș spune că frunțașii Partidului Național din Ardeal nu au jucat absolut
nici un rol

în viața românismului și nu au absolut nici un merit în procesul de întregire al
neamului românesc .

Ce ați face dvs ? Ați ridica din umeri , ați surâde și ați trece înainte ."

-Duca : De aceea , el înțelege să fie " indulgent " față de Iuliu Maniu ,
fiindcă îl consideră " un om necăjit " și, la necazurile sale ...

-preot D.Manu : "Ne-ai făcut să râdem , dle Duca !"

-Duca : "Să mă ferească Dumnezeu de o mulțumire ca aceea de care se bucură
astăzi d.Maniu "

-Voce PNT : D.Manu este foarte mulțumit .

-Duca : " Necazul d-lui Maniu s-a tradus printr-o tulburare a dreptei sale judecăți ,
printr-o răscolire a străfundului sufletului său , a patimilor care somnolau acolo "
De aceea , el va fi indulgent și așteaptă " ceasul apropiat în care d-sa își va redobândi
toată seninătatea " ,

având convingerea că, în acel moment, " dsa cel dintâi va regreta ușurința cuvintelor
pe care le-a rostit " ...

Cuvintele lui Maniu puteau fi rostite de "un agent electoral " dar ...

"micșorează pe șeful unui partid care le rostește " (aplauze la PNL)

[Duca vrea să treacă mai departe ...]

-Mihalache (ministrul de Interne) : "Este mai bine să nu insistați asupra politicii
interne ,

fiindcă ar trebui să vorbiți și de 1907 " [LD : !?]

-IGDuca : Dle Mihalache , să nu credeți că este vreun punct în politica și trecutul PNL
pe care eu nu sunt în măsură să-l apăr cu fruntea sus. "

Dați-mi voie să vă spun că, chiar felul cum ați întrerupt în această chestiune ,
coboară nivelul discuțiunii " (aplauze la PNL ; întreruperi la PNT)

-Mihalache : "Sfidarea nu a fost niciodată alt argument decât al slăbănogului " (
aplauze prelungite la PNT)

-IGDuca : Dle Mihalache , vă repet : " Să mă ferească Dumnezeu să fiu vreodată
atât de puternic cât sunteți dvs astăzi " (Aplauze prelungite la PNL ; Ilaritate)

[-----]

IGDuca / 31 aug.'32

▣ Carol -Maniu

"În condiții normale , au mai fost precedente de genul șef de partid, alt șef de guvern.
Acum situația este anormală :

**Maniu s-a retras de la șefia partidului și , timp de un an și jumătate , fără să o ascundă ,
" a declarat sau a lăsat să se înțeleagă că există între d-sa și Coroană oarecari
divergențe de vederi,**

în privința aplicațiunii regimului nostru constituțional."

"Cînd acesta este adevărul , pe care nu-l puteți tăgădui,

prezența sau neprezența d.Manu în capul băncii ministeriale, astăzi,

nu mai este o chestiune care aparține vieții dvs.interne ,

ci este o chestiune care privește situația politică a țării, în genere. " (aplauze PNL)

-I.Mihalache (ministr. Interne) : Ați putea să citați o singură frază din vreun discurs sau
un singur gest

al dlui Maniu care să poată fi interpretat așa cum vă place dvs ? "

-CCGiurescu (PNL-g.) : " În orice caz, d.Manu nu a declarat că preferă să-și
înmormînteze cariera politică ,

asa cum ai făcut d-ta ." (aplauze la PNL-2; Proteste la PNL-1 ; mare zgomot)

Ar trebui să te retragi din viața politică "

(aplauze la PNL-2; Proteste violente la PNL-1 ; schimb violent de cuvinte ; tumult)

-IGDuca : "D-lor deputați , sunt provocări , la care un om cu trecutul meu politic , nu
răspunde .

(Întreruperi , mare zgomot)

-CCGiurescu : "De la d-ta nu primesc calificative " (Întreruperi , mare zgomot)

-IGDuca : " Prin urmare, problema dlui Maniu care, încă o dată, depășește cadrele

vieții dvs interne de partid,

și care ne privește pe noi toți. Avem cu toții dreptul , toți cei care suntem interesați în buna și cinstită aplicare

a vieții constituționale , atât în litera , cât și în spiritul ei, să ne întrebăm :

Condițiunile cerute de d.Maniu pentru tradiționala aplicare a regimului nostru constituțional ,

au fost ele sau nu îndeplinite ? Dlor,dați-mi voie să declar că **nu aștept răspuns din partea d-lui Maniu ,**

întîi, fiindcă știu cît îi este de greu ca să vorbească în această chestiune....

-CCGiurescu . " Pe cît ți-a fost de ușor d-tale ! "

(**Zgomot mare ; apaluze la PNȚ , proteste la PNL-1**)

-IGDuca : ... și, în al doilea rînd, fiindcă cunosc pe d.Maniu. Răspunsul dlui Maniu nu va avea nici o valoare .

fiindcă va fi inspirat din vechea formulă a lui **Ignățiu de Loyola :** < Cuvîntul a fost dat omului ca să-și ascundă gîndul. >

-preot D.Man : Die Duca, dacă cunoașteți pe Ignățiu de Loyola , în ce lucrare a spus aceste cuvinte ?

(**proteste la pNL**)

-IGDuca : " Nu voi merge pînă acolo .Însă eu știu că **d.Maniu** face parte din acea

catégorie de oameni care tac când voiesc să li se cunoască gîndul și vorbesc când voiesc să și le ascundă .

(**Aplauze prelungite, bravo la pNL**) Cu alte cuvinte , **d.Maniu** face parte din acea categorie de oameni la cari

tăcerea este mai elocventă decât cuvîntul , și cuvîntul este mai confuz decât tăcerea .

Așa fiind , eu nu aștept nici un fel de răspuns de la d.Maniu , fiindcă , încăodată, știu dinainte că

răspunsul d-sale verbal va fi lipsit de orice valoare " (**Proteste la pNT**)

Dar eu **spun d-lui Maniu :** eu nu vă cer cuvinte ; non verba sed acta ;

vă așteptăm la fapte și vrem să vă vedem , nu din **declarațiile dvs . cari nu pot fi libere** ci din faptele dvs. ,

dacă **prezența dvs sau neprezența dvs** pe banca ministerială poate fi interpretată ca **o reintrare sinceră sau nu , în regimul nostru constituțional ."** (**aplauze la PNL-1**)

IGDuca /

▣ **Problema minorităților**

[**LD : atenție la replicile lui ACCuza a cărei xenofobie era exclusiv antisemită.Asta spune ceva !**]

-Duca : "D-lor, eu nu pot împărtăși - d.Cuza să nu se supere - **teoria d-sale** împotriva minorităților ...

-ACCuza : " Nu a minorităților: **a minorității jidănești "**(**ilaritate**)

-Duca : " **Sunt** , cu voia sau fără voia d-lui Cuza , cu regretul sau fără regretul d-sale ,

4 milioane circa **de minoritari pe teritoriul României Mari , dintr-o populație de **18 milioane de locuitori .****

Nu am nimic de zis, fiecare își apără părerile , dar **concepția noastră** este că **România întregită ,**

cu această structură organică, nu poate să fie cu adevărat și temeinic consolidată ,

decît dacă vom găsi mijlocul de a trăi în cele mai armonioase raporturi cu toate aceste minorități."

Și am repetat-o adeseori - dar sunt adevăruri care trebuie repetate mereu -

nu tratatele de pace au importanță pentru mine , prin obligațiunile pe cari ni le impun .

Sunt , în această materie , pentru noi , **obligațiuni cari depășesc cadrul restrîns al tratatelor.**

Aceste **imperative de ordin etic**, aceste **imperative de ordin umanitar**,

aceste **imperative de consevare națională** , ne obligă ele, în primul rînd,

la **o conviețuire cît mai armonică cu toate minoritățile** cari locuesc pe teritoriul României " (**aplauze la pNL**)

"De altfel, în problema minorităților sunt iarăși două aspecte : sunt **legea** și este **atmosfera**

"La unii minoritari - nu vreau să aduc nici o învinuire , nici o notă agresivă în cuvintele mele - dar la unii minoritari

predomină credința că **importante sunt legile**

În concepția mea, este **mai importantă atmosfera** .

Întii, legile se pot schimba ; legile sunt în funcțiune de o mulțime de contingente , cari pot , la unmoment dat ,

întârziia realizarea lor, cum sunt , spre pildă, azi, greutățile financiare .

Atmosfera , însă, este indispensabilă .Ea , pe deasupra legilor , **unește, creează o mentalitate**

care **înlesnește legiferarea** și care **asigură buna aplicare a legilor votate "** (**aplauze la PNL**)

"De aceea, d-lor minoritari, eu cel dintîi voi recunoaște că , **dacă** vă puneți pe terenul îngust și mic al legilor,

puteți să formulați plîngeri întemeiate , că ar mai fi unele legi cari ar trebui votate sau altele a căror votare a întîrziat ;

dar dați-mi voie să **constat** , de la înălțimea acestei tribune , cu adevărat **mulțumire sufletească**,

progresele din ce în ce mai mari , pe care le-a făcut , în ultimii ani, **atmosfera de apropiere dintre dvs și Români** " (**aplauze la pNL**) Din acest p.d.v., **m-au bucurat cîteva fraze** cari, mai zilele trecute ,

le-am auzit rostindu-se de **la această tribună** :

< **Întindem cu dragoste** -spunea unul din oratorii minoritari - **o mîină de frate națiunii dominante** .>

Mai departe : < Cu sufletul deschis , **propovăduim idealul înțelegerii reciproce** .>

Și în sfîrșit :< **Noi**, nu la forurile internaționale **așteptăm îndreptarea soartei noastre** , dar **din partea democrației românești** .> [**Imre Rety ?**]

"Da, dlor, **îmi pare bine că am auzit aceste fraze** , fiindcă sunt unul dintre aceia care , ani de zile,

mai ales cînd eram în fruntea Ministerului de Externe, **spuneam minoritarilor** :

< **nu mergeți la Geneva pentru revendicările dvs de aici, aveți încredere în noi, și căutați ca doleanțele dvs. să le satisfaceți nu peste hotare , ci la București** >

"**Să salutăm**, deci, **cu bucurie** , **evoluția îmbucurătoare** care s-a operat în spirite , în ultima vreme,

să vedem în asta **un semn sigur** , **prevestitor de bine**,

pentru **închegarea tot mai puternică** , pentru **conviețuirea tot mai armonioasă** dintre **elementul românesc** și dintre **minoritățile** cari trăesc pe teritoriul **României întregite** "

[**aplauze ... numai la PNL ! deși fenomenul se datora micului succes al PNȚ**

de a se cartela în alegeri cu o grupare maghiară ! Duca se bucura prea devreme, dar era ...fair play]

IGDuca / 31 aug.'32

---

7 .d) **Adonis Popov (PȚ-Lupu)** , **discurs la mesaj, 30 aug.'32**

(DAD, MO 19, 30 aug.'32, p. 494-495)

▫ **Legionarii și cuziștii**

▫ **Reacții iresponsabile**

[**LD** : abordează, în sfârșit, problema acelu **râs prostesc parlamentar** , atunci când ... **legionarii, cuziștii** - chiar dacă demagogic, patetic și vulgar - **aduceau în parlament reale probleme social-economice**]

În **Banat și la Cluj** s-au format curente și **organizații "pur țărănești** " , cu **excluderea totală a "surtucarilor** " :

Este grav că partidele politice asmut poporul, unii contra altora ; **că ne insultăm unii pe alții de trădare** ;

Măine vom fi dați afară de prin sate și ... **vom avea în Parlament numai oameni nepregătiți** ....

-**Ilie Lazăr** : Adevărat ! Vorbe de apostol ! (**mare ilaritate la PNȚ**)

-**Adonis Popov** : ... care **vor nimici singura autoritate care mai este în stat** , aceea care mai poate să mai dea o muncă rodnică în organizația noastră constituțională : **Parlamentul !**

"Un început îl avem și astăzi , chiar cu cei de-ai noștri, întrucât pe bănci de ale noastre , **oameni agitați, neastâmpărați, oameni care încă își poartă tinerețea lor din adolescența de liceu , pretind să hotărască ei asupra soartei acestui neam."**

"Câți oameni încă, care nu s-au desprins de goanga tinereții și de apucăturile lor din copilărie ,

se lăfăesc astăzi în băncile acestea somptuoase și își uită îndatoririle și seriozitatea mandatului ,

pe care l-au luat în aceste alegeri."

" Un alt exemplu îl avem azi în acele **tipuri cari poartă cu dânșii aerul acela amar și viforos**

al țărănimii obișnuite și stoarsă de toată vloga și de toată nădejdea ei ."

"**Nu cu aplauze , nu cu insulte și nici cu strigăte** , ale unui grup împotriva celui alt , vom face pe aceia să tacă. Să știți, **când vor tăcea aici , vor răsună mai puternic în județele lor "**

"**Ați acoperit de răsete** , d-lor majoritari , **cuvintele** pline de durere

ale onorabilului domn deputat **Robu** și ale onorabilului colonel **Niculcea** .

" **Ați crezut** că întorcându-i în deriziune și **făcând glume la fiecare cuvânt al dumnealor ,**

ați câștigat o bătălie.

" **Nu**, căci **onorabilii domni deputați și-au spus până la sfârșit cuvântarea lor,** așa cum au știut , așa cum au crezut , **cu tot focul ce ardea în ei.**

"Au trecut prin fața noastră : **toporul, spânzurătoarea, revoluția.**

" Și oricât dvs ați fost mulțumiți că **le-ați întors în ridicol discursurile** , cuvântările acestea ,

când se vor duce înapoi oratorii în județele lor , **veți vedea ce însemnătate au avut**

și **ce roade vot da : căci ați râs de suferința țărănimii . "**

Adonis Popo'v / 30 aug.'32

8.) **V.Rădulescu (PNT , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32**

(DAD, MO.21,șed. din 1 sept.'32, p. 582-596)

Intervenții în discurs : **Inculeț, Mihalache, IZCodreanu , IGDuca** ș.a.

[LD : este un doctrinar "țărănist" . În locul argumentelor și analizei aplicate celorlalte partide

(doctrine, programe, politici ,) el recurge la întrebări retorice, persiflări, etichetări.

Denotă fie aroganță, fie incompetență, fie simplitate.

Este în schimb , un fervent susținător al **regimului parlamentar**, al rolului ce revenea **majorității parlamentare**

în mecanismul politic de guvernare, ceea ce confirmă **ponderea acesteia în doctrina PNT**

Discursul este un rechizitoriu vehement la adresa PNL-ducist]

Vezi pe larg la **fișier Parlament**

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Limbajul parlamentar**

" Dle președinte , dlor deputați, nu iau cuvîntul fără un sentiment de jenă ,pe care-l simt , pentru că **sunt nevoit** și eu

să prelungesc o discuție, care deja s-a prelungit peste marginile îngăduite de nevoile vremurilor de astăzi.

S-a vorbit prea mult. Am avut însă ieri o consolare .În timpul cînd vorbea d.Toma, mă gîndeam că, în adevăr

este o mare legătură între dinamica dinăuntru parlamentului și între dinamica vieții din afară.

Este adevărat, d-lor deputați, că **în Țara Românească se vorbește mult.**

Vorbesc și **oamenii de jos** și **sătenii** pe șosea,cînd mîna boii , și critică și **sătencile** cînd se adună la lucru .

Oamenii noștri , **Români adevărați**, vorbesc și critică prin toate locurile publice ;

vorbesc și critică și oamenii cu situații mai înalte, **ziariștii și oamenii politici**, critică toți activitatea noastră, pentru că **în țara aceasta se vorbește și se critică.**

-**Voci din opoziție** : Se fură ,d-lor deputați, se fură !

-**V.Rădulescu** : " D-lor deputați, **și noi vorbim aici și criticăm**, pentru că suntem fii buni ai acestei țări ,

crescuți după chipul și asemănarea ei și, dacă ținem seama de această împrejurare , că **suntem Latini** așezați aici,

în Peninsula Balcanică, lângă vecini iuți, pe care câteodată îi copiem, ne dăm seama, d-lor deputați,

de ce **ajungem** cu atîta repeziciune **de la vorbe mai ușoare , la vorbe mai grele , și de la vorbele grele , la fapte.**

Dar dacă este adevărat că simțim înlăuntrul ființei noastre acest **imbolde de a vorbi**, de a prelungi a infinit unele discuțiuni, nu este mai puțin adevărat că, în fiecare moment, în fiecare clipă a existenței noastre,

suntem datori să ne examinăm și să ne cîntărim cuvintele, să fim **conciși și să ne abținem** de la orice expresie ,

care nu ar fi compatibilă cu demnitatea Parlamentului ." [.....]

Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Consens și responsabilitate**

Un singur lucru **regret mult**, că **d.Duca**, ieri, l-a pierdut din vedere - lucru care trădează

tradiția noastră unitară într-o anumită chestiune : **regret că d.Duca nu a învederat** că mai este o altă chestiune în care **toți bărbații noștri politici ai acestei țări**

s-au găsit pe aceeași linie tradițională a devotamentului către Coroană.

Polemică "monarhică "

[LD : nici un prilej nu a fost lăsat de adversarii lui Duca , ca să nu i se bată încă un cui la sicriul

răzbunării lui Carol .Voi marca acest lucru.]

- **Duca** : Aceea **se înțelege de la sine și nu mai trebuie declarată.**

- **Ilie Lazăr** : "Devotamentul **către Coroană**, PNL nu-l etalează niciodată "(**proteste la PNL**)

- **I.Inculeț** : "**Suntem partid monarhic și devotamentul se înțelege de la sine** .

- **I.Răducănu** : "Într-adevăr , din trecutul dvs se înțelege de la sine

- **V.Rădulescu** : " **Luăm act** de declarația d-lui deputat **Inculeț** .Și avem și noi această convingere ,

că este făcută **cu asentimentul d-lui Duca**, șeful PNL. [.....]

-**V.Rădulescu** : Va să zică , **PL e încă departe** de ceea ce credeam noi asupra **cuceririlor democratice și**

se gîdește la libertățile dinainte de război [...] prin urmare, **democrația românească este atăcată și pe față și pe ascuns** [.....] Acest lucru **îl aducem la cunoștința Majestății Sale Regelui,**

pentru ca să înțelegeți și dvs. și **să trageți consecințele necesare**" [.....]

Regret din suflet partea din urmă din **discursul de ieri al d-lui Duca** [**LD :nu-l am**]

, cînd **a avut nota subiectivă față de d.Maniu** .

Se poate ca oamenii să aibă momente de amărăciuni, dar nu ne este îngăduit să ne pronunțăm cu ușurință asupra lor.

"este **un exemplu rar** în viața politică a unui stat , că **într-un om** să se poată întruni , în **același moment** ,

și **respectul neprecupețit față de Coroană**, și **sentimentul de demnitate civică a unui om destat.**

(**aplauze prelungite, bravo la PNȚ**) **Maniu n-a cunoscut nici aroganța trufașă , nici umilînța.**[**Duca !**] [.....]

Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **"Majoritatea" parlamentară - Guvernul Vaida**

" În fața situației dezastruoase , **Regele a făcut un apel călduros la toate partidele politice.**

Singuri **dvs [PNL-1] ați refuzat să răspundeți la acest apel** ,

așa încît **sunteți criminali în fața istoriei**. (**aplauze prelungite, bravo la PNȚ**) [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Marile reforme democratice - polemică** (p. 588 -592)

[LD : această **polemică** s-a desfășurat pe parcursul **întregului interbelic**.

Ea nu s-a stins decât ... o dată cu lichidarea acestei clase politice de către comuniști, după 1944,

iar istoriografia comunistă s-a "hrănit " copios din aceste reciproce acuze, negări, injurii, calomnii...

pentru a le nega vreun merit față de țărănime.Este foarte greu-și nu știu cui ar mai ajuta - să încerc să restabilesc eu adevărul .Răul a fost făcut și trebuie explicat nuanțat.

[LD : Chiar așa ! Oare au renunțat vreodată țărăniștii la aceste negațiuni ?

vezi dacă găsești ceva în memorialistica gulagului comunist. Dar în epocă.... aceste negări reciproce

au provocat o mare derută în ochii tineretului , privind partidele politice]]

[LD : Negarea rolului PNL ,pentru reforme, pentru război, pentru Unire... a fost **leit-motivul atacurilor PNȚ**.

Psihologic, trebuie să am în vedere , accentul subiectiv fatal, pus de șefii PNȚ , pe atunci **simpli ofițeri**

în armatele adverse - **Maniu** , în armata austro-ungară ; **Mihalache**, în armata Vechiului Regat - .

Pe acest substrat , s-a adăugat **nevoia articulării ideologiei țărăniste** (la Mihalache) și a **dezideratelor regionalist -ardelenești** (la Maniu) ...

astfel explicându-se înverșunarea cu care nu au renunțat niciodată la atacurile lor]

- **V.Rădulescu** : S-a mărginit partidul Liberal, ca totdeauna , să facă o **serie de învinuiri** și să afirme **trecutul său politic**. A spus ieri [LD : 31 aug.- nu am] d.Duca o **axiomă** :

sufragiul universal și exproprierea sunt opere exclusive ale PNL,

"Îi răspundem că **nu este adevărat** , că **axioma este aceasta : exproprierea n-a pornit din inițiativa P.L.**

a fost impusă prin presiunea evenimentelor (aplauze la PNȚ, LANC ; întreruperi ,zgomot, la PNL)

"Tot trecutul Partidului Liberal dovedește că **votul universal a fost o ficțiune** .

Acest adevăr trebuie rostit și nu erați dvs datori să stăruiti așa de mult asupra acestui trecut " [.....]

-**I.Mihalache** (ministr.de Interne) : " Dle președinte să-mi dea voie d.Inculeț să mă **bucur , ca "regătean"** ,

de progresele pe care d-sa le-a făcut , pentru că , **în timpul cînd PNL a venit cu votul universal**,

[LD : la ce i-a putut aduce orbirea negării de merite ! Mi s-a făcut lehamite !]

d-sa , în Sfatul Țării , împreună cu alți prieteni de ai noștri,

neîncredători în reformele < burgheziei > române ,

au discutat luni de zile dacă trebuie să se unească < cu sau fără condiții > cu Vechiul Regat " (aplauze la PNȚ)

-**I.Inculeț** : "Era guvern Marghiloman, atunci "

-**I.Mihalache** : "**Motivul real era : neîncrederea în reformele și făgăduelile < burgheziei > române.**

" Mi se pare că **d.Inculeț a făcut mari progrese**, și aceasta este îmbucurător !

Dar eu am impresia că **d-sa este mai catolic decât Papa ."**

" **Partidul Liberal bate mereu monedă că a dat votul universal și exproprierea** .Să-mi dați voie să-l întreb :

astăzi, de la război încoace, **mai este vreo țară în Europa în care să nu existe votul universal ?**

De ce se laudă atunci , liberalii, cu această reformă care a fost o cucerire generală, pentru toate țările înapoiate , operă realizată în timpul războiului, **sub presiunea evenimentelor ?** [.....]

Să încetați o dată , d-lor liberali, cu exploatarea unor reforme în care nu ați crezut nici chiar după ce le-ați scris , pentru că **ați căutat să le falsificați în toate dispozițiunile lor. "**

(aplauze , strigăte " Așa e ! " , la PNȚ) [.....]

▣ Ionel Brătianu -reformele

(replică lui Mihalache)

[LD : IGDuca citează din **Notițele** sale ,ca martor al conversațiilor dintre Carol I și Ionel Brătianu,

apoi ca membru al guvernului pe timpul neutralității .]

" D-lor deputați, discuția de astăzi nu are nici măcar meritul originalității , fiindcă **sunt 13 ani**

- de la 1919, din Parlamentul de la Atheneu - **de când d.Mihalache** și prietenii d-sale **susțin mereu că noi nu am avut nici un merit în înfăptuirea reformelor democratice** , în înfăptuirea votului obștesc și a exproprierii ."

-I **Mihalache** : Meritul fatalității de a le subscrie .

-IGDuca : Știu că aceasta este chestiunea care pe d-ta, pățimăș cum ești, **te doare** mai rău.

Cu ce **nu te poți împăca** este că **nu sunteți d-voastră decît beneficiarii** , iar **nu autorii reformelor democratice.**" (aplauze la PNL)

Eu respect aceste simțăminte numai dintr-un p.d.v: din cauza tenacității lor. Dar, dă-mi voie să-ți spun ,

este așa groaznic de nedrept ceea ce spui în această privință, așa de dezmințit de realitatea însăși a faptelor ,

încît, crede-mă , **are să vină** în curînd o vreme în care chiar **d-ta ai să recunoști nedreptatea afirmațiunilor pe cari le tot repeți de 13 ani** .[.....]

" Credeți dvs că acest merit istoric al PNL îl puteți dărîma prin patimele d-voastre trecătoare și vremelnice ?

Nu, d-le Mihalache , d-ta cel dintîi vei ajunge , cînd vei avea peri albi, să regreti cuvintele pe care le rostesti astăzi."[.....]

Acesta este adevărul istoric.Încă o dată vă spun : **ar fi bine să nu mai veniți cu această chestiune** ,

și **n-o mai tratați** , pentru respectul cuvenit adevărului istoric , **cu atîta violență și patimă.** " (p. 591) [.....]

I.Mihalache / 1 sept.'32

▣ PNL -reformele democratice

(replică la replica lui Duca)

-I.**Mihalache** : " Dlor deputați, din amănuntele pe care ni le-a dat d.Duca , **am constatat** mai întîi, că **d-lui n-a vorbit de ce nu a fost dat votul universal și exproprierea largă** a celor 2.600.000 , adică a celor două reforme venite după război, **ci a arătat de ce nu a putut fi realizat colegiul unic și exproprierea îngustă** , care fusese promisă prin scrisoarea lui Ioan Brătianu , din 1913, iar că acestea nu au putut fi date, din pricină că PNL nu a avut libertatea de acțiune : **s-a temut de Partidul Conservator.** "

-IGDuca : " Aceasta era o concepțiune mare, de om de stat , **d-le Mihalache, ridică-te mai sus, pentru Dumnezeu !** "(aplauze la PNL)

-**Mihalache** :Dvs trebuia să ne fi arătat **de ce PL nu a realizat** , nu colegiul unic, ci **sufragiul universal**, pe care-l avea înscris de aproape 30 de ani, în program și **exproprierea largă** , cu care se laudă acum, **decît după război.**Aceasta să o facă istoricii dvs. Pînă atunci , noi știm un lucru : unul dintre istoricii noștri de **astăzi, d.lorga, a făcut altfel povestea acestor evenimente**(aplauze prelungite la PNȚ) (p. 591) [.....]

Gh.Brătianu / 1 sept .'32

▣ PNL- reformele democratice

(replică la opiniile lui Mihalache) **Vezi pe larg și context la fișier PNL-1**

[LD : atitudinea lui este dramatică, paradoxală .... față de confruntarea dintre PNȚ și PNL-ducist.

Ca și cu alte prilejuri, ocolește , ignoră , existența celuiilalt partid, vorbind parcă în numele unuia singur !]

C.Toma a prezentat opera partidului Liberal.El nu va reveni. Nu se va pronunța nici asupra chestiunilor discutate , pînă în acel moment, în Cameră .

" Scopul meu este însă să **protestez cu toată vehemența și cu toată indignarea împotriva falsificărilor istorice** cari se încearcă atunci **cînd se contestă meritele Partidului Liberal,**

și ale marilor săi conducători de altă dată ,
în chestiunea **ridicării morale și materiale a păturii țărănești** din această țară. (**aplauze la PNL**)

Dle ministru Mihalache , ați citat adineauri **păreră d-lui Iorga.**

" Însă , în această chestiune , ca și în altele mai recente , ca și în "**Doi ani de restaurație**" , **d.Iorga** este stăpînit de **aceeași patimă** , de aceeași **vâltoare de luptă pătimașă** , care întunecă vederile acestei Adunări "

"Asupra acestei chestiuni, **nu din patimile care vă frămîntă** , aici, **va ieși adevărul. Istoria se va pronunța asupra ei , cu toată obiectivitatea și cu toată seninătatea care o caracterizează.** [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Votul universal**

(după replicile lui Duca și Gh.Brătianu , contrate de Mihalache)

[LD : **reține ! atît de rar ai găsit preocupări pentru adevărul istoric ! Nu știu ce profesie avea acest Rădulescu**]

-**V.Rădulescu** : " Dle președinte , d-lor deputați , **lunga incursiune în domeniul istoric** , pe care a făcut-o d.Duca , **nu m-a convins** în ceea ce privește **adevărurile istorice** , pentru că chiar **d-sa a recunoscut că cele două reforme au fost impuse de vreme.**

Mi-a mai dovedit această lungă incursiune un lucru ,
că **istoria nu trebuie scrisă de acei cari participă la evenimente** ,
istoria este scrisă mai târziu , cînd faptele vor putea fi privite sub o anumită perspectivă ,

de acei **oameni cari vor putea să aibă note de la toți cei ce au luptat între dinșii** .

" În orice caz , d-lor , **dacă istoria va contesta paternitatea Partidului Liberal** , în ce privește cele două mari reforme , **un singur lucru este hotărît și lămurit** , și acest lucru **nu este nevoie** să ni-l lămurească nici d.Duca , nici d.Brătianu[.....]

că **votul universal a fost escamotat de Partidul Liberal** (**aplauze la PNL**)
că timp de **10 ani țara întreagă a fost batjocorită** , că **nu au fost alegeri libere** și că **votul universal a fost un simulacru.**

" **Nu avem nevoie** , pentru această chestiune , de **cunoștințele istorice ale d-lui Duca** pentru că aceste lucruri le cunoaștem noi , cari **am fost martori** ai acestor scene.

(**apalauze la PNL**) [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Maniu , ardelenii - Brătianu , liberalii**

(replică - polemică)

" Ni s-au mai adus și alte învinuiri . A mai găsit d.**Iamandi** , cercetător al realităților istorice ,

că **d.Maniu nu mai are Ardealul la picioarele lui** , ca altă dată ; că este alungat din Ardeal .

În cercetările sale obiective , d.Iamandi ce credeți că a găsit ?

Că Ardealul s-a lipit trup și suflet de Partidul Liberal " (ilaritate pe băncile PNL)

" Mă gîndeam **unde este pictorul** care , entuziasmat de cuvintele calde ale d-lui Iamandi , ar putea să facă acest tablou , care să reprezinte realitatea politică a vremurilor de astăzi : **pe d.Maniu , izgonit din Ardeal ,**

iar Transilvania întreagă prosternată la picioarele d-lui Dinu Brătianu " (aplauze la PNL)

-**C.I.C.Brătianu** : Eu mă întreb ce intervențiune am eu în această chestiune ? "(**ilaritate pe băncile PNL**)

-**V.Rădulescu** : " [...] ați fost în fața mea . Am dat un exemplu de legătură sufletească , care este între dvs. și Ardeal .

Această legătură este între toți membrii PL și Transilvania " (aplauze la PNL)

-**CICBrătianu** : " Eu am cel puțin o calitate , **pe care mulți dintre dvs nu o aveți . Nu-mi trebuie influență mai mare** și nu cer mai mult decît să trăesc liniștit în cercul meu "(p. 593)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Moralitate - avere

(replică lui CICBrătianu)

[LD : atenție ! nu cu expresiile de astăzi, **grijă pentru "imaginea " partidelor ...** în posteritate ;

grijă pentru responsabilitatea cuvîntului rostit ; grijă pentru onoare și prestigiu ;
Dar ... enunțate și pretinse doar adversarului ! Pentru că **realitatea nu a fost așa .]**

-V.Rădulescu : " Fiindcă **d.Brătianu** mă provoacă sub această formă , îi reamintesc , pentru că **vorbește de modestie** ,două cuvinte din cuvîntarea d-sale , rostită zilele trecute :

< Să trecem acum la **sănătatea morală**.În această materie, **am o foarte mare autoritate....>**

(**ilaritate pe băncile PNT**)

"D-lor deputați, **nu contest cinstea d-lui Brătianu**, dar eu nu înțeleg un lucru : **caracter de bronz și cinstit în viața publică , este omul sărac ,[!!!]**
supus neconținut ispitei și care rezistă neconținut ispitei.

Nu sunteți din acest p.d.v. nici alături de **Rosetti** ,nici de **Kogălniceanu**, cu care v-ați comparat dvs.

-CIC Brătianu : Nu cunoașteți istoria țării .

-V.Rădulescu : " Nu este un lucru necorect că sunteți **moștenitorul unei averi mari** (**exclamații la PNL**)

Evident : nu este un lucru necorect că aveți ca moștenire **viile lui Simulescu** ; nu este un lucru necorect

că sunteți **administrator la " Letea"** ; nu este un lucru necorect că sunteți **director la Creditul Rural...**

-Voce liberală : " Acestea sunt merite "

-V.Rădulescu : ...cu **toate avantajele materiale** ce rezultă din aceste situații.

Dar noi nu știm ce s-ar fi întâmplat **dacă d-voastră** ați fi avut nenorocirea **să nu aveți această situație materială** , și **țara ar fi pus la încercare virtutea dvs .** " (**aplauze prelungite la PNT ; protestări la PNL**)

-CICBrătianu : Cer cuvîntul în chestiune personală . D.raportor a spus că am avut o moștenire de la tatăl meu .

Am moștenit datorii de la tatăl meu (**protestări la PNT ; aplauze la PNL**) Tatăl meu, după 12 ani ca prim-ministru, **a lăsat 200.000 lei datorii**. _Acesta este adevărul , că **noi cei trei frați, am muncit 10 ani pentru ca să plătim**.

Vedeți, **noi am fost oameni muncitori**. (**aplauze la PNL**)

-V.Rădulescu : Noi nu v-am atăcat ...

-CICBrătianu : " Noi am trăit din munca noastră ."

-V.Rădulescu : " **Noi avem** pe aceste bănci - și pe banca ministerială și pe băncile majoritare -

oameni care au rămas neconținut săraci , deși au avut înalte dregătorii publice...

-CICBrătianu : "Cari sunt aceștia ? Eu îi văd îmbogățiți pe toți .

-V.Rădulescu : " Nu aveți autoritatea să vorbiți în materie de morală de la o așa de mare înălțime

și majoritatea nu primește lecțiuni de la dvs. " (**protestări, mate zgomot, apaluze, proteste , reciproke**)

- **CIC Brătianu :** " **D.voastră toți trăiți din funcțiile statului , din veniturile contribuabililor "**

-V.Rădulescu : "Ați avut **un discurs plin de patimă la adresa PNT** și suntem în drept să răspundem la aceste atacuri "

-C.Xeni : "Ați căzut la atacuri personale "[.....]"

-V.Rădulescu : " Îmi amintesc , d-lor, care a fost **atitudinea d-voastră față de Partidul Național din Ardeal, față de urmașii acelor cari au ținut aprinsă flacăra patriotismului în Ardeal , și care a fost atitudinea noastră."**

Spunea Dinu Brătianu : **<Greșala cea mare a dvs.și în special a Partidului Național din Ardeal,**

este că membrii acestui partid , atunci cînd au venit în Vechiul Regat și **au văzut aceste averi,**

și-au închipuit că **toate aceste averi sunt făcute în dauna statului.[...]**

Cunosc o seamă de **îmbogățiți de război** , care n-au luat nicio dată parte , nici măcar ca deputați sau senatori , în organizația de stat , și s-au îmbogățit .> " [...] **Dvs spuneți :ardelenii au crezut** că aceste averi s-au făcut prin furtișaguri și **de aceea au început să facă și ei așa...**

"**Eu vă întreb , d-le Dinu Brătianu , ce va zice un biet student**, mai târziu, peste mulți ani, între pereții bibliotecii, **cînd va citi** ce s-a petrecut în timpurile acestea și **cînd va vedea că d.Dinu Brătianu** , fruntașul PNL, **a calificat pe fruntașii Ardealului** , pe urmașii marilor eroi ai neamului românesc, **ca oameni de afaceri ?**

Ce era în intenția și mintea Partidului Liberal ? **Cîini după pradă ! Noroc că PNL n-a împărțit prada cu acești oameni .**

Aceasta este **concluzia pe care o va trage tineretul viitor** , citind rîndurile d-voastră "(p.594) [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Meritul PNȚ : consolidarea unității naționale.**

▣ **Regățeni-ardeleni , Mihalache-Maniu , în PNȚ**

[**LD : Chiar dacă meritorie, străduința lui Rădulescu de a transforma divergențele din PNȚ ,**

cu merituose năzuințe naționale, este ... penibilă și greu de preluat .Îmi pare rău pentru asta .]

" Ce am făcut noi ,Partidul Țărănesc, de pe atunci ,în această chestiune , ca **să consolidăm ideea unității naționale ?**

Am făcut unitatea națională .Am dat un exemplu eclatant , care va fi mai doveditor decît toate frazele sforăitoare și decît toate declarațiile care se fac , cînd , la un moment dat, **Ion Mihalache**, șeful necontestat al Partidului Țărănesc, pentru a cimenta pentru totdeauna unirea cu Ardealul, **s-a închinat în fața Ardealului**

și **și-a cedat șefia în mîinile ilustrului fiu al Ardealului , Iuliu Maniu "**(**aplauze la PNȚ**)

"Așa am tratat noi pe fiii Ardealului , pentru că noi știam și aveam această convingere făcută,

că toate sacrificiile noastre militare , ar fi fost inutile

dacă nu era acolo **cineva** care să ție aprinsă **flacăra aceasta a românismului.**

Și pentru cei pe cari i-am găsit acolo , **am fost gata să ne închinăm și am făcut această unire .**

Unirea aceasta s-a cimentat și mai mult în ziua cînd

Iuliu Maniu , retrăgîndu-se de la șefia PNȚ, **a cedat locul său lui Ion Mihalache .**

Acestea **sunt gesturi elocvente** cari dovedesc că **în fruntea PNȚ se găsesc oameni** la cari

ideea aceasta a consolidării unității naționale este o realitate ."(**Vii aplauze, bravo, la PNȚ**) (p. 594)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Apel la colaborare cu pistolul la tîmplă !**

[**Extraordinară răsucire de poziție , pentru un final de discurs, pentru un final de dezbateri la mesaj,**

după aproape o lună în care PNȚ nu a făcut alceva decît să lovească în PNL !

Și, ca ultim argument : șantajul cu Regele !]

PNL cunoaște bine **cauzele adînci și îndepărtate ale crizei** , știe că toată lumea geme, dar ... **se menține într-o atitudine de sectarism...** pentru care opinia publică îl condamnă.

"În aceste împrejurări, **nu aveți dreptul să răscoliți neconținut trecutul** , și pe mine să mă iertați că am făcut-o, dar am făcut-o provocat .

Este și în interesul d-voastră, și în interesul țării , ca să dăm trecutul uitării , și să începem o epocă nouă.

-**Voci PNL** : S-o începem de la 1928 , s-o începem cu d-voastră ! (întreruperi)

-**I.Vasilescu -Nottara** : Să vă uităm trecutul nefast

-**V.Rădulescu** : **Vreți să nu dăm trecutul uitării ?** Vi-l restabilesc în două cuvinte : ați falsificat regimul parlamentar .Aceasta ați făcut în timp de 10 ani.

Ați respns apelul Majestății Sale Regelui la colaborare .

Ați ajutat guvernul Iorga , producînd această deviere a normelor constituționale în Țara

Românească și

ați avut atitudinea conuscută față de Coroană , atitudine pe care o continuați și astăzi , prin insinuațiuni perfide,

aruncînd cuvîntul că acest regim este o provocare a țării .

Iată de ce a spus să uite trecutul.

" **Trebuie să vă acomodați noilor împrejurări și să veniți cu inima curată la lucru ,** pentru că , în adevăr,

este o crimă astăzi , ca un om politic să respingă apelul de colaborare pe care l-a făcut Majestatea Sa Regele. [.....]

V.Rădulescu / Mihalache / Duca / CICBrătianu / GH.Brătianu / 1 sept '32

---

9) **Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț) , discurs -conclusiv, Cameră, 2 sept.'32**

(DAD, MO 22, șed. din 2 sept.'32, p. 607- 616)

[LD : titlurile problematizate, sublinierile și parantezele drepte îmi aparțin.

Vaida , apare mai ales în postura de " homo regius" .

Nu vorbește nimic concret despre intențiile guvernării - legislative, economice , sociale, stat țărănesc etc. etc -

Ci se răfuiește mai departe cu PNL ! . Pentru trecut , prezent și ... viitor (pe care îl respinge în cazul PNL)

Discursul integral - **vezi fișier PNT]**

Vaida / sept.'32

▣ **PNL Ducist**

[LD : face bășcălie, calambururi ; este dușmănos, pătimaș, rău ; nu se ridică la înălțimea rangului la care ajunsese.

Trebuie să reproduc toată această **filipică de cafea** , pentru a-i detecta substratul ?

Cum voi trata acest personaj politic , "homo regius" , care și-a asumat acest rol distructiv al PNL,

și apoi se va despărți și de PNT ?

Din p.d.v. tactic, **el fletează** noua formațiune a lui **Gh. Brătianu**, îi sugerează chiar

perspectiva

de a deveni partid de guvernămînt, în rotativă cu PNT .]

"**Partidul Ducist Liberal** reprezintă niște tradițiuni pe care partidul nostru le-a condamnat și combătut

Reprezintă lumea veche, lumea care **se mai zbate să-și salveze viitorul**, ceea ce nu se poate -

în lupta pentru existență. După a mea convingere, **Partidul acesta este merit pierii , pentru că misiunile pămîntesti el și le-a împlinit.** (aplauze prelungite pe băncile majoritare)

[.....]

- **Vaida** : " Sper că acest Partid Liberal [arată spre PNL-g] s-a debarasat de metoda aceasta.[de întrerupere]

Sper aceasta , fiindcă **pînă se va întări un alt partid de guvernămînt**, trebuie **să existe un al doilea** ,

gata să ia guvernarea, cînd partidul nostru se va retrage de la conducerea țării , căci în țara noastră **este firesc**

să fie o alternanță apartidelor de guvernămînt. Moștenirea d-voastră domnilor, a oamenilor mari din PNL ,

ca o tradiție sfîntă , da, aceasta să obțină acest partid in status nascendi

dar ferească Dumnezeu să ia metodele și obiceiurile dvs. " (arătînd spre PNL-d)

"**Recunoscînd prin urmare , Partidului Liberal toate meritele posibile și imposibile pe cari le revendică pentru el , încheiu cu trecutul și voi să mă restrîng la prezent.**"

(p. 610 - 611)

[.....]

Vaida / Costinescu /Mihalache 2 sept '32

▣ **Scandalul ... București**

"Făcînd această comparație plastică, se desprinde și mai bine înaintea ochilor noștri afirmarea mea :

Partidul Liberal este al trecutului , iar noi și partidele și fracțiunile acestea suntem ale viitorului.Am început , în fine, să putem răsufla, să putem munci. "

[.....]

- **dr.Costinescu** :Eu constat un lucru : că d. prim-ministru circulă în București numai în limuzină.

Dacă s-ar fi dat jos din mașină... și ar fi intrat pe străzile unde intru eu, ar fi văzut că

astăzi nu poți să umbli nicăeri ,

afară de șoseaua Kiseleff , unde s-a făcut o alee inutilă, care a costat 10 milioane , cînd Bucureștii au 800 milioane deficit ;

Este o crimă pentru administrația Capitalei. Vă rog să mergeți pe șoseaua Colentina , pe șoseaua Pantelimon,

ieșiți afară din oraș pe Calea Rahovei... Trotoarele sunt într-o stare mai rea decît le-a lăsat administrația mea. ...

A înconjurat lacul Băneasa cu beton , dar mergeți în satul Băneasa, care este lipit de lacul Băneasa... să vedeți dacă mai puteți umbla cu limuzina ... Este o rușine că acolo

unde sunt locuitorii băștinași , nu s-a cheltuit un leu,

iar cu lacul, unde trec cuconășii care merg la Snagov, s-au cheltuit milioane .Eu am lăsat 140 milioane în casă,

iar astăzi sunt 800 milioane deficit în casa comunei. Eu vă rog să faceți o anchetă , prind ministru de Interne,

ca să se știe care este situația și cît s-a prădat la primăria comunei București "

(apaluze la pNL , proteste la PNȚ)

-**C.Algiu** :Banii Bucureștiului erau depuși la băncile liberale și Capitala țării nu era îngrijită .[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Rotativa

" D-lui Duca nu i-a plăcut nici felul cum am ajuns noi la putere (ilaritate la majorități) .

[.....]

" Partidul Național-Țărănesc nu se irosește.Dar dacă dvs ați fi venit la putere , era ultima etapă a posibilităților dvs, de a vă mai afirma cîndva la guvern, pentru că

popularitatea dvs, în definitiv,

o constituie numai acele modeste 13 procente ; numărul nu este omen, omenul

sfirșitului ! [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II

▣ Monarhia - PNȚ ; Maniu - Carol II

[LD : deși discursul, apoi polemicile , ating , deseori , penibilul , - poate și din cauza restricțiilor privind discutarea publică a Monarhiei - ele sunt semnificative și scot la suprafață mentalitatea corifeilor. .

Din păcate, pe "dovezi " de acest fel , va trebui să sondez , totuși, substratul profund uman, al acestor relații.

Atîta stăruință se pune pentru a transmite lui Carol nu atît mesajul de supunere , cît de a "demasca " adversarul pentru absența acesteia .

[.....]

-**Vaida** :Apoi d-lor, de ce i-au trebuit aceste premise d-lui Duca ? Ca să poată veni după aceea cu tunul cel mare

și cu clopotul argintiu , să afișeze dinasticismul și loialitatea partidului Liberal . (ilaritate la PNȚ)

Anume , să arate cum marele Rege Carol , la cutare ocazie , a cedat în fața lui Ion Brătianu ,

cum Marele Rege Ferdinand , la cutare ocazie , a trebuit să se supună ori să cedeze voinței lui Ion Brătianu și

d.Duca să încheie capitolul , făcînd apologia patriotismului dinastic al Partidului Liberal.

D.Duca a continuat , într-un ton patetic, care mie îmi place foarte mult la d-sa ; dar cum este vorba veche din Sfînta Scriptură : **< Glasul este al lui Iacob, bratul este al lui Ezeu >**

(ilaritate, aplauze la PNȚ) Si, d-lor, vorba d- lui Duca : enunțarea este una, aplicarea este alta.(ilaritate, aplauze la PNȚ)

D.Duca a enunțat idei frumoase și cred că **din Saulus** , cu adevărat a devenit **Paulus...** (ilaritate, aplauze la PNȚ)

-**N.Constantinescu -Bordeni** : a intrat în conversiune ! (ilaritate, aplauze la PNȚ)

-**Vaida** : " A făcut conversiunea ! Și vedeți, dlor, după acest discurs cu tirade frumoase , cînd am plecat acasă , m-am oprit la statuia lui Ion Brătianu , căruia nu-i precupețesc nici eu să-i zic **< marele Ion Brătianu >** , și nu el este de vină dacă cei din posteritate s-au condus după altă mentalitate , cînd i-au făcut statuia.

Noi am auzit aici pe d.Duca , cîntînd ca un tenor, frumos de tot, sentimentele față de Marele Rege Carol și

Marele Rege Ferdinand , dar , din Dealul Mitropoliei am lăsat gîndul să zboare peste plaiurile și munții României Mari

și, dlor, **n-am găsit nici cea mai modestă statuie a Marelui Rege Carol sau a Marelui Rege Ferdinand.!** "

Am găsit însă **o statuie , mare de tot, a lui Ion Brătianu "**

- **Voce PNL** : de ce nu faceți dvs ?

- **Vaida** : Eu nu pot improviza într- un an și jumătate o statuie , ca a lui Ionel Brătianu.

Noi am hotărît să facem o statuie regelui Ferdinand, dar am plecat de la guvernare ...

-**C.Xeni** (PNL-d) : " Ați făcut Snagovul !"

-**Vaida** : "Sperăm că vom sta destul la putere , **să putem înălța toate acele statui** pe care le datorăm **Marilor Regi !** (aplauze prelungite la PNȚ) [.....]

-**G.Ștefănescu-Goiceanu** (PT) :Eu vreau să fiți drept, fiindcă tradiția și metodele trecutului Partid Liberal

este tot deopotrivă și la d-lor, și la d-voastră "

-**Vaida** : " Nu toate , pentru că , d-lor, și eu, oricît aș ține la străbuna.mea, poate că nu-i pot aproba toate aceteele

și oricît aș ține la moșul meu , poate unele lucruri mi se par mie cam bizare , în ziua de azi ,

fiindcă **noi suntem oamenii zilelor de astăzi .**

De aceea, dlor, **tradiție bună și frumoasă , da, păstrați-o , dar lepădați-vă de metode.**

-**I.I.Pillat** (PNL-d) : "Să se lepede de Satana , **dar nu de Mefisto ! "**

-**Vaida** : Dacă este vorba de mine, **primesc cu plăcere** și mi-oi da silința **să schimb porecla în renume "**(ilaritate)

De ce " lepădarea de metode " ? Pentru că vedeți **în ce situație piezișe puteți să ajungeți !**

Șeful dvs a ținut acel discurs poetic despre sentimentele lui dinastice ; a vorbit despre **cei doi mari Regi .**

Atunci, negăsind nici o urmă de statuie a lor, m-am dus la statuia lui Ion Brătianu , sperînd să găsesc acolo ceva.

Și am găsit o inscripție :< Ion Brătianu > și cîteva reliefuri.

Unul dintre ele , reprezintă primirea în țară a regelui Carol, prin Ion Brătianu : Ion Brătianu, destul de mare ,

în front, **iar Regele Carol mititel , cam așa , o fi de vreo 5 centimetri !** (**mare ilaritate, aplauze la PNȚ**) **Ațita urmă a știut să rezerve Partidul Liberal pe statuia lui Ion Brătianu, Marelui Rege Carol ,**

pe care l-a glorificat, ieri, d.Duca .

- **dr.Costinescu** : Să învățați că în perspectivă sculptorul...

- **Vaida** : Este realitatea, nu perspectiva ...

- **I.I. Pillat** : "**Iar pe Maniu** o să-l faceți - destul de tîrziu , sper că va trăi încă mult timp - **o să-l faceți mic de tot ,**

iar **pe Regele Carol , mare !**"(ilaritate)

-**Vaida** : "**Neconștient !** Die Pillat, te asigur că sentimentul de omenie în partidul nostru e destul de puternic

ca **să păstrăm totdeauna justa proporție între un șef de partid și Rege .**"(**vii aplauze la PNȚ**) (p. 614)

[.....]

Vaida : " Cum n-o să falsificați istoria pentru generațiile viitoare , dacă astăzi cutezați s-o falsificați în felul acesta ?

lată anume : inscripția pe o casă : **<Aici a fost casa în care a trăit Ion C.Brătianu , întemeietorul independenței**

și Regatului Român și Ion I.C.Brătianu , făuritorul Unirii tuturor românilor. >

-Leonte Moldovan : Nu este așa ?

-I.Mihalache : "Nu este așa.Este cea mai mare îndrăzneală. " (**aplauze, proteste , încrucișate .Mare zgomot**)

-Vaida : "Desigur , casa în care s-au născut , ori în care au trăit cei doi Brătieni , merită o tablă comemorativă de bronz.

Dar nu ei sunt de vină că în dvs. , în moștenitorii lor politici , s-a stins sentimentul justei proporții

și că dvs.nu v-ați dat seama că mai mare onoare le-ați fi făcut celor doi Brătieni dacă ați fi zis :

< cu ajutorul sîngelui vărsat de **țărănimea română** , în frunte cu **Regele Ferinand , întemeietorul adevărat al României Mari .>**(**aplauze la PNȚ, PȚ, LANC**)

-D.luca :Dărîmați statuile ! "

-I .Mihalache : " Sunt multe cari trebuiesc dărîmate " (**aplauze, proteste , încrucișate .Mare zgomot**) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ **Ardeleni-Regățeni**

[**LD Atenție ! Este pentru prima oară cînd în limbajul lui Vaida**

apar nuanțe xenofobe, de natură rasistă și economică,

pe care le plasează ca argument al neunirii PNR cu PNL !

Bine-nțeles, el nu nu extinde această "judecată " , și la situația din Ardeal !]

-Gh.Brătianu : " Dvs ați amintit de relieful de pe statuia lui Ion Brătianu .

Este adevărat că acolo lipsește ceva : lipsește o inscripție care să amintească sentimentele pe care

încă de la 1859 , **Ion Brătianu le-a arătat Românilor din Ardeal."** (**aplauze la PNL**)

- **Vaida** : " DleBrătianu, de cînd eram copil , eu am început să pricep, în casa părintească și a moșului meu,

că două nume erau pomenite , două figuri mari erau sărbătorite , afară de **Regele Carol**, prin tablourile cu Plevna, cu trecerea podului la Calafat și cu toate celelate :

era bunicul dtale, **Ion Brătianu și Kogălniceanu. "** [.....]

Dar dați-mi voie, după România Mare , am făcut o altă experiență.

Studiind situația din țară , am văzut că **a fost o întrelăsare** , nu vreau să zic cu premeditare ,

dar o întrelăsare catastrofală pentru această țară.

Fiindcă, pe de o parte , **se vorbea de unirea națiunii** , de altă parte , **pregătirile nu s-au făcut** ,

iar în ce privește **poporul de aici , de baștină**, a fost **copleșit de elemente eterogene , de elemente neautohtone...**

-Voce : Țigani !

-Vaida :**de elemente neromâne** , datorită **înlesnirii pe care le-a făcut-o Partidul Liberal** ,

Așa încît , **noi, Ardelenii**, cînd am trecut aici , **cu sentimentul că noi trebuie să mergem alături** cu Partidul Liberal.

dată fiind evoluția noastră cu desăvîrșire democratică și legătura noastră sufletească , și de sînge, și de interese de comunitate desăvîrșită , cu țărării de la noi,

am ajuns să mergem în contra liberalilor , luînd asupra noastră toate persecuțiile , împreună **cu Partidul Țărănesc , cu care am fuzionat "**(**aplauze prelungite la PNȚ**)

Da, pentru trecutul istoric , recunoștință cîtă vrei.

Niciodată **nu vreau să cred că Ion Brătianu , tatăl, a zis : Ardealul fără Ardeleni .**

Am rezistat să-i dau crezămînt . A spus-o însă, ieri , așa de frumos , prin cuvinte cu adevărat de valoare înaltă literară, d.raportor Rădulescu , care a fost situația ardelenilor.

"Dacă nu am intrat în Partidul Liberal și am susținut lupta alături de Partidul Țărănist, timp de 10 ani,

noi am avut parte , nu de dragostea frătească la care ne așteptam, ci de cele mai crude persecutări și de cele mai mari calomnii.(aplauze prelungite la PNT)

Toată recunoștința trecutului istoric : toată recunoștința lui Ion Brătianu tatăl, și lui Ion Brătianu , fiul.

[...] dar sub raportul prezentului, **a fost un adevărat martiriu.** "(p. 615)

Vaida / 2 sept.'32 , retro '

▣ **Ardeleni -Regățeni**

▣ **PNR -PNL**

[LD : există o limită în toate ! Vaida depășește această limită . Ce loc sa-l acord în interbelic ?

El vorbește , încă, în 1932 , de "poporul vostru " (regățenii) și "poporul nostru " (ardelenii)

Cît despre acuze ...citează-le pur și simplu]

-CIC Brătianu : În întreruperea mea , eu nu m-am referit la tratativele d-voastră cu Partidul Liberal , care cred că nu interesează această discuție ; eu m-am referit la **restabilirea unui adevăr istoric** pe care dvs.trebuie să-l cunoașteți.

-Vaida : Dar nu l-am tăgăduit niciodată...

-Costinescu : Dar cum v-a terorizat ? Precizați faptele...

-Vaida : **Ați comis cele mai mari crime ...**

-Costinescu : Vă rog să explicați, care crime ? Să vă explicați în fața țării .

-Vaida : " **Mai cutezați să vorbiți** de unire sufletească ,

dvs care **ați făcut totul pentru a ne sărăci, pentru a ne nimici ?**

Pentru că **erați obișnuiți să fiți exploataorii fără milă ai poporului vostru** [???] ,

tot **asa ați voit să procedați și cu noi.** "(aplauze la PNT, proteste la PNL; mare zgomot)

-G.I.Brătianu : "Dle președinte al Consiliului , țin de datoria mea - și aceasta este ultima întrerupere pe care v-o fac -

țin de datoria mea să **protestez în contra cuvintelor pe cari le-ați folosit la adresa Partidului Național -Liberal** ,

referindu-vă la o perioadă dintr-un trecut pe care-l revendicăm și noi cu toată hotărîrea.

De altfel, să-mi dați voie să vă amintesc că, în această perioadă chiar la care vă referiți , și anume anul **1922** ,

d-voastre ați fost aproape să ajungeți la o înțelegere de guvernare cu PNL ,

de sub președinția tatălui meu, Ioan Brătianu."

(aplauze la PNL) [Gh.Tătărescu cere și el cuvîntul,dar Cicio-Pop și Vaida nu-i îngăduie]

-Vaida : "Apoi dle Brătianu , dacă atunci n-am reușit să ne înțelegem , precum voiam , lucrul acesta se datorește faptului că **ni se pretindea să fuzionăm .**

iar **noi nu puteam fuziona , fără a avea acceptate punctele noastre programatice. "**

-Costinescu : "Uitați că erați de acord pe program . "

-Vaida : "**Programul era cu totul diferit de-al d-voastră.** [...] nu uita că eu am fost martor ,

că am fost unul dintre cei care au dus discuția ; [.....] d-tale îți recunosc , poți să știi ceva ...

" **Lucrurile nu au stat așa ,iar comedia aceea , care se repetă întruna , că pentru nu știu cîte mandate ,**

noi n-am fuzinat , a fost o insinuare făcută într'adins ca să puteți să diminueți importanța nesuccesului

și aceasta s-o puneți în contul nostru .

Atunci d.lorga a spus vorba aceea clasică , în timp ce noi aveam discuțiuni ,

și cînd am fost la d-sa cu încă un reprezentant al partidului nostru , nu știu sigur dacă cu d.Mihai Popovici

sau cu d.Sever Dan, atunci ni-a spus d.lorga : **< uitați-vă, nu faceți nici un pas fără mine,**

pentru că eu am sînge bizantin , sînge de fanariot- uita-te la portretul aceasta , cu camilafca cea mare pe el -

eu am sînge de fanariot și **eu știu cum trebuie procedat cu liberalii ,**

iar **voi ardelenii sunteți niște proști** pe cari liberalii îi vor trage pe sfoară > . Așa ni-a vorbit d.lorga.

Ei bine, **noi n-am făcut pe proștii** - dacă vreți - dintr-o sinceră convingere de adînc

ideal politic ;

noi am ținut seama de un interes mare politic , fiindcă altfel ne-am fi desfăcut de **interesele poporului nostru** , care ne-at fi întors spatele . **Acesta este adevărul.** " (aplauze prelungite la PNȚ ; proteste la PNL) (615)

Eu sunt prea vechi luptător parlamentar pentruca pentru "mici " divisiuni de un ceas, să mă poată depărta de la tema propusă . [...] **metodele dvs le detest . Dacă nu le veți detesta și dvs.** [spre PNL-g.]

niciodată în țara aceasta **nu veți mai putea fi partid de guvernământ.**

Cu asemenea metode, în ceasul al zecelea , nu se poate governa în țara aceasta "

-Gh.Brătianu : Noi revendicăm cu mândrie o tradiție pe care o urmăm.

-Vaida : Condamnați-le , lepădați-vă de ele !(p. 616)

Vaida / sept.'32

---

10) **dr.N.Lupu** , "chestiune personală " , **discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32**

(DAD, MO 23, șed din 6 sept.'32 , p. 673-680)

[**LD** : explică de ce , pentru prima oară de la război, a lipsit de la dezbaterile la Mesaj .

A venit special ca să-și clarifice **opinia sa privind Monarhia, Dinastia,Restaurația, Carol II .**

Dincolo de tot soiul de paranteze, de culise, de ranchiune, de sforării , de demagogie...

Lupu , însă, o face , și o face **exemplar, clar, fără echivoc.**

Cum n-au avut curajul să o facă alți politicieni ai timpului, nici Maniu, decât prin aluzii , **memorii secrete, culise, sau ... după consumarea evenimentelor.]**

Lupu / 6 sept.'32

▣ **De-ale Parlamentului .**

" Noi trebuie să ne cruțăm forțele politice ale țării , căci ele nu sunt așa de multe ca să abuzăm de ele.

Dvs, deputații majoritari și guvernul, [...] v-ați odihnit un an ; **noi nu ne-am odihnit și am muncit încontinuu.**

Din alegerile generale , făcute sub guvernul Iorga -Argetoianu, am intrat în Parlament ; din acel Parlament, am intrat în alegeri generale cu dvs. și am fost chemați în alt Parlament. [...]

Eu , după ce **am făcut 12 mii de km** , cu automobilul - 6 mii cu trenul , 6 mii cu automobilul -

după ce **am ținut 1.000 de discursuri** , vă spun cinstit că nu puteam să vin aici să mai fac față datoriei mele de deputat , fără un repaus necesar."

El a crezut că sesiunea va fi scurtă, că se va ocupa de ceva legi și se va închide .... iar el nu intenționa să țină un discurs...(p. 673)

[.....]

.N.Lupu : "Acum , dle **Vasile Rădulescu** , îmi pare rău că d-ta , fost magistrat și președinte de tribunal,

nu ai știut să te patinezi în clasa superioară , în care ai intrat și ai rămas

cu resturile d-tale de învățători de sat.(**înteruperi la PNȚ**)

-I.Pop : Este compromițător să fii învățător ?

-Lupu : Nu este compromițător , dar este rău când faci un amalgam , când nu ai nici calitățile unuia, nici ale altuia, și rămii cu defectele amîndurora.

-Voce : Dar dvs ce sunteți ?

-Lupu : Eu sunt **doctor în medicină, nu în "jure "** , ca atîția dintre dvs. Așa că vă pot curarisi

pe mulți dintre dvs, de bolile incurabile pe care le aveți "(**ilaritate**) (p. 674)

[.....]

[**LD** : **paranteză la explicarea rupturii cu PNȚ, legat de înlăturarea lui Carol de la succesiune**]

[.....]

Lupu / 6 sept.'32 , retro '

▣ Colaborarea cu PNL

▣ Coaliții de partide.

-Mirto : Dle dr Lupu, nu aveți notată **conversația** de la Olănești și Călimănești ,din cameră de la mine,

pe care am avut-o împreună cu **d.Mihalache** și cu **d.Madgearu ?**

-Lupu : "Reprodu-o , pentru că nu am nimic de negat "

-Mirto :"În această conversație **ne cereai să mergem cu d-ta**, unde te-i dus singur."**[la Brătianu]**

-Lupu : "Mai întâi, eu **nu m-am dus nicăeri** , și n-am rămas nicăeri, chiar singur.

Eu am despre viața politică a unei țări , **o concepție civilizată** ,

iar **nu o concepție sălbatecă**, ca aceea a dvs. (**întrerupperi, zgomot la PNȚ**)

V-am spus atunci, ceea ce vă spun și acum : **un partid nu pierde dacă face colaborări.**

Eu vă spun un lucru : **Viața politică a țării nu se va asana** atîta vreme cît **vă veți**

asmuți unii contra altora,

partid mare sau partid mic, și, **beneficiind de o primă nedreaptă și nelegiuită**

veți căuta să **serviți interesele partidului** , înainte de interesele țării . " (**aplauze prelungite la PT**)

[.....]

V.Rădulescu - dr.Lupu / 6 sept.'32

▣ Biografia țărănistă

-V.Rădulescu : el a recunoscut că **PT are un program** ; că el este "**radical** " , care nu se știe dacă " mîine poimîine " nu va fi pus în aplicare. Se miră unde a găsit Lupu , la el , perfidie ! De ce , însă, îl tratează astfel ? "Dar dle dr Lupu, pentru Dumnezeu, într-adevăr, ai fost invitatul meu și ai răspuns la această invitație [...] și în casa mea și a dvs ... [...] și atunci de ce vă feriți de acest lucru [...] de ce faceți afirmațiuni care credeți că mă pot înjosi pe mine, spunînd că am fost învățător ? [...] am fost elevul unei școli normale de învățători - băiat sărac - și am fost întâiul la clasificare [...] regret că nu am fost învățător, la țară [...] pentru că profesorii mei m-au sfătuit să merg mai departe ; m-au oprit în București , la o școală de aplicație, unde, pe cînd dădeam lecții, am făcut liceul , am făcut studii de drept și am ajuns magistrat.(**aplauze la PNȚ**) [...]pe mine m-a onorat scaunul de magistrat [...] am onorat acest scaun de magistrat . [...] **astăzi, sunt avocat** , toți știu cum **exercit profesiunea și nu-mi este rușine să arăt din ce trăesc...** (**aplauze la PNȚ**)

-Lupu : Cred că este aici o perfidie, care a fost încurajată de unii.

Nici mie nu mi-i rușine să arăt din ce trăesc : **trăesc din diurna mea de deputat.**

Dacă aveți **o acuzațiune precisă** și știți **că eu trăesc din malversațiuni și furturi** ,

atunci **vă provoc să nu plecați de la această tribună și s-o spuneți.**

Să se înceteze cu **această infamie aruncată** asupra mea de zece ani , **de aici (arată spre PNL)**

și în contra căreia ați protestat dvs , iar acum **aruncată de dvs (arată spre PNȚ)** , în tăcerea lor .

Eu trăesc acum în **sărăcia mea**, într-o simplă cameră de hotel, cu diurna mea de deputat, **care nu-mi ajunge.** Ce vreți mai mult ? (**aplauze la PT**) [...] Tot așa eram și atunci cînd m-ai invitat la dta.

Tot așa trăiam și atunci, acesta eram, **cu cameră de hotel neplătită (ilaritate)** De ce nu ți-a fost rușine de mine ?

[.....]

-Lupu : te-ai instalat aici ca un intim al meu , care a trăit în intimitatea mea.**Intim cu mine n-ai fost.** [...]

poate că **Răducanu** a fost mai intim cu mine decît d-ta .

-Pompiliu Ioanițescu : Dar eu am fost intim sau nu ? (**ilaritate**)

-Rădulescu : "[...] **Am fost în intimitatea dvs și încă odată vă întreb de ce nu mărturisiți , e o rușine ?**

-Lupu : Nu e rușine.Dacă am protestat [...] pentrucă d-ta ai făcut din asta un argument [...]

că știi de ce am plecat eu din PNȚ... [...] știi acest lucru , însă cauți să ai succes, făcînd diversiune. (p. 678)

[LD : această ciorovăială încă durează, este penibilă, revin la afirmațiile din discursuri ... apoi **Rădulescu** citește ... **fragmente din " demisia " lui Lupu din PNT** , apoi ...]

-Rădulescu : " [...] În timpul acela , când era o mare rivalitate între Partidul Liberal și noi, **ați fost acuzat de liberali** că, împreună cu d.Mihalache, **ați vândut Cadrilaterul lui Stamboliski**

pentru 20.000 lei." Atunci a fost acasă la cineva [**Brătianu**]

Din clipa aceea **PNT l-a considerat dezertor de la datorie. (aplauze la PNT)**

-Lupu : " În 1923, eu am fost acasă la d.Maniu , la hotel Palace, și după mine a venit **Ionel Brătianu**.

Ce, aceasta este o crimă ? Este o trădare politică ? Ce, șefii de partide, nu au voie să stea de vorbă între ei ?

De unde această mentalitate barbară și sălbatecă ? [...]

Cum îmi faceți mie o culpă că am stat de vorbă cu un bărbat politic ?

Nu numai că nu este o crimă, dar aceasta mă onorează.

[.....]

Pompiliu Ioanițescu -dr Lupu / 6 sept.'32 , retro ' 19, ' 27

▣ Biografiai tărăniste .

1919

-P.Ioanițescu : "Eu care am fost ales la Buzău, cu ocazia primelor alegeri prin sufragiu universal, pe o listă independentă, ca și dr.Lupu la Ilfov **nu eram un proscris politic, ci eram un liber ales în Parlamentul țării** [.....]

1927

-Lupu : Dar de ce ai spus < Să ferească Dumnezeu ? > ...

-P.Ioanițescu : "[...] eu am fost amărît că dr.Lupu se hotărîse să se rupă de noi.

Amintesc chiar că m-am dus la hotelul unde locuia dr.Lupu, și d-sa mi-a arătat acel text de complectare

a unui proces verbal când l-am întrebat : **< Întro mergeți d-le dr.Lupu , care vă este orientarea ? >**

l s-a părut "ciudat" că Lupu se rupea de partid , că intrase într-**o guvernare liberală** ... care folosea **starea de asediu și curțile marțiale**(**aplauze la pNT**)

S-a simțit jignit că **Lupu**, (**care l-a îndemnat să apere** pe lucrătorii tîrîți prin beciurile Jilavei ;

care îl împingea să lupte , la bară, contra stării de asediu ;

de la care aștepta o **politică muncitorească radicală**) a intrat în acel guvern,

în care nu a făcut nimic pentru clasa muncitorească.

-dr.Lupu : " Dar **lunian** n-a făcut parte din acel guvern ?"

-Ed.Mirto : " **D.lunian** a fost însărcinat de noi să facă parte din guvernul Știrbey, **ca o garanție pentru alegeri libere**.

-dr Lupu : Nu a fost doar **lunian** . Au fost și **Mihai Popovici** și **Sever Dan**.

Și **nu** pentru alegeri libere, ci pentru un "Guvern național " , pentru că eram în preajma morții Regelui Ferdinand,

și se pregătea debarcarea lui Averescu. [...] dar eu rog pe d.**D.R. Ioanițescu** , ministrul de azi al Muncii,

care nu este finul meu în politică, [...] să-mi spună **ce brumă am făcut pe acolo, într-un an,**

cînd am fost ministru al Muncii ? Am făcut ceva , sau nu ?[.....]

Nu-mi faceți mie un reproș , cînd, combătut cu vehemență ca trădător, din partea dvs., și silit de împrejurări,

am intrat într-un **guvern de concentrare** din care a făcut parte și **Titulescu și**

Argetoianu [.....]

-P.Ioanițescu : " Ca să închei, vă rog să-mi dați voie să exprim **credința mea** ,

că nu socotesc că dr. Lupu s-a bucurat , la 28 noiembrie 1928, cînd PNT a luat guvernul " [.....]dr.Lupu / 6 sept.'32

11.) **M.Stelescu** ,(**G de F**), **Precizări la "Sumar", 2 sept.'32**

/ situația studenților - 2 sept.'32 / corupție bancară - la Argetoianu - 14 sept.

/ iredentism maghiar la Turda - 15 sept./ restricții bugetare - cedarea diurnei pe o zi -27 sept./ interzicerea rev. pornografice - 30 sept. / greva studenților de la drept / //contra taxelor // - 3 oct.'32 / contra legii GGMironescu - 7 oct.

[LD : este , neîndoelnic,**purtătorul de cuvânt al G de F în Parlament**. CZCodreanu lipsește sau tace . I.Z.Codreanu , din când în când, îl sprijină. Are reacții spontane, tinerești, în special **de natură etică**.

Nu vorbește ca lider de partid, ci ca exponent al generației tinere, al studenților. Uneori **insinuiază, alte ori amenință**, cu **principiile și "școala Gărzii"** . Din intervențiile lui, însă , este greu să se extragă mai mult decât **o stare de spirit justitiară** .

dar... nu doctrina G.de F. Trebuie ca din acestea , totuși, să extrag ceva !]

Interpelare , 2 sept.'32

(DAD, M. O. 22, șed.din 2 sept.'32 , p. 605-606)

[LD : lipsă introducerea .Are absolut tot dreptul de a prezenta doleanțele studențești. Dar... are o atitudine sfidătoare, cu subînțelesuri, cu vagi amenințări , față de parlamentul în care intrase și de partidele politice.]

[...] În alte **cămine, admiterea se face după culoarea politică** și așa mai departe, tinzându-se la **dezorganizarea vieții studențești** , prin introducerea în mijlocul lor a **politicii murdare de club**.

Un al treilea aspect , sub care se prezintă problema materială a studențimii , sunt **taxele**. [...]

Această bătaie de joc a banului trebuie să înceteze , fiindcă **e ban muncit** din greu și **nu câștigat din jetoane de prezență sau din diverse diurne** . (**întreruperi, vociferări la pNȚ**)

Dvs rideți , că aveți 30.000 lei diurnă pe lună. Nu e frumos să luați în deridere **doleanțele studențimii**

cari sunt aduse în fața Parlamentului(**întreruperi**)

Ironiile dvs au un rol față de alții ; pe mine **nu mă impresionează** ; **-Ștefan Cicio-Pop** : " Fă bine și **te calmează, dle deputat !** (**ilaritate**)
Te-am lăsat să vorbești aproape o jumătate de oră "

Stelescu / 2 sept.'32

▣ **Studențimea - Curentele**

- **Stelescu** : "**Curentele anarhice de stînga speculează** această **stare precară a elevilor și studenților**.

Și de unde **pînă ieri aveam numai o studențime creștină națională**.

azi începem să avem o studențime dezmembrată de diferite curente nesănătoase.

Cred că nu [LD : cred că este greșeală !] în mod intenționat se aruncă studențimea în mizerie ,

pentru ca,apoi, **partidele și oamenii politici, să pescuiască agenți electorali pentru ei**.

În recente alegeri, **cunosc oameni politici cari au cumpărat cu bani suflete de studenți** (**A șa credeau ei**)

Dar sunt și nenorocite excepții care au luat electoralul și au pornit la luptă pentru bani. Iată unde aruncă mizeria pe student.**Studențimea** de azi **a învățat să nu mai creadă în idoli**.

Chiar zilele trecute **s-a prăbușit în stradă cel mai mare idol al ei**. [**lorga ?**]

Ea crede în realități : realitatea existenței sale, fără de care nu-și poate avea independența ei de gîndire și de simțire .

Vine toamna , vin cursurile, vin taxele , vin nevoile , luați aminte ! "[...]"

M.Stelescu / 14 sept .

▣ **Comunicare**

(DAD, MO 27, 14 sept., p 838)

-**Stelescu** :Virgil Madgearu , în discurs la Mesaj (Senat) , criticînd opera nefastă a guv.Argetoianu , arăta cum au fost date 5 milioane de la Banca de scont ... lui Jean Pangal.

" În total ,**94 de milioane** reprezintă asanarea partizanilor politici ai d-lui Argetoianu , spune d.Madgearu , textual "

-**C.Argetoianu** : "Îmi pare rău că nu te-am asanat pe d-ta ! "

-**Stelescu** : "**D-ta să taci din gură !** (**ilaritate**)

Mai mult, d.Madgearu a spus că operațiunile dlui Argetoianu au ieșit din cadrul legii ! **Ce măsuri va lua guvernul ?**

"**Dacă tace** , dă dovadă de **complicitate sau teamă** .

Dacă e complice, de ce se mai face **demagogie ?**

Iar **dacă îi este teamă**, **să plece** ,căci **țara nu are nevoie de guverne ce se tem de hoți** .

azi cînd ar trebui să fie cîte **o spînzurătoare în fiecare piață publică "**

M.Stelescu / 15 sept.'32

▣ Anunț Comunicare

(DAD, MO 28 , șed din 15 sept., p. 864)

-**Stelescu** : Vrea să relateze în Parlament **întîmplările grave de la Turda** (13-15 sept.)

Cu **tricolorul maghiar** arborat peste tot ; **s-a insultat națiunea**, politica națională ; **s-a batjocorit tricolorul !**

(**proteste la PNT**)

-**Șt.Cicio Pop** : Mîine veți face o comunicare .

-**Stelescu** :Eu vreau să relatez acum , și **dvs protestați ?**

-**Voci PNT** : " La școală ! "

-**M.Stelescu** : "**Da! La școala naționalismului !** "

-**Iosif Willer** (PNM) : Roagă să nu se ia încă în discuție , pînă ce el va da lămuriri, după ce va lua legătura cu cei de la Turda.**Învinuirea nu poate fi întemeiată.**

-**Stelescu** :Este întemeiată .**Nu sunt lăsat să o spun."**

-**Șt.Cicio Pop** : " Vei vorbi cînd îți va veni rîndul. **Supune- te Regulamentului.**

Prea mulți apărători ai țării , nu-s totdeauna bine veniți "

M.Stelescu / 27 sept.'32

▣ Intervenție: cheltueli bugetare

(DAD, MO 36, șed. din 27 sept.'32, p. 1335)

[**LD : lege privind reducerea unor cheltuieli bugetare**]

-**Stelescu** : **MSRegele** a fost **jignit** pentru că n-a fost întrebat , și **s-au prevăzut 10 milioane** pentru Palatul Regal.

Dacă MSR ar fi știut, ar fi refuzat. Cînd **în țară se moare de foame**, cînd **studentii n-au cămine...**

În numele deputaților Gărzii de Fier,declară că **ei renunță la diurna de deputat**

" trăind cu toții **încazarmați**, ducînd o viață de mizerie, ca să fim în spiritul vremii de azi, a mizeriei,

nu să ne lăfăim în bogății , în timp ce alții în jur mor de foame " **Exemplul trebuie dat de " sus "**

[.....]

"**Facem această școală a sacrificiului** , pentru ca **mîine,**

cînd vom fi chemați de acest popor sau de alții [???]

să luăm frînele acestei țări, dacă ne va ajuta Dumnezeu,

să știm , pe baza acestei școli de sacrificiu,

să aplicăm adevăratele principii de sacrificiu salvatoare neamului nostru.

Atît am avut de spus și, uneori, este bine de învățat și de la cei mici,

căci **cei mari au și multă rătăcire "**

(**aplauze la G de F și unele bănci ale opoziției**)

M.Stelescu / 30 sept.'32

▣ Comunicare : Interzicerea revistelor pornografice

(DAD, MO 39, șed .din 30 sept.'32 , p. 1488)

/ Cere **miniștrilor de Interne [Mihalache]** și de la Instrucția publică **[Gusti]** ,

să ia **măsuri pentru interzicerea revistelor pornografice**

etalate cu deșănțare în vitrinele librăriilor. (Ex.clădirea lui Ignat Hertz ; Revista " Râsul ")
/ Consideră **nocivă, periculoasă, imorală, această "industrie "** pornografică .
/ Face **apel la parlamentari** , în calitatea lor de părinți , profesori , educatori , **să se alăture acestui apel.**

M.Stelescu / 3 oct.'32

▣ **Comunicare : greva studenților de la Drept.**

(DAD, MO 42, șed. din 3 oct.'32 , p. 1618)

Ce atitudine are guvernul , ministrul Instrucției publice [**D.Gusti**] , față de **greva** declarată de **studenții de la Drept** ,

pentru soluționarea **cererilor întregii studențimi** ? [.....]

Studențimea are încredere în dl Vaida și ministrul Instrucțiunii că va îndeplini aceste juste cereri.

" **Sub regimul dvs democratic** , și sub egida acestui **stat țărănesc** pe care îl preconizați,

este o anomalie apăsarea cu taxe enorme a studențimii sărace,
care se ridică **din rîndurile țărănimii sărăcite de cămătari "**

M.Stelescu / 7 oct.

▣ **Intervenție la " Sumar "**

(DAD, MO 46 , 7 oct.'32 , p. 1808)

-**Stelescu** : Dacă ar fi fost la votarea Legii GGMironescu (6 oct) , **ar fi votat contra , și pe față.**

unii deputați PNT , lași, au ieșit pe culoar ca să nu voteze legea ! (**aplauze la opoziție**)

-**Șt.Cicio Pop** : " **Dle Stelescu, ești prea tînăr ca să dai lecții la alții** (**aplauze la PNT**) .

Dta nu poți fi judecătorul conștiinței altora . "

- **I.Zelea Codreanu -tatăl** : " **Cînd are curaj, are dreptul să o spună** aceluia care sunt lași " (**aplauze la opoziție**)

12.a) Ilie Lazăr (PNT) , interpelare : Opera Română , 15 sept.'32

(DAD, MO 28, șed. din 15 sept.'32 , p. 866-867)

Anunță interpelarea pentru **ministrul Instrucțiunii , D.Gusti.**

/ Sub trecuta guvernare a PNT , **Opera Română** din București a avut o subvenție de **30.000.000** (1929) ,

apoi de **22.500.000 lei** (1930) cauză care a determinat pe **dir.I.Perlea** , să **demisioneze.**

/ **George Georgescu**, secondat de Alex.Buzescu (dir.administr.) , **au preluat Opera** sub formă de **concesiune,**

adică de comercializare a artei, cu concesionari (care sunt și azi) .

Experiența a dat **rezultate fatale** și " tragi-comicul " , sfîrșit al concesiunii, dublat de agresiunea cunoscută .

Astăzi , moralul Operei este f.scăzut...

-**Ernest Ene** : " **Opera trebuie desființată**, aceasta este părerea mea " (**aprobări la PNT**)

-**Ilie Lazăr** :Deși concesiionată, Opera continuă să fie subvenționată cu **mai mult de 30.000.000 lei** ,

și alte beneficii materiale (lumina , încălzirea, reparații) , ceea ce **este f.straniu** .

În schimb, lefurile au fost scăzute (cu 40 %) , cu două reduceri mari , adică cu o curbă mai mare decît la funcționari .

[**dă o serie de alte date banesti**]

"Adevărul acesta coincide cu faptul că , în cîteva luni , după obținerea concesiunii, **d.Georgescu** a putut să-și cumpere **o casă întreagă** cu tot ce era în ea, în strada Spătarului 26,

și **un automobil "Kreiser "** , limuzină

(înainte de asta , strîmătorat, luase , de la gura compozitorilor săraci , un împrumut de 100.000 de lei !

ca premiu de compoziție , deși nu a compus nimic !)

D.Georgescu este și **dir.Filarmonicii** (salariat cu 50.000 lei lunar și ...alți 50.000 lei pentru fiecare din cele 12 concerte

În aceste condiții, **Opera este bine să treacă din nou la stat .**

-Ernest Ene : "Dlor deputați, cînd un ministriu primește numai 30.000 lei pe lună și dir.Operei și Filarmonicii primește 100.000 lei,**acesta este un scandal public**, pentru care protestez și mă asociez la această interpelare.

-Ilie Lazăr :Acest "cașeu " îi este servit de impresarul Jean Feder , care și-a asumat exploatarea

concertelor simfonice, într-un sistem de semi-concesie.

Filarmonica , sub tutela "Fundăției Carol II " , ca instituție de stat , are un " negoț " cu cei doi.

Situația lui GG , cu cîștigurile de mai sus, este " **inadmisibilă** " , devine și "**imorală** " cu atît mai mult cu cît "o singură persoană " își aduce aceste contribuții artistice ,

fără să apeleze și la alte persoane, șefi de orchestră fiind **ținuți " la distanță "**

Cazul d-lui Perlea , căruia , de la plecarea sa de la Operă (1930) , **nu i s-a mai oferit niciodată**

să dirijeze la cele două instituții !

-dr.I.Costinescu (PNL, ex primar București :**Administrația d-lui Perlea a costat de 3 ori mai mult.**

-I.Mitache :Ca director a fost **detestabil.**

-Ilie Lazăr : Dle Costinescu, d.Perlea este cel mai distins dirijor al nostru, care s-a distins în străinătate , 6 ani !

-IMLeon : dar concesionarea Operei este opera PNȚ !

-Ilie Lazăr : Da, dar eu am protestat și atunci !

-Costinescu : Descurțați-o !

-Ilie Lazăr : O s-o descurcăm."Este logic, este drept, și în primul rînd necesar , că , dacă după marele **George Enescu** ,

s-au relevat doi dirijori mai de seamă, dnii **I.Perlea** și **G Georgescu**, cele două mari instituții muzicale,

Opera și Filarmonica, pentru care statul face sacrificii, **să fie**, dacă nu de data asta chiar **oferite celui dintîi**,

care este și compozitor, [Perlea ?] , să fie cel puțin **împărțite între ambii [.....]**

este dăunător ca în mîna unuia să se monopolizeze toate [...] este imoral ca unul să cîștige milioane ,

iar celălalt să nu se bucure [.....] Cere registrele , pentru dezvoltarea interpelării .

Ilie Lazăr / 15 sept.'32

12.b) **N.Gaal** (PNM, președ. **Turda**) **Comunicare-explicație, 19 sept.'32**

Replică : **M.Stelescu** (DAD, MO 30, șed. din 19 sept.'32, p. 960)

[LD : incidentul este o bagatelă dar... **Stelescu ridică - e drept, fără abilitate , agresiv, poate și dezinformat -**

o chestiune subtilă : orgoliul, solidaritatea, ciudată "ardelenească " (români-unguri) , față de ponegrirea la adresa regătenilor. Altfel, nici eu nu-l cred pe Gal de bună credință ! Iar Ștefan Cicio Pop ... face jocul "ardelenilor " ... civilizați ...]

La 15 sept. , **M.Stelescu** s-a ocupat de persoana lui "în mod jignitor " , în legătură cu o serbare populară la Turda .

Mulțumește lui Șt.Cicio-Pop, care ,cunoscînd situația din Turda , și-a dat seama că sunt minciuni , și l-a pus la punct.

Este mare contrast între vorbele acestea înțelepte și vorbirea acelor care "**fără nici o răspundere și fără conștiință , învenează raporturile cetățenilor și îngreunează , prin aceasta , consolidarea statului ."**

... **La Turda** , noi țineam **o adunare generală** pentru reconstruirea **partidului maghiar în județ**,

și, cu această ocazie, s-a aranjat o serbare populară și o serată cu program , cu veniturile urmînd să se ajute studenții maghiari....Ca președinte al organizației , luîndu-și toată responsabilitatea , declară :

1.Este o minciună ordinară , cum că noi am fi vătămat statul român și sentimentele naționale românești.

2. Este o minciună că poliția ar fi asistat la serbare în ținută de gală și ar fi salutat publicul.

3. Este o minciună că cei care au luat parte în banderie, ar fi fost îmbrăcați în costume naționale maghiare

și caii lor ar fi fost împodobiți cu culorile tricolorului maghiar, iar câțiva cai ar fi fost ai armatei române.

Posed fotografii despre banderie " -ca dovadă.

După serbare, a întrebat pe prefect și șeful poliției dacă au a-i reproșa ceva ... și i- au răspuns că absolut nimic.

"Noi, maghiarii din orașul și județul Turda, trăim cu națiunea română în cea mai mare înțelegere,

onorându-ne și cinstindu-ne mutual, și această bună înțelegere existentă nu o pot distruge nici d-nii Stelești. "

Dacă d.Stelescu va fi bărbat, va veni în fața Camerei și **va recunoaște că a fost indus în eroare**.

Resping cele arătate cu mare indignare "(**aplauze la PM**)

-M.Stelescu (G de F) : " A veni cu expuneri în fața Camerei, este ușor ; a aduce niște fotografii, este iar ușor ;

dar a ști dacă ele sunt reale, asta este altă chestie ! Asta nu se poate decât după o anchetă obiectivă, deoarece :

.... **Dacă poliția** nu a fost îmbrăcată să dea "onorul", de ce a intervenit dir.poliției, C.Cotișel,

și i-a dezbrăcat de hainele de paradă ?

---**O banderie de călăreți** a cutreerat tot județul, în cîntece strigăte, ... cu muzica pompierilor, cîntînd imnuri iredentiste

...**să nu rîdeți dvs. și să veniți astăzi la tribună**, cu cinism, cînd pe vremuri, **românii nu aveau voie să cînte "Deșteaptă-te române !"** [.....]

Dar cînd se vine și, sub masca [regionalismului] ...

arătînd că **ungurii și ardelenii trăiau în deplină frăție sub regimul maghiar și astăzi**, numai **din cauza relei administrații, există ura aceasta**, ei bine, aceasta credeți că face parte din programul dvs. ? **[PNT]**

Atunci, ideile dvs. [PNT] sunt periculoase statului român "

Ziarul "Calendarul" afirmă toate lucrurile ce le-am afirmat eu,

Dacă sunt calomnii, dați ziarul și pe mine în judecată "

Gal -Stelesc / 19 sept.'32.

---

13 a) Legea Controlul averilor și apărarea onoarei, 23 sept.'32

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept.'32, p 1156- 1157)

PNT, în **Parlamentul Iorga**, a luat inițiativa realizării acestei idei de asanare și a depus la **8 iulie 1931, proiectul de lege "pentru controlul averilor și apărarea onoarei "**.

Același proiect, **PNT** l-a depus la **14 martie 1932**, fără a reține atenția Adunării.

Guvernul Iorga, preluând ideea, a dat **proiectul de lege privind " cercetarea averii funcționarilor publici "**, în redactarea regretatului **C.Hamangiu**, proiect ce a rămas în arhivă. **Dr.Valer Pop**, ministr. Justiției, cu titlul modificat, s-a votat de Camera deputaților (15 apr.1932) **"obligațiunea de justificare a bunurilor dobândite în cursul executării unei funcții publice "**

Proiectul nu a devenit lege, prin căderea guvernului. **PNT** a fost în fața alternativei :

M.Popovici a optat pentru **proiectul din 14 mart.1932.**

M.Popovici /

[LD : Citează din **Expunerea de motive la proiectele de lege propuse de PNT în Parlamentul Iorghist, în iul.'31 și mart'32 .Urmează cea mai vie dezbateră de epocă privind morala publică .**]

a)Expunerea de motive, M.Popovici (ministr. Justiției)

[iul.'31, mart.'32], 23 sept.'32

Mai mult chiar decât legile, **morala publică este adevărata creatoare a normelor de viață colectivă**,

îndrumând existența **raporturilor dintre membrii unei societăți**, pe care

conștiința juridică, oricât de trează, **nu le poate fixa în cadrul dispozițiilor dreptului pozitiv.**

Este plin de înțeles **exemplul națiunilor de veche civilizație**, unde **dreptul nescriș al regulilor de viață socială**, se prezintă mai bogat decât **normele dreptului**

codificat.

Acolo unde **conștiința de cetățean și de om nu sunt îndeajuns formate** , **puterea legii trebuie să intervină** pentru a garanta sancționarea abaterilor , **pedepsind pe vinovați** , **apărând onoarea integrităților**.

Societatea are dreptul să se apere , dar și obligația de a apăra.

Sancționarea vinovaților este necesară , **dreptul de apărare al nevinovaților** trebuie garantat .

Teama de sancțiune este o frână pentru cei ce nu o găsesc în conștiința lor.

Apărarea celor onești este un exemplu , un îndemn , pentru toată lumea.

Nimic nu este mai primejdios pentru destinele unei societăți , **decât un regim de viață publică**

care **tolerează insinuarea fără rostirea acuzării**

și **rostirea acuzării , fără aplicarea sancțiunii** .

Un asemenea regim încurajează toate îndrăznelile ,și pregătește umilirea tuturor onestităților.

Constatăm cu îngrijorare că **o asemenea stare de spirit își face drum** , din ce în ce mai mult,

în anumite straturi ale societății , **cu grave urmări în regimul vieții publice** .

Societatea noastră , în anumite cercuri , **este prea tolerantă față de oamenii publici** , cari,

abuzând de situația lor oficială , și-au făcut sau **și-au sporit averi personale** , **a căror proveniență nu s-ar putea justifica** cu mijloace normale.

Se îngăduie prea deseori unor **astfel de exemplare să sfideze pe oamenii cinstiți** , apărând uneori chiar în postură de îndrumători ai moralei publice .

În schimb , cu o ușurință crescândă , **se acoperă cu simple bănueli sau cu calomnii și insulte**

pe **oamenii a căror probitate nu poate fi pusă la îndoială**.

Membrii cei mai marcanți ai acestui guvern (și ai altor guverne) **au avut de suferit clevetiri** ,

fiind siliți , la Tribuna Parlamentului , **să spulbere învinovățiri și insinuări tendențioase** .

Ușurința de a uita , merge în același pas cu ușurința de a acuza .

Amândouă înfățișează **pericolul , primejdia dezechilibrului moral** .

Această problemă complexă , legată și de nivelul educației generale , **trebuie să preocupe Parlamentul**.

Cu atât mai mult cu cât "**Ritmul nou** " [Guv.lorga -Argetoianu] nu disprețuește **calomnia** care , cu ușurință ,

este ridicată **din stradă la tribuna Parlamentului** . În timpul campaniei electorale [lorga -Argetoianu]

chiar **membrii guvernului s-au servit de această armă împotriva PNT** , uitând că un guvern are datoria de a dovedi și pedepsi , nu de a defăima.

Guvernul [lorga] a dispus arestări după denunțuri și bănueli , încurajând calomnia , măcinând încrederea opiniei publice în conducătorii ei.

Protestăm împotriva unor atari practici.

Prin acest proiect de lege , **PNT dorește să dea statului și societății**

posibilitatea de a pedepsi pe vinovați și de a apăra pe onești.

PNT nu a venit cu legea , în 1928 , din scrupul moral , **pentru a nu se spune că o face din răzbunare** ,

după lunga-i opoziție de 10 ani , când fusese prigonit de atâtea regimuri.

Astăzi [în opoziție] PNT se găsește în afara unor atari bănueli ,

legea va folosi pentru pedepsirea tuturor vinovaților , oricine ar fi și oriunde s-ar afla.

Prin ea , **vor putea fi pedepsiți exemplar atât vinovații îmbogățiți** ,

cât și **calomniatorii celor nevinovați**.

Țara cere însănătoșirea vieții publice [...] Prin lege [...]

încrederea și liniștea vor fi readuse în spiritul cetățenesc.

Ministrul Justiției, Mihai Popovici

---

b) **Raportul la lege** ,I.Gr.Periețeanu , 23 sept.'32

(DAD, MO 33, 23 sept.'32, p. 1141- 1145)

Consil.Legisl. Cameră .Președ. **Virgil Grossu** Membrii **N.Penescu , Iosif Rang.**

După declararea Războiului , s-a abătut asupra poporului o criză fără precedent : economică, financiară socială. Paralel, s-a abătut o criză morală , ale cărei efecte ,

la început imprevizibile , au sfârșit prin a **tulbura grav opinia publică ,** când **faptele s-au acumulat și au devenit izbitoare .**

Complicatul tablou sociologic și psihologic , pe fundalul căreia s-a adâncit această criză morală,

este greu de surprins : zvârcoliri și patimi fără frâu, oglindind o epocă de scăderi morale

și **dezechilibru sufletesc.** Fenomenele sunt foarte complicate .

În mijlocul indigenței generale, **numeroase persoane (cu funcții în stat) ,**

au rupt brusc cadrul unui trai modest , pentru a duce o viață de lux și belsug ,

în vădit **contrast cu mijloacele bănești** de care, legal , puteau dispune.

Locuințe somptuoase , răsărite ca-n basme ...

Patrimonii magic create sau sporite și impertinent etalate , sub ochii buimăciți ai mulțimii amărate ...

Sărăcia, transformată , ca prin farmec, **în bogăție ...**

Mâini cumpătate și resemnate , devenite **mâini sparte și sfidătoare ....**

De aici, fireasca întrebare : **de unde ? cum ?**

Întrebare la început timidă , apoi categorică și aproape unanimă.

Opinia publică a sfârșit prin a fi **alarmată , tulburată** și, ca de obicei...

a căzut și în **excesul imputărilor nedrepte ,**

îndreptându-se **spre toți cei ce participau la viața publică.**

O atmosferă de suspiciune , otrăvită , înăbușitoare , intolerabilă,

străbătută de **permanente și supărătoare învinuiri ,** impunea o clarificare .

Obsedanta și cominatoarea întrebare trebuia să capete o dată răspuns,

pentru deplina liniștirea opiniei publice , pentru satisfacerea moralității sociale.

Sub acest imperativ s-a născut ideea sancționatoare a contolului averilor .

PNȚ, în Parlamenul Iorga, a luat inițiativa realizării acestei idei de asanare și a depus la 8 iulie 1931,

proiectul de **lege "pentru controlul averilor și apărarea onoarei "**

Același proiect , PNȚ l-a depus la **14 martie 1932,** fără a reține atenția Adunării.

Guvernul Iorga, preluând ideea, a dat proiectul de lege privind "**cercetarea averii funcționarilor publici "** ,

în redactarea regretatului **C.Hamangiu** , proiect ce a rămas în arhivă.

Dr.Valer Pop, ministr. Justiției , cu titlul modificat, s-a votat de Camera deputaților (15 apr.1932)

"obligațiunea de justificare a bunurilor dobândite în cursul executării unei funcții publice "

Proiectul nu a devenit lege , prin căderea guvernului.

PNȚ a fost în fața alternativei de a alege din cele **3 variante.**

M.Popovici a optat pentru proiectul din 14 mart.1932.

Ideea sancționatoare de control a averilor, este îmărtășită de toată lumea politică

și **imperios reclamată de glasul națiunii.**

S-a urmărit , însă, de a se evita cu oricechip încălcarea principiilor din Constituție.

S-au fixat patrimoniile supuse controlului :

/ **Consiliile de administrație** al **Regiilor publice** comerciale sau **Case autonome;**

/ Membrii în **Comisiile pentru treburi în țară și străinătate ;**

/ **Averea miniștrilor** a fost scoasă de sub control , până **la eliberarea din funcție**

/ **Acțiunea de cercetare** poate fi pusă **în mișcare**

de orice cetățean care are indicii și dovezi că o avere este ilicită.

S-a pus o singură restricție : **denunțul să nu fie vag, lipsit de temeii ,**

pentru a nu încuraja actele ușuratece , lașe, de răzbunare

/ **Se vor lua în seamă și denunțurile anonime ,**

după o prealabilă triere de către parchetele generale.

/ **Cei a căror avere este propusă spre cercetare , sunt obligați să declare în scris**

situația exactă a **patrimoniului și origina lui, de la 15 aug.1914.**

/ **Cei care s-au ridicat la cea mai înaltă dregătorie publică ,** care au avut sau pot să aibă

cinstea de a fi **consilieri ai Tronului,** împrejurul cărora luptele politice permanentizează

uneori

o ambianță de încredințare , mai ales pe chestia cinstei,
vor fi judecate de forul judecătoresc cel mai superior (Înalta Curte de Casație)

Sancțiunile :

/Averea nejustificată : 90 % din valoarea ei , impozit în favoarea statului.

/ Denunțătorii de reacredință vor fi pedepsiți.

[urmează legea]

---

c.) Avizul Consiliului Legislativ, Senat , 22 aug. '32

reactualizînd **Avizul Consiliului Legislativ** din 15 martie 1932.

(DS, MO nr. 25, șed. din 22 aug.'32 , p. 815-818)

[LD : Fă legătura cu **legislatura lorga**, cînd, după polemicile în "cazul " Boilă, Ministrul de Justiție **Valer Pop**, promitea să aducă " **proiectul Mihalache** ", cît mai curînd în discuție.

Era previzibil ca Proiectul de lege să suscite vii și contradictorii discuții.

Pe mine , în fond, nu mă interesează atît argumentările juridice - deși ele îmi dau o idee precisă a esenței acestei legi -

ci mă interesează **substratul doctrinar, conflictul de interese, criteriile morale** , și , din toate , **mentalitatea de epocă** . De asemenea, mă interesează **mobilul real** care a stat

la baza avansării Proiectului de către **PNȚ**, de către **Mihalache**, și cauzele eșecului .

Atenție ! : **cum și cît se poate detecta la Mihalache împrumutul, imitația ,legislației bulgare** ,

care să legitimizeze **conceptul de lume, civilizație, mentalitate " balcanică "** .

Vezi pe larg la fișier Legislație .]

Consiliul Legislativ / 22 aug.'32

▣ Evoluția legii

Proiectul de lege a fost înaintat de Ministerul Justiției - **Mihai Popovici** - la 19 aug.'32 .

Consiliul Legislativ a constatat :

/ Proiectul de lege **era identic** cu Proiectul de lege , din **inițiativă parlamentară**

[14mart, **I.Mihalache**] ,

trimis în cercetarea Consiliului la 15 martie 1932 [**Guvern lorga**] ,

pe care **Consiliul dăduse un Aviz** (15 mart.'32) cu alți semnatori ,

și era **întemeiat pe aceleași motive** , **însușite acum și de Ministerul Justiției.**

[LD : este **reprodus** , mai întîi , **Avizul din 15 martie și apoi avizul actualizat**]

Consiliul / 15 martie '32

▣ Evoluția legii

Proiectul pornise dintr-o " concepție de **întăită morală socială** "

căutînd "să dea **satisfacție dezideratelor** exprimate de **opinia publică** " ,

contra "acelor **profitori** cari, întrebunțînd situațiunile lor oficiale , **au strîns averi în dauna statului.**"

/ În România , se votase [1 aug.1921 - Titulescu finanțe] , în același scop,

Legea **impozitului progresiv pe avere și pe îmbogățirea din timpul războiului** ,

cu dispozițiuni pentru **controlul averilor funcționarilor publici** (art. 19) ,

lege care nu s-a aplicat , și s-a abrogat .

/ În același scop, au existat succesiv , diverse **Proiecte , din inițiativă parlamentară**

(6 febr.'31 ; 8 iul.'32 ;) care nu s-au luat în discuție ;

/ În același scop, întocmise un Proiect și fostul ministru al Justiției [**guv.lorga**] ,

C.Hamangiu ,

care a și fost publicat în volumul de proiecte publicat de Ministerul Justiției .

/ Asupra aceleași materii , în domeniul legislației comparate , există cîteva precedente :

/ În **Bulgaria**, a existat o **lege** (20 dec.1894) , apoi , după război, o **lege pentru controlul**

averilor și confiscarea

în interesul statului (18 apr.1919) , căreia i s-a adus anumite modificări (9

febr.1920) ,

care " **neîndoios , au fost cunoscute și de autorii proiectului român "**

/ În **Franța, o serie de legi** (1 iul.1916)_au supus la impozite excesive averile dobândite fără muncă,

în dauna statului, " **în felul cum era conceput Proiectul Titulescu , din legea din 1 aug.1921 "**

/ Văzînd și dispozițiile **art. 14 și 15 din Constituția română,**

Consiliul a făcut două feluri de observații : principiale și de tehnică juridică.

Consiliul Legislativ / 15 mart.'32

▣ I.Observațiuni principiale .

Două sunt problemele juridice importante :

caracterizarea bunurilor care pot fi considerate ca dobîndite ilicit , în dauna Statului, și **stabilirea unei baze juridice** a acțiunii de "*in rem verso*" [**restituirea**] , pe care Statul vrea s-o exercite în materie.

/ În privința primei probleme, proiectul consacră **2 criterii** :

/ a) **bunuri dobîndite ilicit** , cîștigate prin fapte prevăzute și pedepsite de codul penal ,

\ b) **bunuri a căror origină nu poate fi justificată.**

Dacă criteriile dobîndirii de bunuri dobîndite prin fapte penale , pentru a determina pe acelea care pot fi confiscate,

(a) este la adăpost de orice critică sub raportul principiilor juridice ,

(b) acela al neposibilității de justificare a originii bunurilor posedate, nu se găsește în aceeași situațiune ,

pentru că răstoarnă principiile de altă dată , azi abandonate,

conform cărora acuzatul trebuia să facă proba nevinovăției sale .

[.....]

/ În vederea celor de mai sus, și **pentru ca baza juridică a Proiectului să fie la adăpost de critici,**

Consiliul Legislativ este de părere ca, **în locul obligațiunii de restituire a averilor, să se introducă sistemul impozitului progresiv**

(așa cum prevedea legea franceză și cum prevăzuse Legea lui Titulescu, din 1 apr.'21)

Sistemul se impune cu atît mai mult, cu cît va fi foarte greu , în fapt, a stabili origina delictuoasă a averii,

sau de a dispune confiscarea pe motiv de nedovedire a originii.

În consecință, Consiliul propune ca **Proiectul să fie refăcut** și

alcătuit pe baza impunerii la un impozit de o cotă excepțională a averilor nejustificate.

Consiliul Legislativ / 15 mart.'32

▣ II.Observațiuni de tehnică juridică și legislativă .

/ În forma actuală, **Proiectul nu are o aranjare sistematică a materiei.**

Diferitele **articole** sunt încadrate **fără legătură între ele și fără nici o titulatură** necesară diferitelor părți ale materiei .

În consecință, Consiliul propune ca Proiectul să cuprindă **următoarele titluri** : [.....]

/ Proiectul este intitulat" ... și **apărarea onoarei "**

Consiliul este de părere că **această parte să fie suprimată** din titlul Proiectului ,

deoarece **obiectul proiectului nu este acesta,**

apărarea onoarei formînd obiectul altei legi.

/ **Proiectul** nu accentuează suficient caracterul cu totul secret al **cercetărilor și denunțurilor** primite.

Consiliul este de părere ca **un text special să accentueze aceasta** , și **să înscrie o sancțiune** , fie numai disciplinară , **contra celor cari ar divulga și publica astfel de informațiuni,**

pînă **după darea hotărîrii** definitive de constatare a averii nejustificate ;

/ Consiliul crede că e bine ca **cercetările să fie făcute de magistrați** și

judecarea încredințată Curților de Apel, cu recurs la Casație.

Proiectul trebuie să prevadă ,însă, cine se va ocupa de averea magistraților .

/ **Proiectul** prevede , pentru cel bănuît, obligațiunea de a da **o declarație** spre a arăta **situația averii sale.**

Consiliul propune ca declarațiunea să conțină :

1.**Un inventar** al averii mobile și imobile la 14 aug.1916, sau la data intrării în funcțiune ;

2. **Un inventar** similar, la data promulgării legii ;

3 **Memoriu** cuprinzând origina creșterii averii.

/ **Proiectul** conține **sancțiuni severe contra denunțătorilor**, în caz că **denunțarea s-ar dovedi neîntemeiată**.

Consiliul crede că, **deși** este exact că **materia ce se legiferează este de natură să înlesnească pornirile de răz bunări de tot felul și deci și calomnia**, **totuși** este în interesul cauzei urmărite ca "**dreptul celui denunțat de a se plînge contra denunțătorilor săi**,

să nu se nască **decît după hotărîrea definitivă** asupra situațiunii averii celui denunțat, și **acțiunea penală** să fie lăsată a fi **judecată de instanțele de drept comun** , iar **nu de instanța special însărcinată cu cercetarea.** "

Cezar Vârgolici / 15 martie '32

▣ **Opinie separată.**

Ideea controlului averii funcționarilor publici nu are, în sine , **nimic contrar Constituției,legilor în vigoare sau principiilor morale.**

Nu același lucru se poate ,înșă , spune , despre **mijloacele** prin care se tinde să realizeze **acest control , de către Proiect.**

Tehnica Proiectului este astfel : **toți funcționarii publici , începînd de la 1914, sunt obligați să-și justifice averea .Averea nejustificată este presupusă că provine de la stat, și, ca atare, este atribuită statului.**Ca tehnică, proiectul stabilește ,prin urmare, **o prezumție de rea credință împotriva funcționarului public** , prezumțiune **juris tantum**, căci i se rezervă acestuia **dreptul de a face dovada contrară** și **pe această prezumție se întemeiază, apoi, spre a atribui Statului, averea a cărei origine nu a putut fi justificată.**

Ori, **o asemenea prezumție este imorală**, pentru că , moralmente, **orice om este presupus de bună credință ,**

pînă la proba contrară.

Potrivit acestui **principiu de morală, consacrat și în drept**, nu buna credință, ci **reaua credință trebuie dovedită**

și nu este nici un motiv ca **funcționarul public** să nu **se bucure de prezumția de bună credință acordată oricărui om** , în general.Iar **cînd , pe baza unei astfel de prezumții, i se ia averea**, pe care nu a putut-o justifica

și se atribuie Statului, faptul constituie nu o **restitutio in integrum** ,

căci aceasta ar presupune **dovada că averea provine de la Stat** , dovadă care nu se face, ci **o adevărată confiscare a averii funcționarului** , măsură **interzisă de art.15 din Constituție.** Tehnica Proiectului mi se pare, deci defectuoasă , din acest îndoit p.d.v.și **Proiectul nu poate fi transformat în lege .**

Consiliul Legislativ / 22 august

▣ **Concluzie**

" La avizul reprodus mai sus, cu nr. 74 din 18 martie 1932, **Consiliul** ne mai avînd nimic de adăugat,

dispune restituirea proiectului de lege

Președ. George D.Nedelcu Consilieri permanenți, ICFilitti, Cezar Vârgolici Referent titular, Iuliu Pascu

---

d) **D.luca (PNL-1) , discurs la Legea control avere..., 23 sept.'32**

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept.'32, p. 1161-1166)

În această sesiune chiar, a fost o regretabilă întrecere a membrilor PNL , inclusiv din guvern, pentru a pune într-o lumină neadevărată actele oamenilor mari de stat din PNL, aducând toate învinuirile și ofensele la adresa lor.

CIC Brătianu și IG Duca au restabilit , cu talentul și autoritatea lor , dreptul la recunoștință față de generațiile de conducători din trecut.

D.luca /

▣ Raportul Periețeanu .

Raportul d-lui Periețeanu la lege, este o adevărată operă literară și juridică.

Ca om , ca membru al PNȚ , a vrut însă să scoată în evidență meritele PNȚ , ignorând preocupările în această direcție ale altor guverne și partide .

[D.luca /](#)

▣ Decăderea moralei publice

Trebuie să recunoaștem că **războiul mondial**- care a suprimat atâtea vieți omenești ; care a transformat în ruină tot ce generațiile clădiseră ; care a pulverizat tot ce era muncă omenească -

" a dărâmat în mod aproape definitiv și morala publică. " Averi strânse cu

casnă , de generații întregi

, s-au distrus , și l-au transformat pe cel avut ... în sărac, aruncându-l în mizerie .

În schimb alții "**corbii suferinței generale**" , și-au creat într-o zi sau o noapte **averi fabuloase**.

Ei s-au transformat în **bogătașii societății noastre** , și-i cunoaștem sub numele de "**îmbogățirii de război**"

Chiar dacă nu au fost pedepsiți, ei sunt **cunoscuți de opinia publică ,disprețuiți și calificați**

drept delinvenți ai moralei publice .

Pe lângă ei, există **o altă categorie** , care ar trebui socotită **de criminali** , care au făcut averi

nu prin comerț și afaceri directe, ci ... profitând de situația lor în organizația de stat ,

ca **funcționari și demnitari** . **În contra acestora , opinia publică dorește sancțiuni.**

[D. luca /](#)

▣ Poziția PNL

/ Făcându-se ecoul opiniei publice, PNL a cerut [**LD : cui a cerut ? !?**] , de la război încoace ,

sancționarea acestora . A scris în Program, în Manifestele electorale, necesitatea acestei legi.

" Astăzi, nu numai că împărtășește legea, dar o va susține ."

[D.luca /](#)

▣ Prima guvernare PNȚ

/ În timpul alegerilor Iorga -Argetoianu , s-a găsit, s-a constatat , un sentiment general de neîncredere ,

născut tocmai de guvernarea PNȚ .Astfel s-a impus, necesitatea unei atri legi în Parlamentul Iorga.

/ PNȚ a făcut atunci o diversiune , venind cu un proiect care cerea mai mult pedepsirea denunțătorilor ,

decât controlul averilor.[**evocă, fără să-l numească, "cazul Boilă "** care a făcut obiectul scandalului din martie '32]

[**se declanșează iar o polemică luca-Popovici ; Xeni - Popovici** , în care reiau argumentele din martie '32]

[**n-o mai reproduc, citez doar concluzia**]

-M.Popovici : A fost doar **o persecuție politică** , pusă la cale, exploatată tendențios , pentru **crearea unei atmosfere împotriva PNȚ**

-C.Xeni : Acel fapt nu se va ștege din conștiința publică niciodată ; cazul - este o pată în viața noastră publică ; Bine a făcut d.luca că l-a amintit .

-M.Popovici : Repetați mereu acuuzările dvs. **Noi venim astăzi cu această lege.**

Vă dăm acest instrument în mână.**Putem aștepta atât armistițiu de la dvs. ,**

să nu mai continuați această otrăvire a atmosferei , care **se bazează pe o minciună .** Așteptați **să iasă legea**, să se facă apoi un control larg, ce **va dovedi cine a avut dreptate !**

(**aplauze la PNȚ**) Acum nu este loial ca dvs să repetați , iar, toate zvonurile...

-dr.I.Costinescu : Dle ministru ! Insistați prea mult !

-D.luca : el s-a întâlnit cu Sever Bocu (despre care el strigase "Boilă -Bocu ") .

I-a reproșat că poate să-l compare cu Boilă .

Ne învinuiți de creare de "atmosferă " !

Dvs, prin solidarizare cu Boilă [Mirto, Voicu Nițescu] , ați creat această "atmosferă"

În martie , **Proiectul Mihalache**, cerea mai mult **pedepsirea denunțătorilor** , nu **controlul averilor**.

-**Popovici** : Nu ne solidarizăm cu nimeni.Dar "manopera " contra lui Boilă a fost pusă la cale...

-**D. luca** : Parlamentul lorga a venit cu alt proiect; A fost votat de Adunarea deputaților ; urma Senatul ...

-**Popovici** : Dvs ați împiedicat 10 ani această lege .

-**D luca** : Cu acest proiect de lege, închideți gura tuturor.Felicită pe M.Popovici că l-a ales raportor pe d. Periețeanu.

PNL va susține și va vota legea.

D.luca / 23 sept.'32

e) **Lotar Rădăceanu** , **discurs la Legea control avere ... , 23 sept.'32**

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept .'32 , p. 1182- 1183)

-**L.Rădăceanu** : Dacă într-un alt Parlament , din altă țară , s-ar fi prezentat o asemenea lege,

el ar stărni nedumerire și o întrebare legitimă : **De ce** mai este nevoie de o lege specială pentru controlul averilor ,

dacă legislația penală oferă destulă posibilitate pentru **a lovi în orice modalitate ilicită** de a dobîndi avere,

mai ales **pe spinarea și în paguba statului**.

" În parlamentul nostru , însă , **legea aceasta este foarte bine venită ca principiu...**

-**V.Georgescu - Bîrlad** (PNT) : Nu există în legile noastre asemenea dispozițiuni.

-**V.T.Prelipceanu** (LANC) : Nu există în legile noastre dispozițiunea decît pentru faptele precise, penale.

Aici este vorba de o prezumție : că aceia au luat din patrimoniul statului. **Trebuia o lege specială.** (p. 1183)

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ **Specificul regimului capitalist român :**

▣ **" Forme fără fond " ; neoioabăgie**

-**Rădăceanu** : Asta a spus și el , fiindcă " există în **Țara Românească** o serie de **probleme politice specifice** ,

care au răsărit din **evoluția specială a României** -deosebită de evoluția altor țări - în deosebi **sub regimul capitalist , în epoca modernă**.

Aceste probleme politice ,[...] nu sunt puse numai de noi , de partide, de oamenii politici. Ele sunt cercetate de știință, de istoria socială. S-a ajuns , în această privință [...] la afirmări cari au găsit aprobarea unanimă.

Cînd, la începutul veacului trecut , **România** a trecut de la formele de viață feudală , la formele moderne de organizare burgheză capitalistă a societății , este un fapt în deoște cunoscut că

introducerea aparatului de stat burghez a premers dezvoltării structurii economice capitaliste de bază.

Așa încît , **acest aparat de stat** , expresiunea formală a unei vieți moderne burghezo-capitaliste ,

a fost plantat la noi pe o bază feudală înapoiată."

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ **Politicianism**

▣ **Fanariotism**

[LD : din amalgamarea **teoriilor conservator-junimiste** (a formelor fără fond) **cu teoriile gheriste** (neoioabăgia)

Rădăceanu ajunge la **enunțuri radical -generalizatoare** , privind **caracterul ilicit și jefuitor al clasei politice românești**, care a determinat " **specificul** " României

moderne.

Este interesant că , din acest p.d.v., se întâlnește cu **Madgearu** , dar își ia argumente și de la **Șt.Zeletin** .

O face selectiv, prezumțios , numai pentru a-și argumenta teoria.]

"**Statul capitalist** și formele exterioare de viață burghezo-capitalistă nu puteau avea, prin urmare,

o funcțiune corespunzătoare lor. Cu atât mai puțin a putut să aibă o funcțiune politică burghezo-capitalistă ,

clasa stăpînitoare care mînuia acest aparat : **partidele și guvernele.**

"De aceea, din această lipsă de funcțiune , pe de o parte , **s-a dezvoltat fenomenul social** pe care

d.**Rădulescu -Motru** [**LD : ex- conservator, devenit PNT**] l-a calificat , spre deosebire de politică, < **politicianism** > .

În timp ce **politica este o reprezentare legitimă** a unor interese de clasă , despre care oricine poate să aibă orice părere, dar care sunt legitime prin însăși caracterul lor de interese de clasă ,

politicianismul care și el -evident - poate să aibă la bază interese de clasă , înseamnă **aservirea unor scopuri de îmbogățire personală și de clică .**

Politicianismul - în acest înțeles - a venit să se substituiască funcțiunii economice burghezo -capitaliste,

pe care nu putea să o aibă clasa conducătoare în România și nici statul burghezo -capitalist ,

în această epocă a dezvoltării noastre moderne.

Desigur, că și o tradiție mai veche a contribuit la acest rezultat.În special **tradiția fanariotă** ,

cînd domnii își cumpărau demnitățile la Poartă , cînd slujbele interne erau de vînzare , cînd, prin urmare,

fiecare demnitar ,de la domn pînă la cel mai mic slujbaş, avea interes **să recupereze suma de cumpărare** ,

prin fel de fel de mijloace, de cele mai multe ori **ilegale și ilicite.**

Dar , din p.d.v. istoric , fără îndoială, că **evoluția prematură a aparatului de stat burghezo-capitalist** ,

a statornicit **pentru evoluția modernă a României,**

ca **un principiu dominant al clasei conducătoare și al partidelor de guvernămînt, exploatarea puterii de stat în interes personal, în folosul de clică,**

ceea ce , în termeni populari , înseamnă **jaf în averea statului , furturi și fraudă ! "**

/ **D.Madgearu** , în discursul la Mesaj, arată și el acest fapt, care acum nu constituie numai

o afirmație a noastră, socialistă, ci este un fapt unanim recunoscut de sociologie.

Dumnealui spune clar că , pînă la crearea băncii de emisiune, pînă la crearea politicii protecționiste,

pînă la crearea rețelei de bănci și a unui început de industrie,

< singurul mijloc de acumulare primitivă de capital

în România , era exploatarea directă a statului , în toate formele cunoscute >

fiindcă , din industria care lipsea și din industria care era în fașă,

nu se putea acumula capitalul trebuitor unei vieți economice moderne . "

/ **Ștefan Zeletin** , în studiul apărut în "Independența Economică " (1922) , a făcut unele reflexiuni

asupra acumulării primitive a capitalului în România. El evalua la pe puțin **10 miliarde de lei** ,

suma de care **fusese păgubit statul român** , după încheierea păcii, pînă la acea dată
În concluzie el spunea : < Rămîne deci , mai presus de orice îndoială , că **imensa parte a capitalului român**

a fost însușită din veniturile statului , pe căi ce vin **în conflict cu principiile de drept și de morală . >**

[**LD : atenție LD !**]

" Dar , dacă **sunt părerei că acest fenomen se constată în toate țările,**

noi, socialistii , suntem de părere că avem de a face cu un fenomen specific românesc

aceasta fiind o chestiune de doctrină , care nu ne poate preocupa aici."(p. 1183)

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ Sistem oligarhic.

▣ Regim autocrat politicianist

[LD : consecvent politiciii socialiste a epocii [vezi Șerban Voinea !] ,el duce argumentația pînă la ultime consecințe, depărtîndu-se de subiectul legii aduse în discuție, folosind-o ca pe un pretext pentru a-și prezenta doctrina]

" În orice caz, dacă pentru România , controlul averilor constituie o problemă politică,

a cărei importanță nu poate fi tăgăduită, explicațiunea trebuie căutată în toată evoluția României moderne

și în sistemul oligarhic politicianist pe care l-a creat această evoluție , nu din voința oamenilor,

ci sub înrîurirea evenimentelor istorice , care ele au determinat aspectul actual al României.

"Exploatarea statului, abuzul de putere pentru îmbogățirea clasei conducătoare - acesta era și este

aspectul economic al sistemului politicianist din România.Lui îi corespunde în mod perfect un aspect politic.

" Regimul nostru constituțional , cu toate formele sale democratice, cu toate formele sale parlamentare ,

este un regim autocrat. Puterea nu pornește de jos în sus, ea pornește **de sus în jos**, și **poporul**, ca purtător formal al suveranității naționale, nu este chemat să indice el guvernul și directivele lui ,

ci **este chemat numai să le confirme** ,

Alegeri

să le confirme în modul pe care îl cunoașteți dvs. așa de bine din afîtea alegeri ,

și pe care doar dvs. le-ați reformat întrucîva, făcînd să apară în istoria politică a României

și alte alegeri decît alegerile de teroare și de fraudă , cu care a fost obișnuită această țară,pe cînd, pentru înțîia oară, s-au făcut alegeri sub regimul modern. (p. 1183)

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ PNL

▣ Controlul averilor .

" Acest regim autocrat corespunde de minune cu nevoile politicianiste :

se vînează și se cucerește puterea, aducătoare de atîtea beneficii .

PNL !

Și atunci, dacă așa este, eu găsesc foarte puțin motivată afirmațiunea d-lui Luca , că legea pe care o discutăm este provocată de valul de demoralizare pe care l-ar fi adus războiul, pentru că aceasta ar însemna că ar fi vorba numai de cazuri izolate , care s-au ivit ici și colo, sub influența războiului , dezastruoasă din acest p.d.v.

"În realitate , este vorba de un sistem , este vorba de însuși unul din aspectele fundamentale ale regimului capitalist

în România , care nu exploatează masele numai din p.d.v. economic, prin stoarcere de plus-valoare,

prin stăpînirea mijloacelor de producție și de circulațiune, dar și pe această cale , a jafului în averea publică.

Și dacă este vorba de un sistem , mă surprinde foarte mult această afirmațiune , din partea d.lui Luca,

cînd știut este și se găsește scris și dovedit , în cărțile de știință istorică,

că reprezentantul acestui sistem a fost tocmai partidul din care d-sa face parte.[PNL !]

☞ Cu atît mai puțin am putut înțelege atunci emfaza morală cu care d-sa s-a adresat majorității ,

pe care a acuzat-o de complicitate în cazul Boilă, a acuzat-o tocmai de acea vină , care , în primul rînd,

cade asupra Partidului Liberal -_ceea ce nu înseamnă însă deloc....(p. 1183)

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ PNT

▣ Controlul averilor.

... că **Partidul Național-Tărănesc** este lipsit de această vină, ci numai că Partidul Liberal nu are el autoritatea de a vorbi așa. "

" **Împotriva sistemului acesta oligarhic politicianist** [...] este adevărat că , după război, s-a ridicat , cu o deosebită putere, Partidului Național-Tărănesc , purtat de marile mase țărănești. Totuși, nu este mai puțin adevărat că avântul de prefacere , avântul de schimbare fundamentală a vieții constituționale, a vieții politice din România, pe care d-voastră l-ați avut în opoziție , **s-a oprit în mod destul de lamentabil la guvern**, și că dvs. **dvs nu ați fost și nu sunteți în stare să desrădăcinați vechiul sistem oligarhic politicianist** , că, dimpotrivă, mrejele lui se întind și asupra dvs . și că dvs **sfârșiți făcând parte și dvs. din vechiul sistem** , și continuând tradițiile lui , pe care nu le puteți aboli. " (**aplauze la PSD**)

" În asemenea împrejurări, dați-mi voie să **mă îndoiesc** , nu de sinceritatea subiectivă cu care dvs porniți **să legiferați controlul averilor** , dar să mă îndoiesc **de rezultatele practice** pe care le va avea această lege. Ea nu poate fi în funcțiune de persoana unui om sau a mai multora , **ea este în funcție de sistem.** (p. 1183)

Rădăceanu / 23 sept. '32

▣ Schimbarea regimului oligarhic !

[**LD : aici are perfectă dreptate. Sper, însă , să găsec argumente solide pentru a-i spulbera suportul doctrinar-marxist, pentru a înfățișa problema în adevărata-i lumină :** **substratul moral, de decadentă a moravurilor, și cauzele lui.**]

"Cîtă vreme împotriva sistemului adînc înrădăcinat prin tradiție, prin istorie, nu se ridică **o voință [LD : PSD !] care nu cunoaște compromisuri sau slăbiciuni** , nu putem avea nici o speranță în eficacitatea unei asemenea legi, dacă în dosul ei nu este **o forță socială [LD : Clasa muncitoare !] , care să o aplice împotriva tuturor acelor cari sunt reprezentanții regimului oligarhic politicianist în această țară.**

" [...] nici o chestiune nu a format **obiectul unei demagogii atît de deșăntate** și nici o chestiune n-a fost pînă acum **atît de departe de o realizare practică** , cum este chestiunea **furturilor din averea statului** , chestiunea **îmbogățirii ilicite și controlul averilor.**

Acuzațiunile de necinste, de jaf, de fraudă, zboară de la partid la partid , așa cum zboară între oameni cuvintele de bună ziua sau bună seara .(ilaritate , aplauze la PSD)

Acest lucru îl putem vedea în fiecare zi chiar în discuțiile **Camerei :**

Partidele de guvernare

/ dvs săriți asupra liberalilor și îi acuzați de **Tancrezii** lor ;

/ liberalii sar asupra dvs . , acuzîndu-vă de toți **Boilii** dvs [...]

/ Cu ce parolă a venit la putere **guvernul Averescu ?**

Cu parola celebră a " răspunderilor " , pentru ca apoi să se afunde înafaceri murdare !

/ Cu ce parolă a venit la putere **guvernul PNL ?**

Că va trage la răspundere pe **" hoții de averescani " !**

/ Cu ce parolă ați venit dvs , **PNT**, la putere , în 1928 ?

[...] cu promisiunea că veți lua de guler pe **hoții de liberali** și îi veți vîrî acolo unde merită, în pușcărie . "

/ dar **guvernul Iorga** , ce a făcut ?

A promis că vor curăța țara de **racila național-țărănistă !**

Au făcut ceva ? Nimic ! A țîșnit un proiect de lege pentru controlul averilor (din inițiativa dlui Mihalache) ; un proiect similar a fost depus de PSD, chiar de Rădăceanu .

Partidele burgheze se amenință reciproc, dar poporul a ajuns la concluzia că "Corb la Corb nu-și scoate ochii " ,

pentru că, există "o uniune sacră " între toți.

▣ Cazul Boilă .

-preot Al.Breban : Vedeți dlor deputați, ?! Când **d. Boilă** , pe care acum toți îl atacă aici, a declarat în mod public, printr-un subscris de dînsul, că , **dacă cineva află un singur ban cîștigat pe nedrept în averea sa**,

îi dă întreaga avere , și cînd **a deschis 7 procese**, pentru **a-și apăra onoarea lui** , în contra dlui director al ziarului "**Universul** " din București, nu s-a putut să i se înmîneze citația .

Apoi bine, d-lor, se poate ca în București să nu se cunoască locuința d-lui **Stelian Popescu ?**

Vă întreb : oare d.**Tancred Constantinescu** a făcut cîndva o declarație, ca d.Boilă, că își dă averea ?

D.Boilă este tot așa de nevinovat ca și mine, ca și dvs.El nu se poate apăra, pentru că nu există o lege.

-I.Vasilii -Oituz (LANC) : "Dar atunci de unde vine minunea că a intrat în politică dator și a ieșit cu milioane ? "

-Breban : "**Are cea mai bogată mină de pirită din Ardeal.**"

-Rădăceanu : Nu cunoaște amănuntele cazului Boilă.El a spus doar că partidele se atacă reciproc.

Nu importă numele și persoanele, ci faptul.(p. 1148)

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ Legea național-țărănistă

[LD : luat de valul " mîniei proletare " , Rădăceanu subliniază (doctrinar și juridic) de ce **legea nu va putea fi aplicată** .]

Mentalitate socialistă

"Acum, desigur, sub presiunea împrejurărilor, sub presiunea marilor nemulțumiri ale masselor,

care sunt revoltate - **la văzul celor care se lăfăesc în belșug** - dvs. aduceți acest proiect în discuție .

Dar aplicarea legii este în funcție de **sistem**.

/ Atîta vreme cît perzistă sistemul actual , oamenii actuali, cu mentalitatea actuală, **nu se va găsi nimeni să o aplice într-adevăr.**

Mentalitate juridică

/ " Ea nu va fi decît **un mijloc de șantaj** contra partidelor adverse, un mijloc de a lovi în ele **politicește**.

Ceva mai mult, așa cum e făcută, ea **nu corespunde nici măcar din p.d.v. tehnic**, scopului pe care trebuie

să-l urmărească. Știu că **spiritul juriștilor se opune concepțiunilor** cari s-au manifestat aici la tribună

de părintele Drăghici și de alții, fiindcă spiritul juridic califică orice act , din p.d.v. al **semnificației sale penale**.

Spiritul juriștilor **se opune** să se introducă în lege **o dispoziție care să pedepsească pe denunțatori** .

Aceasta este o consecință firească a gîndirii juridice.

Mentalitatea populară

Eu nu fac un proces de intenție, ci numai constat un fapt.

Fac însă un apel călduros la autorii legii și la d.raportor să înțeleagă că în masele mari **nu există prezumția obișnuită de drept**

că **politicianii și marii demnitari ai statului sunt oameni cinstiți**.

Prezumțiunea generală în mase este , **dimpotrivă, că toți s-au îmbogățit** **că schimbarea partidelor la putere înseamnă schimbarea la < friptură >**.

Onoarea demnitarilor ?

"**O lege** ca aceasta **trebuie să țină cont de această stare de spirit a masselor**,

și demnitarilor politici , funcționarii înalți , **trebuie să se debaraseze de orice sensibilitate nejustificată**

să admită că **o bănuială generală apasă asupra tuturor celor care au deținut demnități publice**.

Bănuiala aceasta există.Puteți veni cu oricîte sancțiuni veți vrea , cu zeci de articole de

sanctiuni,

ea va exista sub forma precisă de acuzare pe care o auzim zilnic, pretutindeni , oriunde discută oamenii chestiuni politice

Oamenii politici adună averi din exercițiul puterii , aceasta este credința generală și nu putem tăgădui că este justificată.

"Atunci , **de ce această sensibilitate ?** Să se plece în legiferare de la realități.

Se acuză demnitarul statului de necinste , și atunci **este idiferent** dacă această acuzație este adusă

în bloc sau individual, în general sau unor oameni singuratici.

Denunțătorii, calomnii

"Eliminați deci din lege **orice dispoziție de pedeapsă ,**

lăsați ca procedura să se desfășoare **fără sancțiuni pentru denunțatori,** indiferent dacă ea se termină cu constatarea unei averi făcute ilegal sau nu.

Aceasta este datoria tuturor : să se renunțe la orgoliu, pe care noi îl putem înțelege , dar care, totuși - în această chestiune - **nu este admisibil.**

Am înțeles cînd d. **ministru Mihalache** argumenta necesitatea de **apărare a onoarei ,** /însă **nu putem să îl aprobăm ,** pentru că **este această stare de fapt,** de care trebuie să sețină cont.

De aceea, **numai dacă se va înlătura această dispoziție ,** putem spera că **legea va putea deveni aplicabilă "** (p. 1184)

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ **Schimbarea radicală de sistem !**

▣ **Societate și morală socialistă !**

" **Dacă** vrem să dispară din Țara Românească **sistemul de pînă acum ,** care confundă **averea publică** cu interesul particular al **claselor conducătoare ;**

dacă vrem ca în adevăr să înceteze **cu jefuirea avutului public ;**

dacă vrem ca o **nouă morală politică** să se introducă realmente în această țară , nu numai în discursurile de la tribunele politice ,

atunci nu ne poate ajuta nimic altceva decît **o schimbare radicală de sistem:**

în primul rînd prin **democratizarea reală și desăvîrșită a țării**

și în al doilea rînd, printr-o luptă , pe această bază, pentru **o societate nouă,**

pentru o societate în care va domina munca , pentru **societatea socialistă ."** (aplauze la PSD) (p. 1184)

Lotar Rădăceanu / 23 sept.'32

f) **Ștefan Holban (PNT-Basarabia) - la L egea control avere și apărarea onoarei , 23 sept.**

Intervenții polemice : **Ion Inculeț (PNL) , M.Popovici, dr.Lupu, ACCuza**

DAD, MO 33, șed. din 23 sept.'32 , p. 1166-1167)

[LD:Este fost **învățător, devenit avocat .**

Bine-nțeles,la fel cu colegii, atacă **partidele adverse , mai ales PNL , și .... Regățenii !** Pînă și ministrul **Popovici îl pune la punct, îl temperează .]**

-**Șt.Holban :** PNL, după război, nu a făcut altceva decît să dea dovadă că era nevoie de această lege.

Atît din PNL cît și PP, și-au făcut averi numai prin politică și guvernare .

Ex:s-a stricat legea agrară basarabeană, votată de Sfatul Țării , sub incidența legii din Vechiul Regat ,

sub cele două guvernări.

Justiția nu este independentă (unii magistrați , sunt membri devotați ai PNL-vechi

-**I.Inculeț :** De ce calomniezi d-ta **magistratura** din Basarabia ? **Este un corp select ,** contra cărora n-au fost plîngeri nici o dată. Dvs **vreți să introduceți în magistratură "** coloratură politică "

- **M. Popovici** (ministr.Justiției) : " Eu sunt cunoscător al situației din Basarabia și **trebuie să dau dreptate d-lui Inculeț** știu că **singura instituție bună introdusă în**

Basarabia a fost magistratura,

oameni foarte buni.De altfel, **în toată țara . magistratura** la noi are **nivel superior altor instituții.**

Sigur, nu se poate pădure fără uscături , dar .... nu se poate aduce **nici o bănuială**

magistraturii . (aplaude unanime)
Să nu o tîrîm în discuțiile noastre ."

Instituțiile românești

- **Șt.Holban** : La noi, la **Lăpușna și Chișinău**, este un număr destul de mare de astfel de magistrați

La noi în România, este obiceiul ca , **dacă cineva, este din armată , biserică , magistratură,**

poate să facă orice ilegalități [...] **trebuie să-i acoperim să tăcem.**

magistratura românească

Dvs **liberalii** ați făcut din **magistratura** din Basarabia **un instrument al dvs.**

acești magistrați v-au susținut pe dvs. la putere în Basarabia "

Ex. Un proces care trebuia să se judece în 1920 - sub guvernul Averescu , - încă se judecă la 1931 !

au fost împușcați 6 țărani la secția de vot **Cornești** "**primele jertfe basarabene ale oligarhiei române** "-

Numai la mine la **Lăpușna**, am peste 30 cazuri de morți în alegerile dvs.fără vină

-I.Inculeț :"**Dar la Lupeni**, s-a împușcat cu vină sau fără vină ?[.....]

-dr.Lupu : Și eu cunosc Basarabia .Dacă a fost cineva din Vechiul Regat care **și-a făcut datoria în Basarabia ,**

aceștia au fost magistrații.

-M.Popovici : "Cred că am afirmat același lucru , dle dr .Lupu.

-dr. Lupu : Dle Holban, te cunosc ca om de treabă.Să zicem că d.**Popovici** își apără magistrații ;

că d.**Inculeț** își apără partizanii , ca șef PNL, acolo ; [...] eu n-am nici un interes dar, dacă la dvs. , **în Basarabia ,**

"din această Românie pe care o hulești așa de rău " - te-am auzit cum ai vorbit despre popi, despre militari -

dacă a fost ceva **la înălțime , apoi a fost magistratura.** Tocmai la legea controlului averilor ...

nu vorbi așa de magistrați .... care n-au făcut averi . Ai fost învățător.Acum ești avocat.

Dacă ai ceva cu un magistrat , adu-i la cunoștința ministrului , **nu ataca toată**

magistratura

-Șt.Holban : "**Dle Lupu, mi-ați fost profesor de politică !** D-ta mi-ai spus cum să atac partidele adverse .

D-ta mi-ai spus că liberalii sunt < așa și așa > .(**ilaritate**) D-ta m-ai învățat cum să fac un discurs !

-dr.Lupu : Cusurul dvs ! **Sunteți buni oratori electorali** dar **nu și buni oratori parlamentari** .

-Șt.Holban (continuă lamentările basarabene) :" Nu există în Țara Românească un oraș care să facă impresie de mormînt ca Chișinăul."

Jidanii !

-ACCuza : "Este copleșit de jidani, de aceea "

-Șt.Holban : Într-o săptămîină, la tribunalul Lăpușna s-au declarat 42 falimente și peste 100 concordate .

-ACCuza : Dacă sunt 100 de jidani faliti, ce-ți pasă d-tale ?

-Șt.Holban : Nu mai cu cine să lupți d-ta .Trebuie să desfaci partidul .

-ACCuza : Dvs să luptați acolo să eliberați Basarabia de jidani, nu să faci politică contra magistraturii române.

-Șt.Holban : Acolo sunt și ruși magistrați.

-ACCuza : nu este vorba de ruși, ci de jidani .

Mentalitate regăteană

-Șt.Holban : **În Basarabia s-au făcut mai multe nelegiuri** decît în alte părți ;

mai mulți oameni s-au îmbogățit pe cale necinstită.

"Aceasta **s-a întîmplat cînd Basarabia s-a unit cu România** ,sau au venit **autorități din Vechiul Regat.** "

[...] După revoluție, deși era parlament , organizații revoluționare, directorate...

slăbiseră comunicațiile și instituțiile,

și "**a început** deodată **o prigoană a elementului local** ,

bănuindu-l de bolșevic, de rus, de moldovean care ține cu rușii.

Atunci s-a creat **o mentalitate** că numai acel venit de dincoace e om cumsecade , numai **acela să aibă slujbă, să dețină puterea** "Tot ce era local era suspectat . [...]

Prin baionetă și închisoare s-au furat oamenii din Basarabia . Așa s-a procedat ! Se mai procedează și acum .
De aceea această lege va fi primită bine în Basarabia.
Șt.Holban / 23 sept.'32

---

g) I.Vasilii -Oituz (LANC) , discurs la Legea control avere ...23 sept.'32

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept.'32, p. 1170- 1175)

[LD . este ultimul său discurs parlamentar. Curând decedează]

▣ **Evoluția Legii**

/ După legea exproprierii și a împrăștiării , aceasta **este cea mai importantă** , din p.d.v. social și moral.

Ar fi trebuit făcută la timp , până nu-și împărțeau averile tâlharii din Țara Românească.

Dacă această lege **se făcea la timp** , se venea **și în sprijinul reformei agrare** , împărțindu-se țăranilor banii și uneltele necesare.

/ **Primul** care a luat la noi măsuri pentru controlul averilor , a fost **gral Eremia Grigorescu** ,

când **era ministru de război.În 1918**, după plecarea lui Marghiloman, **în acel guvern de funcționari**,

g- ralul, aflând că unii ofițeri posedau averi importante (capturate de la ruși sau de la trupele inamice din Ardeal)

a dat ordin să se verifice averile , averile **au fost confiscate,iar ofițerii pedepsiți.**

În febr. 1919 , gral Grigorescu întocmise **un proiect de lege pentru controlul averilor.**

Era prevăzut **controlul averilor tuturor locuitorilor** din Țara Românească. **De ce ?**

Pentru că **nu funcționarii și militarii se îmbogățiseră ci jidanii care speculau în război și după.**

- Afaceri făcute cu exportul vitelor și cerealelor ;

- " " " cu aprovizionarea armatei ;

- Jidanii erau plătiți cu aur.

Nu se prevedeau sancțiuni pentru cei ce denunțau tâlharii, ci ... **se oferea răsplată, recompensă.**

Vasilii -Oituz /

Legea PNT

Proiectul PNT **nu este pentru controlul averilor**, ci ... de **închidere a gurii tuturor** celor ce vor mai îndrăzni

să vorbească de jefuitorii României. Este **un proiect pentru " apărarea și păstrarea averilor furate "**

și **" întinderea mușamalei** asupra **vastelor fraude și tâlhării săvârșite după război ."(aplauze LANC)**

DI. Mihalache se întreba într-o zi de ce în țara aceasta bogată , **țăranul este cel mai sărac !?**

" Pentru că în Țara Românească se găsesc cei mai mulți jidani [...] Acești jidani fiind în număr mare ,

au speculat poporul român până la sânge , cu ajutorul politicienilor "

De ce nu ați adus legea în 1928- 1931 ?

-**M.Popovici** : Pentru a nu da impresia de răzbunare contra celorlalte partide .

-**Vasilii -Oituz** : Nu este vorba numai de liberali.Haosul cel mare a fost între 1919-1923, când **"jidanii diferitelor partide "** umblau cu bonuri de tezaur și împărțeau avutul țării în toate statele din lume.

Dar **cine va avea curajul să denunțe pe cei vinovați ?**

Vasilii - Oituz /

▣ **"Tâlhari " - " Denunțători "**

El are **2 colegi** care, înainte de război erau săraci , iar acum , îmbogățiți, unul a ajuns ministru,

(cu case în provincie, cu copii la studii în străinătate) ,altul are moșii la țară ..

Unul s-a împrumutat ; altul a furat ; Cum să-i denunțe ?

-Lupu : denunță-l acum la tribuna Parlamentului, că nu te pedepsește nimeni !

-Vasiliu-Oituz : I-aș denunța dar **mi-i teamă de vacarm** și nu va mai fi șed. publică

-VGBeldie : Să ai curaj în fața justiției , nu numai în propaganda electorală !

- VTPrelipceanu : Desființați dispoziția cu pedeapsa denunțatorului .Dați-i o primă pentru curaj !

-Virg.Solomon : Dvs credeți că este just să aduci învinuiri unui om , fără nici o răspundere ?

Chiar acum dvs ați proferat o serie de învinuiri , din care 99% le vrem sancționate . De 14 ani, atâtea procese , și nimeni nu a fost pedepsit pentru calomnie .

-Vasiliu -Oituz : Un om care a intrat în politică **sărac -lipit pământului**, și peste un an de zile **ajunge arhimilionar** , trebuie să se supui controlului și să nu spuie că este calomniat. (Aplauze la toată opoziția)

-Virg.Solomon : De acord .Dar aceștia nu sunt "calomniați " .Dar a afirma că are 15 moșii și el să nu aibă niciuna ;

că are 20 de case , când el are 1 ; atunci denunțatorul este de rea -credință, și trebuie pedepsit.

-Vasiliu -Oituz : Toate guvernele sunt vinovate .În propaganda electorală noi am publicat o listă cu 106 tâlhari Am fost acuzați de demagogie !

[se declanșează o polemică **Lupu-Vasiliu-Solomon** , cu "clasicile" exemple de hoții : spiritul negru, etc etc

Polemica **Lupu** ("filipicile" lui...) -**Solomon ...vezi mai jos**]

Un proiect de lege să prevadă cercetarea averii pentru toți .Toți să facă declarații de avere ,

să nu se aștepte denunțarea . Pedepsirea denunțatorului este inadmisibilă, imorală !

-Gh.Popp : Dar denunțul fals este moral ?

-Vasiliu-Oituz : Obligați pe toți să facă declarații de avere, și nu mai este nevoie de denunț.

-IGr.Periețeanu : Nu trăim într-un regim despotic, să facem legi inchizitoriale , cum vrei d-ta .

-Vasiliu -Oituz : O țară întreagă , **14-15 milioane creștini**, cer asta ,

și dvs. apărați **100.000 tlhari** , care au jefuit țara !

LANC cere controlul tuturor locuitorilor țării ! Iar denunțatorii să nu fie pedepsiți !

(aplauze LANC)

Vasiliu -Oituz / 23 sept'32

---

h) Virgil Grossu (PNȚ) , la Legea control avere ... 23 sept.'32

(DAD, Mo 33, 23 sept.'32, p. 1176- 1178)

[LD : președ. Comisiei legislative ce a pregătit legea ; expune liniile de bază ale proiectului,

pornind de la "fizionomia moral-psihică " a societății românești, în acel moment.]

Legea a suscitat multă vâlvă în opinia publică, presă, parlament.

Spre cinstea vieții noastre publice, la discuțiile din Comisie , reprezentanții tuturor partidelor au colaborat într-un spirit de desăvârșită armonie și înțelegere , lucru pentru care le mulțumește de la tribuna Parlamentului.

▣ Atmosfera moral-politică

În țară este o atmosferă încărcată :

-Pasiunile politice care , în incursiunile lor , emană "miazme otrăvitoare " , încărcate de "suspiciuni " ,

la adresa oamenilor, a instituțiilor ;

-Tainice dorinți , unele "prea perfide"pentru a se manifesta , altele "subterane" , incapabile să folosească viața de aer liber .

-Țara traversează o " criză de ordin moral " , efect direct și inevitabil

al slăbirii raporturilor de superioritate morală.

În care **pătura conducătoare** trebuie să se găsească față de **pătura condusă** ;

-"Cazuri specifice " au menținut la ordinea zilei așa-zisa problemă a destrămării morale ;

Ele au fost susținute cu pasiune și îndărătnicie.

- " Pentru trebuința cauzei [legea] , voi admite că membrii tuturor partidelor politice , care au deținut cândva puterea în stat , au fost, rând pe rând , expuși pe ecranul necinstei

și că perioada de timp care s-a scurs din preajma războiului și până azi,

fiecare moment nou, acceptat sub cele mai bune auspicii,

a sfârșit prin a fi prezentat drept o deziluzie și mai dureroasă ,

drept **o înfrângere și mai crudă, a principiilor de virtute și de morală "**

Ar trebui să ne întrebăm dacă **ambianța creată ideii de autoritate și muncitorilor ei , este legitimată ?**

Dacă este legitimată, ea **nu este periculoasă ?**

Dacă este periculoasă , **nu trebuie urgent lichidată ?**

Virg.Grossu /

▣ **Moralitatea în viața publică.**

▣ **Opinia publică**

▣ **Statul**

Răspunsul la prima întrebare este pe buzele fiecăruia : **perioada războiului** (pregătire, desfășurare , refacere)

a încetățenit un fenomen nou : **îmbogățirea rapidă , bruscă.** În toate țările. Și la noi.

La un moment dat "**o pânză confuză de incorectitudine** s-a așezat deasupra capului tuturor "

care reprezentau ideea de stat. Tabloul acesta îngrijorător , în care trebuie făcută partea convenită

" **spiritului de exagerare specific țării noastre** " , arată că "**consecințele** la care s-a ajuns, **au totuși o bază de adevăr.**"

În manifestările vieții noastre de stat , **s-au produs eclipse .**

Aceste eclipse au legitimat reacțiunea opiniei publice , chiar și excesele ei.

Este legitimă o mișcare care dorește realizarea unor **postulate fundamentale** ale unui stat civilizată :

moralitatea desăvârșită în viața publică " (**apluze la pNT**)

În fond, ideea de stat este o abstracțiune .De aici confuzia între abstracția teoretică și realizarea tangibilă.

" **Avem o opinie publică** care, **dezorientată** de marile greutăți prin care trecem ,

se întreabă dacă nu trebuie să-și îndrepte privirea spre altă direcțiune,

forma actuală de stat **părăndu-i -se** cu preocupări prea egoiste și **ne mai meritând încrederea ei.**

Într-o **atmosferă de confuzie intelectuală și morală, de defetism sufletesc și criză economică ...**

atmosfera publică este asfixiantă, otrăvește judecata sănătoasă , presară germeul disoluției sociale și morale,

și , deci, "**este o primejdie pentru însăși ideea autorității de stat "**

Virg.Grossu /

▣ **Clasa conducătoare**

Opinia publică reclamă de multă vreme **justificarea situației materiale a unor demnitari ,**

aparținând tuturor partidelor politice. Întârzierea luării de măsuri , a creat în opinia publică impresia că ...

întârzierea este voită, intenționată, datorată unor interese meschine, chiar personale,

" ca o confruntare de beneficiari ai aceleiași religii " și că ... ea nu-și va ataca niciodată " propriu său mod vital "

S-au întins suspiciunile asupra întregii clase conducătoare , indiferent de partide, de persoane ,

considerată "incapabilă de preocupări mai înalte " , "incapabilă mai ales de reacțiuni de ordin moral."

Această mentalitate " vădit jiguitoare și vădit nedreaptă " , trebuie să fie risipită.

Clasa conducătoare este datoare s-o împrăștie .

" Dacă **un stat și un popor** poate să trăiască fără cultură și fără averi, nici unul nici altul **nu poate să trăiască și să progreseze fără echilibrul sufletesc** , asigurat și statornicit **pe baze de ordin moral.** " (aplauze PNT)

Virg.Grossu

▣ Legea

În acest adevăr se află însăși **rațiunile legii adusă în discuție :**

I) Inovarea legislației noastre prin aceea că **poate cere oricărui demnitar public , să se supună controlului statului;**

II) **Înfrânarea unor abuzuri , a unor calomnii;**

Dacă prima parte, se pare, are acordul tuturor ... cea de a doua , **este supusă criticilor :** că este o perfidie ; că anihilează pe prima ; că creiază o atmosferă de ostilitate față de denunțator ;

că descurajează denunțul.

Nimic mai neadevărat , deoarece: **va fi condamnat doar denunțatorul de rea-cerdință !**

"După ce **ai mortificat un om** , așezându-l **pe banca acuzației publice** ,

să nu-l poți pune la îndemână mijloace cu care să poată obține reparațiunea ce i se cuvine ? .

Dreptul de reclamație a victimei este un comandament moral , pentru orice societate civilizată.

Trebuie să se țină cont și de **gingășia problemei :**

legiferăm acum într-un domeniu virgin , pe care

nici unul din statele europene nu a încercat până acum să-l exploreze , inovăm.

" Trebuie să procedăm cu toată precauțiunea .

Construcția juridică a legii atinge un nivel excepțional , atât prin obiectivul moral, cât și prin procedură.

Această lege reprezintă " actul vital al unei societăți care, amenințată în ființa ei morală,

creiază ea însăși instrumentul de autoflagelare . "

"Este o pildă clasică de **etică politică** , când, voluntar și în plină conștiință a gravității faptului săvârșit,

o societate croiește **cele mai severe norme de viață pentru reprezentanții ei cei mai de căpetenie . "**

Vrem ca pe viitor , **viața funcționarului și demnitarului public** să fie ca o oglindă în care fiecare , privind,

să găsească **dezinteresare și muncă onestă și rodnică** "(aplaude PNT)

Proiectul nostru este menit **să despartă apele vieții publice românești** .

El împinge **spre mlaștinile stătătoare apele rău ordorate** ,

dar dărâmă obstacolele și **deschide albi largi curenților cristaline** "

Pentru aceste **considerațiuni de etică politică**, declar că **vom vota proiectul de lege** (aplauze la PNT)

Virgil Grossu / 23 sept.'32

---

i) **MI Gheorghiu (PND) , la Legea control avere ... 23 sept.'32**

(DAD, MO 33, 23 sept.'32, p. 1179-1182)

[LD : rezultă că a fost în **PNT, la Cahul** .

Probabil s-a rupt și **a plecat cu Iorga** , la despărțirea acestuia de PNR]

▣ Povestea Legii

PNT trebuia să vie cu această lege în 1928 , pentru că , în cei 10 ani de opoziție, a promis....

A guvernat 2 ani și jumătate, și, intrând iar în opoziție, **presa a început o campanie** contra sa .

/ dovezi de persoane îmbogățite !

/ persoane îndatorate înainte , cu depozite de zeci de miliarde !

Ca diversiune , **PNT striga :< Veniți cu legea controlului averii ! >**

Guvernul Iorga , aglomerat de legi (Conversiunea, învățământ etc) , **a adus și această**

lege.

Camera I-a votat. Dacă nu cădea, în toamnă ar fi votat și Senatul.

-V.Prelipceanu (LANC) : În proiectul regretatului Hamangiu , se prevedea controlul averilor , nu pedepsirea denunțătorilor.

-Gheorghiu : De aceea , **PNȚ nu are autoritatea morală să prezinte acest proiect** , mai ales că este inaplicabil.

-M.Jacotă : "Aviatorii politici " vorbesc de morală !

-Gheorghiu : "Nu îngădui nimănui să se lege de cinstea și onoarea mea.

Am autoritate morală pentru că , 10 ani în opoziție , am făcut alegeri , am organizat congrese , am adus mii de oameni în partid ,și totul pe cheltuiala mea.Un ministru al dvs a venit acum la Cahul

[**probabil Mirto, care a făcut ademersuri la basarabeni**] ,să mă roage să revin în PNȚ

Am luptat 10 ani , am pus o cărămidă la casa PNȚ , nu aveți dreptul să-mi contestați cinstea.

Gheorghiu /

▣ **Profitorii puterii**

Legea nu este aplicabilă și nici completă.De ce numai controlul averii ? De ce nu și modul de trai ?

" În majoritatea cazurilor , cunoscând firea cheltuitoare a românului , să nu credeți că **cei mai mulți funcționari sau demnitari** , cari fură , rămân cu avere .Nu !

Cei mai mulți trăesc ca Fălcoianu : fură , cheltuesc tot și la urmă ... nu au nimic. "

Dacă **un parlamentar face afaceri de milioane** de lei , pentru intervenții la ministere , și **trăește somptuos , cu mașină , palat** etc etc ... cu **călătorii prin străinătate** , cu **joc de cărți** seară de seară , societatea n-are dreptul să-l controleze ? **Risipitorul de avere furată** din averea statului , este și **mai vinovat** ,

că risipește banii furați pe apa Sâmbetei . **El nu bagă banii în proprietăți** , el ... **va trăi bine , va petrece , va depune valută în străinătate , va cumpăra bijuterii...**

-Cristache D.Teodoru : Propuneți un amendament.

-Gheorghiu : Legea dvs este făcută pentru a produce diversiune.

"În țara aceasta , ne târâm în noroiul așa-zisei democrații , dar nu se face nimic pentru binele societății."

Știu că și **pe mulți din dvs . , vă doare sufletul , ca pe mine** , ; mulți majoritari mi s-au plâns ;

mulți au momente de explozie sufletească .

"Dar , **carul statului după război scârțâie mereu** , și mă gândesc cu grijă la ziua de mâine .

Acei cari au depus bani la băncile elvețiene sau aiurea , vor zbura cu avionul ;

dar noi , **cei ce trăim în mijlocul poporului** , vom fi **expuși răzbunării lui** ,

din cauza celor cari au jefuit societatea , **deși suntem cu sufletul curat."**

De aceea analizez **această lege** , astfel :

- este **praf de aruncat în ochii lumii** ;

- **să spună galeriile , tribunele , presa , opinia publică : < Iată , aceștia sun oameni cinstiți !">**

-I.Gr.Periețeanu : Ce propuneți dvs . ?

.I.M.Gheorghiu : "**Să se exercite un control serios asupra oricărui funcționar** , demnitar , parlamentar , din țara aceasta , **oricât de sus ar fi pus.**

Să justifice în orice moment averea și modul lui de trai "

Ar trebui **controlate chiar și cluburile politice** .

Să nu fie pedepsit denunțătorul.

IMGheorghiu / 23 sept.'32

---

j-1) **Ernest Marton** (P.Evr.) , Declarație la **legea control avere și apărarea onoarei** , 23 sept.'32

(DAD, MO 33, șed din 23 sept.'32, p. 1184)

" **Legea** adusă de onoratul guvern , **umple un mare gol** , mult simțit , de către întreaga populație a țării ,

căci această lege va avea darul **de a face un adevărat triaj moral , deosebind elementele corecte și demne**

de a ocupa funcțiuni în stat, de acelea care compromit locul ce-l ocupă.

"Alături de legiuitor, **noi credem** că este **absolut necesar**

ca elementele incorecte să fie înlăturate din viața publică .

De aceea, **considerăm această lege ca o măsură generală de moralizare** , care va aduce **un imens bine țării** , în condițiunile excepționale prin care trecem.

Nu o singură dată s-au adus acuzațiuni fătise corpului funcționăresc și reprezentanților electivi ,că au făcut averi fabuloase prin mijloace nepermise , învinuiri cari, după cum afirmă însuși d. Periețeanu ,au fost adesea întemeiate.

În mijlocul indulgenței generale, numeroase persoane [...] au rupt brusc cadrul unui trai modest ,pentru a duce o viață de lux și de belșug, în vădit contrast cu mijloacele bănești restrânse [...]

Legea aceasta , repetăm, aplicată, **va deveni un instrument util de educație cetățenească** ,motiv pentru care **vom vota proiectul de lege "** (**aplauze la pNȚ**)

Ernest Marton / 23 sept.'32

---

k./ 1) **dr.Lupu (PȚ)** , intervenții în discursurile lui **Șt.Holban și Vasiliu-Oituz** , 23 sept,'32

Polemica cu **Virgil Solomon ș.a.**

(DAD, MO 33, 23 sept.'32, p. 1173- 1175)

[**în scandalul declanșat când a vorbit de afacerea cu " spiritul negru "** ,

Cezar Spineanu, Cezar Simionescu , insistă să dea nume...]

-Lupu : Nu intenționează să intre în astfel de discuții , pentru că ... el nu crede în această lege.

"Această lege este o lege de moravuri , și moravurile se infiltrează prin educație și viață civică , nu prin legi."

" Averile mari se fac în viața politică - nu numai la noi, oriunde - prin două mari categorii de affaceri :

se fac prin **comisiunile împrumuturilor** și se fac prin **furnituri.**

Cele mai mari bogății, zecile și sutele de milioane , se fac atunci când **oamenii politici fac împrumuturi. "**

La miliardele care se cheltuesc la furnituri , fie civile , fie militare, se fură 30-40 % ..

Vă desfid că aveți autoritatea morală să puneți sancțiuni severe pentru astfel de oameni.

Pentru ce ? Vă voi spune eu, dar nu acum. Acum nu vreau să-mi stric pieptul degeaba , cu **"bazaconiile aceaste de legi "** , cu proiecte nestudiate.

Dar .... când l-am văzut pe d. **Virgil Solomon** că **o face pe "leaderul "** ...

mă uitam cu ironie la el ... pentru că a îndrăznit să mă întrebe pe mine ... din ce trăesc !

"Așa v-ați deprins dvs cu calomniile și cu averile risipite , încât atunci când v-am spus că trăesc

din diurna mea de deputat ați început să râdeți ! " [**Solomon vrea să-l întrerupă**]

Te rog să stai jos ; eu am ac de cojocul d-tale ... [**se ia la harță cu alți majoritari**]

" Când pedepsești la fel de aspru **pe cel ce fură , și pe cel ce denunță,**

înseamnă că **faci legea de ochii lumii."**

"Nu trebuie această măsură într-o țară de oameni lipsiți de curaj ,

unde **lașitatea este seculară** , moștenită din anumite **cauze istorice și psihologice** , care , spre nenorocirea poporului român **dăinuesc și astăzi**, încât **acest popor a fost nevoit** ,

strâns **între două imperii puternice** care au căutat să-l sugrume și, **apăsător de barbari** ,

să creeze proverbul **< Capul plecat, sabia nu-l taie >** și **< Mulțimea copiilor , bucuria Românului >** .

Dar , ce a fost bun în trecut, **astăzi a devenit o otravă de moarte** ,

pentru că **astăzi nu mai este permis să ții tot capul în jos** ,

atunci când suntem toți la un loc , și să mai aplici aceste proverbe. "

Nu puneți nici o pedeapsă pentru denunțatori !

Mai degrabă **delatori mulți, să prindem pe tîlhari !** (**aplauze la opoziție**)

[în finalul intervenției, spune că nu vorbește cu **Virgil Solomon** , până nu-i aduce **diploma de doctor**, **deoarece ... a auzit că** , deși ocupă 2 posturi de doctor primar, și stă mai mult prin Egipt...

nu are diplomă ! Apoi părăsește incinta Parlamentului !]

-**Virg.Solomon** : **Acuzația este ridicolă** .Este adevărat că ocupă 2 funcții.

Cât este deputat, are un înlocuitor , pe care îl plătește el, cf. uzanțelor .

El pune la dispoziție diploma sa (pe care o va aduce) dacă...

dr.Lupu consideră că **medicii sau profesorii nu au drept să facă politică !**

Întrebarea lui , **din ce trăește dr Lupu** , a fost mai fondată !

Cândva , **ACCuza i-a făcut o epigramă** :

< **Cinel , cinel, Cine e el ? N-are franc, Plătește Blank !**

Problema e ușoară , Răspunsul meu e franc: Ești Marmorosch la față,

La portofel ești Blank ! > (Mare ilaritate)

"Eu nu pot pune la îndoială autoritatea morală a dlui ACCuza .

Nu sunt însă de acord cu d-sa în ce privește ura de rasă "

Când însă eu primesc scris , de la un cetățean din Capitală,

că **dr.Lupu primește zilnic 2000 lei de la tripourile pe care le patronează,**

îmi pot permite să-l întreb : **din ce trăește ?** " (**aplauze la pNTJ**)

K / 2 dr.Lupu , protest la Sumar , 24 sept.'32

(DAD, MO 34, șed. din 24 oct.'32, p. 1188 - 1189)

▣ **Injurii, calomnii**

DI Solomon spune că eu primisc 2000 lei de la **caniota cluburilor** pe care lepatronez...

... Eram în guvernul 1927/ 1928 și mereu mă soma colegul de la Justiție, IThFlorescu,

să-l mut pe dl Solomon de la "Asigurări sociale " pentru că face politică PNTJ !

N-am luat acea măsură.

.....Ieri l-am apostrofat dintr-un scrupul moral-politic. "il me tapait sur les nerfs " ...

Eu sunt obișnuit cu atacurile ! De când am intrat în politică am fost făcut : "**bestie**" (la 1907) ,

"**scelerat** " ; 8 ani și jumătate , cît am lucrat la clădirea PTJ,

am fost acuzat că "**primesc bani de la Moscova** " ...

Sunt imun și vaccinat la aceste calomnii

▣ **Cluburile, Tripourile**

Cluburile sunt de 3 ani (1929) : unul la org.centrală, altul la org. Capitalei .

La aceste cluburi se joacă cărți.(ca la clubul averescan și cel al lui DRloanițescu)

-**M.Popovici** : La clubul nostru, de 6 ani nu se mai joacă.

-**Voce PNL** : Nici la cluburile liberale nu se joacă .

-**Lupu** : Să se facă o lege să le interzică .

- **ACCuza** : Nu-i nevoie de lege ! Desființați dvs tripourile de la cluburi .

- **Lupu** : **Vă asigur că le voi desființa.** Cel mai jignit s-a simțit când **l-a fost acuzată " sfânta mamă "** .

Atunci **a mers la Maniu** (care avea și el o mamă) , și , cu lacrimi în ochi, **l-a rugat să spună un cuvânt.**

" **DI Maniu** , cu ochii săi sticloși albaștri, **a rămas de piatră** și nu a spus un cuvânt.

De atunci , să știe ,că **l-am rupt complet de la sufletul meu** " [.....]

" **Voi vota această lege ; voi cere** cel dintâi să vină **o comisie** , compusă din toți

magistrații ,

să arate precis din ce și cum trăesc eu . Eu trăesc ca nimeni dintre dvs., **într-o**

cameră modestă ,

frugal, **nepermițându-mi nimic. Nu am fost la teatru de 10 ani de zile**, nu mă duc la spectacole,

nu am un giuvaer, un inel, un ac de cravată, nimic din ce formează toaleta superfluă .

Nu sunt în consiliul de administrație ; nu sunt dator la bănci ;

De ce veniți cu acuzații ? Consider o calomnie ignobilă aserțiunea dlui Solomon.

[**Cere din nou lui Solomon să vie cu diploma**]

K / 3) dr.N.Lupu (PT) , discurs la Legea control avere și apărarea onarei , 26 sept.'32
("Dimineața " , 28 sept.'32)

Lupu / 26 sept.'32

▣ **Legea**

"Am citit expunerea de motive : **o pagină frumoasă de literatură** , a unui **idealist incorigibil**. [**Mihalache**]

Dar în lmea aceasta de materialişti crași , trebuie să iubim puțin pe idealisti și să le facem măcar onoarea unei discuții.

Dar , în acest fel de lege, nu cred.

Aceasta este **o lege de moravuri** , și moravurile nu se pot corecta prin legi.

Chiar în domeniul juridic , legile se calcă. Dvs știți ce a spus marele **Balzac** :

< **Legile** sunt niște **pânze de păianjen** , în care se prind **muștele mici** ;

bondarii cei mari rup pînza de păianjen . >

În domeniul public, averile mari s-au făcut din comisioane și furnituri de la stat.

" Și vă desfid să ajungeți dvs să-mi arătați că veți putea , prin această lege , să faceți să se dea vreun ban înapoi ,

din multele milioane care s-au furat în materie de furnituri și în materie de comisioane , în împrumuturile de stat.

Atunci , dacă nu se pot lua 90 % din ceea ce constituie furtişag, în materie publică, la ce este nevoie să legiferati dvs . ?

Legea dvs de acum, este **extraordinar de tardivă**. [.....]

" Revenind la lege, să spun : **trebuie o asemenea lege** și mult mai **drastică încă**,

căci **ce să ne încurcăm cu codurile de pînă acum ?**

Omenirea evoluiază.**Destul de trist că am trăit 2000 de ani cu legile romane și cu codul roman .**

Trebuia să veniți de la început cu asemenea lege ; eu nu vă fac o învinuire numai dvs, ci tuturor.

De cîte ori , de la tribuna Parlamentului , nu s-au adus și s-au arătat **jafurile nemaipomenite**

care au mers pînă acolo , din partea slujbașilor , că **s-a înstrăinat sufletul alipit cu drag la țara noastră ?**

[.....]

"Noi putem să trăim pe **acest teritoriu blagoslovit de Dumnezeu** din antichitate , ca nici un alt popor din lume, căci **avem la noi totul și de toate**.

Dar avem scăzut , în același timp, într-un grad îngrozitor,

sentimentul de datorie pentru **lucrul public**,

și **de jertfă** pînă la abnegație, pentru **interesul comun**.

"Aceasta nu se va face și nu se poate face, prin legi." [.....]

"Veți adăuga **încă o lege inutilă la cele patru mii de legi** pe care le-ați făcut.

Dar , nu veți împiedica niciodată judecata aceea cistită și precisă a opiniei publice , care , cu ochi de sentință, vă spune : din muncă dreaptă nu faci palate de piatră.

Eu nu votez legea. "

Lupu / 26 sept.'32

▣ **Izvoarele corupției**

Războiul

" Războiul ne-a dat de sigur mărirea națională , întregirea granițelor firești.Dar nu numai aici , ci pretutindeni,

războiul a fost un război imoral , pentru că , în timpul războiului ,

sute de milioane de oameni au socotit că **a fura și a ucide este esența moralei superioare** .

Elita ardeleană

" Am intrat în epoca postbelică.Eu am scris atunci o serie de articole asupra **intelectualității ardelenne** .

Am spus atunci ce așteptam noi, de aici, de la cei de dincolo : așteptăm să iasă de acolo **o pleiadă de oameni de esență morală și sufletească a lui Gheorghe Lazăr**.

Am avut pe un Horia, pe un Cloșca, pe un Crișan , pe un Avram Iancu, care au plătit cu jertfa vieții lor.

Nu vi se cerea jertfa vieții dvs ; aceea o dădusem noi, aici , cu cei 800 mii de morți, din toate clasele , căzuți pe toate câmpiile de război.O dăduserăți și dvs , desigur, dar într-o măsură mai mică.

Ceream de la dvs., ardelenii, să vină acea elită , care n-a venit . "

Mentalități

"Noi putem să trăim pe **acest teritoriu blagoslovit de Dumnezeu** din antichitate , ca nici un alt popor din lume, căci **avem la noi totul și de toate.**

Dar avem scăzut , în același timp, într-un grad îngrozitor,

sentimentul de datorie pentru lucrul public,

și de jertfă pînă la abnegație, pentru **interesul comun.**

"Aceasta nu se va face și nu se poate face, prin legi. "[.....]

Lupu / 26 sept.'32

▣ **Guvernarea PNȚ și corupția**

Cu această lege, PNȚ nu va face nimic

" Întîi, pentru că , nu aveți căderea să o faceți . Pe drept sau pe nedrept , **administrația dvs.din 1928-1930** ,

nu a fost clasată între **cele mai cinstite și nepătate administrații ale acestei țări.**

-**Mihai Popovici** (ministr. Justiției) : Asta o crezi d-ta .

-**Lupu** : "O cred eu și o crede și poporul."

-**Popovici** : îi aduce aminte cînd , victimă a unor calomnii, Lupu îi spusese că nu va mai acuza pe nimeni , fără dovezi.

-**Lupu** : " Intervenția ministrului Popovici este inutilă, căci eu nu am acuzat personal pe nimeni."

-**Popovici** : "Dar ai bănuț pe toată lumea "

-**Lupu** : " Am pronunțat eu vreun nume ? Am făcut **procesul unei guvernări, unui întreg partid "**

Cazul Lupu .retro' 1915

Pe mine, oricine m-a atăcat, de mine nu s-a prins.Eu am trecut prin calomnii , cum trece gîsca prin apă,

pentru că nimic nu era adevărat, în dosul acelor acuzații.

În 1915, am fost trimis să fac **cumpărături pentru stat**. Am avut cu mine doi tovarăși.

Unul s-a întîmplat să nu fie de treabă.M-am dus acolo și, prin relațiile mele, am luat de la fabricanți ,

direct, materia primă cea mai ieftină care se poate găsi în toate anelele cumpărăturilor țării românești.

-**Dinu Brătianu** : Așa este .

- **Lupu** : Am luat bumbac cu 7 lei pachetul de 4 kg, cînd se vindea cu 13 lei. În timpul cînd eram la Londra ,

celălalt tovarăș a venit și a spus că am fugit în străinătate cu 5 milioane și cu o **americancă** (**ilaritate**)

Cînd am venit, i-am provocat pe toți domnii aceia care mă acuzau , să vină aici .

Camera, prezidată de **Mihail Pherechide** , iar fratele d-tale , dle Dinu **Brătianu** , întrebat de el a spus :

< Îl cunosc pe dr.Lupu.Nu poate face asemenea lucru.Așteptați să vină el . >

Pentru aceasta, i-am păstrat dragoste etenă în sufletul meu.

Am venit aici și i-am provocat să aducă acuzațiile. Au dispărut ca șoarecii, nu a mai venit nici unul.

Eu am spus : sunt niște infami.Au protestat tovarășii lor, iar Pherechide , care nu mă iubea, [...] a spus că epitetul e prea slab."

Lupu / 26 sept.'32

▣ **Corupția funcționarilor.**

Revenind la lege, **trebuia această lege, și mai drastică chiar** .[.....]

De cîte ori , de la tribuna Parlamentului , nu s-au adus și s-au arătat **jafurile**

nemaipomenite

care au mers pînă acolo , din partea slujbașilor , că **s-a înstrăinat sufletul alipit cu drag la țara noastră ?**

Ce , dvs nu știți **ce au făcut perceptorii în Basarabia ?**

Nu știți că proprietarii se duceau și împrumutau bani cu dobîndă de la perceptorul din

cutare circumscriptie ?

Pedepsitu-s-a vreunul, cu legile în vigoare ? **Nici unul !**

Nu știm noi **administartori financiari** de la dvs , cari au refuzat locuri importante și au luat postul de administrator financiar, fiindcă este mai rentabil ?

Lupu / 26 sept.'32

▣ " Afacerile " din PNT

Spiritul negru

Acum 2-3 ani, doi deputați PNT , erau revoltați peste măsură că anumiți **funcționari superiori** ai PNT erau amestecați în frauda spiritului negru. S-a făcut o comisie .A pornit o anchetă.

Nu s-a făcut nimic !

În timpul guvernării Iorga - Argetoianu , Societatea " Triton " (spirit negru) a fost amendată,

directorul și alți câțiva funcționari au fost arestați . A venit ministrul **Valer Pop** [murise Hamangiu]

... toți au fost eliberați ... și au fugit peste graniță. Din cei 1.180.000 .000 lei care trebuiau încasate

de la acești bandiți, **nu s-a încasat nimic , iar afacerea a fost clasată !**

Cazul Roxin

Din ce cauză ? Din cauză că erau în **Consiliul de administrație** al societății și **oameni din partidul dvs,**

Iar numele **bărbaților politici amestecați** , fără să fie în Consiliu, au fost ale d-lor **Roxin și Roianu.**

-**Th.Roxin** (care ședea în banca întâia, s-a repezit spre tribună și a strigat) :

" Minciună . Ești cel mai mare **calomniator** și cel mai mare **mincinos.**

Un om ordinar , un om ticălos, îți voi dovedi "

-**Dinu Simian** : îi cere lui Roxin să-și retragă cuvintele.(**se iscă un mare tumult**)

-**T.Roxin** : ... acest om este **cel mai mare calomniator** al României întregite ...

calomniator ordinar ce ești !

Mizerabile ! ... nu retrag nimic față de acest mare calomniator... **Mizerabile !** ...

- **Dr.Lupu** (**aplecându-se peste balustradă**) : Nu mă ating cuvintele d-tale !

- **Roxin** (în culmea enervării, sare peste trepte, ajunge în fața lui Lupu, gata să-l lovească,

dar s-a interpus între ei **ministrul Popovici** ; încăerarea a fost evitată ; zgomotul nu s-a potolit ...

Simian îi dă cuvântul ...) : gestul său trebuie interpretat ca o ieșire spontană și firească , după martirajul suferit timp de un an sub guvernul Iorga, când, fără să fie nici un indiciu de vinovăție,

s-a cerut arestarea lui. Nu a fost arestat , pentru că s-au găsit **judcători integri** care au declarat

că nu pot aresta un om contra căruia n-au nici o probă de vinovăție,și au clasat afacerea .

Afacerea Boilă, Sever Bocu .

-**I.M.Leon** : "**Justiția a avut pumnul în gură !**"(**se iscă alt tumult !**)

-**D.Simian** : cere lui Leon să-și retragă cuvintele ...

-**I.M.Leon** : Dvs credeți că noi n-am asistat la tot ce s-a întâmplat de la 1928 pînă azi ?

Eu nu știu că atunci cînd s-a deschis ațiune publică contra spirtarilor, a intervenit cineva să oprească cursul justiției ?

-**D.Simian** : cere lui Leon să-și retragă cuvintele ... **Nu admit să insultați justiția !**

-**IMLeon** : După Regulamentul Camerei, numai Coroana nu poate să fie în discuție ,

încolo, deputatul are voie să ridice la tribună orice chestie . [...] s-au făcut presiuni asupra justiției ,

cînd trebuia să intervină ca să reprime faptele de care au fost acuzați domnul **Roxin și toți ceilalți ?**

[...] judecătorului de instrucție, atunci cînd cerceta la Cluj faptele care se puneau în sarcina d-lui **Romulus Boilă,**

i s-a luat delegația.Același lucru s-a întâmplat și cu judecătorii cari judecau pe d. **Sever Bocu** la Timișoara.

- **D.Simian** : iar îl admonestează...

- **IMLeon** : socot că justiția poate să vină în discuția Camerei și n-am nimic de retractat.

[.....]

- **T.Roxin** : dr Lupu l-a mai acuzat o dată. A fost găsit nevinovat de justiție.
La toate procesele de presă pe care le-a intentat, calomniatorii nu s-au prezentat.

K/4 dr.Lupu ,

(DAD, Mo 36, 27 sept. 1309-1310)

-**CN Teianu** : s-a simțit jignit că dr.Lupu l-a amintit în afacerea cu spirtul negru .Protestează, argumentează .

-**dr.Lupu** : Iată ce se spune de dvs ., și veți avea ocazia la controlul averilor să căpătați "certificat" de bună conduită :

În 1918, erai subșef de birou la Ministerul de Finanțe , cu 250 lei pe lună.

Astăzi ai : 1 casă de milioane în București ; **vie de 10 pogoane** la Valea Călugărească ; **grădina de zarzavat** cu 60 de lucrători bulgari ; **o moșie** de 800- 1000 ha , la Brăila .

Dacă este adevărat , **opinia publică se întrebă : de unde ? !**

Onoarea nu se apără prin legi !

Lupu / 23, 24 , 26, 27 sept.'32

I) **V.Roșețeanu (PP) , la Legea control avere ...24 sept.'32**

(DAD, MO 34, șed. din 24 sept.'32, p. 1197- 1204)

▣ **Legea**

O consideră f. importantă.O va judeca din **4 p.d.v. : tehnic, utilitate, scop, sinceritate .**

Din p-d-v. tehnic, **opозиția a fost de acord cu majoritatea,**

de aceea **mulțumește lui Virgil Grossu și Periețeanu** , distinși juriști de la baroul Ilfov.

Exemplul ar trebui urmat și la alte legi.

/ **PNȚ a făcut o mare eroare aducând**, însă, acest proiect

într-un moment când se tratează cu străinătatea împrumutul pentru Conversiune .

Se confirmă că în Țara Românească se fură !

Țineți cont de Raportul Rist, ... și veți vedea că în Țara Românească se fură !

Nu trebuia să veniți cu legea într-o sesiune extraordinară .

Sunt așa mulți acuzați în PNȚ încât le este onoarea în pericol ,

de veniți în lege **cu pedeapsa denunțătorilor** , nu cu controlul averilor ?

-**IGR.Periețeanu : DI Otetelișanu (PP)** , în sesiunea trecută , **a susținut în numele PP utilitatea pedepsei denunțătorilor ...**

Acum am făcut o lege unificatoare. În Codul Penal transilvănean, acuzația mincinoasă , în apărarea onoarei, se pedepsește cu 5 ani de închisoare .

-**Roșețeanu** : A celor de rea -credință !

Este foarte curios că PNȚ face acum atâta caz de apărarea onoarei !

Nu urla PNȚ , în 1927, că mareșalul Averescu a furat perdelele de la Președinție ?!

Mareșalul nu s-a plâns de aceste calomnii.

Cazul Hamangiu .

De ce a confiscat PNȚ , ministrul Mihalache , "Nemul Românesc " din 8 iunie 1932 ?

lorga , în "Doi ani de restaurație" arată că **eminentul și cinstitul Hamangiu** a vrut să facă

purificare morală și **a murit de inimă rea când a văzut că este împiedicat .**

-**Iosif Rang (PNȚ)** : Trebuie să-i facem autopsie "(**ilaritate LD : !?!**)

-**Roșețeanu** : Îmi pare rău că asta stârnește ilaritate. De asta a murit Hamangiu , a făcut congestie ...

-**CNȚeianu (PNȚ)** .**A murit din cauza regretului infamiliilor pe care le-a pus la cale**

[...]

Tot ce era infamie și calomnie s-a scurs prin Ministerul de Justiție , un minister de " răzbunare politică "

Cazul Boilă

-**Roșețeanu** : Nu am crezut în acuzațiile aduse dlui ministru Popovici ,

dar "**cred că Boilă este vinovat "** . Cereți dvs o anchetă parlamentară și vă asigur că veți satisface

opinia publică și Parlamentul. **Eu cred că Boilă a comis ce s-a spus.** Convingeți-mă de contrariul.

-Pr. D.Man : Nu vorbiți așa de o persoană absentă , care nu se poate apăra .
Această lege va face lumină.

-Roșeteanu : De ce nu ați aplicat Legea din 1921 -legea Averescu - ,pentru îmbogățirii de război ?

-Periețeanu : Legea a fost abrogată de PNL ! Ea era pentru îmbogățirii de război, acum este pentru toată lumea .

Consiliile de administrație

PNȚ a înființat 100 de Consilii de administrație ,
ați plătit pe unii cu 200 - 500.000 și 1 milion de lei !

Dvs ați organizat , astfel , " jaful în mod legal " ...

-Dr.Lupu : Are dreptul dl Roșeteanu :Legea trebuia făcută din 1916.

Uite, La Uzina Reșița ... sunt 20 de membri în Consil de administrație,
care sunt plătiți cu 1, 2, 3 milioane ! Unii sunt juriști, alții sociologi ,
"granguri mari, în afară de politică " ...

-I.Gr.Periețeanu : Asta trebuie introdusă în Codul de comerț , la controlul Societății
Anonime , nu în această lege.

Roșeteanu / 26 sept.'32

---

m.)Gaspar Muth(P.Germ)Controlul averilor și apărarea onoarei,24 sept.'32

(DAD, MO 34, șed. din 24 sept,'32, p. 1212- 1214)

[LD : notă Jurnal 28 mai 1989 : " da, dle Muth ! Cu mare amărăciune ! Am notat aseară în Jurnal,

exact această amărăciune , stupefacție ... m-am simțit bolnavă de inimă rea pentru noi."
Interesantă ideea lui privind "oglindea de moravuri " (pe care o prezintă legile și
dezbaterile lor ,

în corpus juris al României) , a epocii interbelice.

El pune punctul pe "i" , adresându-se , peste timp , istoricului "de mâine" .

Folosește ideea lui în introducerea la acest moment legislativ.

[LD : Ziarist, avocat, Timișoara .Original din Lovrin]

Proiectul de față este unul dintre acelea despre care " istoricul României și după secole
va pomeni cu oarecare amărăciune." Curiozitatea acestei legi nu stă în faptul
că ea ar putea schimba radical moravurile noastre ... ci că **suntem siliți să declarăm**
că **nu sperăm acest rezultat " [!!!]**

"Curiozitatea specială care va da acestei legi o marcă istorică ,
este că ea va fi în corpus juris al României ,

o vie oglindă a moravurilor publice ale epocii noastre contemporane "

În opul său vestit în lumea întreagă "Grandeur et décadence de Rome"

istoricul italian **G.Ferrero** se ocupă foarte pe larg de unele **legi ale Imperiului Roman**
din timpul lui August: lex Popea, lex Caducaria, lex Iulia de adulteris.

Ferrero se ocupă de aceste legi mai mult decât de bătălia de la Teutoburg ,
unde Varus a fost bătut de germanul Cheruse .

Ferero pune **înfrângerea** pe seama ... **viciilor profunde care măcinau imperiul.**

Din epoca aceea a rămas zicala < **Romae omnia venalia** > .

Și acest proiect va fi, cum am zis, **o oglindă a moravurilor țării noastre** , ca un
simptom al unei boli ,

care dacă nu va fi vindecată , **va distruge organismul nostru de stat** .Ne temem că, la
urma urmei,

va fi pentru viața noastră de stat, **mai catastrofală decât orice criză**

materială ,financiară sau economică "

O refacere economică nu va fi posibilă fără o refacere morală . **Degeaba legiferăm noi**
controlul averilor

și apărarea onoarei , **dacă "corupția, delapidările, fraudele și șantajele , continuă "**
fără măsuri severe și imediate.

Citim **în Rusia sovietică** , aproape zilnic , sunt **condamnați la moarte**

și împușcați delapidatorii banilor publici ...

"**Până când țara noastră nu va avea un mare Harun -al - Rașid** , până când nu vom
avea **omul de stat mare**,

hotărât și capabil **a lucra cu mână de fier , extirpând corupția cu foc și cu fier** ,
atâta vreme **fundamentul statului nostru este periclitat** și o refacere durabilă este
imposibilă "

În Ungaria (la separarea de Austria) , după restaurarea Constituției ,
corupția era mai mare ca aici. Și odată a venit... acel Harun-Al-Rașid ungar ,
care a **gubernat 15 ani** , **Coloman Tisza** (tatăl lui Ștefan) : a numit **prefecți cinstiți** ,
nu politicieni ,

care au vorbit cu primarii , cu oamenii , în-patru-ochi , și a făcut curățenie .

(**povestește cum a fost destituit primarul din Lovrin-Timișoara**)

Astfel de om ar trebui și României. **Postulatele fundamentale** ale unei organizații de
stat sănătoase , **sunt** :

cinstea în viața publică și dreptatea , în toate ramurile conducerii de stat .

Muth /

▣ **Calomnie, șantaj , scandal**

▣ **Apărarea onoarei ?**

" **Nu cred că mai există o țară în lume** ,

unde **onoarea oamenilor conducători să fie pradă liberă oricui** , în așa măsură
ca la noi. "

După coloanele zilnice ale ziarelor de partid , **nici nu există un om de stat cinstit , în
țara aceasta** .

După culoarea de partid , **aici este atăcat d.Maniu, dincolo d.Duca** , și sunt **tratați ca
bandiți, ca escroci** .

Aceasta este realitatea ; **dacă nu individual, într-o formă destul de clară, în colectivitate "**

-**Șt.Cicio -Pop** : Dle deputat, eu n-am citit așa ceva !

-**G.Muth** : Căutați în ziarul "**Patria** " și ziarul "**Viitorul** " , ziarul "**Ordinea** " ;

la noi la Timișoara , vă pot prezenta **ziarele d-lui Avram Imbroane**

care-l atăcau pe d.**Vaida ca trădător de neam** ...

Opinia publică din România Mare nu mai are **nici o încredere , nici un respect pentru
conducători** .

Ori, este **o mare crimă să zdruncini încrederea poporului în conducătorii săi**,
pentru că în vremuri grele nu va rezista.

Recunoaștem stăruințele sincere ale legiuitorului , dar **această lege nu va afea
efectul dorit**.

Va da ocazie la **șantajuri, scandal de presă ... Furturile, delapidările** vor continua .

"**Numai precauția și viclenia vor fi mai mari** "

Cum vrei să apărăți pe conducătorii de stat , pe conducătorii partidelor ,

contra unor atacuri lașe și defăimătoare ?

Muth /

▣ **Libertatea presei**

▣ **Responsabilitatea presei**

Este destul să se găsească un așa -zis "**strohman** " (om de paie) pentru o **lovitură
morală** ,

în spatele căruia se află cei interesați ... și **începe o procedură penibilă,
contra unui om de talia lui Maniu sau Duca** .

De aceea era bun sistemul dezbaterilor secrete ,

nu dădea presei subiect de scandal . În 3 ore ... **știrile ajung la Paris, la Viena,**

iar ... **după 4-5 luni, judecătorul spune că ... "strohmanul" nu a avut dreptate !**

Aceasta este **o "jefuire morală" a conducătorilor , a poporului, a statului român.**

Și atunci... **unde găsim apărarea onoarei ?**

-**Emil Socor** ("Dimineața) : **Închidem gura presei, asta susțineți dvs.**

-**ACCuza** : A presei jidănești, calomniatoare .

-**Socor** : Dta , cu manile d-tale, de 50 de ani spui prostii

-**ACCuza** : Taci din gură trădătorule, condamnatule, degradatule !

-**Gaspar Muth** : **Dacă este vorba de o alternativă** , între închiderea gurii presei

și **apărarea onoarei conducătorilor, eu aș alege-o pe ultima.**

-**ACCuza** : Și noi , împreună cu d-ta .

-**Gaspar Muth** : " Dle Socor, **eu nu sunt reacționar** , sunt om de presă de 30 de ani.

Sigur, **presa să aibă libertate absolută**, dar "**și responsabilitatea să fie absolută** :

(**aplauze LANC**)

**o responsabilitate efectivă , nu ca astăzi , când durează luni și luni ,
zi de zi se produc în țară calomnii , aspra tuturor conducătorilor țării ...
și ei nu merg la judecată , tocmai din cauza legislației presei ! "**
**" Nu sunt concluziile mele personale , ci ale Partidului German ,
care a lucrat seros și sincer în această privință ,
fără ură de partid , și cu oarecare patriotism pentru această țară în care trăim "**
-Voce : "Numai oarecare ? !" [**LD : caraghioșii ! de ce se leagă !**]
-Gaspar Muth : Sunt mulți care pun la îndoială patriotismul nostru ,
totuși , **cu patriotism , noi vă propunem :**
**1.O lege severă , specială , o procedură extraordinară statorială ,
contra delictelor de corupție .**
**2. O lege specială , severă , cu procedură extraordinară , de urgență ,
în ce privește delictele de presă .**
"Fără combaterea eficace și radicală a acestor delikte atît de periculoase
din p.d.v. al vieții noastre publice , **țara noastră nu va fi vindecată** nici de boala sa
materială ,
nici de boala sa morală " (**aplauze la PNG , la unele bănci ale opoziției**)
Gaspar Muth / 24 sept.'32

---

n) Adam Popa (PNT) , la Legea control avere ...24 sept.'32
(DAD, MO 34, 24 sept.'32 , p. 1216- 1220)

▣ **Mentalități , Retro '**

Înainte de 1919 , în Ardeal , a fi conducător era echivalent cu un apostol ;
Poporul avea **încredere absolută în conducători** ;
Există **o mare închegare între conducători și conduși** ;
Nu s-a fi realizat unirea dacă nu ar fi existat această încredere ;
În Vechiul Regat , la fel , nu erau mai prejos .
**"Neamul românesc , în toate părțile lui , a avut conducători deopotrivă dotați
și sub raportul moral și sub raportul capacității , al priceperii. "**

▣ **Mentalități contemporane**

Față de orice guvernare , există suspiciuni .
Prin aceasta **se subminează interesele naționale** ale unui neam.
" O stare sufletească în care nu există **nici un fel de încredere între cei conduși și
conducători** ,
nu va putea duce la zile mai bune." Concepția de cinste **trebuie** ridicată și sus și jos.
Trebuie să avem acest ideal de înălțare morală.
Luptele politice să fie duse pe tema credințelor , convingerilor , nu a acuzațiilor.
-Nu cu calomnii care jignesc întreaga clasă conducătoare , se pot îndrepta moravurile ;
**-De obicei , se acuză cu mare ușurință , din patimă , cu patimă , din interes , din
răzbunare ...**
-Trebuie împiedicată libertatea de a cleveti , de a acuza fără temeii ;
**-Prin lege , PNT pune la temelie o nouă piatră fundamentală la temelia și dezvoltarea
României.**
Adam Pop / 24 sept.'32

---

o.) I.Zelea Codreanu (G de F) , la Legea control avere ...,24 sept.'32

(DAD, MO 34, 24 sept.'32, p. 1220 -1227)

[**LD : vezi o parte autobiografică , din discurs , la fișier G de F .**

**Este prieten cu M.Popovici - au fost ostași , împreună , în război - dar legea nu este a lui ,
este a PNT !]**

LD : era sîmbătă seara ; în incinta Adunării , cca 30 deputați .

(GGMironescu voia să treacă repede niște legi financiare)

**IZCodreanu , de cîteva ori , spusese că se grăbește , că pierde trenul spre casă , ceea ce
stîrnea rîsul adunării .**

Cine avea urechi de auzit spusele bătrînului Codreanu ? !

Dacă ar fi vorbit un adversar "reputabil" , Camera ar fi fost plină.

Și totuși ! În discursul lui Codreanu există multe **elemente de doctrină legionară**.

Explică celorlalte **partide** de ce **nu vor, nu pot și nu vor rezolva problemele țării**.

Prevestește revoluția legionară . În Parlament se rîde, se rîde, se rîde.....]

IZCodreanu /

▣ Curențe morale în PNȚ

Legea este rezultatul a **două curențe din PNȚ** , foarte distincte .

Două curențe, două nuanțe, nu "regionale",nici "politice" , ci ...morale .

/ **Unii** luptă sincer **pentru ideea legii** ; vor să contribuie la **purificarea societății** , a **atmosferei morale** ;

/ **Alții** vor vota legea **pentru "a trage mușamaua "** care acoperă jafurile .

Mușamaua asta **se întinde, se întinde , este elastică , nu se rupe de zeci de ani.**

În Parlamentul Iorga (în care el a intrat spre sfârșit, la parțială) a văzut o chestie "**misterioasă**" :

de unde **PNȚ vocifera și voia votarea legii de urgență** , după niște vorbe "magice "ale lui Iorga , **s-a potolit !**

Ce a spus atunci Iorga ? : < De ce această **grabă extraordinară acum**, nu credeți oare că era mai bine venită

cu câțiva ani în urmă , înainte de a se fi făcut **anumite depozite în străinătate ?!** >

Atât a spus prim-ministrul de atunci... și valurile agitate s-au potolit !

Acum , ce atîta grabă cu legea asta ?

IZCodreanu

▣ Poziția Gărzii de Fier

DIVasiliu Oituz (LANC) a citit dintr-un Manifest [**LD : vezi mai sus : cel cu 106 tâlhari**] , pentru care dvs ...

Îl învinuieți de " demagogie " .**Ce nu a spus d-sa** , este că **Manifestul este al Gărzii de Fier,**

și este lansat de șeful grupării noastre [CZCodreanu- fiul] înainte de alegeri.

Dacă vă amintiți , în Camera trecută , **șeful Gărzii de Fier a cerut pedeapsa cu moartea pentru cei ce jefuiesc banul țării .** Lumea întreagă s-a ridicat contra acestei idei.

" S-au ridicat **șefi și frunțași de partide și de grupări politice** ;

s-a ridicat împotriva , **presa,aproape în toată țara și în unanimitate "**

De aceea, **Corneliu Zelea Codreanu a trebuit să răspundă cu acel " Manifest "** ,

intitulat "Pentru ce am cerut pedeapsa cu moartea "

IZCodreanu /

▣ Jafurile ,

▣ Răspunderea partidelor

-**VBeldie** :DI Oituz a luat manifestul dvs "

-**IZCodreanu** : Se întâmplă adesea pe la d-lor , dar noi nu facem caz !

În acel **Manifest** , s-au publicat **jafurile descoperite în 1931** (culese , cu răbdare , din presă)

Și s-a ajuns la un total de **19 miliarde și 700 milioane.**

-**VBeldie** :Cu acel **Manifest** , **dvs v-ați ridicat nu contra hoților , ci contra partidelor politice .**

Ați împărțit **Manifestul**, **cerând pedeapsa cu moartea** și arătând că **partidele au dus țara la dezastru .**

Dar din acele nume, nici unul nu era al oamenilor politici

-**IZCodreanu** : Manifestul a cuprins pe jefuitorii publicați.

Dar jaful indirect, al politicienilor, în Consiliile de administrație , în trusturi ? !

Cele **19 miliarde** erau " o picătură de apă " , dacă nu în mare, într-un lac mărișor !

Dacă aducem învinuiri partidelor ? Da !

N-am trecut numele unor politicieni , pentru că nu am știut precis sumele .

Altfel, **Manifestul** ar fi ajuns la sume fantastice ! " Dar , d-lor, **o acuzare directă o**

aduc de aici,

de la tribună , tuturor partidelor de guvernământ :

din cei ce au furat miliardele , câți sunt în închisori ?

-Iosif Rang : Mergeți la tribunale ! **1-90 de procese zilnic** , pentru fraude, furturi, delapidări ...

-IZCodreanu : Eu v-aș duce la închisoare , nu la Tribunal !

Există în închisori dintre cei ce au furat de la 100 milioane în sus ?

Sunt din cei ce au furat o găină, o căciulă, un suman ... **Partidele sunt vinovate de situația aceasta .**

-M.Negură : N-ai fost niciodată într-un partid politic ? Eu te știu averescan....

[.....]

-IZCodreanu : Dvs nu spuneți că se fură și din bunul particular , când țaranul vinde grâul [...]

În care țară dinlume , afară de coloniile din Africa, exploatate de aventurierii albi, s-ar putea ca un țaran să ia pe 1 Kg de grâu ... 1 covrig ? ! Acesta este jaful !

"Țara noastră are o pungă , grozav de mare , **plină cu puroi** , care îi ține **temperatura ridicată**

și amenință să dea în **septicemie** și să ne ducă la **moartea nației noastre** [.....]

Dvs. , prin legea dvs., spuneți ce i se cuvine bolnavului :

" să i se dea ceai de romaniță și oblojeli calde " (**ilaritate**) D-lor, este prea târziu !

IZCodreanu /

▫ **Apărarea onoarei ! ?**

"Trebuie să vină bisturiul de fier , să taie punga cu puroi , și, oricât de dureroasă ar fi pentru trupul nației,

această operație , să stoarcă , până va ieși tot puroiul. " Nu cu ceai de romaniță și oblojeli !

În loc să fiți preocupați de asta , dvs . **vă gândiți la 100 de inși care , săracii de ei , pot fi calomniați !**

Cât despre **calomniile de presă** , știe el cum merge asta în justiția românească !

(El are un proces cu Jak Leister de la " Neamul Evreesc " , care se judecă de 10 ani !

Iar dacă este vorba să se aleagă între terfelirea onoarei și moartea nației, preferă să suporte durerea calomniei)

Națiunea română vrea ca în întinericul acestor nenorocite vremuri , în care se jefuiește țara,

- de cei mici , " cu mult " ; de cei mari " cu foarte mult "-

să fie prinși și " să fie duși de-a dreptul la abator " [o parabolă cu boii la abator]

-Ernest Ene : **Să auzim soluțiile dvs.Le aveți preparate ?**

-IZCodreanu : Mă mir că după parabola cu boii la abator, mă întrebați de soluții ! [.....]

nu avem încredere că dvs veți prinde boii să-i duceți la abator ...

-C.Algiu : Suntem siguri că **nu avem asemenea boi care pasc iarba țării .**

-IZCodreanu : Țara întreagă crede că **aveți nu numai boi ci și Boili** [**cu asta le închide gura !**]

"Controlul averilor " **! Ce bucurie am avut** când am văzut titlul legii ! Eram gata să-mi înstrunez lira să vă laud !

-dr.Lupu : Ai fost naiv !

-IZCodreanu : dar am citit mai departe ... și am văzut că **marea dvs preocupare este " Salvarea onoarei " !**

Blestemata opinie publică care nu are altceva de făcut decât să vorbească de rău pe bieții oameni nevinovați ,alături de gura lumii și presa pe deasupra !

"Este adevărat când **presa liberală scrie despre național-țărănești** [...]

și perfect adevărat când **presa național-țărănistă scrie despre liberali ! "** (**ilaritate**)

"Eu dau perfectă dreptate și unora și altora "

IZCodreanu /

▫ **Sancțiunile ?!**

Deși știți că < **Gura lumii doar pământul o astupă !** > ... **legea vrea să astupe " gura lumii "**

Sancțiuni ? : 90 % din avere .Îi lasă 10% hoțului , merită și el săracul măcar atât , că a fost isteț să fure .

Vreo pedeapsă ? : nu se poate , căci sunt hoți "subțiri " ! Pedepsim pe " denunțatori " !

Și atunci întreb : Ce iese din această lege ? : să închidă gura lumii și a presei .

"Legea nu urmărește pe jefuitori , ci îi pune la adăpost , îi apără "

- **Gr.Periețeanu** (raportor) : Vrea să facă niște precizări, nu pentru **IZCodreanu** - care este de bună credință -

ci pentru **d.M.Negură**, ca să-i explice ce înseamnă denunțul de " bună-credință "

- **M.Popovici** (ministr. Justiției) : Dle Negură, când veți veni dvs la putere , veți îmbunătăți legea,

iar "când va veni dl. Zelea Codreanu o va face și mai drastică ,

va pune pedeapsa cu moartea și așa mai departe " (ilaritate)

Foarte bine. Noi facem atât , începutul. Dvs veți face ce vreți, dar lăsați-ne să trecem legea !

[urmează o polemică **Periețeanu -Lupu -Negură**]

Vă mulțumesc, m-am odihnit suficient (ilaritate) [.....]

A ! veți zice , dar atunci **pățimesc 157 de oameni din Țara Românească** , indicați pe nedrept de denunțatori !

"Ei bine, lasă-i să pătimească , numai țara să trăiască !"

IZCodreanu /

▣ **Legea ?**

" Faceți această lege cum vrea poporul , și veți avea în câteva ore încrederea națiunii :

1. Toți locuitorii, în 3 luni, să-și justifice averea .

2.Dați 25 % statului, 50% denunțatorului , din ce se confiscă .

3 . Calomniile nu vor fi pedepsite ."

De ce nu faceți așa ? Pentru că nu puteți să veniți dvs cu această lege .Pentru ce ? Vă voi spune eu...

-**VGBeldie** : Cu atât mai bine . (ilaritate)

-**IZCodreanu** : ... Și noutatea este o prevestire ...

-**M.Negură** : Funestă ! (ilaritate)

-**IZCodreanu** : "Nu-i nevoie de acest adaos acum , aici, dacă ar fi cazul , l-aș spune eu singur.

Dar nu-l spun ca să nu vă speriați , deși într-o măsură oarecare este și o prevestire funestă

pentru partele noastre de guvernământ ! Dlor deputați ! popoarele se conduc de sisteme .

Sistemul actual de conducere al popoarelor **s-a născut la 1789** ....

-**Voce** : Ziua ?(mare ilaritate)

[**anunță revoluția legionară** - vezi la [fișier G de F](#)]

IZCodreanu / 24 sept.'32

---

p)**G.Uzum** (**PSD**), la legea control avere , **24 sept.'32**

(DAD, MO 34, 24 sept.'32, p. 1214- 1216)

[**LD : a fost 11 ani în PNȚ , de aceea roagă să fie respectat**]

14 ani în opoziție, PNȚ a trâmbițat în dreapta și-n stânga că este jaf, că se fură ...

▣**Apărarea onoarei ?**

- **Uzum** : **Denunțul este glasul opiniei publice** .Până acum am auzit de câteva cazuri : **Tancred Constantinescu, Boilă și Afacerea de la P-A.R-I-D.** (18 miliarde , a PNL !)

-**M.Negură** : s-a constatat că toate au fost calomnii

-**ACCuza** : Cum să cereți dvs dovezi denunțatorului ?

-**Uzum** : Eu am făcut interpelarea cu panamaua de la PARID (bălți, pește)

Mi s-a adus un camion de dosare .Am cerut un funcționar. Am acte oficiale despre tantieme,

jetoane de prezență, misii, deplasări, etc etc ... ale membrilor Consiliului de administrație (1929, 1930)

dr.Antipa : 1929 : tantieme - 538.404 lei ; misii -100.000 ; deplasări - 17 .000 ; jetoane - 39 .000 lei

1930 : 477.000 85.000 110.000

567.000

Apoi acesta nu este jaf ? dr.Rădulescu : 620.000 ; dr.Voinov : 675.000 lei ;

Căpățâneanu : 1.017.392;

Nicolau : 200.000   Roznoveanu : 414.000 ; **În total, 6.480.000 lei**

-**dr.Lupu** : De aceea este peștele scump !

-**Gh.Uzum** : PARID a primit în 1930 , 100 milioane credit pentru investiții și îmbunătățiri de baltă.

Voi veni eu cu cântecul afacerii de la PARID ...

Dacă sunteți sinceri, părăsiți partea a doua din lege (**aplauze la PSD**)

PSD / 23 sept.'32

---

r) **D.Cioc (PNL-2), la Legea control avere ...24 sept.'32**

(DAD, MO 35, 26 sept.'32, p. 1269- 1275)

[**LD :este însărcinat să vorbească în numele PNL - georgist**

Poate îl nedreptățesc, dar , după argumente și stil,

tare înclin să cred că este creația lui George Brătianu.

În orice caz, abordarea este deosebită, oferă explicații la anume fenomene specifice democrației , și , decurgând din ele, argumente la lege]

În 1918, ministrul Finanțelor , **Arion** , introdusese în Legea fiscală chestiunea controlului averilor ;

În 1921, **Titulescu** a legiferat în legătură cu " îmbogățirii de război "

În 1929, PNȚ a dat o lege de amnistie , pentru cei pedepsiți pentru îmbogățire pe căi ilegale.

▣ **Criza morală**

Legea se face cu consimțământul tuturor partidelor ; era cerută de opinia publică ;
îmbrățișează **un fenomen nou : criza morală , izvorâtă din război și evoluțiile postbelice .**

- **Tendința marilor demnitari de a se îmbogăți fără muncă** , prin exercitarea propriei influențe și demnității lor,

-**Opinia publică , exagerând, pornită contra tuturor demnitarilor ;**

Acestea sunt **cele două fețe ale unui fenomen social -moral .**

▣ **Omul politic al democrației**

Ce se urmărește prin lege ? - potolirea iritării opiniei publice contra îmbogățirii ilicite .

- **Domeniul este nou** , pășește dincolo de dreptul pozitiv actual. Nu găsim **nici o doctrină** în această materie ,

nici o reflecție, nici un studiu, nici o altă legislație pe aiurea,

afară de legea bulgară (pe care nu o avem) , care nu este amintită în Expunerea de motive .

- Nu se găsește **nici o tradiție istorică** , pentru că fazele conducerii popoarelor , anterioare democrației ,

nu au simțit nevoia unor legiferări a controlului averilor .Toate aceste faze , mai apropiate de absolutism,

țineau poporul și opinia publică prea departe de conducători, iar conducătorii ,

la o înălțime destul de mare în turnul lor de comandă , erau feriți de ochii indiscreți ai controlului .

- **Democrația a scos politica din cabinetul oamenilor de stat ; democrația a aruncat politica în stradă ;**

- **Omul politic al democrației** trebuie să-și ducă viața publică **în văzul lumii întregi** ,

< **în vitrină** > zice Barthou , în <Le Politique > din < Caracteres de notre temps >

sau < **sub geam** > , cum zicea d. ministru Mihai Popovici ,

în Comisiunea care a examinat proiectul acestei legi. "

-"**Omul public** , sub democrație , trebuie să-și ducă viața **sub văzul lumii întregi** , ceea ce nu se cerea conducătorilor de ieri. "

D.Cioc /

▣ **Opinia publică în democrație**

Când a coborât " în stradă " , **politica a intrat în mulțime și în presă.**

"Omul de pe stradă", în examinarea problemelor politice, trebuie să recunoaștem că aduce cu el toate instinctele, prejudecățile, toate pasiunile, și, de multe ori, întreaga lui ignoranță.

De aceea, prin legiferare, democrația trebuie "să-și apere conducătorii cinstiți, de orice calomnii",

trebuie să se apere "înlăturând pe conducătorii incorecți"

D.Cioc /

▣ Legea

"În maxima acestui pendul" se găsește însăși chestiunea pe care o discutăm astăzi: **apărarea elitei corecte, îndepărtarea conducătorilor incorecți.**

Trebuie să recunoaștem că **legea este o inovație.**

A trebuit să ne ferim de stâncile dreptului pozitiv, care, de multe ori, erau constituționale (art. 26, privind presa; art. 14-15, privind confiscarea averii)

Făuritorii legii au reușit să facă o **lege -instrument admirabilă**, merite deosebite având Periețeanu.

S-au definit bine categoriile juridice: avere, avere ilicită (noțiune nouă, de ordin moral)

D.Cioc /

▣ Momentul etico-politic

[**Lupu atinge culmile demagogiei și nesimțirii ! Mai este și ignorant ! Urât caracter are !**]

PNT este inițiatorul și autorul legii;

PNL nu au adus-o, pentru că **nu a fost necesară**; înainte de război nu au fost asemenea tendințe.

-dr Lupu: Îți aduci aminte de vorba lui Ion Brătianu: **< Îmbogățiți-vă, cu orice preț ! >**

-D.G.Deleanu: Prin muncă și în mod cinstit

-dr Lupu: Este un fenomen care **s-a repetat cu național-țărăniștii**,

pentru că **și ei s-au îmbogățit cu orice preț !**

- **Inculeț**: Dle Lupu, ești sigur că Brătianu a spus aceasta ?

- **Dr.Lupu**: Dta n-ai de unde să știi, pentru că, pe atunci, erai comisar în Rusia (ilaritate la PȚ)

Eu mă refer la Ion Brătianu cel Bătrân. Dta nu ai studiat istoria.

Când, în 1864, s-a făcut exproprierea și s-a dat țăranilor 1/3 din moșii, tot ce a rămas mai bun s-a dat statului care l-a dat, pe 30 de ani (5 lei ha 1) ... pentru a forma

burghezia liberală. Ideea era bună din p.d.v. politic, dar nu și moral!

-George Brătianu: Dle Lupu, fraza trebuie întregită cu înțelesul dat de d. Deleanu.

-D.Coico: Intervenția dlui Lupu, subliniază justetea afirmațiilor mele.

Legea nu a fost necesară nici în 1928, la venirea la putere a PNT.

Cioc /

▣ Amnistii

- **Cioc**: **În 1929**, PNT a dat o lege de amnistie, pentru cei pedepsiți pentru îmbogățire pe căi ilegale.

- **Răutu** (PNT): După război, PNL a dat 7 amnistii cu caracter penal, prin care s-au acoperit

toate turpitudinile vechi, falsuri etc.

-D.luca (PNL-1): Amnistiiile au avut caracter politic și militar

-D.Cioc: acele amnistii erau în cadrul general european cariertau o serie de abateri de la legile militare.

Ori amnistia din 1929, a fost oribilă din p.d.v. juridic, deoarece au intrat în ea mari infractori,

fraudatori de milioane. Aveați și dvs delincvenți în întreaga cooperatie. Ați greșit politicește și,

de aceea, acum a trebuit să veniți cu această lege.

Cioc /

▣ Diversiunea PNT

Dorința opiniei publice de a veni cu o atare lege s-a ivit în 1931, în iulie ...

de aceea ați venit atunci cu primul proiect (pe care l-ați și aruncat după căderea

guvernului)

"Dansul miliardelor " , al bugetelor umflate , al împrumuturilor , " a prins în oarecari contingente ilicite

pe o parte a personalului dvs. politic." Atunci opinia politică a început să acuze .
Ca o ripostă la această acuzare , ați venit cu acel proiect , în iulie 1931 .

▣ Legea

Ce perspective are legea ? DI Periețeanu, spune : < Ora socotelilor a venit ! >
Eu cred că acea "oră " ... n-a sosit deloc ! Sunt pesimist . Nu vor fi prinse cazurile de îmbogățire

dinainte , nici cele legate de "dansul miliardelor " ; nici comisioanele ; nici furniturile ;
nici averile făcute prin trafic de influență , nici a băncilor falimentare , nici jetoanele
prezență, nici tantiemele ...

Art. 42 este bun pentru viitor : declarațiile de avere obligatorie a oricărui funcționar , de
aici înainte .

PNL va vota legea , cu încredere în efectul viitor .

D.Cioc / 24 sept.'32

---

s) Virgil Solomon (PNT) - replică lui Lupu , la Sumar ...26 sept.'32

(DAD, Mo 35, 26 sept.'32, p. 1267 ; 1275- 1282)

[LD : Virg. Solomon aduce și prezintă diploma în medicină, 1921, în original .

Dr. Lupu : Nu-i satisfăcut. Nu are valoare .Sunt și diplome false ; protestează , se simte
lezat

---

t) Imre Rety (BEM) , la legea control avere și apărarea onoarei, 27 sept.'32

("Dimineața " , 28 sept.'32)

(DAD, MO 33, 23 sept.'32 , p.)

/Legea a venit cam târziu , nu cred că va aduce rezultate reale ;

/ Efectul ei va fi benefic pentru viitor ;

/ Legea este nu contra partidelor , ci contra oamenilor răi ;

va fi pusă în aplicare , nu din răzbunare , ci cu dreptate ;

/ ea va contribui la ridicarea cetății cinstei și a moravurilor publice curate ,

care cimentează și solidaritatea între popoare.

Imre Rety / 27 sept.'32

---

u.) Gr.Periețeanu (raportor) , discurs-concluzie ,Legea control vere,...27 sept.'32

(DAD, Mo36 27 sept.'32, p. 1290- 1297)

▣ Legea

Când **criticile** la lege sunt **tangențiale** ; când **argumentația** este un **carambolaj**,
când **proiectul** de lege este un **pretext de atacuri personale** ; rolul raportorului este f.
reduc.

Legea nu este opera sa ; este **rezultatul fericit al unei colaborări fructuase** , ca
niciodată ;

a fost definitivată cu **concursul distinșilor opozanți** , cărora le mulțumește.

În Comisii, tot timpul a fost **"un armistițiu , fără precedent** în munca acestora .

La asta a contribuit și **spiritul larg, înțelegător al d-lui Popovici** , care nu a tiranizat ,
încât această lege este , **efectiv, opera Corpurilor legiuitoare.**

D.luca l-a reproșat **"erori" istorice** . "Lacunele" istorice au fost deliberate ,
și s-au datorat dorinței sale de a nu strecura "note iritante" .

De ce atâta zbuțum pentru **prioritatea ideii** ? Ea nu aparține **nici PNT , nici PNL**,

/ ci lui **Titulescu** care , în **1921**, (art. 19 din Legea contribuțiilor) a prevăzut **obligația
declarației averii**

de către oamenii publici . Ideea a fost legiferată ; ea nu a fost aplicată.

În **1923**, la modificarea acestei legi, **ideea de control al averilor, a dispărut.**

În apr.**1931**, Proiectul **Valer Popp** , era incomplet, inform, inaplicabil.

Ideea a fost preluată de PNT , de Mihalache .

Important este că, **până azi, averile nu au fost controlate** .

IZCodreanu cerea **să controlăm pe toți** : sfredelind ziduri, siluind căminurile , săpând pivnițele , sondând tainițele trupești, ca să descopărim : valuta forte, diamante , briliante ... (**ilaritate**)

"Psihozele sunt grave , mai ales când au un caracter colectiv. "

Vreți să controlăm valuta în străinătate ? Cu ce drept ?

/ **"Sunteți prematuri cu preconizările dvs.**Actuala așezare socială nu îngăduie înfăptuirea lor .

În ce privește **prevestirile dvs. fatidice** , **le ascultăm cu mâhnire**,

fără să pierdem încrederea într-un viitor apropiat și bun. "

/ Pentru a ajunge la această lege, **am sacrificat principii scumpe ale Constituției** , care vizează libertăți și inviolabilități ,ale dreptului pozitiv, inversând procedurile ...

(**Vasilie -Oituz** : Pe baza acestor principii s-au făcut toate tâlhăriile în Țara Românească .)

cât de dureroasă poate să fie călcarea și nesecotirea acestor principii ,

pentru care omenirea a luptat atâtea veacuri !

/ **Nu cereți toți respectarea Constituției ? !** De 4 zile trăim într-o atmosferă de **agresivitate colectivă**.

Discursurile s-au ocupat mai mult de **soarta "denunțătorilor"** și f. puțin de controlul averilor .

Vă asigur că vom avea "denunțători " Pletoră ! Dacă nu avea **partea a II-a**,

dacă "veninul " nu era neutralizat , legea putea deveni un seris instrument de luptă politică ,

armă cu două tăișuri .(**Victor Slăvescu** : De sigur !) Românii nu se vor prezenta cu denunțuri ?

"Numai când se va apăsa **magicul buton al clientelei politice** , **se vor pune în mișcare anumite resorturi sufletești și denunțurile vor fi gata " !**

(**D.Ionescu** : "Se va face o mașină denunțătoare ")

De sigur ! Și recunosc, sub acest aspect, **legea este inoportună . Inoportună, dar ... serios cerută , prin consensul tuturor partidelor.**

/ Codreanu a preconizat controlul tuturor averilor . Ar fi fost **un sistem inchizitorial**, un fel de < **Bocca de lione** >(lugubra cutie de scrisori venețiană)

Când controlul este inutil, exercitarea sa este jignitoare.

Justiția nu trebuie să devină tarabă pentru denunțători, arenă periculoasă în care detractarea să-și verse impunit nesfârșitul ei sac de infamii .

Să-i premiem pe denunțători ?

Șantajul n-ar mai sfârși ,decât odată cu trecerea averii de la șantajat , la șantagist !

De aceea **denunțătorul de rea credință trebuie pedepsit .**

Cere votarea legii.

I. Gr.Perițeanu / 26 sept.'32

---

v.) **M.Popovici** (ministru Justiției), **discurs -concluzie** , **Legea control avere, 27 sept.'32**

(DAD, MO 36 , 27 sept. '32, p. 1297-1301)

▣ **Legea**

[**LD este prima oară când legea este atribuită lui Maniu !**]

Inițiativa acestui proiect este **revendicată, în întregime , de PNT**

Iuliu Maniu întocmise **un proiect** pe care a vrut să-l depeie în ziua **când Iorga a dizolvat parlamentul** (apr.'31) .

Proiectul, studiat de juriști , a fost **însușit de Ion Mihalache** , și propus **de 2 ori în Parlamentul Iorga** .

Acum, **am depeș același proiect** , pentru a nu se spune că ne-am schimbat opiniile, de când nu mai suntem în opoziție.

Am cerut părerea calificată a d-lui **Perițeanu** , și d-sa mi-a spus **că nu merge , să nu-l semnez, să-l mai studiem.**

Proiectul actual este definitivat de Perițeanu, Grossu și Penescu .

Comisia juridică (Cameră și Senat) l-a studiat și l-a adus în această formă.
Cu această lege , ne găsim la **granița dintre morală și drept** și de aceea este foarte greu de hotărât.

Ideile morale , valoarea moralei , este o **idee de ordin intern , sufletesc**.

Judecătorul actelor morale este **conștiința fiecăruia** și constrângerea internă.

Când conștiința slăbește , când controlul intern slăbește , **atunci intervine dreptul pozitiv**

cu constrângerea , **pentru a împlini lipsa de control a conștiinței**.

M.Popovici /

▣ **Regățeni - ardeleni**

-M.Popovici : " dr Lupu a adus critici aparte ardelenilor . "Spre durerea noastră, acesta este adevărul :

persecuțiile cele mai feroase s-au adus împotriva Ardelenilor [...] nu numai din PNȚ ,

ci și a celorlalți Ardeleni .**Suntem revoltați**. Cum ? **Un Cicio -Pop, un Maniu , un Vaida , un Vlad,**

nu au fost totdeauna o pildă de cinste ? " (Aplauze PNȚ)

Credeți că ei nu au avut ademeniri destule pe vremea Ungurilor ? **Nu au venit cu steagul curat ? "**

-M.Negură : "De ce de d.Cicio -Pop nu vorbește nimeni , și de **Boilă , toată lumea ? "**
Românul zice că până nu faci foc nu iese fum.

-Ștefan Goiceanu : **Spiritul negru nu înseamnă Ardealul**. Tot ce este curat sufletește în Ardeal,

nu se poate solidariza cu chestia spiritului negru.

-M.Popovici : **Împotriva oamenilor politici din Ardeal** persecuțiile s-au dus **pe chestiune materială**.

S-au produs împotriva lor și, la căderea guvernului, din motive electorale , **a fost arestat Crișan ;**

se dăduseră **ordine de arestare contra lui Voicu Nițescu, Al.Vaida Voevod ...** Acestea nu sunt persecuții ? !

Eu fac parte dintre cei care s-au străduit să împace , să apropie mentalitatea din Ardeal cu cea din Vechiul Regat .

dr.Lupu vrea să tulbure din nou apele , să răspândească iar acea atmosferă tulbure în Ardeal...

Băncile din Ardeal - sărăcite ; întreprinderile din Ardeal - sărăcite ; indivizii din Ardeal - sărăciți ;

Și ne mai pomenim și cu invective de tot felul !

"Aceste învinuiri , neântemeiate , ori-de -unde ar veni, subminează consolidarea națională .

Eu pun mai presus de orice , această idee."

M.Popovici

▣ **Votarea legii (28 sept.'32)**

Pledează pentru votarea legii ; pentru acest "început " ; piatră unghiulară în refacerea morală.

-Se discută legea pe articole.

-Se trece la vot : Votanți : 166

Bile albe : 150

Bile negre : 16

-Adoptarea legii

14.) I.Botez (PNL-ducist) , discurs la Legea pentru controlul averilor și apărarea onoarei ,

Senat, 31 sept.'32

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 819 – 820)

[Ministr.de Justiție , **M.Popovici**; Raportor : **N. Corodeanu .**]

[LD : este profesor universitar ,specialist (nu știu la ce disciplină) în civilizație engleză .
Are rigoare, argumente, și mult bun simț]

I.Botez /

▣ Atmosfera înveninată

- **I. Botez** (PNL-ducist) :D-le președinte, d-lor senatori, proiectul de lege care ni se prezintă

este concretizarea, în formule juridice, a unei atmosfere sociale.

Este un imperativ categoric al conștiinței publice, ceea ce dovedește că societatea noastră își are încă neatins

instinctul de conservare morală, care prețuește, în vieța unui popor, mai mult chiar decât instinctul de conservare fizică.

De aceea nici nu este dezacord. Toate partidele au fost de acord să se dea un mijloc legal,

ca acele averi, care au apărut de scurt timp, averi de generație spontanee, făcute în special de acei cari au deținut

un mandat sau o funcțiune din partea statului, să fie sancționate într-un chip sau altul.

Averea ilicită

Cauzele generatoare ale acestui proiect de lege sunt în primul loc **fapte concrete, evidente și sfidătoare**

a mizeriei publice. **Averea acumulată**, aproape , a apărut în opinia publică, adeseori **sub forma de edificiu cu 6, 7 etaje**, în special în **București**, unde, în timpul din urmă,

s-a clădit atât de mult

- **N. Cristescu** :Parcurile din București.

Onoarea cinstitilor

- **I. Botez** : Al doilea fapt, al doilea resort, este de natură sufletească : **revolta sinceră a oamenilor onești**, cari,

din cauza otrăvirii atmosferei publice, nu mai pot să fie deosebiți de acei necinstiți.

Astăzi, opinia publică adeseori face confuziune între cine este cinstit și cine este necinstit;

și, amărâtă și sceptică, își pune întrebarea uneori, cine mai este astăzi cinstit.

O clarificare a acestei atmosfere este dar necesară, ca să se știe cine este cinstit și cine nu.

Violența temperamentală

A treia cauză este de natură psihică și istorică, și anume : este **aparitiunea** în luptele politice

a unui **nou temperament al marelui democrații**, care este mai **nerăbdătoare, cu mai puțin discernământ, violentă și adeseori virulentă** ; care poate poartă în ea **reminiscente de milenii de suferință**.

Inconștientul celor mulți **conține ceva** împotriva acelor cari i-au stăpânit până acum ; și aceste **rancune istorice** pot apărea uneori și da satisfacțiune împotriva celor din orașe.

Onoarea

D-lor, mai multe cauze dar explică **înveninarea acestei atmosfere**, care azi se concretizează

prin **legea de apărare a patrimoniului**, nu numai material, al statului,

dar și al patrimoniului **cele mai superioare valori spirituale a omenirii : onoarea**. [!!!!]

D-lor, onoarea este un concept social, dar ea este de natură pur individuală și personală.

Oricând **statul**, în dreptul lui, în baza acelei formule juridice de pe timpul Romanilor, "suprema lex",

poate să-ți ceară și averea, poate să-ți ceară și viața, poate să-ți ceară și copilul,

dar nici odată nu poate să-ți ceară onoarea.

Onoarea este ceva așa de delicat și așa de sensibil, și totuși așa de esența existenței însăși a omului, care, cum se spune despre o altă categorie delicată, nu trebuie atinsă nici cu o floare.

Onoarea, când este răpită pe nedrept, justiția însuși își pleacă fruntea și face <mea culpa >

Ce înseamnă eroarea judiciară constatată și restabilirea chiar și după moarte, decât acest lucru ?

Tu poți muri, onoarea ta e nemuritoare, o lași familiei tale ca un patrimoniu sfânt.
Iată ce vitalitate morală reprezintă onoarea în societate.

Botez/ 31 sept.'32

▣ Legea ... avere ... onoare

Vedeți prin urmare că **această lege** manipulează cu cea mai sensibilă și cu cea mai delicată noțiune de morală.

Și noi toți revoltați împotriva celor cari au făcut afaceri și averi din patrimoniul social al statului, cu tot riscul ,

admitem această lege, care împarte pe cetățenii țării în două categorii din punct de vedere al onoarei :

Cetățeni admiși onorabili și cetățeni suspecti și controlabili din punct de vedere al onoarei.

Și admitem ca tocmai servitorii statului, mandatarii, reprezentanții națiunii, cari dețin un mandat de onoare,

să fie prin această lege oarecum bănuți, oarecum defăimați.

Legea de față împarte în două categorii pe toți cetățenii; și acei **cari sunt demnitari**, și acei cari sunt **foști demnitari**, dela vlădică până la opincă, **inclusiv banca ministerială** și

chiar și **înalții magistrați** dela Casație sunt prezumați prevaricatori posibili.

Suntem conștienți de aceasta și **consimțim să facem această jertfă**, numai că nimeni din cei vinovați să nu poată scăpa.

Se vede că legile actuale, codul penal, până astăzi, n-au pus în mâna puterii executive puțința tămăduirii acestei degradări omenești de a desonora un mandat nobil, de a împiedica prevaricarea averii statului.

Suntem dar de părere să **admitem această lege cerută de necesități practice ale statului**.

Și socotim chiar că **a întârziat prea mult**.

Totuși, eu cred că poate ar fi fost posibil să-i urmărim pe cei vinovați, **fără această lege**, care, după cum am spus, **implică oarecare defaimațiune a organizării de stat** și care cere azi **un sacrificiu tuturor oamenilor onesti** din serviciul statului. Mai mult,

admițând scopul legii, trebuie să admitem și sistemul din lege de **a confisca averea prevaricată prin aplicarea unui impozit de 90 la sută**, singurul admisibil din punct de vedere constituțional, cum ne afirmă autorul proiectului.

Dar, aplicarea unui impozit la o avere, **nu consacră oare legitimitatea ei**, scoțând pe posesorul ei din domeniul ilicitului ?

Iar cel necontrolat, controlabil în continuu să fie un ilicit presumtiv ?

Certificatul de control devine astfel o necesitate de a-și stabili onoarea, pentru orice demnitar al statului.

Dar, suntem de acord, facem o jertfă pentru binele statului, pentru **desintoxicarea acestei atmosfere corosive** care planează asupra fiecăruia." [...]

Botez/ 31 sept.'32

▣ Prezumția de nevinovăție

În toate țările se admite – și la noi până la această lege – că, până la proba contrarie, ești om cinstit. Acest credit, cu toată lipsa de credit de astăzi, se acordă fără condiții și fără dobândă. **Fiecare din noi este cinstit până la proba contrară.**

Și proba contrară, că ești necinstit, trebuie s-o facă cel ce acuză. Este principiul ilicitului englez.

Ori, pentru servitorii statului **se intervertesc rolurile** și îi spui în prealabil,

începând cu ministrul de pe banca ministerială; ești, principal, **sub o acuzație**.

Când te vei scoborî de pe banca ministerială, sunt în drept să-ți cer să dovedești de unde ai averea.

Și același limbaj, legea îmi dă dreptul să-l țin și președintelui dela Casație, după ce el a oficiat în sanctuarul justiției.

Vedeți , deci, d-lor, **sacrificiul imens** pe care **conducătorii statului**

îl impun pentru întreaga scară erarhică a servitorilor statului.

Omul trebuie să aibă un crez și crezul acesta este dătător de energie și de elan sufletec : **este credința în lucruri sfinte**. Eu, trebuie să cred, că **acel care se află pe banca ministerială, nu poate fi bănuț**.

Legea însă îmi șoptește: **tocmai pentru că stă pe această bancă trebuie să fie bănuț.** [...]
Cu această lege **noi inovăm. O asemenea lege nu există nicăieri și n-a existat**

niciodată, decât în Bulgaria, după cum spune d-l raportor, dar legea bulgară e vagă și nu cuprinde exclusiv pe servitorii statului.

Ori, **în această lege se admite**, în principiu, că **toți cei care servesc statul, sunt bănuți- și trebuie să facă ei dovada că sunt cinstiți.**

Este principiul jertfei noastre a celor care slujim statul, a acelor care deținem mandatele nobile de reprezentanți ai națiunii ;

și **această jertfă** o facem numai pentru ca **cei vinovați să fie pedepsiți.**

Și **dacă** această lege nu va da rezultate, **va fi un blestem** ca, nici cu acest sacrificiu, să nu se poată pune cei neonești la locul lor.

Bacon, Dreyfus

...v-am citat un caz din Franța, să-mi dați voie să vă citez și un caz din veacul al XVI-lea, din Anglia. Este cazul **ilustrului Bacon**, unul din cele mai mari genii ale omenirii

El a fost și lord Cancelar al Angliei și era și favoritul Reginei...

- **N. Corodeanu**, raportor : Și prevaricator.

- **I. Botez** : ...totuși, a fost dat în judecată pentru luare de mită și decăzut din toate drepturile lui.

Aceasta s-a întâmplat în veacul al XVI-lea, în Anglia, fără să fie nevoie de o lege similară , ca aceasta pe care o discutăm acum.

D-lor, o asemenea pedeapsă pentru unul din cei mai mari cetățeni ai omenirii, este o tristeță, dar a fost o pedeapsă fecundă în rezultatele morale, pentru consolidarea sufletească a unui popor, după cum fecundă a fost reabilitarea căpitanului Dreyfus, a colonelului Picard în armata franceză, sub scutul curajului cetățenesc al lui Zola.
Și, poate că și acestei reabilitări se datorește calitatea învingătoare a armatei franceze la Marna și la Verdun..

Ne trebuie dreptate și echitate; și vă spun încăodată, că trebuie **să păzim acest concept al onoarei** – care este cel mai scump patrimoniu, care trăiește și după moartea omului – după cum trebuie să urmărim pe cei vinovați, în interesul consolidării morale a vieții publice. "

Botez/ 31 sept.'32

▣ **Denunțătorii**

" În acest proiect de lege apar **denunțătorii**.

Eu știu că în istoria omenirii, când sicofanții au avut un rol social, aceasta a însemnat începutul unei epoci de decădere.

Tare îmi este teamă de acești sicofanți, pentru onoarea oamenilor cinstiți.

D-lor senatori, expunerea de motive a proiectului de lege cuprinde un fragment luminos, asupra datoriei statului

față de onoarea personală și morala publică, pe care găsesc oportun să-l citez :

< **Societatea** are dreptul să se apere, dar și obligațiunea de a apăra > ;< Sancțiunea vinovaților este necesară,

dar tot așa de necesară este și creierea mijloacelor pentru ca nevinovații să se poată apăra.

Teama de sancțiuni este o frână pentru acei care nu o găsesc în conștiința lor. > ;

< Apărarea celor care nu s-au abătut dela postulatele moralei publice,

este un exemplu pentru cei onești și un îndemn pentru toată lumea > ;

< Nimic însă nu este mai primejdios pentru destinele unei societăți, decât un regim de viață publică,

în care se tolerează insinuarea fără rostire a acuzării și rostirea acuzării fără aplicarea sancțiunilor.

Un asemenea regim, fără sancționarea celor vinovați și fără crearea mijloacelor de apărare a celor integri,

încurajează toate îndrăznelile și pregătește umilirea tuturor onestităților >

Botez/ 31 sept.'32

▣ **Tîrnăcopul țărănist**

" D- lor, aceste considerații, fără să vrei, amintesc **vieța noastră politică dinainte și de după războiu.**

Și înainte de războiu, politica se făcea, desigur și în mod caustic și în mod agresiv, dar nu se făcea niciodată cu tîrnăcopul.

După războiu, însă am văzut apărând **concepția tîrnăcopului.**E aportul în luptele

politice a **noului temperament**,

prea sevos și virulent, **al noului partid**, pe care d-voastră îl reprezentați aici.

D-voastră, fără istorie, **nu aveți încă ochiul istoric** pentru a înțelege procesul evolutiv de creare al României moderne,

de către Partidul Liberal și însemnătatea mare a episodului istoric pe care îl reprezintă în viața națională a poporului nostru.

În panoplia **statului țărănesc, prea exclusiv, stă târnăcopul;**

statul burghez, nu cunoștea această armă cavaleriească.

Legea actuală ține târnăcopul suspendat deasupra **capului fiecărui slujitor al statului.**

Concepția sensibilității onoarei și a creditării ei, cum e curent în Occident – nu e admisă pentru demnitatea statului.

E drept, d-voastră ați ocolit puțin ; **în locul ilicitului penal, ați pus ilicitul civil.**

Dar, deopotrivă ating onoarea. Și repet : **dacă** nu se poate altfel, **dacă** nici legile din trecut nu sunt suficiente

și **dacă** d-voastră, care faceți legea, declarați că, cu alte mijloace nu puteți asana această țară.

primim formula legală a d-voastră ,pe care o declarați juridicește inexorabilă. [...]

Se pare că e timpul când susceptibilitățile cetățenești nu mai sunt luate în seamă. [...] "

Botez/ 31 sept.'32

▣ **Onoarea cu certificat ?**

Necesitatea legii actuale caracterizează și ea morala unei epoci.

Situațiunea este dar gravă, nu numai din punct de vedere economic, dar – această lege o confirmă –

situațiunea este gravă și **din punct de vedere moral.**

Când atmosfera este atât de otrăvită, când de la sine opinia publică nu poate face distincție,

când **statul nu mai poate pedepsi pe cei vinovați, decât** trebuind să vină cu **o lege specială**

de această natură unică în istoria țărilor civilizate, ne înspăimântăm și spunem :

aducem jertfa noastră, dar să dea Dumnezeu să vedem pe fiecare la locul lui,

sau așa cum zice englezul : < The right man in the right place >.

Fanarul

D-lor, un călător englez din veacul al 18-lea a trecut prin țara noastră și a vizitat

Curțile fanariote dela București și Iași, culegând impresiuni. [...]. În jurnalul său

călătorul spune :

<O țară în care **fructele n-au savoare, bărbații n-au onoare și femeile n-au pudoare** > .

D-lor, de sigur, poate a treia calificare este o simplă butadă. Din fericire, **fructele au căpătat savoare,**

pentru că, aduse din Occident, s-au aclimatizat la noi.

Cum nu s-a aclimatizat încă și onoarea, acel precipitat superb, occidental ?

Este nevoie, **suntem în acea stare sufletească a veacului al 18-lea, pe timpul fanarioților.**

ca **să venim cu o lege târnăcop ?** Dacă este așa să o facem, să o facem.

D-lor, oamenii cinstiți de astăzi **se vor vedea amenințați de primejdia și ofensa calomniei ;**

și pentru mine **calomniatorul este un criminal mai mare decât asasinul, căci asasinul îți ucide trupul,**

pe când calomniatorul îți ucide sufletul. Tâlhăria este ceva odios, dar e omenesc ; **calomnia, însă, e ceva diabolic.**

Băgați de seamă încăodată, pentru că nici nu merită discuție tâlharul ordinar, care a traficant cu averea statului.

Nici o cruțare pentru el ;

dar **fiți delicați în mânăuirea acestui concept**, prin comisiunile pe care le faceți, cu onoarea oamenilor.

Am rămas rău impresionat , citind legea și admițând-o, sub titlul de sacrificiu inexorabil al oamenilor cinstiți,

când văd că se fac comisiuni chiar pentru controlul averilor judecătorilor și pentru membrii Curților de apel și de Casație.

Mi-am zis : **și justiția, principial, e suspectată ? Nimeni nu este scutit ?**

- **M. Teodorescu** : Ce vă pasă ?

- **I. Botez** : Am spus că onoarea este judecata altora asupra ta; onoarea cu certificat nu este onoare.

Și faptul că te duci să ți se controleze averea, faptul numai că te duci acolo și te întorci cu certificat,

nu-ți înalță demnitatea. Recunosc că nu ați putut face altfel, probabil,

dar nu pot să nu recunosc primejduirea oamenilor cinstiți cu această lege.

Cu toate acestea, am spus că este un imperativ categoric al opiniei publice, al opiniei publice dincolo de partid,

căci adeseaori **opinia publică condamnă pe omul politic**, pentru că **atât de bârfit** a fost omul politic,

încât astăzi nu i se mai spune om politic, i se spune **politician**, și când i se spune politician,

în imaginațiune apare **ființa cea mai abjectă**, cu atmosfera și cu virulența nedescriminantă de astăzi.

Recomand guvernului, care este forța executivă, pe lângă o urmărire și aplicare drastică a legii pentru cei vinovați

și o veghere deosebită asupra **cinstei celor nevinovați**. "

Botez 7 31 aug.'32

15.) **Vică Georgescu (PNȚ)**.**Legea pentru controlul averii și apărarea onoarei, 31 aug.'32**

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 822 – 823)

Consideră prezumțios să încerce un discurs, deoarece asupra acestei legi s-a discutat și în presă,

s-a discutat și în opinia publică, s-a discutat și la Cameră, atât de mult, încât ar fi inutil să insiste.

Vică Georgescu / 31 sept.'32

▀ **Legea - semnal luminos !**

"[...] să-mi îngăduiți câteva scurte însemnări pe marginea unei legiuri, care, cred, va însemna,

pe linia de evoluție a societății românești și în linia gândirii și a legislațiunii românești, **un adevărat semnal luminos de distanță.** "

Prin excelență, **legea este un fenomen social**. Încât eu plec dela acest semnal luminos, pe ale cărei linii voi încerca să mă țin, **nu pentru a jongla cu sisteme abstracte**, ci pentru a putea abstrage din realitățile înconjurătoare câteva din ideile călăuzitoare ale acestei legi.

Sărăcia

" Plec, d-lor, dela cea mai tangibilă din realitățile înconjurătoare : dela **sărăcia noastră**.

Dacă noi nu am fi săraci astăzi – și aceasta este tema pe care cred că o pot urmări în fața d-voastre –

dacă noi nu am succomba sub povara atâtor lipsuri, eu **sunt convins că ideea societății moderne nu mergea la această legiuire**.

Gândiți-vă d-voastră că **de 60 de ani** –dragă Doamne ! –**se fură în această țară**.

Nimeni însă nu s-a gândit să avizeze la o măsură așa de eroică.

- **Ștefan C. Ioan** : Și nimeni n-a dat chitanță.

Criza economică

-**Vică Georgescu** : De ce d-lor ? Fiindcă noi trăim bine, fiindcă noi nu simțim apăsătoarele nevoi ale zilelor de azi ?

[.....]**Am lăsat 60 de ani**, potrivit unei concepții, astăzi perimată, **să treacă totul**, < laisser faire, laisser passer >.

Astăzi nu mai putem accepta această situațiune [.....]toate aceste **noțiuni ale crizei economice**,

care se vântură la fiecare clipă, sfârșesc dacă nu prin **a obosi sufletul individului**, în tot cazul **a-l dispune la resemnare**.

Dar aceasta nu înseamnă, că **dacă individul se poate resemna, societatea trebuie să dezarmeze**.

Vică Georgescu / 31 sept.'32

▣ Atmosfera morală

Acesta este momentul, d-lor, în care noi simțim că societatea, dincolo de unele năzuințe instinctive,

ea însăși, prinsă ca într-un clește de procesul a cărui obârșie este în economie, dar care transgresează psihicul nostru și caută în formule de drept, formula de salvare a crizei în care ne zbatem.

Acesta este, cred, d-lor, aspectul psihic, la care mă refeream la începutul însemnărilor mele,

iar eu cred că este cel covârșitor, față de al doilea aspect al preocupărilor pozitivistice, în ceea ce privește elaborarea acestei legiuri, pe care avem plăcerea s-o discutăm astăzi D-lor, gândindu-mă la aspectul pozitiv al legiurii, îmi stăruiesc în minte cuvintele, de rezonanță biblică aproape,

ale defunctului ilustru profesor dela Iași, **Matei Cantacuzino** :

< la început a fost nevoia și din nevoie a născut cuvântul >. [.....]

Dar, în această formulă scurtă stă însăși rațiunea legii de față.

Presa.

D-lor, eu mărturisesc că, referindu-mă la trecut, recunosc că în opinia publică a jucat un deosebit rol nevoia pe care,

zi de zi, presa a adus-o la cunoștința publicului, această nevoie, din care a născut cuvântul.

Și, cred că este în mintea tuturor că prin presă noi am isbutit să luăm cunoștință de o întrașă serie de furturi, de jafuri, în averea publică, să luăm cunoștință de atâți prevaricatori, pe care presa i-a adus la rampa publicității,

pentru a fi înfierăți de societatea în mijlocul căreia trăim.

Și ceea ce constituie pentru noi o mândrie, este că, presa românească, în special, s-a resimțit,

a fost expresia unei mentalități direct latine, , care n-a înțeles ipocrizia, care n-a înțeles prefăcătoria."

Ei bine, d-lor, mă voi feri să aduc aici omagii presei – dintr-un sentiment de jenă, bine înțeles –

dar nu mă voi opri să nu elogiez preocupările legiuitorului care a eliminat din această lege tot ceea ce ar constitui

o piedică pentru desvăluirea relor în ansamblul pe care ni-l poate oferi o societate amenințată în patrimoniul ei. [.....]

Când am fost puși în fața unor jefuitori, [.....] am simțit nevoia să ne solidarizăm odată, cel puțin odată,

pentru ca uniți în cele bune, să reamintim acestor prevaricatori și acestor profitori că deviza pe care au ridicat-o

< după noi, potopul ! > se poate schimba într-un potop care să înceapă înecul cu ei, cei răi,

ferind pe cei buni de ceea ce însemnează confundarea cu avalanșa celor răi, pentru prestigiul și pentru demnitatea nației noastre.

Iată dar, d-lor, problema și sub aspectul ei psihic și sub aspectul ei pozitiv. "

Vică Georgeescu / 31 sept.'32

▣ Legea

"Proiectul de față intervine la intersecția cu legea ordinară și legiferează într-un sector comun pe care ni-l dă

întretăierea a două cercuri, două noțiuni : dreptul și morala.

Am fost siliți să legiferăm și pentru considerațiuni politice și pentru considerațiuni sociale,

dar mai ales pentru considerațiuni morale.Apreciați și d-voastră sinceritatea politică a acestei legiuri

și veți înțelege rostul considerentului din care a ieșit. [.....]

/ Dar, d-lor, din considerente sociale trebuia să facem această lege,

► căci trebuie să risipim atmosfera în care trăim, fiindcă avem impresiunea că plutim pe ape pline de miasme.

Trebuie să se înțeleagă că acest stat nu este o țară de șarlatani, nu este o țară de tâlhari, nu este o țară de briganzi și trebuia să dăm cetățenilor, în măsura în care au slăbit resorturile vieții de stat,

trebuia să le dăm mijloacele de a-și risipi singuri temerea aceasta."

▣ Atmosfera parlamentară

Voiu examina numai două părți din cele pe care le-a atins **d-l Botez**, pentru a dovedi că **d-sa nu are dreptate** din alt punct de vedere, **din punct de vedere moral**.

Când disciplina morală este suficientă atunci, evident, aceste lucruri se petrec, se desfășoară, în ce privește pe individ, sub această riguroasă urmărire, interioară de inspirație și sancțiune morală

Biserica

Și, d-lor, să-mi dați voie, ca în prezența d-voastră, să mă uit cu tristețe spre aceste bănci, ale prelaților.

Mi-aș fi închipuit, că la o lege pentru controlul averilor, **biserica**, prin tot se are mai însemnat

în **Senatul României Mari, să fie mult mai numeros reprezentată.**

Este adevărat, calitatea celor de față, mă împiedecă să accentuez prea mult asupra numărului.

Totuși, m-aș întreba, dacă nu era locul ca figurile acelea, spiritualizate, ale înalților noștri prelați

să vină aici cu un cuvânt de îmbărbătare, fiindcă **Senatul**, prin excelență, trebuie să fie și este un altar al cuvântului. [...] Aș fi crezut ca **Înalt Prea Sfințiiile Lor**, în amintirea aceluia < *votum paupertatis* > să vină aici și , de la tribuna aceasta ,

să arunce peste întinsul țării un cuvânt de bunătate și împăciuire,

să ne ajute să ne împlinim și să împletim un biciu , pentru **aruncarea samsarilor din templul** societății românești ,

și să ne dea prilejul să spunem credincioșilor acestei țări, că este mai bine să adunăm comori din ceruri ,

acolo unde carii nu le mănîncă, rugina nu le roade și unde furii nu le fură, decît aici pe pămînt.

Încît, cerînd iertare celor prezenți, vă rog Prea Sfințiți Părinți, să înțelegeți sentimentul meu de tristețe ,

că în domeniul acesta moral, unde **biserica , prin excelență, trebuie să-și spună cuvîntul,**

nu găsim aici pe toți acei la care ne gîndim "(p. 823) [.....]

- **Iosif Șandor** (PNMag) : nu ar fi luat cuvîntul dacă Vică Georgescu nu ar fi apostrofat înaltele fețe bisericești,

în care este membru după Constituție și **Episcopul bisericii mele**, a bisericii pentru care am trăit în toată

viața mea. Trebuie să arăt că Episcopul meu **nu a avut știință** că va veni astăzi această lege pe tapet ,

pentru că nu a fost pusă pe ordinea zi .

-**Voce** : este, este

-**Șandor** : S-a intervertit ordinea de zi, acolo este al optulea.

Partidele

Dar d-lor, vream să remarc numai un singur lucru : că împotriva tuturor acestor obiecțiuni, rămâne ceva :

rămâne unanimitatea partidelor care acceptă acest proiect de lege. Și nici nu se poate altfel, d-lor !

Fiindcă pretențiunea de originalitate în toate domeniile a d-lui **dr. Lupu**,

pe care l-am auzit că **nu va vota acest proiect**, nu însemnează decît **confirmarea că toți ceilalți sunt la un loc** pentru a putea da opinie publice o satisfacție și pentru a

putea da în același timp, încă ceva :

un răspuns dat străinătății, care nu de puține ori, s-a interesat de ambianța și de atmosfera românească

și care a vătămat atât defunctului Vintilă Brătianu, [LD : ce tîrzie recunoaștere din partea unui penețist !!]

în tribulațiunile lui după un împrumut în anul 1926, fiindcă **a resimțit și de această latură.** [.....]

Justiția

DI. Mihai Popovici va putea să lanseze același strigăt sfișietor dar loial al lui

Durkheim ,

care a spus cîndva < Nimic mai ușor de demonstrat , decît **absurditatea legilor morale**

[...]

Dar trebuie să ne supunem lor cu respect >

Ei bine , dlor, ca un general care ține pentru el însăși răspunderea , **dl Mihai Popovici** a trecut ceva mai departe

și **a luat în fața analiștilor de suprafață , asupra sa, acel < credo quia absurdum >**

- **Mihai Popovici**, ministrul justiției : "**Proiectul a ieșit din colaborarea tuturor partidelor "** .

- **Vică Georgescu** : Cu atât mai bine că întreaga opinie publică a acelora, care se preocupă de acest domeniu al legiurilor de ordin moral, **a întrupat sufragiul unanim.** [...]

PNT

" Am ținut să iau cuvîntul la această lege [...] dar am făcut-o și pentru a da satisfacție unui sentiment de tinerețe ,

unui elan pe care-l simt, atunci cînd **înțelege Partidul Național-Tărănesc ,**

să păsească în ogorul legiferării morale . [...] fiindcă am impresiunea că , înclipa cînd legea va deveni perfectă,

prin promulgarea ei, pe întinsuri largi se vor deschide ferestrele de unde așteptăm aerul primenit și aromat ,

în stare **să risipească o atmosferă înăbușitoare .**

Votez legea, d-lor, fiindcă, mai presus de orice, **cred** că de aici, de la acest loc, **de la această tribună,**

pot să lansez primul strigăt, al primei mari victorii a PNT, în domeniul asanării morale. (p. 824)

Vică Georgescu / 31 sept.'32

16.) C. Rădulescu -Motru , discurs la Legea ... control avere și apărarea onoarei, Senat, 31 sept.' 32

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 824 – 830)

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ **Legea**

D-le președinte, d-lor senatori, legea actuală nu este de loc un capriciu de legiuitor

legea actuală este cerută de un curent al opiniei publice

și PNT, care întotdeauna a fost foarte simțitor la curentele opiniei publice,

dela început a știut ca să o pună în programul său și să o realizeze.

Europa

Ca să ne dăm însă bine seama de curentul acesta de opinie publică în țara noastră, trebuie să-l încadrăm puțin în curentul general care se găsește astăzi în **Europa.**

Dacă legiuirea aceasta nu există în codurile de legi ale țărilor celelalte, **spiritul ei este, cu toate acestea, cerut peste tot.**

Peste tot este **o alarmă de risipa,** care se face în **averea statului** și mai ales, este **alarmă de risipa**

care duce la **îmbogățirea unora în defavoarea statului.**

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ **Considerații teoretice privind corupția**

Dar d-lor, de unde vine această **boală a societății** noastre de astăzi ?

Îmi permiteți numai **câteva considerațiuni teoretice,**

pentru că aceste considerațiuni teoretice **fixează și înțelesul programului nostru.**

Vechile forme de guvernământ –și când zic vechile forme, înțeleg monarhiile absolute –

n-aveau nevoie de legi pentru ca să aperse avutul statului.

Legea de față, care este intitulată < Lege pentru controlul averii și apărarea onoarei >

de fapt este legea apărării averii statului , contra acelora care abuzează, care fraudează.

În formele vechi, în **monarhiile absolute,** nu era nevoie de **o lege specială,**

fiindcă voința monarhului elimina pe acei cari se atingeau de averea statului.

De multe ori **se întâmpla –** negreșit, dacă monarhul nu era un părinte al poporului –

să fie și el un fraudator public și, atunci, avea în ceilalți funcționari niște colaboratori, niște complici ai lui.

Dar acolo, unde se întâmpla ca monarhul să fie într-adevăr iubitor de popor, acolo, întotdeauna

acei cari veneau în atingere cu avutul statului, aveau de cine se lovi și avea cine să-i pedepsească, dacă erau vinovați.

D-lor, în societatea noastră de astăzi, dela începutul erei burgheze, cu organizațiunea capitalistă,

intrăm într-o epocă în care avutul statului nu mai este așa de ușor de apărut, cum era înainte.

Monarhiile, nu cele absolute, dar cele patriarhale cum erau acelea care erau spre binele poporului,

aveau funcționari la înălțimea situațiunii lor. Reamintesc între altele numai funcționarii prusieni de pe vremuri,

cari erau oameni de elită, oameni competiți, oameni cari într-adevăr se purtau, din punctul de vedere al cinstei, în mod ireproșabil.

Până la un punct și în Austria veche erau funcționari de mare stimă.

Cu era burgheză se schimbă însă, puțin lucrurile. Organizația capitalistă se întemeiază pe ce?

Se întemeiază în primul rând pe inițiativa de a face bani ; de a produce cât se poate mai mult ;

a fi prin orice mijloc întreprinzător ; a câștiga, prin avantajele pe care le ai, orice ocaziune de a deveni bogat.

Nu, în zadar, unul ca ca Guizot –care reprezintă foarte bine spiritul burghez – a spus : lozinca timpului nostru este : **îmbogățiți-vă !** "

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▫ Corupții

Acesta este spiritul burgheziei, spiritul capitalismului.

Dacă acesta este spiritul capitalismului, atunci este greu de apărut statul, de aceia care au foarte multă inițiativă, de aceia care vor numai decât să se îmbogățească.

Cine atacă statul ?

Întâiu, atacă statul aceia care sunt furnizorii lui, aceia care furnizează statului în mod necinstit

și se îmbogățesc pe spinarea acestuia. Ei bine, aceștia nu sunt prevăzuți în lege ; aceștia sunt simpli particulari. Aceștia ies din lege, căci spiritul codului nostru penal

este în spiritul burghez, și deci, trebuie să-i lase la o parte.

Al doilea, aceia care se sustrag dela impozite, cari nu fac declarațiuni exacte, și cari se îmbogățesc astfel în paguba statului.

- Vică Georgescu : Este o lege specială pentru aceștia.

- Mihai Popovici : Sunt prevăzuți aceștia în legile fiscale.

-C. Rădulescu-Motru : Funcționarii propriu ziși, aceia cari colaborează cu autoritatea, cu guvernul,

în administrația țării, aceștia intră în legea de față.

În sfârșit, sunt reprezentanții de toate categoriile ai instituțiunilor publice, ai corpului cetățenesc,

ai corpului electoral, cari intră și ei în legea de față.

Legea de față, prin urmare, cuprinde pe aceste două categorii din urmă. "

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▫ Corupți - Denunțatori

Aceste două categorii, cum sunt tratate ? Vorbesc, în genere.

Dacă legea n-ar fi fost aici la noi, ci ar fi fost în altă parte, în Europa, cu aceeași dificultate ca și la noi

s-ar fi putut găsi formula în care să se încadreze delictul lor.

Căci, în definitiv, **statul burghez este un stat**, în principiu, slab apărut; el se apără rău.

Statul burghez este clădit pe libertatea individuală ; el trebuie să respecte libertatea fiecărui individ

și să fie un fel de polițai, care să pună ordine, atunci când vreun cetățean ar abuza de libertatea sa.

Un stat care stă numai ca să vegheze ca nu cumva libertățile prea multe să se ciocnească între ele,

statul acela este desigur foarte slab. Și este slab chiar prin legiurile lui.

Legile care-l apără, cer foarte multe **formalități,** căci formalitățile sunt puse, natural, ca să garanteze pe individ.

Nu poate oricine să fie tras la răspundere, trebuie să-l chemi cu anumite forme și **în statul, în societatea burgheză, este o chestiune de foarte mare importanță, cine te acuză.**

Dacă te acuză cineva, acesta trebuie să aibă pe față curajul să spună cine este și pentru ce te acuză.

Denunțatorul, în societatea burgheză, este ceva de disprețuit.

Pentru ce denunți ? Cine te cheamă să denunți ?

Vezi-ți de treaba ta, ce te privește pe tine fapta celui ce păgubește statul ?

/ **Face excepție** statul burghez **dela** această foarte mare – cum aș zice - **etichetă severă** față de aceia cari ar putea să denunțe, **numai atunci când este vorba de spionaj,** atunci când este vorba de **delictele la drumul mare.**

Atunci se lasă la o parte eticheta aceasta judiciară, se lasă la o parte mănușile și peruca judecătorului

și se intervine cu mijloace mai drastice, și când zic < drastice > , înțeleg mai științifice.

Când vrei ca să găsești spionii într-o țară – și **statul burghez este amenințat de un spionaj prea intens** –

atunci apelezi și la alte mijloace de probă decât la cele absolut judiciare.

Atunci, orice mijloc științific este pus înainte. **Serviciile de spionaj** cari se fac, sunt servicii absolut științifice,

și atunci nu mai încap să vedem dacă cine denunță este sau nu un calomniator.

Nu este nevoie de aceasta. **Serviciile de spionaj primesc tot felul de denunțuri.**

Nu interesează cine este persoana denunțatorului, ci interesează **actul pozitiv ce se denunță.**

/ Tot așa când este vorba de crime mari. S-a petrecut o crimă pe o stradă și un oarecare a văzut ceva.

Denunțul lui este luat în seamă, dacă se potrivește cu al altora. Concordanța importă.

Calitatea probei științifice stă în obiectivitatea ei, iar nu în subiectivitatea celui ce o aduce.

Un anonim servește adeseori mai bine decât o celebritate. Dacă poliția este organizată științific,

prinderea criminalului ia din ce în ce mai mult caracterul tehnic al anonimatului.

Prin urmare, d-lor, **societatea burgheză,** în principiu, afară de cazurile, aș zice, acute, când este vorba de **averea cuiva,**

se poartă cât se poate de **galant și de gentil.**

Statul, care respectă pe fiecare în parte și onorează libertatea fiecăruia, **are oroare de denunțatori.**

Acei cari, însă, iasă din statul burghez, iasă puțin și din această etichetă.

Socialiștii nu au ajuns să-și întrupeze statul lor, așa că **nu știm cum s-ar comporta.**

Dar la **bolșevici,** nu există nici chemare la Curtea de Apel, nici denunțator în regulă, nici procedură contra calomniatorului, ci, întocmai cum se face în serviciul poliției,

acel care este găsit că a furat, este pus la zid și împușcat.

În orice caz, pedeapsa urmează fără multă ceremonie.

- **Romulus Georceanu** : Și fără judecată.

- **C. Rădulescu-Motru** : **Eu nu aprob,** dar spun, **când statul e puternic față de particular,**

el întrebuițează **alte mijloace de cum întrebuițează statul burghez.**

Tot așa și Mussolini. Acesta nu dă prea mare importanță libertății individuale, când este vorba să apere avutul statului.

Dar ca să nu lungesc prea mult vorba, și **un stat apropiat de noi,** care a apărut cândva în tendința socialistă

cu nuanță țărănistă, **statul bulgar,** nici el nu s-a jenant să lase la o parte principiile dreptului individualist,

pe care se bazează statul burghez și **a făcut o lege pentru apărarea avutului statului,** o lege care trece peste multe considerațiuni, de care ne-am izbit și noi."

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ "Vlad Ţepeş " !

În rezumat, d-lor, **greutatea în apărarea avutului statului stă în însăși esența organizației noastre capitaliste.**

Nu vreau să fiu așa de exagerat a zice : **proprietatea este o hoție** , deci cum vrei să te aperi contra acelor care vor să devină proprietari, chiar cu riscul de a trece drept hoți.

Nu zic aceasta. A susținut-o d-l dr. Lupu la Cameră.

Dar nu trebuie să mergem până acolo. Este, însă, principiul, că încurajarea averii trebuie să se facă, chiar cu prețul slăbirii statului."

Ei bine, d-lor senatori, în contra acestei stări, **un curent am avut și la noi în țară și curentul,**

foarte logic, **a luat două manifestări :**

/ **Una** care a alergat la **ideile monarhiei absolute.**

Nu vă este în mintea tuturor strigătul care l-ați auzi : „ **unde ești tu Ţepeş Doamne ?**”.

Unde ești Ţepeş ? Pentru ce ? Pentru ca să pui mâna pe hoți și fără judecată să-i condamni și să aperi statul.

- **O voce** : "Este **Eminescu !**"

- **Rădulescu-Motru** : "**Eminescu a făcut aceste cuvinte populare.**"

Prin urmare, iată, d-lor, o formă de manifestare.

Să revenim la **autoritatea** care să pună mâna pe hoți și să-i condamne : **Ţepeş !**

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ "Ţărănișmul " legii lui Mihalache

" A doua manifestare a fost aceea care **s-a îndrumat spre PNT,** și a fost oarecum **formulată de fruntașii noștri.**

Trebuie să o lege pentru apărarea statului, lege care este astăzi sub forma de **controlul averilor.**

D-lor, poate că o să merg prea departe ca teoretician, dar pentru mine **această manifestare a PNT**

este **un semn că acest partid înțelege** că este o mică deosebire între **ceea ce vrea el să fie** .

În aceea ce **statul țărănesc ar trebui să fie,**

față de statul burghez capitalist, așa cum îl cunoaștem noi **din Europa occidentală.**

Nu cred, d-lor, că Partidul Liberal ar fi putut vreodată să vină la **această idee.**

Nu cred că în partidul în care a fost **Alexandru Constantinescu** s-ar fi putut vorbi vreodată

de o lege a controlului averilor."

- **I. Botez** : Iată, vedeți ? calomniați... Calomnia începe.

- **Motru** : Nu, pentru că în opinia publică nu ar fi prins...

- **O voce** : Nu i-a spus pe nume.

- **Motru** : Putem să reproșăm...

- **O voce** : I-a spus.

- **Motru** : Putem să reproșăm statului major liberal, orișice, **dar ca să facă o prostie,** aceasta nu putem să i-o reproșăm .

Nu ar fi fost statul major liberal așa de prost, ca, față de opinia publică **să pună înainte o lege,**

care ar fi văzut-o toți că nu cadrează, că **nu se potrivește cu spiritul burghez al partidului.**

A găsit aceasta la un Mihalache răsunet, în sufletul lui, fiindcă oarecum, parcă sufletul țărănesc...

- **I Botez** :D-le **Rădulescu-Motru,** mie îmi pare foarte rău, ca **coleg universitar,** să vă scoborâți. Vă scoborâți .

- **Motru** :Nu, deloc.

- **I. Botez** : Totdeauna **oamenii distinși sunt bârfiti** în țara aceasta, **de plebea străzilor.** D-voastră nu trebuie să găsiți argumente...

- **Motru** : Pe cine bârfesc eu ?

- **I. Botez** : Este un om mort, un om mare al țării și dela d-voastră **nu mă așteptam să calomniați** de pe tribuna aceea.

- **Motru** : Niciodată nu am calomniat pe cineva, ci **spun ceea ce se știe de opinia publică.** Eu consemnez faptele, **eu nu am să judec dacă este adevărat fondul pe care se bazează...**

- I. Botez : Ați atribuit Partidului Liberal o imposibilitate morală, ca să vie cu o lege care să urmărească pe pungași.

- Motru : Încă odată : tot timpul eu nu am vorbit decât...

- I. Botez : D-le Rădulescu-Motru , opinia publică, aceea poate să vorbească, dar d-voastră trebuie să cântăriți ceea ce vorbiți...

- Motru : D-le Botez...

- Vică Georgescu : De cântărit cântărește, dar nu vă convine cântarul.

- Motru : Nu am vorbit de pungași, ci eu am vorbit de apărarea avutului statului.

Apărarea avutului statului, într-un stat burghez și mai ales care practică principii liberale,

așa cum s-au practicat la noi, este foarte grea.

- I. Botez : Eu nu am să discut mult cu d-voastră. Teoria pe care o discutați este absolut superficială.

că totdeauna, în esența statului burghez este libertatea individuală,

care spuneți d-voastră, înseamnă a te îmbogăți pe urma statului.

Nu este aceasta concepțiunea cea adevărată.

- Motru : La noi s-au îmbogățit pe seama statului.

În sfârșit, d-lor, cele două curente au fost acestea :

a fost curentul principal pentru restabilirea unei autorități, care să apere, cu mână de fier, avutul statului

și a fost curentul celălalt, pe care l-am îmbrățișat noi PNT, care am crezut că, înarmând mai bine statul în contra particularilor, [?!]

vom putea, prin urmare, să mulțumim pe acei cari erau în opinia publică indignați.

Dar, ce se făcuse până aici, era destul, era tot ce se putea face ?

Aici, d-lor, este chestiune de grad . A făcut PNT tot ce se putea face ?

Poate că pe un teoretician nu l-ar mulțumi soluțiunea de față.

Pe mine unul, nu mă mulțumește , și nu mă mulțumește pentru ce ?

Pentru că, încă odată : legea de față, care este admirabilă, în ceea ce privește pe membrii Corpului electoral,

pe reprezentanții instituțiilor, în sfârșit, pe toți acei cari sunt parlamentari mai ales,

legea care este admirabilă pentru parlamentari, când aceștia sunt delictvenți,

pentru oamenii ceilalți nu este deloc suficientă. "

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ Partidele și Legea

Legea de față îi face pe parlamentari să se ducă la Curtea de Apel ;

le dă toate garanțiile din toate punctele de vedere.

Un singur cusur poate că are legea : dă lucrurilor prea multă paradă.

Poate se vor înăspri, în loc să se îndulcească raporturile între partidele politice.

Poate că procesele acestea vor fi ocaziuni, în care să ne găsim înaintea unor

scandaluri enorme, în care

un partid politic întreg să fie în spatele unuia care este tras în fața Curții de apel,

ca profitor de bani publici,

și un alt partid să fie la spatele celui care denunță.

Se poate. În orice caz nu este altă posibilitate. Nu putea legiuitorul să găsească altă

posibilitate. Trebuia găsită o instanță, care să nu fie deloc bănuită ; trebuia să se dea toate

garanțiile și pentru o parte și pentru cealaltă parte.

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ Corupți și denunțatori

Presă

Îmi este frică iarăși, ceea ce va produce câte odată scandal – îmi este frică că va servi ca o unealtă contra presei.

Căci, d-lor, se poate foarte ușor, ca denunțurile, care sunt strecurate în presă și care natural,

sunt venite din svonul public, poate ca să dea ocaziune la trageri la răspundere a

redactorilor

și aceasta poate să fie, la urmă de tot, un pretext pentru persecutare.

Dar este grad și grad în această privință.

Dacă un guvern, care dispune de justiție, va tempera zelul acelor cari se cred calomniati,

poate că nu vom ajunge să ne găsim în fața unor persecuții.

Funcționarii mari și mici

Dar, d-lor, în afară de parlamentari, **funcționarii ceilalți** – și funcționarii mici și o categorie de funcționari cari ar putea fi delincvenți în această privință, dar cari n-au avere vizibilă – **cum vor fi aceștia descoperiți ?**

Și în orice caz, cât fast pentru ca să fie descoperiți ! Tragerea lor înaintea Curții de Apel, avocați,

ministrul de care depinde el, ca parte civilă, toate acestea mi se par un fast prea mare pentru cazul acestor funcționari. S-ar putea găsi pentru aceasta mijloace cu mult mai eficiente

și care n-ar duce la atâta publicitate. **Pentru ce să nu fie anchetele discrete** din partea însăși a instituției,

în care funcționează funcționarul, cu toate garanțiile, natural ? Pentru ce să se ducă el la Curtea de Apel ?

Dar, în afară de aceasta, mă întreb : cum vor fi trași la răspundere funcționarii mici, cari n-au avere vizibilă,

caz de care nu se vorbește în lege **și mi-e frică**, că, dacă nu se vorbește în lege, are să fie considerat că nu este un caz penal, că nu pot fi pedepsiți, că nu pot ajunge la destituire. [.....]

- **I. Botez** : D-voastră știți că **în timpul războaielor religioase, când un episcop bănuia că într-un sat sunt eretici,**

dădea foc întregului sat, și spunea : Dumnezeu va alege pe cei bine credincioși.

Așa și d-voastră, vreți să fie anchetati toți funcționarii, ca să poată fi găsiți cei pungași.

-Motru : Dacă e vorba să facem glume, **eu aș propune sistemul pe care îl aplicau vechii eleni.**

Aceștia aveau un sistem foarte interesant : **cineva era acuzat că s-a îmbogățit furând din averea statului.**

Acesta, dacă era bogat, **nu era dus la închisoare,** ci i se spunea :

vei face o corabie, sau două corăbii, pentru stat.

Acesta, se uita împrejurul lui și găsea că altul a furat mai mult. Atunci zicea : bine, eu fac două corăbii,

dar să iau eu averea aceluia care e socotit ca cinstit.

Și atunci întotdeauna acela, care se știa că este cu musca pe căciulă, se ducea el în locul celuilalt.

Și așa statul grecesc putea să aibă descoperiți toți defraudatorii, prin aceia că **lua pe unul la întâmplare și pe urmă acesta găsea pe ceilalți care defraudase mai mult.**

Evazioniștii fiscali

În al treilea rând este bine, d-lor – poate că este prea târziu acum – este bine ca în **legesă se pună sancțiuni**

și pentru acei cari fraudează fiscal, căci și ei sunt în aceeași categorie ca și ceilalți fraudatori.

Nu este nicio diferență între unul care s-a îmbogățit, că nu plătește statului ceea ce trebuie, și unul care ia de la stat. "

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ **Cauzele corupției**

Dar, d-lor, **să vin la principiile noastre, ale statului țărănesc.**

D-lor, statul nu se apără prin legi, atât, cât prin organizarea lui.

Și dați-mi voie să fac aici o apreciere care nu este tocmai favorabilă timpului nostru .

Ca statul să aibă destulă autoritate, ca să-și controleze funcționarii și să meargă la măsuri de rigoare în contra funcționarilor, atunci și **statul trebuie să-și facă toată datoria față de funcționari.**

De cele mai multe ori **incorectitudinile funcționarilor sunt provocate de lipsa de organizare a statului.**

Slăbiciunea statului face ca funcționarii să fie necinstiți.

Dacă statul nu este corect în plata salariului, dacă statul nu este corect în respectarea dreptului de înaintare,

dacă statul nu este corect în menținerea unui funcționar cinstit în locul lui, nu poate să pretindă dela funcționar o corectitudine prea mare.

Prin urmare, înainte de toate, pentru ca statul să devie din nou stat, care să nu fie păgubit de funcționari, trebuie ca el să-și dea o organizare cât se poate mai bună.

- **I. Botez** : Dați-mi voie, fiindcă aici ne aude țara întreagă : ați spus, **că statul** în asemenea împrejurări , **nu poate cere o corectitudine prea mare funcționarilor**. Aici nu este chestiune de comparație.

Statul nu poate să ceară decât corectitudine. În nici un caz **funcționarii nu pot fi îndemnați la incorectitudine**.

Chiar când statul nu poate plăti pe funcționari, nu le poate scuza incorectitudinea.

- **Motru** : Desigur. În orice caz, tu stat, te aperi. Ideia mea este că nu poți să ajungi la rezultatul pe care-l dorești, dacă nu tai dela început boala, iar boala pornește de acolo, din lipsa de moralitate, pe care o găsim la funcționarii de astăzi, care stă în aceea că **statul nostru, statul burghez, n-are o tărie morală ridicată.** [!!!]

- **I. Botez** : "Statul nostru are tăria morală ridicată. Nu se poate admite că n-o are."

- **Motru** : "În principiu trebuie să admitem că o are. Eu am altă pretențiune."

- **I. Botez** : "Funcționarul mic, cu bietul lui șperț, nu mai face avere ; **este vorba de grangurii cei mari.**"

Motru / 31 sept.'32

▣ Meritul statului țărănesc

- **Motru** : D-lor, cu toate aceste puține considerațiuni ale mele, nu vroiam să scot în relief decât un singur lucru :

pe noi național-țărăniștii legea de față ne mulțumește prin aceea că **este un început**; dar nu putem să considerăm că acest început istovește cu desăvârșire ceea ce avem în sufletul nostru.

Idealul nostru este cu mult mai larg decât este cuprins în această lege.

Noi dorim ca în **formula statului țărănesc** să se găsească cu timpul **o așa organizare a statului**,

ca să putem să remediem scăderile pe care le are în sine **statul burghez capitalist** .

"[.....]"

"Termin prin a ura că **această lege , fiind un început pentru țara noastră,** și fiindcă **acest început este tocmai al Partidului Național-Țărănesc,** și al unui om **ca dl Mihai Popovici,**

urez ca această lege să aibă de la început rezultate bune.

În orice caz, în fața unui fapt real , care se va întâmpla , **cînd primul om care a frustrat statul , îl voi avea condamnat ,**

iar nu aplaudat, atunci am să zic : fac amendă onorabilă și **mă mulțumesc** ca de pe urma acestei legi ,

măcar unul singur a fost prins , și a fost constrîns să restituie în patrimoniul statului aceea ce a luat " (**aplauze la pNT**)

Rădulescu -Motru / 31 sept.'32

17.) **Iosif Șandor (PNMaghiar) , discurs Legea control avere și apărarea onoarei , 31 sept ' 32**

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 827-828)

▣ **Averea și onoarea**

Sub guvernul Iorga , **un senator l-a acuzat** că , în timpul maghiarimii , cu forță și cu silă, **a luat milioane de la țărani români** din județul mare Hunedoara, și **a cheltuit acești bani pentru scopuri maghiare.**

Senatu a refuzat replica... și a ieșit o încăerare - "m-au tras la stînga și la dreapta , m-au îmbrîncit " -

încît un doctor l-a sfătuit să plece, iar el i-a răspuns : < cînd este vorba despre viață și **onoare,**

aleg pe cea din urmă.>

l s-a dat cuvîntul dar cu **o cenzură prealabilă,** și iar a ieșit o încăerare .

Atunci le-a spus doar atât: ca **dl senator să dovedească**, altfel este un simplu **calomniator**.

N-a dovedit nici o dată !

Șandor / 31 aug.'32

▣ Calomniatorii

" [...] am vrut să vă arăt cât de lesne se poate calomnia, chiar și în legislație, dacă nu ne gândim pentru **o legiferare demnă** [...] Părerea mea ,însă, fiindcă este aproape fără precedent un astfel de proiect de lege , este că Occidentul , străinătatea știe foarte bine că , cu cât mai mare crește , cât mai mare este cultura și civilizația într-un stat , cu atât crește și lupta și defăimarea unuia contra altuia.

În țara cea mai civilizată din lume, în America de Nord, este defăimarea cea maimare , fiind că acolo sunt oamenii cei mai mulți **bolnavi** , întru atât , că statul nu mai poate face atâtea sanatorii de **alienați**

pentru bolnavii săi.Sociologia spune că **psihopatica socială** este în creștere întoată Europa.

Așa că **avem nevoie de o apărare** față de **acești oameni , care omoară cu limba, care nu are nici oase ,**

nici cuțit, și totuși omoară pe cei normali și cinstiți.

Șandor

▣ Legea .

[...] dacă este vorba și despre **o luptă din partea majorității asupra** minorității etnice din țară,

cu atât mai mult că **dacă orișicînd va fi vorba de viață și de onoare ,**

maghiarimea dinȚara Românească ,prin exemplul meu ,

va primi întotdeauna , în primul rînd ,**onoarea și iarăși tot onoarea !** "(p. 828)

18.) **N. Corodeanu (raportor)**, **discurs -concluzie la Legea control avere și apărarea oanoarei, 31 aug.'32**

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 828 – 830)

[**În aceeași zi, la Cameră se vota legea**]

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Legea .

D-le președinte, d-lor senatori, în calitatea mea de raportor, țin foarte mult să **mulțumesc** **distinșilor oratori**,

cari m-au precedat și cari mi-au ușurat în chip magistral rolul meu.

Dar eu aș dori ca acest proiect să fie remarcat, nu numai prin **discuțiile frumoase**, la care a dat naștere,

și nici prin **nevoia penibilă care l-a adus aici**, ci doresc ca el să fie remarcat, mai ales, prin foloasele, **prin consecințele practice**, pe care le va aduce, devenit lege.

Primum, d-lor senatori, proiectul acesta , **cu inima strânsă**, fiindcă el este **dictat de o realitate dureroasă** din țara aceasta, dar **îl votăm cu bucuria speranțelor**, că el **va avea de efect**

să înlătore unele bănuieli tulburătoare, care vițiază atmosfera noastră publică.

Trebuia, d-lor, să existe în definitiv o posibilitate juridică, care să lichideze în orice moment **acele bănuieli**,

cari vin de jos și **acele încriminări reciproce**, al căror spectacol, foarte gustat de altfel, se dă **pe scena vieții noastre politice**.

D-lor, dacă ar fi să discutăm nevoile, care au adus **acest proiect de lege**, n-ar trebui să exagerăm.

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Rădăcinile și actorii corupției .

El vine dintr-un **aspect moral**, care este **numai al unui strat social**.

Este, dacă voiți, **o lege de privilegii**,fiindcă **nu privește națiunea cea mare**, mulțimea aceea, care nu a venit în contact niciodată cu bunătățile, ce se perindă în vârtejul de

afaceri din marile orașe.

Și nimic nu ne-ar îndreptăți deci, să generalizăm aspectul acesta moral la națiunea întreagă.

Dar eu merg mai departe. **Nu trebuie să confundăm necesitatea acestei legi**, născută dintr-un aspect foarte trecător, **cu nevoile de morală** de toată ziua și din toate țările. Eu consider că este un aspect trecător, fiindcă spectacolul care s-a dat **într-un anumit strat social**, la noi, în timpul din urmă, provine, după mine, din cauze foarte vremelnice.

Statul

După războiu, **aparatură noastră politică și administrativă**

a fost pus **în contact direct** cu întreaga pulsațiune a **vieții noastre economice**.

Statul nu s-a mulțumit să fie numai furnizor de dreptate socială și administrativă; a fost și **furnizor de mărfuri**;

a cumpărat și a vândut, a lichidat depozite, a supravegheat poliția comerțului intern și extern,

a autorizat vagoanele care veneau sau care ieșeau, câte odată după nevoile unui moment,

ca să nu zică într-un chip foarte arbitrar.

Toate acestea se făceau de aparatură noastră politică și administrativă.

Funcționarii

De sigur, **acei cari solicitau** aceste activități, **nu o făceau desinteresat**.

Dar este lucru cert că **nu au rezistat la tentațiuni atât de numeroase, acest aparat al nostru**.

Explicațiunile sunt zadarnice astăzi. A fost aceasta poate în mare parte un specific românesc,

dar **nu trebuie să învinuim Națiunea Românească întreagă de prevaricațiune**,

pentru că numai pătura aceea a fost pusă în posibilitate de a comite astfel de fapte.

Orașul

D-lor senatori, **s-a creat** în modul acesta **o atmosferă**, firește **în orașe**; adică în **principalele centre**,

fiindcă centrele erau acelea care, în lipsa unei tradițiuni economice și în urma freneziei frățești,

cu care s-au unit provinciile, **au fost obligate să dirijeze această vieată economică**.

Și cei cari au dat naștere la situațiuni de acele care provoacă tentațiuni, firește că au fost **nu numai funcționarii statului**,

dar a fost și pătura aceea care venea în contact cu această vieată economică de stat.

Tentațiunea bogăției

Ei bine, d-lor, astfel s-a format o anumită atmosferă morală, o atmosferă de **toleranță reciprocă**,

o atmosferă, aș putea zice, nu numai de toleranță, dar câte odată, dacă mi-aș permite cuvântul,

de admirație pentru succes.

Amintiți-vă d-voastră, **în cafenele, în cluburi**, cu câtă plăcere **gustam butadele acelea sfidătoare**,

care se atribuiau **unui personaj politic sau altuia**. Și noi admirăm în ele prestigiul inteligenței!

Și în această atmosferă, d-lor, eu nu am văzut încă un om, căruia să i se întoarcă spatele

sau să i se refuze mâna, pentru că averea lui are o origine bănuită!

Tentațiunea ascensiunii politice

Ceva mai mult, s-a creat **o morală specială, o morală de adaptare în sferile înalte politice**.

Linia morală nu mai era comandată de acel imperativ categoric de care vorbea d-l Botez,

ci **de un imperativ foarte conciliant, hipotetic, sau condițional**,

ca să întrebuițez cuvântul celebrului filosof, care a făcut o distincțiune pe terenul moral în acest sens.

"Intervențiunea"

Am văzut ceva mai mult, d-lor. Era câte odată așezat pentru un fel de reclamă și de supralicităție,

succesul unei intervențiuni ! Am văzut **cucoane**, care se cereau respectate și care urcau scările de minister, **lăudându-se** cu succesul care l-au avut la **cutare administrație** sau la **cutare ministru**. Ei bine, d-lor, **acest spectacol** se dădea **într-un anumit strat social**.

Opinia publică

Dar **opinia cea mare publică**, înalta conștiință morală a acestei națiuni, **a reacționat** și trebuia să reacționeze, căci un popor care rămâne insensibil la ideea morală, își pierde cumpătul lui de viață. **Reacțiunea însă n-a avut posibilitatea distincțiunilor** și n-a avut nici **mijloacele de verificare**.

Politicienii

Și atunci **a intervenit politica, cu înfățișarea ei hidoasă**, ce-o are câte odată, speculând asupra acestui sentiment de reacțiune publică.

Politicienii s-au grăbit în adevăr să se acuze unul pe altul.

Colportorii

Și am văzut **oameni, din cei mai bănuți** – d-le Botez, nu fac nici o aluzie – dar era o bănuială insistentă tocmai asupra unuia din politicienii noștri, **care întreținea un ziar și care insulta fețele cele mai cinstite** pe care le-a avut vreodată țara aceasta.

Era psihologia vinovatului, **care vrea ca totul să fie întinat, pentru ca să se acopere odată și trecutul lui.** [...]

lectorul sau auditorul **a primit cu credulitate** de foarte multe ori toate acușările.

Dacă am face fiecare din noi mărturisiri asupra a ceea ce am auzit de la oamenii pe care îi cunoaștem, am rămâne înspăimântați. Eu am auzit odată, într-un grup de intelectuali, căroră li se impune un discernământ și un control propriei lor cugetări întotdeauna, înfățișându-se unul dintre oamenii noștri politici, care este mai curat ca soarele, că are palate.

Și o spuneau poate cu bună credință, cu credulitatea aceea care ți-o sugestionează mediul politic în care trăiești.

- **O voce** : Avea și fotografia palatului.

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ **Consens parlamentar**

- **N. Corodeanu**, raportor : Ei bine, d-lor, **acest proiect a fost făcut de comun acord de toate partidele.**

Căci pentru onoarea acestei tribune, trebuie să recunoaștem că **toate partidele suntem de acord cu el,**

ceea ce însemnează că toate partidele doresc ca să înlătore, cu toate mijloacele posibile, pe **acei intruși, care întinează morala și atmosfera politică în care trăim.**

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ **Contribuția juriștilor.**

▣ **Inovații juridice**

Ce-am făcut deci noi, prin noi, înțelegând **tot Parlamentul ?**

Am chemat justiția în ajutor, și a trebuit să chemăm **justiția cea mai nebănuită**. [...]
magistratura înaltă.

Principiile de bază ale acestui proiect de lege ? D-lor, să nu confundăm, dar am spus în raport că

noi avem nefericirea morală și fericirea științifică, să inovăm.

Noi suntem deci **precursori în această materie,**

care **are de bază ideea** aceasta , că **cine stăpânește o avere** [...] **este obligat să dovedească originea ei.** Dificultăți de probă ? Doamne, dar unde e păcatul că se răstoarnă proba ?

D-lor, este numai o înșelare de ochi, dacă doriți, pentru că proba este la îndemâna tuturor părților.

Ciorovăială între un jurist și un psiholog

Corodeanu : D-l **Motru** vorbea de vechiturile noastre juridice. Eu v-aș pofti, d-le Motru,

să luați contact cu cele noi. Poate contactul d-voastră cu d-l Georoceanu, care este foarte tânăr în ideile lui, v-a făcut pe d-voastră să-l bănuți că este prea vechiu.

- **Motru** : Cărțile d-voastră de drept sunt învechite.

- **Corodeanu** : Dar ce facem noi toată ziua la tribunal ? Nu aduc probe ambele părți ? Sigur că **este un principiu, ca acel care reclamă să probeze**.

Dar cealaltă parte stă fără să probeze și nu se mișcă în justiție ? Dar în materie civilă, unde este disciplina

cea mai riguroasă de dovezi, **părțile nu se apără și una și alta ?**

Și când iei în materie civilă toate măsurile posibile ca să dovedești origina bunului care a intrat în patrimoniul tău,

oare va fi greutate ca, în fața unei Curți de Apel, **să dovedești că bunul acela** a intrat în patrimoniul tău

cu o formă regulată și cu un izvor curat ?

Dar nu văd nicio dificultate asupra sistemului de probă. Este numai frica care-ți dă totdeauna ceva nou.

D-lor senatori, **noi juriștii am avut foarte mult de cugetat**, și am văzut **cât de greu este să inovezi**,

dar după ce ți-ai sistematizat un punct de vedere, cât de ușor decurg din acest punct de vedere toate consecințele !

- **Motru** : " **Statul înaintat socialist**, ca concepțiune socială , **eliminează pe juriști cu desăvârșire**, fiindcă ei **totdeauna încurcă**.

- **Corodeanu** : Cu singura condițiune : **să-l lași pe jurist să-l construiască** și pe urmă juristul să se poată odihni ; dar **dacă psihologii ar construi statul, ar trebui să vină juriștii pe urmă să-l apere de generalizările pe care le fac psihologii**

în mediul social în care trăiesc. Dar să nu continuăm astfel, și să nu dăm aerul unei polemici.

- **Romulus Georoceanu** : Este interesant, fiindcă este o discuție academică.

- **N. Corodeanu** : Este un fel greșit de a concepe dreptul. [.....]

La bazele fiecărei formule de drept stă întotdeauna tot ceea ce psihologia a putut să strecoare ca formule ultime,

la bazele formulei de drept stă întotdeauna tot ceea ce conflictele sociale au putut să aducă ei așezării definitive,

definitive relativ vorbind. Încât **dreptul, d-le Motru, nu se face, dreptul crește** într-o societate.

Delictul există, hoțul există.

- **Motru** : **Hoții care fură din avutul statului există**

și d-voastră vă certați ca să găsiți cuvântul cum să botezați delictul." [...]

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ **Presa în lumina Legii**

...D-l Motru a spus : **ce faci cu presa ?**

" **Nu putem impieta asupra libertății constituționale a presei**.

Am lăsat-o absolut neatinsă, deoarece, **dacă aduci o atingere principiilor** de felul acesta în societate,

ajunși la dărăpănarea ei și la regretul pe care nu o să-l poți niciodată satisface cu bucuria unei îndreptări.

Sunt lucruri cari, deși pe baze învechite, trebuie să trăiască.

Libertatea presei înscrisă în Constituție o respectăm,

dar **și cel care scrie la ziar, poate să fie rugat să dea o informație precisă**, dacă o are.

Care este sistemul legiuitorului ?

/ **Îl cheamă și-l întreabă** : < poți să dai un detaliu nou ? >

Omul de presă poate să spună : < **Nu pot, eu scriu la gazetă, treaba mea.** >

Judecătorul se închină.

/ **Dar poate să spună** și altceva : < d-le judecător, nu mă mulțumesc să scriu la jurnal,

vin să mă constitui denunțator dela începutul până la sfârșitul procesului,

pentru că sunt atât de convins că pot să servesc această societate și pe calea aceasta,

încât **te rog înscrie-mă ca denunțator.** >

Eu cred că **sunt două atitudini diferite**.

Nu tragem noi pe calea aceasta indirectă – ar fi să ni se atribuie nouă o vulgară atitudine legislativă –

nu tragem în fața unei jurisdicțiuni care nu este a presei, pe acei care sunt apărați de un principiu constituțional. "

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Curtea de Apel.

▣ Avocații apărării

[Lămuriri, asupra **tehnicii legii.**]

/ Sunt desemnați **trei consilieri de Curte**, cari, în prealabil, **fac instrucțiunea.**

Ei sunt aceia care văd, **dacă**, în adevăr, este cazul ca cineva să fie supus judecării plenului **Curții de Apel.**

/ **La judecata Curții de Apel** – ca să-l satisfacem pe d-l Motru – am pus **cel mult 2 avocați.**

De ce, d-lor ? Pentru spectacolul care s-ar da, intervenind pasiunea politică.
S-ar da naștere, în adevăr, la obstrucție, căci ar face ca un număr mare de apărători să fie la ușa Curții de Apel,
cerând cuvântul și împiedicând urgența și tranșarea limpede a chestiunii.

D-lor, **cel mai celebru sfidător al opiniei publice,** care a jefuit în calitatea lui o provincie întreagă,

este din lumea antică : **Verres**, celebru prin discursurile minunate ale lui Cicero.

A jefuit și din temple statui frumoase, ca să și le aducă la Roma.

Și l-a întrebat cineva : < Dar bine, nu-ți ajunge ? >

< Nu-mi ajunge, pentrucă **o treime merge la judecător** ,

o treime merge la avocat și trebuie **să-mi rămână și mie o treime** > .

Am redus numărul avocaților, stabilind în felul acesta o posibilitate ca să se poată da dreptate de către justiție mai curând.

Ciorovăială avocățască

- **Vică Georgescu** : Totuși, faceți această profesiune.

- **Corodeanu** : Da, pentru **apărarea justiției.** De aceea am pus noi, în materia aceasta specială,

numai doi avocați : ca să nu se dea naștere la un **abuz politic.**

- **R. Geoarceanu** : " Oricât de mulți ar fi, **nu strică, pentru apărarea justiției.**

- **N. Corodeanu** : Abuzul trebuie împiedicat întotdeauna, dacă vrei să faci o operă viabilă.

- **R. Geoarceanu** : Dreptul de apărare este de **drept divin**, nu este de drept omenesc.

- **M. Popovici** : **Abuzul în apărare este de drept diabolic.**

- **R. Geoarceanu** : E mai sfânt. El pornește de la divinitate.

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Democrația .

- **N. Corodeanu** : Din partea distinsului nostru coleg, **d-l Botez**, mi s-a părut că am înțeles un lucru, pe care l-am regretat :

vrând să explice aspectul acesta moral al că la baza acestei societății noastre, d-sa, deși deprins cu aspectele civilizației celei mai rafinate, cu ale civilizației engleze, a spus că **la baza acestei răsturnări de moravuri**, contribuie **democrația.**

- **I. Botez** : N-am spus aceasta. În general, **democrația este foarte bănuitoare,**

dar este o notă nouă a acestei democrații, mai serioasă, mai virulentă.

Dar, în general, democrația este mai bănuitoare. Aceasta am spus.

- **N. Corodeanu** : **Este mai vigilentă.** Democrație însemnează **contactul tuturor** cu cele publice :

însemnează **ochiul tuturor, interesul tuturor** și **conștiința superioară** deci,

că ceea ce este al națiunii nu trebuie sfârticat. Acesta este principiul de bază al sistemului democratic."

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Efectul așteptat al Legii : Asanarea morală.

" Dar, d-lor, vă întrebați d-voastră : **va avea vreun efect această lege ?**

Eu, d-lor, **mă mulțumesc** chiar și **cu valoarea ei politică, cu valoarea ei morală,**
cu ceea ce derivă numai din existența legii.

În realitate nu putem preciza ce se va întâmpla.[.....]

Eu cred că **această lege, aplicată sau nu,**

va pune, în sfârșit, bazele unei credințe : vom înceta, odată pentru totdeauna, să admirăm și să cinstim

pe aceia cari s-au îmbogățit pe nedrept. Rupem în felul acesta cu un trecut.

Și, d-lor, să-mi dați voie să văd importanța acestei legi într-un orizont mai îndepărtat.

D-lor, **primatul principiilor morale,** acela care stă veșnic la baza justiției, **acele frumoase idei de solidaritate socială,** când vor fi apărate, o națiune se resimte. **Când va ști că trăiește într-un mediu moral,** de solidaritate superioară, **judcătorul își va face meseria cu scrupul, soldatul va lupta cu îmbărbătare, dascălul își va face datoria cu entuziasm :**

dar **va fi deprimată societatea,** atunci când, urcând catedra, scoțând sabia sau îmbrăcând roba,

știi că **tu muncești cinstit și alții folosesc munca ta ca să huzureze în fața ochilor tăi.**

Să sfârșim, d-lor, cu această oligarhie – să nu vă supere cuvântul și nici să nu-l interpretați greșit –

cu această oligarhie rapace, care compromite simțământul fundamental pe care trebuie să-l aibă fiecare om,

trăind în orice mediu social. [.....]

Ceea ce exprimă **civilizația la un popor este ținuta sa morală, cinstită, tradițiunea lui,**

unde **om pe om nu se fură,** unde **acela care fură se duce la pușcărie și**

acolo unde se găsește **o avere nejustificată, cel puțin să fie luată de stat , ca avut național.**

Prezentul proiect de lege, d-lor senatori, cred că se străduiește să întărească acest aspect de civilizație.

Și, încăodată, nu știm cum să fim mulțumiți **că toate partidele au pus strădania lor pentru ca să se înfăptuiască această lege.** [.....]

Noi trebuie să facem toate eforturile ca să putem trece cu această solidaritate morală dincolo de vârtejul actual gruparea noastră națională. Pentru aceasta **trebuie să facem toate eforturile.**

De aceea, să poftim, d-lor, la control. "

N.Corodeanu / 31 sept.'32

19.) **Ed.Mirto (ministr.Comunicațiilor) , declarație, 26 sept.'32**

(" Dimineața " , 28 sept., 26 oct.'32)

[**LD : inițiativa aceasta " personală " , fără aprobarea lui Maniu , mi s-a părut încă o dovadă a existenței celor 2 trunchiuri în PNT.**

Oricum, este o încercare de revigorare a țărăniștilor]

▣ **Chișinău, 26 sept.**

Mirto a făcut declarații presei , cu privire la tratativele cu steriștii * :

/ **"Am luat singur inițiativa acestor convorbiri , ce nu mi-au fost cerute sau sugerate , nici de membrii PNT basarabean, și nici de membrii PTD .**

Și am luat această inițiativă , pentru că socotesc că **lipsa de elemente democratice în Basarabia ,**

nu îngăduie existența a două partide democratice și aveam deci convingerea că servesc și pe unii și pe alții și cauza democrației.

Impresia mea este că fuziunea se va face.

De obicei **dezidențele** în partide **se fac foarte repede ; reconcilierile se fac ceva mai greu.**

În momentul de față, eu văd **anumite piedici și obiecțiuni.** Întru cât ele sunt făcute din partea unor oameni sinceri,

vor putea fi satisfăcute , adică transformate în **condițiuni de fuzionare. "**

/ " Ambele partide socotesc că au nevoie de **realizarea urgentă a descentralizării administrative ,**

cu o **reală autonomie locală.**

Spun aceasta , fără a mă ocupa de cei **puțini la număr,** care **au cu totul alte gânduri,** decît **realzarea unei descentralizări,** fără a-și da silința să înțeleagă ce este descentralizarea și pînă la ce limită poate fi făcută,

dar **cari ascund sub această formă resentimente față de regăteni și ardeleni.**

Cred că cerințele partizanilor sinceri ai autonomiei locale, vor fi satisfăcute, printr-o descentralizare administrativă și prin o descongestionare a atribuțiilor ministerelor, care să pună la dispoziția cetățenilor , centre mai apropiate , spre a le satisface nevoile , fără ca să mai trebuiască să ia contact cu ministerele, la București. "[.....]"

/ Socot că toate **aceste elemente cu autoritate morală** , vor aduce o mare contribuție , putînd da **pentru Basarabia o conducere** care să se bucure de **o desăvîrșită încredere** și care **să nu mai pună în sarcina guvernelor românești cauze provenind din criza mondială**

și care să aibă , în același timp, toată autoritatea pentru revendicarea și realizarea intereselor legitime ale provinciei.

/ "**Basarabia se găsește în stare de inferioritate față de restul țării** , pe toate tărîmurile. Pentru o nivelare, **trebuie sacrificii de la bugetul țării.**[...] **bugetul** trebuie să aibă o tendință nestrămutată pentru **realizarea acestei nivelări.** Rostul venirii noastre este tocmai ca **la alcătuirea bugetelor** ,

să ne conformăm întocmai **nevoilor provinciei** , văzute la fața locului.

/ "**Sunt decis să mă amestec în politica Basarabiei** și am credința că legăturile mele personale vor contribui și la concentrarea forțelor , și la **impunerea revendicărilor provinciei.**

Ed.Mirto / sept.'32

20.) **M.Landau (P. Evreesc) , Comunicare : testamentul lui Jacques Elias , 26 sept.'32**

Bătaia Landau-Robu- Adam

Tudor Teodorescu -Braniște , despre incident

("Dimineața " , 28 , 30 sept.'32)

[**LD : context : era în dezbatere Legea control avere și apărarea onoarei . Vezi pe larg la fișier Evrei .**]

Landau /

▣ **Comunicarea :**

În 1925 , a încetat din viață **Jacues Elias** , lăsînd prin **testament** o avere considerabilă, care se cifrează la aproape 1 miliard de lei, "**Academiei Române** "
[.....]

▣ **Scandalul .**

(**în timp ce deputatul Cioc își dezvolta discursul la lege, a intrat alergînd în incintă , - Michel Landau (într-o stare de cumplită surescitare , s-a adresat președintelui de ședință) :**

"Domnule președinte , vă rog să suspendați ședința .Am stat pe culoarele Camerei și, la un moment dat, prin surprindere,

un domn **deputat cuzist tînăr și cu d.Robu**, s-au apropiat de mine , m-au trîntit la pămînt , **m-au bătut și mi-au spart ochelarii.**

Cer **să se aplice sancțiuni** , pentru că acest lucru dăunează însăși parlamentului.

Ce înseamnă această procedare : **să fim terorizați în adunare ? "**

(**Incidentul provoacă mari emoții ; Cioc își întrerupe cuvîntarea ; deputații se deplasează de pe locuri și comentează ;**

se cere suspendarea ședinței ; convocarea comisiei de disciplină ; la redeschidere ...)

-Ionel Lupescu(vicepreșed.Camerei) : Sunt informat că pe culoare **s-a petrecut un incident** destul de regretabil și, în consecință, consult Adunarea pentru **trimiterea în fața Comisiei de disciplină**

a dlor **deputați Nichifor Robu și Marcel Adam** .

-Marcel Adam (LANC) : Domnule președinte , vă aduc la cunoștință că **noi am fost atăcați .**

-M.Landau: "**Îndrăznești să spui acest lucru ? Să spună d.Vasilescu -Nottara ce-a fost "** (**în Cameră se produce mare zgomot, între Marcel Adam, Nichifor Robu și Landau .Un**

violent schimb de cuvinte,
care nu se aud din cauza zgomotului.)

-Ionel Lupescu : Rog comisiunea să se întrunească de urgență, și să se judece acest caz.

(**Cioc își continuă cuvîntarea**) [.....]

-Nichifor Robu (LANC) : Protestez contra faptului că n-a fost trimis înfața Comisiei disciplinare și d.Landau.

Mie mi s-a adus o ofensă și nu voi rămîne ofensat.Îmi voi luasingur satisfacția , dacă Biroul nu înțelege să mi-o dea.

-Pomp.Ioanițescu : Ce înseamnă aceasta ? Nu se poate admite acest limbaj .

-Robu : Dacă Biroul Camerei nu înțelege să-mi dea satisfacție, de cîte ori sunt ofensat de jidani , în această Cameră...

-Ioanițescu : Camera întregă, conștientă, protestează contra limbajului d-tale.

-Dinu Simian : Fac apel la d-ta, dle Robu, să-ți retragi amenințările pe care le adresezi.

-Ioanițescu : Dle Cuza , noi nu permitem să se aducă asemenea amenințări în incinta Camerei.

" **Dimineața** " : **Robu** spune că lupta sa politică, va merge pînă la capăt ;

Landau spune că lovirea lui se va discuta la Comisie ;

Marcel Adam spune că a recunoscut la Comisie că l-a lovit și îmbrîncit pe Landau , dar acesta a refuzat să-și recunoască fapta ;

Robu reproșează că nu l se apără demnitatea de român.

"Eri, în Cameră, o ședință penibilă.O lungă serie de incidente și chestiuni personale a ocupat tot timpul dezbaterilor.

Deputații s-au invectivat , s-au apostrofat, s-au ridicat unii împotriva altora .Alții s-au bătut pe culoare.Alții se aflau în incintă față-n față, furioși, amenințatori, gata să se încaere .Vacarmul a luat proporții fantastice.

După ce liniștea a fost restabilită , fiecare dintre împricinați s-a simțit dator să se explice.Un nou prilej de incidente grave.

Acest spectacol a durat 5 ore.

Tudor Teodorescu -Braniște / 30 sept.'32

▣ "Vot nul "

[LD : Cunosc foarte bine tonul acestor "**democrați**" de serviciu, "**prosemiți**" de stînga .

Va trebui să decantez din acest gen de **presă propagandistică** , cît era sinceră poziție democrată

și cît era **zarva generalizatoare** - deseori transmisă peste hotare - privind "pseudo-regimul democratic" românesc, poziția "duplicitară" a patidelor, a unor personalități de marcă, care au înveninat crescînd atmosfera .

Procese de intenție, insinuări demagogice, de la un episod... întînit uneori în parlamentele oricăror țări !]

Acum cîteva zile , **doi deputați cuziști** - confundînd, probabil, bufetul Camerei cu o mustărie periferică -

au bătut un deputat evreu.Comisia de disciplină a Camerei, judecînd faptul, a decis excluderea pe un număr de ședințe

a celor doi bătăuși Am socotit - și am scris aici - că sancțiunea este prea blîndă , față de gravitatea faptului săvîrșit.

"Eri, Camera trebuia să ratifice cu votul ei , hotărîrea Comisiei de disciplină.

După indignarea cu care unii fruntași ai opoziției înfieraseră în ședință isprava cuzistă, după vehemența cu care oficioasele de partid veștejiseră faptul în sine - nu mai încăpea îndoială :

vinovații trebuiau să-și primească pedeapsa , cu atît mai mult cu cît pedeapsa era extrem de blîndă .

Așa s-ar fi petrecut lucrurile într-o țară cu sentimentul demnității parlamentare , într-o țară în care logica își are rostul ei bine definit. " La noi, s-a întîmplat dimpotrivă.

Pusă la vot, hotărîrea de sancționare a scandalagiilor n-a întrunit quorumul necesar.**Votul a rămas nul.**

Explicația ? Partidele au protestat prin oficioasele lor , fiindcă față de lume se simțeau obligate să protesteze .

Dar chemate să voteze , au votat pe furis împotriva excluderii, adică pentru cei doi bătăuși.

Cîțiva , mai șmecheri , s-au abținut . [...] Cum se împacă votul nui de ieri , dovadă de periferică solidaritate cu bătaușii - cu protestele indignate din Cameră și din presă ?

O atitudine hipocrit civilizată pentru public, adică în presă și în dezbateri , - și **una sincer huliganică acolo, în fața urnei ?**

Acesta este punctul de vedere al Camerei ? Să-l spună limpede .

Să se tragă o linie hotărîită de demarcație între sălbăticie și civilizație.

Jocul pueril al celor două atitudini - una occidentală - pentru fațadă ; alta huliganică , pentru interior -

nu mai poate dura . Iar dacă șmecherii jucători vor să-l continue, nimeni nu se va mai lăsa amăgit .

Întrebarea care se pune , e limpede : **dacă** palmele cuziste ar fi răsunit - nu pe obrazul deputatului Landau ,

ci pe cel al d-lui Maniu, d.G.Duca, dr-N-Lupu sau Gh.Brătianu - votul ar mai fi rămas nul ?

S-au mai simplu : **dacă** pe d.Landau l-ar fi chemat Ionescu sau Popescu -

ar mai fi existat abținerile șmechere și voturile de-a dreptul " pentru " ? [...]

Astăzi votul se repetă . "

Bătaia Landau-Robu-Adam / sept.'32

---

21) **I.Mirescu (PSD) , Interpelare scrisă, nesuținută // corupția în Poliție // , 26 sept.'32**

(DAD, MO 35 bis (anexă) , șed. din 26 sept.'32, p 1-22)

[LD : nu apare întîmplător în " anexă " ! era atinsă **camarila regală: Gabriel Marinescu, Puiu Dumitrescu** .

Are 22 de pagini . Nu am xerox.Fișă sumară .Nu știu dacă această interpelare, acest Memoriu, a stat la **origina scandalului Mihalache - Maniu - MSR** , dar este posibil]

/ Nu a putut dezvolta interpelarea oral din cauza aglomerării ordinii de zi și a " **Intereselor oculte** "

ale celor vizați ... care au acoperit cu autoritatea lor , ori cu lipsa de curaj, murdăriile , necinstea , corupția ce s-au cuibărit la Instituțiile de stat .

/ Venalitatea unor funcționari de la Poliția Capitalei .

- nereguli și abuzuri la Poliția Capitalei ;

- venalitate și complicitate la Birourile de moravuri , cu patronii caselor de toleranță , tripouri, cafenele ;

- sistem abuziv de amenzi și taxe ilegale ;

/ **EI , Mirescu**, a adus asta la cunoștință în guvernarea Iorga (17 -18 febr.'32) , cerînd o anchetă parlamentară . Ancheta s-a dat unor persoane înrudite ...

- **Negrea** - rudă cu **Puiu Dumitrescu** , secretar al MSR

- Dl **Gabriel Marinescu** ,prefectul poliției Capitalei, prieten cu Puiu Dumitrescu , a pus la cale să fie bătut ; i s-au oferit bani ; a fost amenințat

(Scrisoarea lui Gabriel Marinescu către generalul Cantacuzino-Grănicerul)

/ Acum (1932) cere reluarea anchetei . N-o mai dezvoltă oral , și de aceea , o depune în scris .

(înșiră toate neregulile)

Mirescu / 26 sept.'32

▣ **Prostituția .**

(p. 10-11)

/ Legea sanitară (art.305) desființează **negotul cu carne vie** .

Conform legii, nici o casă de toleranță nu ar mai putea fi .

/ Legea nu este aplicată , deoarece asa au decis proxenetii , găsind o lacună legii, care interzice " negotul " nu prostituția .

Ministerul de Interne a aprobat , însă , că **2-3 prostituate** pot locui într-o **casă , cu contracte de chirie !**

"Odăi mobilate " ! ... pentru că prostituția "pe cont propriu " este admisă !

Bordelurile s-au transformat în "**case mobilate** "

(dă un tabel - **67 !** - al fostelor bordeluri devenite "**case mobilate** ")

(dă un tabel cu **Hotelele** - **34 !** - care adăpostesc prostituate)

Această hotărîre a fost ratificată de C.Argetoianu

- Arată intervențiile lui la Ministerul Sănătății ;

- Arată **Petiția "Comitetului pentru asanarea morală "** din cartierul "**Crucea de Piatră**" (apr.30) ,

înaintată **primarului Dem Debrescu** , rămasă fără rezultat ;

- Dă cazuri de **boli, imoralitate publică, complicități** ;

- **De ce Argetoianu** a aprobat ca de "**Casele de prostituție**" să se ocupe **Poliția, nu Serviciul sanitar** , care aplică **Legea sanitară ?**

Nici o dată comerțul cu carne vie și degradarea abjectă a femeii , nu a fost mai scandalos , ca acum...

de cînd **dl.prefect Gabriel Marinescu** s-a hotărît să construiască **cazarma de gradîști** , cu orice preț

Edificiul " măreț " se zice că **a costat 47 milioane** și s-a construit cu "bani murdari "

Marinescu și-a construit și lui **o casă cu 3-4 etaje**

- El, **Mirescu, nu crede** că cele ce se petrec la Poliție sunt cunoscute de forurile cele mai înalte ...

și că nu se iau măsuri pentru că ... "**cineva**" , "**mai sus**" [**MSR !!!**]

protejează pe prefectul Capitalei , contra calomniatorilor social-democrați

- "**Guvernul are cuvîntul !**" IIMirescu, deputat .

[**LD : aviz lui Maniu și Mihalache, ministrul de Interne**]

IIMirescu / 26 sept.'32

21.a.) Zaharia Boilă * , în apărarea lui **Romulus Boilă** , 5 oct.'32

(DAD, MO 44, 5 oct.'32, p. 1715- 1719) ("Dimineața " , 7 oct.'32)

[LD : în timpul cuvîntării lui **Al.Ceașeanu** (ardelean, PNT) la **Convesiune**, s-a produs un incident ...

În acea zi , la Senat , se adopta în unanimitate **Legea privind controlul averiiși apărarea onoarei**

-**dr.Lupu** : a aruncat ardelenilor calificativul de "boiliști " ...

-**Zaharia Boilă** : de ani de zile se duce o campanie de ponegrire împotriva lui **Romulus Boilă**,

fără ca să se poată dovedi nimic din acuzațiile făcute. El cere o anchetă cît de severă a întregii activități publice a dlui Romulus Boilă, și **dacă se va găsi că este întemeiată cea mai mică acuzație**,

d-sa, Zaharia Boilă, își va depune mandatul de deputat.

Dacă această campanie nu va înceta, **el va fi silit să ia măsurile de apărare a onoarei**,

pe care trebuie să le ia orice bărbat . De asemenea , dacă se va dovedi , de la 1919 încoace , că averea lui Romulus Boilă a fost vreo zi activă , sumele active pot fi confiscate de oricine .

-Voce : Să declare el, nu dvs !

-**Zahari Boilă** : Eu nu fac insinuări nefondate .[...]

Dar dacă cineva , de aici înainte , cineva va mai pronunța " Boilă " ...

*** Notă**

Zaharia Boilă a devenit **deputat** în urma **alegerilor parțiale din jud.Hunedoara** (25 sept.'32) unde a obținut cel mai mare număr de voturi . -

Zaharia Boilă / 5 oct.'32

---

b) Dinu Simian (PNT) , discurs la Convesiune , 4 oct.'32

(DAD, MO 43, 4oct.'32, p. 1679- 1684)

Nu a fost județ din Țara Românească în care să nu se fi demonstrat că **starea de spirit impunea Legea Argetoianu.**

Gh.Tătărescu, O.Goga vorbeau de **o stare ... prerevoluționară.**

Acum este o liniște perfectă, dar nu senină, care stăpânește România .

Și cauzele produc aceleași efecte în toate partidele : PNL, PNT, parlamentul întreg .

-**Oct.Goga** (PNA) : Este normal , căci este **ca și cum ar fi un război** ,trece granițele unui partid

-**D.Simian** : Suntem de perfect acord, dle Goga . Aici este o **problemă care nu aparține unui partid** .

(**aplauze la opoziție și pe unele bănci PNT**) Este o problemă care depășește intențiile bune

ale ministrului de Finanțe , GGMironescu . [...] Mi-e teamă că **o greșeală cât de mică , poate să verse paharul ....**

(**Înruperi la pNT**) Să nu ne înșelăm ! **Suferința este așa de mare , așa de adânc** pătrunsă în sufletele tuturor ,

încât **o picătură de otravă poate să producă efecte și consecințe incalculabile "**

(**aplauze la opoziție și pe unele bănci PNT**) **Să dezbrăcăm** chestiunea Conversiunii **de poziția politică pe care o are azi .**

(**aplauze la opoziție , strigăte de bravo**) **să o ridicăm la rangul de dogmă**, să salvăm ce avem de salvat pe tema Conversiunii .Se pare că **se ciocnesc acum zeii, uriașii**, încât ți-e teamă !

Unii fug de discuție, alții vor fugi de la vot .(aplauze la opoziție și pe unele bănci PNT)

Pe mine nu mă interesează lupta dintre uriași .Mă interesează **lupta dintre 2 concepții politice , dintre 2 lumi !**

Un ilustru avocat al baroului Ilfov , la un moment dat , l-a spus lui Ionel Brătianu că exproprierea subsolului este o greșeală , că nu se poate face face. Atunci **Ionel Brătianu l-a spus :**

< În chestiunea exproprierii eu pot merge doar înainte ; nu pot merge înapoi .>

La fel, dacă s-ar face reforma electorală, nu s-ar putea merge înapoi ...

La fel ,cu Conversiunea,nu se poate retrage ce s-a dobândit , cu nici un pas înapoi !

...De aceea , el nu va vota actualul proiect .

D.Simian / 4 oct.'32

---

c.) **La votarea pe articole a Conversiunii , 6 oct.'32**

(DAD, MO 45, 6 oct.'32)

-Lupu : pledează pentru conversiunea urbană : să aibă milă de cei ce-și vor vedea casele scoase la licitație .

Văduve și copii .Frați și surori , "Aveți milă de ei "

-Vaida -Voevod : Nu era locul pentru discursul dr.Loupu . Pe viitor , **ar trebui să înceteze**

supralicitarea demagogiei. Ați făcut demagogie prin toată țara .

-Lupu : **Faceți pe Rege demagog, căci Regele a propus asta !**(**apaluze la opoziție**)

-Vaida : Mă mir că dr.Lupu se agită. Eu nu am vorbit de demagogi singurateci .

-Lupu : În fruntea noastră stă Regele demagog ? !

-Vaida : În concepțiamea este că **trebuie încetată odată demagogia și supralicitarea .**

-R.Franasovici : Să dea Dumnezeu !

-dr Lupu : **"Zece ani ați făcut demagogie împreună cu noi ,**

iar acum sunteți coptți și răscopți .**Ați ajuns la zahariseală !**

-Vaida : **Oricine ar fi aceste bănci , va trebui să lucreze din toate puterile ca între partide ,** între fracțiuni politice ,

" să se stabilească un acord , să se stabilească o limită de < noli me tangere> , peste care , în viitor , să nu se treacă.

Pentru că , a trece mai departe , înseamnă a periclita interesele reale ale țării "

-Lupu : **Să schimbăm legea electorală și vor fi posibile acorduri .**

-Vaida : **Îmi pare bine de aprobările de pe băncile minoritare, de la vechii liberali, și la ceilalți liberali, și la dr.Lupu ...** Nu putem cade în greșala gov.precedent ca, cu ochii legați,

să aruncăm o lozincă frumoasă , sunătoare și ademenitoare , pentru cei mulți și obijduiți, ca după aceea să ne încurcăm într-un veritabil labirint inexplicabil , din care să nu mai fie salvare.

Și , când n-om mai fi la putere, guvernul de după noi să ne blesteme , să ne acuze de ușurință și de batjocorirea

intereselor superioare ale țării ... În privința datoriilor urbane [...] este o supralicitare , pentru ca anume persoane să joace anumite roluri ...

---

d) **Aurel Vlad (PNT) , Comunicare : cere evidența impozitelor plătite de demnitari , 8 oct.'32**

(DAD, MO 47, 8 oct.'32, p. 1884)

[LD : Este f. insinuant. Ofuscat că , la dezbaterea Conversiunii,
a fost ținta atacurilor grupărilor antibancare , radicale ...]

1. Cere să i se dea **Tabel** (și dosare) care să cuprindă **sumele plătite ca impozite de demnitari**

(miniștri , subsecretari de stat , deputați , senatori) , de la 1918 , până în prezent.
Întreabă dacă se aplică dispoziția de a nu se plăti salarii demnitarilor de stat , ...
până nu dovedesc că au achitat impozitul global și celelalte impozite.

2. Cere un **Tabel** cu numele și **suma datoriilor foștilor și actualilor miniștri** ,
subsecretari de stat ,
deputați , senatori , din fostul și actualul parlament , pentru ca opinia publică
să poată aprecia **de ce unii parlamentari s-au expus "pentru o soluție radicală
a problemelor datoriilor agricole "**(**aplauze unanime**)

Aurel Vlad / 8 oct.'32

---

e) **Corneliu T Ghimbășeanu -Bubi (PȚ-Lupu) , la Sumar , 7 oct.'32**

(DAD, MO 46 , 7 oct. '32, p. 1808)

Protestează că nu i s-a dat cuvântul la Conversiune ...

" Eu sunt **singurul ardelean din opoziție** , în acest Parlament , și aș fi venit și **aș fi arătat
politica bancară**

pe care o face PNȚ în Ardeal " Protestează că **nu i s-a dat cuvântul** pentru a nu face
destăinuiri.

- **Ștefan Cicio -Pop** : Constat că **deputații tineri ne dau lecții** și doresc să fie trecuți în
Dezbateri

că eu... nu le-am dat cuvântul ! Dar eu **l-am șters cu învoirea șefului său de partid,
dr.Lupu.**

Discuția a fost liberă , s-a făcut cu consensul șefilor grupărilor parlamentare .

- **D.luca** : Presiunea nu a plecat de la Birou sau de la dvs. **Presiunea a plecat de la d.
Vaida** ,

care **a creat un urât precedent luând apel nominal și notând personal pe fiecare
deputați**

cum votează(**aplauze la opoziție**) Astfel , primul -ministru a făcut presiuni asupra
majoritarilor .

Ghimbășeanu / 7 oct.'32

22.) Moravuri : **Pentru inimile caritabile (un ex.) // muritori de foame // ,
7oct.'32**

("Dimineața " , 7 oct.'32)

[LD : **asta pentru a arăta că , în ziare , existau rubrici speciale pentru această formă de
ajutorare**]

/ În com.Bâra , jud.Roman , locuiește veteran din războiul din ' 77 , Șmil Herșcu , de 84
de ani .

Bătrînul , muritor de foame , roagă oamenii de bine să-l ajute.

/ Elena Both (str.Traian , București) moare de foame cu un copil de 7 luni. L-ar da
bucuroasă de suflet.

/ Dna Ioana Oprea , ... mamă a 7 copii , solicită un ajutor .

23.) **"D.Iorga și problema antisemită " , declarație , 6 oct.'32**

(" Jewish Telegraphic Agency " , cf. "Dimineața " , XXVI, nr 8546, 6 oct.'32)

[LD : **aranjamentul în formă de dialog , îmi aparține.Inclusiv colorarea , sublinierile,
parantezele .**]

[.....]

- **dr. A. Mibashan** : " În continuarea anchetei ce a întreprins-o pentru a obține păreră
frunțașilor vieții publice românești asupra antisemitismului și a chestiilor în legătură cu
această plagă socială a țării ,

am avut cinstea să fiu primit și de d.prof. Iorga , la Vălenii de Munte . [.....]

Îmi cerui scuze că l-am întrerupt de la această lucrare , dar dl Iorga , învăluindu-mă în
căutătura-i blîndă de apostol ,

mă încurajează și mă îndeamnă să-i pun întrebările mele .

Înainte , însă , de a intra în fond, d-sa ține să-și exprime , în câteva expresii destul de drastice ,

părea ce o are despre politicianii zilei , cu care prilej comentează

plin de amărăciunea filozofului în fața nimicniciei celor pămîntești , **faptele și declarațiile diversilor oameni politici :**

d.lorga nu e prea îngăduitor cu **molima politicianismului** și nu-și ascunde de fel această convingere. "

/ La întrebarea ce crede despre **antisemitismul românesc :**

-lorga : "**Antisemitismul** , ca de altfel toate mișcările din țară, **este dus și alimentat de interese de partid.**

În societatea aceasta **confiscată de politiciani**,

nu există o mișcare sinceră , bună sau rea, care să fie liberă de politicianism.

Însăși mișcarea națională din Ardeal a trecut

prin **perioade corespunzătoare intereselor diferitelor partide politice ;**

pînă și marea problemă de viață și de moarte a intrării în război

a fost **exploată de politiciani nesățioși pentru scopuri de partid ."**

/ La întrebarea **antisemitismului la intelectualilor români :**

-lorga : "**Intelectualitatea** română este așa de întinsă astăzi, iar mijloacele de

întreținere a acestei intelectualități

atît de restrînse, încît trebuie să stea **în veșnică concurență cu alții :** după concurența **cu intelectualii evrei**

vor răsări cu siguranță **rivalitate și concurență** între intelectualii români **după provincii și categorii**,

cum s-au și început unele mișcări în această direcțiune, de pildă **între licențiații vechi și cei noi.** [...]

La un concurs pentru ocuparea a **6 locuri** de elevi de administrație , la o școală militară, s-au prezentat **5.000 de candidați**, printre care mulți cu studii universitare absolvite.[...]

Ceea ce oglindește însă mai mult caracterul absurd al vieții noastre în momentul de față, este faptul că

rivalitatea pasionată cu , nu se observă pe tărîmul comercial sau industrial,

ci tocmai **în domeniul intelectual.**

Natural ar fi fost ca , **în Moldova**, unde **comerciantul evreu e stăpîn pe situație**,

să se dea o **luptă între negustorul român și cel evreu ;**

dar , în loc de aceasta , vedem **regretabila luptă între studenți. "**

/ La sugestia că **intelectualii germani** au publicat un **Manifest** împotriva antisemitismului...

-lorga : [...] **Ne-ar trebui o colaborare cu intelectualii evrei** , ceea ce a lipsit pînă acum.

Intelectualii evrei sunt sau români ca toți ceilalți și **nu se ocupă deloc**

de masa nevoiașă și ignorantă a poporului lor,

sau **speculează aceste mase cu scopuri electorale exclusive.**

Eu m-am născut **la Botoșani** și am învățat **la Iași** ; am văzut **sute de intelectuali români**

muncind și străduindu-se să ridice la civilizație modernă pe mahașagiii și pe țărani din Moldova,

dar **n-am văzut o atare sforțare la nici un intelectual evreu , de a scoate sutele de mii de evrei ,**

printre care atîția oameni inteligenți, muncitori și onești,

din situația de **mizerie materială și morală** și din **parazitismul economic** în care se află, și care , în chip firesc,

îi face antipatici restului populației. "

-Mibahsan : "Dar dacă, dle profesor, s-ar face apel la dvs , ca să sprijiniți o inițiativă care ar tinde

să unească pe intelectualii români împotriva raciei antisemitismului ? "

-lorga : "**Orice inițiativă ar porni de la mine** , ar întîlni îndată

frontul închis al intereselor tuturor politicienilor coalizați;

orice acțiune a mea , ar fi sau **trecută sub tăcere** , sau **disfigurată și calomniată**

, așa că **prefer a mă abține de la asta** "[.....]

-Mibahsan : și-a permis să remarce **art. a lui lorga** "la ordinea zilei " , despre **< a doua domnie a Ardealului >**,

care a stîrnit multă vîlvă. **Iorga și-a dezvoltat** cu multă căldură punctul său de vedere , susținînd că este cel drept, și că nu are rost ca o populație de atîtea milioane , să se lase condusă de o mîină de oameni din Ardeal...
Iorga / oct.'32

24.) **M.Stelescu (G de F) , discurs la Legea dobîndirii naționalității române, 8 oct.'32**

(DAD, MO 47, șed. din 8 oct.'32, p. 1897-98)

[LD fără xerox.Reconstituire din fișe. Prilej de dezvoltare a doctrinei și programului G-de F :

naționalism , xenofobie, antisemitism .

Invocare și citate din autori naționaliști , cu accent pe contemporani : Hitler , fasciștii .]

M.Stelescu / 8 oct.'32

▣ Ideologia rev.franceze

▣ Ideologia hitleristă

... De la 1789 [revoluția franceză !] se tot strigă **drepturi , drepturi, drepturi !** <Liga drepturilor omului >

strigă și ea [...] Dar **în fața acestor < drepturi >** , trebuie **să se ridice <datoria >** , trebuie să aveți și datorii !

-**Voce** : Nu sunteți la lege !

-**Stelescu** : " Sunt la lege, așa cum o văd eu , **lege de apărare a nației române "**

-**I.Hudiță** (PT) : "**Teorii valabile pentru prima jumătate a sec. XIX !**"

-**Stelescu** : "**Priviți și în alte țări , care se ridică șă-și apre ființa neamului ...**

-**Hudiță** : **Italia !**

-**Stelescu** : " Nu Italia , **Germania ! Hitler a spus : < dau o pîine străinului , dar numai atunci**

cînd va rămîne ceva peste pîinea germanului .>

-**Pavel Pavel** : "Este o teorie nouă !"

-**Stelescu** : Nu este nouă. Dacă dta ai avea puțină idee de **ideologia fascistă** , ai vedea că **ideea aceasta de datorie , există acolo "**

-**Voce PNT** : Aveți vise fasciste ?

-**Stelescu** : "**Visul meu este ca această Românie** , pe care au apărut-o strămoșii noștri, cu prețul sîngelui lor,

să fie numai a românilor. "

-**Michel Landau** : "Dta n-ai apărut-o , eu am apărut-o , am fost și mi-am frînt mîna "

-**Pavel Pavel** : (**vrea să întrerupă**) ....

-**Stelescu** : Dle Pavel , dta care ai fost la mitingul **comunist**, mai vorbești ?

-**Pavel Pavel** : Da, am fost !

-**Stelescu** : " Îmi pare bine că recunoști și declari în Cameră. Rog presa și stenografi să noteze. "

-**Preot Man** : Dle orator, te rog să rămîi în chestie, nu vă mai întrerupeți.

-**Stelescu** : "**Atitudinea hotărîtă a altor popoare le-a făcut să intre în rîndul țărilor civilizate .**

De ce acuzați dvs pe cei ce au idei noi în această țară ? Cînd se clamează sus și tare **revizuirea tratatelor**

de către alte țări, nu năvălește nimeni asupra lor ; cînd se clamează sus și tare **atitudinea hotărîtă și războinică a Italiei** , nu se supără nimeni " (**întreruperi la pNT**) **aceste țări**

însă au țăria , au curajul de a privi viitorul , și,

după cum spune **Oriani** :

< viitorul va fi al acelor care nu se tem de el > "

Dvs **vă temeți de viitor** ; dvs **vă temeți și de efectul electoral de mîine** ; așa de redus este la dvs principiul acesta

de înaltă **privire a viitorului peste hotare** [LD : **cu ochii pe ce zice Hitler ...**]

Trebuie **să ne încadrăm în idei largi, în idei mari**, să intrăm în **concertul european**, în **concertul omenirii** ,

dar ... " de dragul unor principii **umanitariste** - nu umane, vă rog să faceți deosebirea -

de dragul unei Europe sau a unei lumi ,

nu o să pierdem noi neamul , **admițînd** ca în mijlocul nostru **să intre alții** , **care să ne subjuge. !"**

"Urmărirea acestor concepții și **abolirea acestui servilism de temere orientală**,
trebuie de astăzi înainte **să anime politica noastră națională și politica noastră externă.**"

Stelescu / 8 oct.'32

25.) **IGDuca** , **discurs la Congresul național bisericesc**, **16- 17 oct.'32**

("Viitorul" , an 24, nr. 7418, 18 oct.'32)

[LD : la secțiunea " culturală 2 a vorbit , în aceeași zi, Octavian Goga .Nu am discursul.]

IGDuca :

A vorbit în ziua a doua a congresului.

A arătat că , dacă **criza morală**, de care au vorbit oratorii precedenți , **este evidentă**,
nu este mai puțin adevărat că **nu trebuie să ne ponegrim pe noi și să o considerăm ca un specific românesc.**

Ea bîntuie astăzi în toate statele , chiar și în cele în care sentimentul religios este mai puternic.

" **Cît privește biserica noastră**, constat că **este în plin progres** [...]

România întregită are -pe lîngă **13 milioane de credincioși ai bisericii ortodoxe** - și vreo **4 milioane de credincioși minoritari** , cari sunt și trebuie să ne fie frați iubiți.
Acele confesiuni minoritare **au bisericile lor bine organizate** , cu **instituii de mare valoare** , cu destui **conducători de înaltă pregătire și cultură**, cu **muncitori** înzecit mai numeroși ca noi, cu **mijloace abundente**, și -față de noi - adeseori uriașe.

Mai presus de toate, au și **un foarte mare număr de credincioși** - fruntași, intelectuali de toate nuanțele -

care au **o conștiință confesională vie, activă, atentă**, încît **în orice timp și în orice loc**, fie la comune sau județe,

fie la guvern și în toate ministerele și instituțiunile publice , și pe absolut toate terenele, - **știu să apere cu succes interesele bisericii lor**, și să exopereze pretutindeni un cîștig, fie moral, fie material.

" Fără a ieși din calea tradiționalei și frățește toleranțe a neamului și bisericii noastre - **situația schimbată** , sub raport confesional , din România nouă, **cere în mod imperativ** și de la **toți intelectualii bisericii noastre** ,

aceeaș **vigilență** , același **interes**, aceeaș **iubire productivă** și **pentru biserica lor, oriunde și în orice funcțiune "**

IGDuca / 16 oct.'32

Vezi fișierul următor